

സീതാകിവാസം.

ആരാധനപ്പണിക്കർ
മി. എ., എൽ. റി.

SITA NIRVASAM

R. NARAYANA PANICKAR, B.A., M.L.T.
AUTHOR OF

*Kerala Sahitya Charitram, History of Ayurveda,
Amrithavalli, Annapurnalayam, Chanarathnam,
History of Travancore, Atmasamarpanam,
Mrinalini, Navayuga Bhasha Nighantu,
Asokavardhana, Aryacharitham,
Premotkarsham, Desiya Ganamanjari and
English Malayalam Brihatkosam, &c., &c.*

PUBLISHED BY
T. SUBBIAH REDDIAR,
REDDIAR PRESS & BOOK-DEPOT,
TRIVANDRUM.

1119. [Price Re. 1 As. 4

The Copyright is vested in Sry. K. N. Thankamma.

7-00പ്രതിലൂപ കംപ്പി 1000.

രാധാകൃഷ്ണൻ, തിരഞ്ഞെടുപ്പ്.

1119.

അവതാരിക.

ഒപ്പേജുവാങ്ഗായിഡ്രെ നാമദ്യയം കൈംഷ്ടിയക്ക് വളരെ പരിചിതമായിരിക്കാൻ ഇടയില്ല. അതുന്തിമമാണ് വാസ നാശവലം, അഗ്രാധായ പാണ്ഡിത്യം, അതിസൃഷ്ടിയം റാസ ധൂമായ പ്രത്തിനിറിക്കണ്ണക്കി മതലായി ഒരു മഹാകവിക്ക് വേണ്ടതായ സകല ഗ്രന്ഥങ്ങളും തികഞ്ഞു വംഗസാഹിത്യനു ഭോമണ്ഡലത്തിൽ പ്രശ്ലാഭിച്ചിരുന്ന മിസ്റ്റർ റായിഡ്രെ ഒരു ഗ്രന്ഥകക്കമാണ് ഈ ‘സീതാനിപ്പസം.’ ഇതുകൊത്തയും മേഖലപ്പെടുന്നും മതലായി അനവധി നാടകങ്ങൾ ഇട്ടേണ്ടം രഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവായല്ലോ ഹിന്ദി മതലായ മറ്റൊരു ദാരി യാഹാകളിൽ വളരെ മുൻപുതന്നെ തജ്ജിമമെന്നു കഴിയുന്ന കൂടുണ്ട്. ഒരു യഹൂദമക്കവി, നാട്രകാൻ, നിസ്ത്രുക്കിപ്പാതിയും പണ്ഡിതനും അരയ നിത്രപക്കൻ—ഈ നിലകളിലല്ലോ ഉത്തരഭൂമിയിൽ സുവിഭിത്തനും സുവിഭ്യാതനും അരയ മിസ്റ്റർ റായിഡ്രെ പ്രതിഭാവിലാസമലം ഇപ്പോൾ അത്ഭുതമായിട്ടുരു കൈംഷ്ടിയക്ക് ലഭിക്കുന്നതു്. ഈ തജ്ജിമ. ഏതുമാത്രം നന്നായിട്ടുണ്ടെന്ന തീസ്തുയാക്കേണ്ടതും ഈ ഉത്രമത്തിൽ അനവാദകനു കഴിയുമെങ്കിൽ ആപ്രാത്യാധിപ്പിക്കേണ്ടതും സാദ്ധയ ദാരാണല്ലോ.

സീതാപരിത്രാഗമാണ് ഇതിലേ കൂടം. ഏന്നാൽ മിസ്റ്റർ റായിഡ്രെ തന്റെ കമാരമന്ത്രിൽ അത്ഭുതമക്കവിയായ വാട്ടീ കിഡ്യേയോ ഉത്തരരാമചരിത്രകത്താവായ ഭേദത്തിഡ്യേയോ കണ്ണ ടച്ചുനക്കിച്ചിട്ടുണ്ട്. പാത്രങ്ങളുടെ സ്വഭാവംചന്തിലും രംഗ സംവിധാനത്തിലും അഭ്യേശം ഷേക്കുസ്റ്റിയർ മഹാകവിയെ ഒരണ്ണ് പിന്തുടന്ന് കാണുന്നതു്. ഉത്തരരാമചരിതാലി സംസ്കൃത നാടകങ്ങളിലെ റത്നവൈരള്യം (want of action) ഇതിൽ സവിഭാഗം പരിശോധിക്കേണ്ടിട്ടുണ്ട്. സൈകളന്തിനു വേണ്ടി കമാഡാഗത്തെ ചൂതക്കുമായി പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളുക.

അരക്കം ത.

രാമചന്ദ്രൻ അദ്ദേഹസ്ഥിപതിഖായി അഭിഷിക്തനായുടെ
നെ തന്റെ സമേരാദശവാരക്കൂട്ടാട സ്വന്തതൃപതിപാലന
തതിൽ തന്നെ സഹായിക്കുന്നതുനും ക്ഷണിക്കുന്നു. സീതാദേ
വി മഹാരാജത്തിയാണെങ്കിലും ദണ്ഡകാരംപ്രതിബില്ല അതനും
ജീവിതാത്തപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചുവിനിച്ചു് ദിവസങ്ങൾ കഴിക്കു
ന്നതിനിടയിലും, ഇന്തിയും അപുകാരം കാനനവാസ്വം വിശ
ഹവ്യമയും അനുഭവിക്കുവാനിവണ്ണയ്ക്കുമോ എന്ന തുടക്കം
വിചാരിച്ചു യോപ്പുന്നു. ശ്രീരാമചന്ദ്രനാകാട്, പ്രജാധിത
തതിനാവേണ്ടി ഏറ്റു തുറവയും ചെയ്യുന്നതിനും സന്നദ്ധനായി
രിക്കുന്ന മഹാരാജചുരുന്നായ ഭൂമിപരം പ്രജകളുടെ അടക്കിൽ
പ്രചൂരപ്രചാരത്തിലിരിക്കുന്ന സീതാപാവാദമുണ്ട്. ഒരു മഹാരാ
ജാവിന്ന അറിയിക്കുകയും, സീതാപർത്തുരാമാകാന കരാര
കും താൻ അഭിലൈം ചെയ്യുകയില്ലെന്നു അഭ്യർധ്യം ഉറയ്ക്കു
ചെയ്യുന്നു.

അരക്കം ര..

പ്രക്തതിമാതാവുതനുന്നും വരാനിരിക്കുന്ന അഭന്ത് ഘൃഗം
ഭവാത്തെ സ്നേഹിപ്പിക്കുന്നതുണ്ട്. ശ്രീരാമചന്ദ്രൻ കലാത്രയവായ
വാഗിഞ്ചുമഹാശിച്ചമായി പ്രജാധിതാത്തപ്പറ്റി സംസാരക്കു
കയും, ഒരുവിൽ മുത്രവിാർഹി ഉപദേശപ്രകാരം സീതായ ത്രാവ
ക്ഷീംക്കവാൻ തീരുയാക്കകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ സൗഖ്യത്തിൽ
ഭിന്നാഭിപ്രായക്കാരനായ ഭരതൻ ഭാന്ധാസമേതം അദ്ദേഹസ്ഥ
വിട്ടുപാകുന്നു. പ്രജന്മൽ രാജമാതാവായ കെണ്ണല്ലെ ശ്രീരാ
മന ആ നിയുക്തത്തിൽനിന്നും പുന്നർവ്വലിപ്പിക്കുന്നു, ഇങ്ങ
നെ ഒരു ധന്മാസക്കടത്തിൽപ്പെട്ട് ഉചിഭൂന രാമചന്ദ്രനെ സതീരണ
മായ സീത രക്ഷിക്കുന്നു. ഉടൻതാന ദേവി ലക്ഷ്മണനാൽ
അരാധാത്തായി വന്നത്തിലേക്കെ പോകുന്നു.

അരക്കം റ..

വിശദവേദന അനുഭവിച്ചു് അതത്തയായ കേഴുന സീത
യെ താപസചുതിയായ ധനസന്ധി അദ്ദേഹസ്ഥിക്കുന്നു. വനി

പുൻ മുതലായ മഹാക്ഷമായടക്ക അംഗേ കൂച്ചിയനസരിച്ച് ശ്രീരാമൻ ശ്രൂദ്രകന്ന വധിക്കുന്നതിനായി ദണ്ഡകാരണ്യത്തിലെങ്കിൽ ആത്രചൗമ്പുന്ന. രാഖൻ കൂച്ചിച്ചുട്ടിട്ടും ഭരതൻ അരങ്ങേയാലും ലേങ്ക വരാൻ തയാറാകുന്നില്ല. രാമൻറെ പദ്ധവടക്കിപ്പോവും നവും പുർണ്ണവണ്ണകളുടെ ഉള്ളിപ്പാവും ശ്രൂദ്രകവധയും അംഗേ ഈ അക്കത്തിൽ അടങ്കിയിരിക്കുന്നതു്.

അക്കം ८.

വിരഹാത്തനായ ശ്രീരാമചന്ദ്രൻ്റെ മന്ദദേകമായ ദിവസം ജീവിതം—ശ്രീരാമൻ വസിച്ചുപാദേശമനസരിച്ച് അംഗേ മേധം നടത്താൻ നിശ്ചയിക്കുന്നതു്—വാലീകിയുടെ അംഗുഹാ ശ്രൂയാത്ര—ലവൻ യാഗാപദവാത്ത ബന്ധിക്കുന്നതു് മാതാ വിന്റെ അംഗുഹാത്താട്ടക്കി ശത്രുജ്ഞനമായി മുഖം ചെയ്തു കൊള്ളിക്കുന്നതു്—രാജമന്ത്ര എത്തിൽ ശ്രീരാമൻ ചരാക്കാസീതയും മുള്ളു സ്വന്നംബാഷണം നടപ്പെടുന്നതു്—മുവരുട്ടേ നാലാ അക്കത്തിലെ വിഷയം—

അക്കം ९.

സീത ക്ഷലേവന്മാരോടു് അവയടക്ക ജീവിതരഹസ്യം പറഞ്ഞുണ്ട്. യാഗാപദപത്തിന്റെ ബന്ധനവും മുഖവത്തമാനവും രാജസഭയിൽ അഭിസൃഷ്ടി വന്നില്ലെന്നും ചരംഗി പ്രൂഢിയുണ്ട് സകാരണം, വാലീകിമഹാംഖി സ്ഥാപിക്കുന്നും ശ്രീരാമൻ സീതയെയും പുത്രന്മാരെയും കൊണ്ടുവരുന്നതിനായി ദണ്ഡകാരണ്യത്തിലെങ്കിൽ പുരാപുട്ടുന്നതു്, സീതയുടെ രോഗശ ത്രാപ്രാപ്തിയും, ശ്രീരാമൻ അതുമത്തിൽ ഏതുന്നുന്നതു്, പുത്ര നായടക്കംവും സീതയുടെ അവത്തല്ലാനവും—മുവരൈ ഈ അക്കത്തിൽ വിവരിക്കുന്നു.

വെള്ളി വാലീകിയുടെ രാമായണകമയിൽനിന്നും നാടകത്തിനായി അവചല്ലത്തിനാവണ്ടി പല മാറ്റങ്ങളും വരുത്തിയിട്ടുണ്ടു്. രാമായണത്തിലെ രാമൻ ക്ഷലമന്ത്രാട പാലിക്കുന്ന തിനായി ചരംഗം പ്രഭ്യാഗിച്ചു് സീതയെ കാട്ടിപ്പാലയ്ക്കു് അയയ്ക്കുന്നു. ഏന്നാൽ വെള്ളിയാക്കട്ടെ ഉത്തമരാജുയർമ്മമനസ

പിച്ചു പ്രജാരജ്ജനപ്രതം പാലിക്കുന്നതിനായി ധാരാതാവിഡി
മായ ചക്രപ്രദേശാധിപം ക്ഷീരാമനെക്കാണ്ടു് ജാന
കിന്നയ ഉപേക്ഷിപ്പിച്ചു.

“സേഖുമം ദാഹ തമാ സൈശ്വര്യം യദി വാ ജനകീമഹി

ആരാധനായ ലോകസ്യ മദ്ദൈതോ നാസ്തി മേ വ്യമാ”

സവർത്തനായവിധാരമാണെല്ലാ രാജാവിന്റെ കത്തവ്യം
ശ്രദ്ധപൊലെതന്നെന്ന ശ്രദ്ധനായിതന്നുകാണ്ടു് തന്നെല്ലാച്ചുള്ള
ശ്രദ്ധത്തു എന്നുള്ള മഹാപരാധ്യത്തിനു് ശ്രീരാമൻ ശ്രദ്ധക്കുന്ന
വധിക്കുന്നവക്കിച്ചും ശ്രദ്ധകൾ ഉടൻതന്നെ ദിവ്യത്രം ധരിച്ചു
രാജാന്തികം പ്രാപിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിനു വിജയം ആരംഭി
ക്കുന്ന ഭാഗവ്യം ഭവത്തിച്ചുടട ക്ലുനാസ്തിയാണു്. ചരാഹാ
സീതാദർശനം, ലവനം ചന്ദ്രക്കേരുവമായുള്ളൂ യൂഥം ഖവയും
രാമാഞ്ചനകമയ്ക്കുന്ന കാണ്ണനില്ലു. ഏല്ലാറിനം ഉപരിയായി
ഭവത്തെ വരുത്തിച്ചുള്ള മാറ്റം ശ്രീരാമന്റെ സീതയുമായുള്ളൂ
ചുന്നുംവാടനമാണു്. നാടകത്തിനില്ല .നായകൻ സഹമു
ണ്ണപംതുതനായും ദേഹംവരുടിതനായും ഖരിക്കണമെന്നുള്ളൂ
ശത്രുങ്ഗരികമതം അഭിംബരിച്ചാണു് ഈ മാറ്റങ്ങൾ ഭവത്തെ
വരുത്തിച്ചുള്ളതു്. അതുപൊലെതന്നെ സുവമായ ദിവ്യം കാണി
ചു് നാടകം പത്രവസാനിപ്പിക്കണമെന്നുള്ളൂ അലങ്കാരലാസു
ന്നിലുമാത്ര പരിശോക്കാർഘവേണി മാത്രമാണു് ശ്രീരാമ
നേരും സീതയേയും കവി ഒഴുവിൽ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതും.

എന്നാൽ പ്രിഞ്ചപ്രലാഖ റായിയാകട്ടെ, ഒരു മുതന്നീരിൽ
ഖാണു് ഹവിടു സപീകരിച്ചിടിക്കുന്നതു്. പ്രജാരജ്ജനപ്രത
പരിപാലനാത്മമായും, മുത്രവിന്റെ നിഃബന്ധപ്രകാരവും സീത
ഭാവ പരിത്രജിക്കുന്നതിനു മനസ്സില്ലുമനസ്സിലും നിശ്ച
നിച്ച ശ്രീരാമൻ സ്വാമാതാവിന്റെ ഭിക്ഷാപ്രാത്മനയന്നസ
രിച്ചു സീതയെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നില്ലെന്ന നിശ്ചയിക്കുന്നു. ഇപ്പ
കാരം രാമന്റെ സ്വാവത്തിൽ അല്ലും മനസ്സുത്പാത്തടി കല
അന്തന്തിനു് മിസ്സർ റായി ശ്രീരാമനുന്നതിനോടുള്ളടി തന്റെ
സീതയുടെ സതീത്പത്രത ബഹുസഹസ്രം പട്ടികർണ്ണ മുകളി

ലാളി ഉയർത്തുന്നതിനും ഒരു വഴിയുണ്ടാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. എറുകൊാൺനും “പ്രഭാ! അങ്ങു പ്രിതാവിന്റെ സത്ര തെരു കുചിച്ചിട്ടും. എന്ന് പതിയുടെ സത്രത്തെ കുചിക്കുന്നണണ്ടു് ഈ സീത ഇരിക്കുന്നോപം അംദ്ദൈ ചിന്മാപരവ ശോം ഉട്ടിഗ്രഹമന്നുനും അവാൻ ഇടയാളുകയില്ലു്” ചുന്ന സ്വന്നേതാവിനെ അശോസ്യിപ്പിച്ചിട്ടു് സീതാദേവി സ്വയം അഞ്ചുവാസത്തിനും, വിടവാണ്ടി പുരപ്പുട്ടുനു. ഈ സീത തെന്നയാണു് ഭാരതീയ വനിതാദർശം ചുന്ന മിസ്റ്റർ റായി ചുണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. സീതയുടെ പരമപാവനത്തുനാഡിലും, ശ്രദ്ധപ്രശ്നയം മുതലായ മുഖ്യങ്ങൾ ഇതിനേക്കാൾ മെച്ചപ്പെട്ടു വന്നിക്കാൻ അക്കും സാധിക്കുകയില്ലു്. ഈ നാടകത്തിലെ വല്ലാപ്പപരിപ്പുണ്ട് മായ കരണംസം ഈ അവസരത്തിലും, ദഡിതിമാരുടെ ഘുന്നല്ലൂമാഗമം ചിത്രീകരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന അഞ്ചും അങ്ങം അഞ്ചും റംഗത്തിലുമാണു് പ്രധാനമായി വല്ലിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു്.

ക്രൂദകൻറും ദിവ്യത്രാവന്തെ പ്രവേശിപ്പിച്ചു് രാമൻ ചെയ്ത വയന്തിന്റെ അന്ത്യാധിക്കത്തും കാരിന്ത്രാദിത്തയും കിരയ്യാൻ മിസ്റ്റർ റായി വെള്ളിനായപ്പോലെ ഒട്ടം ശ്രമിക്കുന്നില്ലു്. ബ്രാഹ്മണാം വരഗതന്നായ രാജാവിന്റെ രാജുത്തു് ഒരു ക്രൂദന തപ്പി ചെയ്യാൻ പാടില്ലു്. ആ നീയമത്തിനും വിഹാരിതമായി പ്രവർത്തിച്ച ക്രൂദകനോടു് ശ്രീരാമൻ പറയുന്നതു് ഏതാണു്. “ക്രൂദരാജാദേവ, ഈ യുദ്ധക്കിർണ്ണ ക്രക്ക വൃത്തമാണു്. നീങ്ങൾ രാജനിർമ്മാണത്തെ ലംഘിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ ദിക്ഷ അന്ന വീഴ്ച മതിയാവു്” ഇതു് ഏതാണ്ടു് അത്യുനിക്കണ്ണരിൽ പ്രകാരമുള്ള “Law and Order” പ്രസംഗം അണു്. പ്രക്ഷ ഈ അവസരത്തിലും മിസ്റ്റർ റായി ശ്രീരാമനെ ഒരു ധമാന്മ രാജാവായിത്തന്നെ കാണിച്ചിരിക്കുന്നു. “അതെ എന്ന് നീറ മുമന്ന നീമുഖം അണു്. ഏനിക്കു മുംഖമില്ലു്. രാജാവിനും ഒരു വിന്റെ സ്വായവിച്ചാരും ദഡാഫിനമാകുന്നു. രാജാവിനും ഒരു സുപാനഭവത്തിനും അവകാശമില്ലു്. നീറസക്തവുപ്പാലനം

മാത്രമേ രാജാവിനുള്ളൂ. രാജാവിനു സ്നേഹം മിച്ചാസ്ത്രം സ്വീകരിക്കാം.” ഈ ഭാഗത്തിൽനിന്നും രാജാവു് പ്രജാങ്ങൾനെ തിനായി സ്വാധീനശൈലേച്ചുട്ടുള്ളൂ ഒരു നിർജ്ജീവമായ “നാറ്റം” മാത്രമാണോ എന്നുള്ളടക്കാക്കം.

ഉത്തരാധികാരിത്തിൽ യാഗാദ്ധ്യാ, തെ രക്ഷിക്ഷന്നതിനു് ഉച്ചതിനാക്കന്നതു് ലക്ഷ്യണപ്പുത്രനായ ചരുക്കേതുവാണു്. ഏ നാൽ ഇവിടെ അ സ്ഥാനത്തു ശ്രദ്ധിപ്പിക്കുന്ന പ്രലോന്നാക്ക നാൽ. അതു മാത്രവുമല്ല, രണ്ടുംനായ ശ്രദ്ധിപ്പിക്കുന്ന ഒസ നൃവും ഖാലനായ ലവനാൽ പരാജിതരാക്കപ്പെട്ടുകയും ചെയ്യുന്ന. ലവൻ ചരുക്കേതുവിനെ ജീവിച്ചതായി. ഭവത്തി പ്രസ്താവിക്കുന്നല്ല; ആന മാത്രമല്ല, ആശം സമാപ്പിക്കുന്ന തിരു മുർച്ചുതന്നെ ശംഖുകവധ്യനെതരം ഐപ്പരി ഇവയുടെ മലബ്രത്തിലായി വിശ്വന്തിൽ വന്നിരുന്നുന്നുണ്ടു്. നേരേ മരിച്ചു് ഇവിടെ പ്രത്യക്ഷമാക്കുന്ന ലവക്കുമാരൻറെ ക്ഷാത്രതേ ജല്ലും താൻറെ ചെറിയച്ചുരന്തുപ്പുലും ജയിക്കാൻകു ആശംസാ മത്രവും മിസ്റ്ററു റായി ഫ്രീതു ഇംഗ്ലാന്റെമാരു ഒച്ചിത്രു തേരാട്ടുടക്കി വള്ളിച്ചിരിക്കുന്ന ശാവനം നോക്കു.

“സ്വാമിൻ, സപ്തനാശം സംഖ്യിച്ചു. ശ്രദ്ധിപ്പിക്കുന്ന മരിച്ചവനു കെട്ട അവാരെല്ലും ഭയവിഹാപലരംഗി അഭ്യോജപ്പ ചിലക്കു ഓടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന. പീരകലാഗ്രണിയായ അവൻ തനിച്ചു് കാത്തിക്കേയെന്നുപോലെ അവരെ പിന്തുടർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.”

സീതാരാമഭാരത അദ്ദേഹം അങ്കത്തിലുള്ള അന്ത്യസ കാഗമം ചിത്രീകരിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ ഭവത്തി അഭക്ഷാര ശാസ്ത്രത്തിൻറെ അടിമത്തെന്ന.

“അച്ചുൻ, കലമുത, അച്ചുജനം, ഭേദാവേച്ചതുടക്കി ശാന്താദേവി, ലക്ഷ്യണനേംചുട്ടുടക്കി സൗപ്രസന്നനായ അച്ചുചുരുൻ, കാലേവനാർ ഇവരെയെല്ലും കൈകിച്ചുകൊണ്ണു. അതിനാൽ അന്നദിനകാണ്ടു എന്ന പരിപ്പുണ്ടായി” എന്നുള്ള സീതാവാക്യങ്ങളുടുടക്കിയാണു് കമരയെ സമാപിപ്പിക്കുന്നതു്

ହୁପୁକାଳ ଶାନ୍ତିଭେଣ୍ଟ ରୂ ବେତ୍ରତି ତାଙ୍କର ନାଟକରେଣ ଅବସାନିଷ୍ଠିତ ଭରତବାହୁମତ ରେଖାଲ୍‌ଲୀଙ୍କଗଣରେଖାକୁଥିଲୁହ ସୀତରୁଦେଶ ଅଶେଷପରିତ୍ରାମକମ ଅର୍ଦ୍ଧରୂପ ଉଚ୍ଚ କହିଛଙ୍କା ନିମିତ୍ତରେ, ସୀତାକିମ୍ବାସତତୀଙ୍କର କାରିଗ୍ରୁମ ବିନ୍ଦୁରୁତ୍ତି କୁଳଶତରୀଳି କଣେ. ମିଶ୍ରଗର ରାଜୀଯାକଟ୍ଟ, ଭୟତିମାତ୍ରର ଘୁର୍ରୁଳୁମା କଣ କଣିକତରୁଦ୍ଵାରା ତରଣ ବାଲ୍ମୀକିମହାରଷି, ଯାତ୍ରାକ୍ଷଣ୍ଟ ଅର୍ଥବାର ଅରଣ୍ୟମିଷ୍ଟିକଣେ. ଏଣ୍ଣାତ୍,

‘ମହାରାଜୁରେବେ! ବାଲ୍ମୀକିରୁକୁ ଜ୍ଞାନ ହୁବିରେ ସମାପ୍ତମାତ୍ରିକଣ. ଭୟତିମାତ୍ରରୁଲୁହ ବୀଣ୍ଟୁମ କଣିତ୍ତିରୁମେହଙ୍କ. ଏଣ୍ଣାରେ ନନ୍ଦାରମମ ସାବିତ୍ତି. ହୃଣମତରପ୍ରତ୍ଯେ ‘ଭୟତିରାମ’ ଏଣ୍ଣା ଲୋକ ବାର୍ତ୍ତି. ଏଲ୍ଲାବାରମ ସୀତାରାମମାତ୍ରର ନାମ ଜୀବିକଣ’ ଏଣ୍ଣା ଅର୍ଦ୍ଧରୂପ ଅରଣ୍ୟମିଷ୍ଟିରେତରଙ୍ଗ ପେଟ୍ରୋଣିଟାରୁ ଏତ ଶ୍ରୀକରଣତତ୍ତ୍ଵର ସୀତରୁଦେଶ କାଳେତ୍ତବାକ୍ତିର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରଣ୍ଜାରି ପିତ୍ତୁଙ୍କିନ୍ତି ଅଭି ଅନ୍ତଲମ୍ବାନମ ହେଉଁନ.

ହୁପୁକାଳ ବେତ୍ରତି ନୂପରଫୁଲବସାତିଯାହିନ୍ତି ଅବସାନିଷ୍ଠିତ କମତାନ ହୁବିରେ ପେଟ୍ରୋଣ ଟେପ୍‌ରୁଫୁଲବସା ନିର୍ମାଣ ଏତ ନାଟକମାତ୍ର ଅପାନରହୁଫୁଟିନ. ମିଷ୍ଟିର ରାଜି ଅଲଙ୍କାରରାନ୍ଧୁଭେଣ୍ଟରୁ ଏତ ମହାପାତରକମାତ୍ରିକଣାମେତାତ୍ତି. ଏଣ୍ଣାରେ ଅର୍ଦ୍ଧରୂପ ହୁପୁକାଳ ରାଜୁତିଙ୍କର ଉଦ୍ଦିଲାପୁମ ହୁବିରେ ଲୁପ୍ତମାକଣଙ୍କଣିନ୍ତି. ‘ହୁଶ ମନଶ୍ଶ୍ରେଷ୍ଠି ଶବ୍ଦିରୁଦ୍ଧର ପରମ ବର୍ଣ୍ଣନତିର’ ଶ୍ରୀରାଧାର୍ମ୍ୟକିରଣାଂ. ସଂସାର ତୌଳ୍ୟ କରିବିବୁ ଅକ୍ଷମିବୁ ଅତିର ପ୍ରୟବନ୍ଧାନଙ୍କରୁ କଣିକିନ୍ତି ଏତ ଅଭି କୋପିତ୍ତିସାନିମାନମ ପୋଷ୍ଟୁରୁତତତାର୍ଥ ରାହାଂ. ଅମମବା ହୁଶ ପିରାପତିର ନାରିରୁଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ମାଧୁରିର୍ଥ ଗୋପନୀୟ ମରଦ ଗୁଣତାତ୍ତ୍ଵରୁ ପୁଣ୍ୟମାତ୍ରାଗ୍ରହିତ ଲୋକତାଙ୍କିର କାଣିତ୍ତିକେବୁପ୍ରାନ୍ତାତ୍ମି ସପ୍ରଦ୍ୟାମତିରିଙ୍କିନ ପଣିନ୍ତି; ଏତ କାନ୍ତି ନିପୁଣମାତ୍ରରୁପାନ୍ତି ତିରିତ୍ତି ଅର୍ଦ୍ଧରୁତରଙ୍ଗ ପୋଯ ତାତିରିକଣାନମତି’ ହରତରଙ୍ଗନ୍ଯାନମ୍ଭେଦୁ ବାନ୍ଧୁପତିର ସୀତରୁଦେଶ କମାତ୍ରିଙ୍କି ରାମ ଲୋକତାଙ୍କିର ଲଭିକଣା ଉତ୍ତମପାଠମ.

തന്റെ നാടകരചനയിൽ മിസ്‌റീറ്റ് റായി ഷേഫ്റ്റ്‌പീയർ മഹാകവിയെയാണ് അൻകരിച്ചിരിക്കുന്നതെന്ന് തോന്തരം. ഒരു അദംഗലമഹാകവിയുടെ നാടകങ്ങളെപ്പോലെ സീതശ്ശി എംസവും അഞ്ചുകത്തിലാണ് രചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. നൊമക്കൽത്തിൽ വസ്തുസ്ഥിതികളുടെ സ്ഥൂലമായ ഒരു വിവരണവും ഭാവികമായുടെ സൃഷ്ടനയും മാത്രമേ നമ്മകൾ ലഭിക്കുന്നതു്. നൊമക്കൽത്തിൽ അവസാനദ്ദേശത്തിൽ സീതാപബിത്രാധമാക്കന്ന കമയിലെ പ്രധാന സംഭവം വല്ലിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. മുൻം നാഡം അക്കങ്ങളിലാക്കുന്ന അന്ത്യദ്ദേശത്തിൽനിന്നുണ്ടാക്കാൻ ചോക്കന്തായ പുനര്ജ്യംമാടനയും സീതയുടെ അന്തല്യാനാഡും കാണുന്നതിനു് രംഗസ്ഥിതാര തദ്ദൂരാക്കിയിട്ടു് കവി “പ്രളയകാല്പ ഉപസ്ഥിതമായിരിക്കുന്നവോ” എന്ന തോന്തരിപ്പിക്കുന്നതായ ഭാവാഭ്യർഥവത്തെ അവക്കു കാണിച്ചുകൊടുക്കുന്നാണ് ചെയ്യുന്നതു്.

സംസ്കൃതസാഹിത്യഭാണ്ഡാലുമനസ്സരിച്ചു് സകല കലാവല്ലഭം സവർത്തനാപേതനമായ ഒരു നായകൻ ഈ നാടകത്തിൽ ഇല്ല. ശ്രീരാമൻ പ്രജാപരിപാലനവും പ്രജാരജ്ജനവും ജീവിതപ്രതമാളി സ്പീകരിച്ചിട്ടണഞ്ചിയും അവയെ സാധിക്കുന്ന മാർഗ്ഗങ്ങളെപ്പറ്റി കേവലം അജ്ഞനനാണു്. ദീര്ഘൻ, ലക്ഷ്മണൻ, ശ്രേഷ്ഠൻ ഇവരുടെ സമാധം ഈ വിഷയത്തിൽ റാമൻ അന്ത്യത്വാപേക്ഷിതമായിരിക്കുന്നു. അതുപോലെതന്നെ കലത്തുടർവ്വും ഒരു തിക്കന്ത ധാരാസ്ഥിതികന്മായ വസിപ്പുമഹാഷ്ടിയുടെ ഉപദേശങ്ങൾ സകല സംഗതികളിലും ശ്രീരാമനു് അല്ലംമഹ്യങ്ങളായ അജ്ഞനകളുണ്ടാണു്. അവയുടെ ശ്രദ്ധ ഗ്രാന്താന്തരങ്ങളേയോ സ്രൂയാസ്രൂയായതേരേയോ പററി റാമൻ ചിന്തിക്കുന്നതെന്തെല്ലാം. നീതിജ്ഞനാം ധർമ്മപിസ്തുനാം അതാളഗ്രീരാമൻ സീതയേ പരിത്രണിക്കുവാൻ പോകുന്നതിൽനിന്ന് അന്ത്യായതെപ്പറ്റാൻ കൈഞ്ഞല്ല പറയുന്നും ഏതു വാദത്താലുണ്ടാണു് അമ്മായേ, പിന്തിരിപ്പിക്കാൻ ശ്രീക്കുന്നതെന്നു നോക്കുക. “അഭയേ, മത്ര വസിപ്പുമഹാഷ്ടിയുടെ അജ്ഞനയാണു്

ണ്ണൻ അംഗ യാർച്ചിട്ടില്ലെന്നിരിക്കും.” ഈ ധാമാസ്ഥിതിക തപംതന്നെന്നാണ് മുദ്രകൾറു വയൽവിലും പ്രധാന കാരണ മായി തീരന്നതെന്നു പറയണമെന്നില്ലെല്ലോ. ചുങ്കത്തിൽ പറത്തും, രാമൻ ‘Law and Order’ എന്ന കക്ഷാരൂപത്തിൽ ഇടു കിക്കരുൾ മാത്രമാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മഹാത്മപ്രവും കർത്തവ്യപാലനവും തഞ്ചില്ലെല്ലു അന്തര്ത്തുല്യമാണ് ഈ നാടക തനിൽ പ്രാധാന്യുന്ന ചിത്രികരിക്കാപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്.

വാഴ്ചീകിമഹർഷിഭൂടുടെ അഭിപ്രായത്തെ ശ്രീരാമസൗഖ്യി യിൽ മിസ്സർ റായി ഏറ്റേക്കരെ സ്പീക്കർച്ചിരിക്കുന്നു. ഏ നാൽ സ്വർത്തണ്ണങ്ങളും ഭോധാനോയി പരിശോഭിക്കുന്ന സിതാദേവിഭൂടുടെ തെന്താവാകാൻ ശ്രീരാമചന്ദ്രനു് അർഹത തീരുമ്പുന്ന കവി നഞ്ചാട്ടു സ്വഭ്യമായി വിളിച്ചുപറയുന്നമണ്ഡ്.

“ഞാൻ ഈ മഹാരാജാവല്ലു. ഓവി അജ്ഞാവിക്കുന്ന പക്ഷിം ഞാൻ ഈ രാജ്യവേഷത്തെ അഴിച്ചു മുറിഞ്ഞതു കജ്ജയാം.....
സീത, സീത, കുമിച്ചാലും. പ്രിയ! നിന്റെ പുണ്ണരാഖിൽ ഏതെങ്കിലും കാലും പാതയും തുടർന്നു കുട്ടിക്കൊള്ളുത്താലും”

സീത, കൈസല്യ, മാണ്ഡാവി മുതലായ രാജ്ഞീക്കളുടെ സ്വഭ്യിച്ചിലാണു് മിസ്സറും റായി കൂടുതൽ സ്വന്തത്രും കാണിച്ചിരിക്കുന്നതു്. അഭ്യാസപ്രയിലെ സകല സ്വപരിപൂർണ്ണമായ രാജ്യാനീഡിൽ ഭര്ത്രജനപരിശേഷവിതയായി, മഹാരാജ്ഞിയായി, സന്ധിപം താമസിക്കുന്ന സിതാദേവി തന്റെ പദ്യവട്ടിയിലെ അനന്ദജീവിതവും “ജീവിതത്തിന്റെ ഒരു ശൈലാവത്തിലെ ഒരു പ്രമാപ്രണയകമയും” പുണ്ണരീതിമായ ഒന്നാഭാവരി സിന്യുലും തൽക്കുലങ്ങളിൽ കഴിച്ചുതും” ഓത്ത് പേരത്തിനുവരുംവരാക്കുക്കൂടിച്ചെയ്യുന്നു. ഈ വിശ്വാസിൽ, ഈ സമയത്തും, ശ്രൂമം, ദയ, ഭക്തി, സേവനം, ചരിത്രമഹില ഉഖയുടെ മഹത്പെം അസൗമ്യച്ചിട്ടില്ലുന്ന സീതജ്ഞീടു, ചരിത്രം നമ്മും പരിപൂർണ്ണമാണു്.

രാജ്യകാതാവായ കൊസല്പുരാഡവിന്റെക്കെട്ട് തന്നെറ്റ് വാസ്തവായ സുന്ദരമായ രാമചന്ദ്രനെക്കാം കൂട്ടതലായി സ്ഥാപിക്കുന്നണണ്ടു്.. സീതയെ തുജ്ജിക്കാൻ നിയോഗിച്ചു അനീരാമചന്ദ്രനെറ്റ് ഭർപ്പിൽ മട്ടക്കാന്തി ഭിക്ഷാപ്രായ്മിനിയായി നിന്നു കേഴുന്ന ഒരു തിശ്ചരമാതാവിന്റെ വില്ലഹം ദരിശ്വം ഓദയ തതിൽനിന്നും മാഞ്ചുങ്ഗപാക്കന്നതല്ലു്. അതുപോലെതന്നെ ജൈവ്യംന്റെ നിർദ്ദേശമനസ്സബിച്ചു് വീണ്ടും അധേരാഭ്യർഥിപ്പേരും പോകുന്ന് തജ്ജാരാവുന്ന ഭരംനെ ആ ധാത്രയിൽ നാനും പിന്തുംതിരിപ്പിക്കുന്നതിനും മാണ്ഡാവിനായ പ്രേരിപ്പിച്ചു ചിത്രവികാരത്തിനും മുൻപിൽ ആരാണു് നമ്മിക്കാത്തതു്

“അത്യുംഗ വേണമക്കിൽ റോവുക. ഞാൻ വരുന്നില്ല. ഞാൻ ഇത് രാമഗണ്ഠ മഹത്പദ്ധതി—ഈ രാമഗണ്ഠ എത്ര സാധാരണ—ഈ രാമഗണ്ഠ യത്രാണെങ്കിലും ഒന്നാം അവിയുടെയോ അതിരിക്കുന്നോ ചെയ്യുന്നില്ല. പാശ്ചാത്യകന്നായ ഈ രാമനാൽ നിന്നാം അവനയല്ലോ നല്ലൊരിലേ കണ്ടറിഞ്ഞതിനും ദേഹം മാണം ഞാൻ ഇങ്ങനൊട്ട് തിരിച്ചുതു”. കഷ്ടംപീ അബ്യസംഗ്രഹിച്ചിട്ടും—അഭ്യാസം—എത്ര കരിനു.”

“രാജ്യാധികാരിയും രാജ്ഞിയും ഇപ്പോൾ വന്നവാസം ചെയ്യുകയാണ്. എൻ്റെ സ്ഥാമി അവത്തോട് ട്രസ്റ്റിലൂടെ ഒരു കാസിയുമാണ്.” എന്ന ശ്രീരാമചന്ദ്രം സീതയേയും പറി സ്കൂളിലാദരവെള്ളുമാനപ്പറ്റിയും സംസാരിച്ചുവന്ന ആ മാണിക്യവിജയക്കുട്ടി ശ്രീരാമൻ സീതയോട് പ്രവർത്തിച്ച നിഷ്പരകൾക്കും തന്ത ദരിക്കലും കൂടിക്കാൻ ശക്തയാക്കിയില്ല. സ്രീജാതിയോടു് ആ മഹാപാതകം പ്രവർത്തിച്ച രാമനെ മാണിക്യവിജയിൽനാഡി അനുബന്ധിക്കാതിരിക്കും മാണിക്യവിജയൻ ഇപ്പോൾ യ ചിത്രം മിസ്റ്ററിനു റായിയുടെ സ്വന്തത്രസ്വഭാവിക്കുട്ടിക്കെന്നാണെന്ന കാണണ്ടവും അദ്ദേഹത്തിൽനിന്ന് പ്രതിഭാവിലാസത്തിനും മദ്ദനാധർമ്മമാറിമിഴ്ചും നാം നശമാവാക്കം ചെയ്യാൻ സന്നദ്ധവുന്നതു്.

നെ മണ്ണാമരചിത്രത്തക്കരിച്ചുകൊടി! ശണ്ട് വാക്കു പറ
ഞ്ഞുകൊണ്ട് ഈ പീറിക അവസാനിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം. വാ
ലീകി രാമാധനത്തിലാകട്ട, വേദത്തിജുട്ടെ ഉത്തരവാമചരിത
ന്നിലാകട്ട, നാം തുവിടെ കാണുന്നതുംഡാബും; കുഷാനുകല
ദേഖല്ലു നാലുപാട്ടം ചിത്രി അഭിമാനപ്പുംം തന്റെ ജീവ
ധേരുവായ തുരിയം ചാരിയം ചാരിയംപ്പും വാസ്തവക്കാലപ്പുംം
കൊണ്ട് ലജ്ജിപ്പിക്കേന ലവക്കമാരൻറെ ഈ മരിനാമരംമാര
ചിത്രം നമ്മൾ കണ്ണാൻ സാധിക്കുകയില്ല. താതപാഠങ്ങളിൽ
നമ്മൾ കണ്ണാൻ മുത്തവിനാൽ അജ്ഞാപിക്കപ്പെട്ടപോൾ ആ
വൊബൻ എന്നുത്തരമാണെ പായുന്നതനെ നോക്കു.

“മഹർജ്ജേ, യാത്രായ പത്രി കേവലം കിഞ്ചരിലോ
ഹിൽ, വനവാസകാലത്തു നിശ്ചലങ്ങാണെ രാമനാട്ടക്കുട്ടി
പാത്രവനം. യാത്രായ പത്രി, പക്ഷഗിൽ ആ ദീപാലപ്പും
സകാലത്തു - രാമനാട്ടപാടി നിന്തും അതുക്കും ചൊഴിച്ചു
കൊണ്ടിരുന്നു: ആ പത്രിക്ക് അലാകാവപ്പാദത്തെ രൈകിച്ചു
നിപ്പാസിക്കുന്നും വിഡിച്ചു രാമനെ—ആചീഡപരി!. അവിടു
ം ഇതു ഈ ഭാസൻ മല്ലേ തരണം — ഭഗവാൻ, ആ രാമനെ—
ലവൻ നമ്മൾക്കുകയില്ലു. സൗഖ്യിരവും നിശ്ചലവും ആയ
ഭന്തുവിസ്തരാസത്താട്ട ഈ രാമൻ അവിച്ചാരപ്പും ചോദ
മാർജി; ആ അഗ്രാധിപ്പമന്ത്രിന്റെ മുദയത്തിൽ ഈ രാമൻ
ക്രൂലം തൊച്ചു. മുത്തേവ, മുദ്രാമം അരയാല്ലോയിപ്പത്രയോ
ജുഗദ്യിപ്പത്രിയോ ആരാധാലും തുച്ഛം വെള്ളു മുത്തിനു തുല്യ
നം ആണോ. മുദ്രാമം ആയിരാ രാവണാജാശേ വെന്നവനു
യാഥും കീതവാണ്ണാം ഈ ലവൻ മുറുവട്ടം പറഞ്ഞുണ്ടോ. (രാമ
ചാരുണ്ണാട്ട്) പിതാവേ! രാമചാരു, നിഞ്ഞാണോ പുമ്പിപ്പി
പതിക്കി നിഞ്ഞാണോ പുഞ്ചാശാത്തമൻകി? നിഞ്ഞാണോ വീ
രൻകി നിഞ്ഞാണോ ധർഘപരാധാനൻകി? നിഞ്ഞുര, നിഞ്ഞമു,
കാപുരാഷ, നിഞ്ഞപംബ ധിഥാം. നിഞ്ഞജുട്ടെ പാപത്തിന
തിരില്ലു. പ്രഭേകി രാജേന്ദ്ര, നാഞ്ഞജുട്ടെ ഉന്നതലവംടത്തിൽ
ഈ കുളകകാളിമ ചുറ്റുകാലം നില്ലുന്നു പിതാവേ! ലാർമ്മ ഈ!

க்கெடு. நினைத்திட யலோஹானத்தில் ஹு அங்குராயம் சுரை விகிடபுரமாயிரிக்கீ...” தன்னில் பூரியவுறுஞ் சொரோ வாக்கே கழி தீக்குள்ளான்பாபோலை ராமஷ்டானத்தில் தாழை வேத நபைத்திடுத்திலும் அவை அது க்ஸுமத்துக்காமலைமாய வொலா முவாத்தத்தில்கிண்ண நிழல்லிதமாய சுரை க்ஸுமத்துக்காபோலை அஞ்சேயாத்த அந்நாடிப்பித்துரை உதைவென ஞீராமன்ற வாக்கப்பாதையை தெதித்திக்கீண்ண.

“பவ, ஏரின்ற ஸ்டெ பூதுங்காரித்துவதை” எனி தனை யாண் குறைவுஞ். பூமியிக்கீ அய்யிர்த்தாய தொன் ஹுண கிண்ணர் இங்பின் வஜித்து தல தூத்திக்கொஸ்டு க்ஷமாயாது நாம் செய்துளை. வாது. ஒக்கே, ஏரின்ற பூதுப்பைத்தொடு சேன்ற ஹுரிக்கை. லவ, நீ ஏரிக்கை மாத்துதிலைப்பீ” லவக்மாரைன்ற ஹு க்ஷமாபுராத்தும்நயைத்து மத்படி புராவையாகிப்புத்தாய சுரை ஸாத்திக்கைன்ற அந்நாபுராஸவஹங்காபோலையாண்” நடக்க தோண்ணாது. லவக்மாரைன்ற வாக்கக்கழை ஸபா லீலாலூலு பாய்ரித்திக்கௌவாயாய சுரை வொலாக்கைன்ற பூமாலுபமாயி ராமன் ரணிக்கொலை. “சேர அந்தாயுபதே, அந்நையுடை பத்தியோடு க்ஷமாயாபநாம்செய்தாலும்; அவற்கு க்ஷமாமதியிடு ஸாயப்பிடு அதுயதுகொஸ்டு” அந்நையுடை அப்பராயாதைத் தீவிடு தேவுக்கீ. அந்தை வலிய லைருவாங்கைப்பீ வியாதாவிகேநாடு” கத்தொந்தாம்ந செய்தாலும்” ஏரிண பாத்திட்டு” அவ்விடை கிண்ண பொய்த்துத்துந லவக்கைன்ற அது லையம் ஏரிடு மதோயாரா!

ஹபுகாராம ஸகல வியத்திலும் நாதுபைத்துப்பயாழ்வாச கந்தாய ஹு நாடகம் கேரளீயக்கை இங்பின் ஹதா அவத ரிப்பித்துக்காதைன். கைகரல்லிக்கையாக்கை அந்நாக்குலுங்காப் புதுராரிக்கீண வியம் உள்ளாவுணபக்கீ அய்க்கம் தாமஸி யாதை மிஸ்ராப் ராயியாத் விரசிதமாயிரிக்கீண வேரை ஹில நாடகங்காப் தீடை புஸிலுப்பைத்திகொதுவா.

•

புஸாயக்கவார்.

സ്ഥിതാവിവ്യാസം.

ക്ലാം അർക്കം.

പ്ലബ്രം ശ.

[സ്ഥാനം—സംമണ്ഡലം]

(സ്ഥാനം, ലക്ഷ്മീഭാഗം, ദേരം, ശ്രദ്ധാഭാഗം)

രാമൻ—അണ്ടജുമാരേ! ഏശ്വരവും മുതല്ലും തൊൻ കേവലം ഒരു വനവാസിയായി ജീവിച്ചു. എനിക്കു രാജുകാൽഞ് ചെല്ലും തീരു അപരിചിതമാണ്. ധർമ്മരാസുംഖം രാജനിതിയും തൊൻ അല്ലെസ്തിച്ചിട്ടുംഖം. പകൽ മധുവൻ മുഹായിണാദത്തിൽ ഏപ്പെട്ടുടരിക്കും. റാത്രിയായാൽ ആ ശ്രൂക്കീറത്തിൽ ചെന്ന വിനുമിക്കും—ഇതായിട്ടുണ്ടോ എന്ന് തിനുചെയ്യു. എന്നും, ആ ഒരേ മധ്യരണ്ടുത്തിലെ മനസ്സിനു മുഖ്യമാക്കുന്ന ഒരേരൂമണിയാദർശനങ്ങളുത്തനു തൊൻ കണ്ണുകൊണ്ടിരുന്നു. അതേ പാംതലീഷ്ഠതാഞ്ഞിനു നിന്തുന്നും പ്രവർച്ചിച്ചുകാണിരിക്കുന്നു അതേ ഗോജാവരി യുടെ തീരങ്ങളും, അതേ ഗിരിപമ്പങ്ങളും, അതേ വയലുകളും, ചിരപരിചിതമായ അതേ പുക്കിലതാനിക്കണ്ണാദികളും അ സ്ഥാനതെ മററാനും തൊൻ കാണ്ണാറണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നും ഒരേ ഒരു ശ്രേണി—മറപ്പാവനനാൽ സഖ്യാലിതമായ തങ്ക പത്രങ്ങളുടെ അരസ്സുമുൾമരംരിയപനിയും, അതിസ്വംസ്ഥമായ നിർസ്സരത്തിന്നു മധുരശ്ശേഖ്യവും മാത്രമേ എനിക്കു മുതി ഗോമരമായിരുന്നുള്ളൂ, ഈ മാതിരി ശാസ്ത്രചത്രങ്ങും, ദിവ്യം ലാപയും മറ്റു വ്യവഹാരങ്ങളും ഒക്കെ മറ്റൊക്കളുണ്ടിട്ടും, തൊൻ സദാപി വന്നലക്ഷ്മിയുടെ ശ്രാംകാരിയൈം കണ്ണു

അതനടക്കിക്കൊതിൽ ഉയ്യവനായിരുന്നു. ഏൻറെ ഇവിതു തനിന്റെ ഘൃവംഭം, നദീപ്രവാഹമംഗലം, സ്വാജി സദ്ഗ്രാമം, അനന്തമായ അലവസ്യത്തിൽ കഴിഞ്ഞുള്ളതി. എന്ന് യാതാനും പർത്തിച്ചു ഇല്ല. ഏൻറെ പ്രിയ സദമാദംബരം! നിങ്ങൾ മുന്നാദ്ദേരം ഏൻറെ സൗഹ്യത്തു ശക്ഷം, മന്ത്രിമാരം സദാചരംഞ്ചമായി വർത്തിച്ചാലും! ഭാത! പ്രജകൾക്ക് അഭംഗ്രാമായ കേഷമം വരത്തെക്കാഡി നിരിക്കുന്നവിനുള്ള മാർഗ്ഗത്തെ നീ ഏനിക്ക് ഉപകരിച്ചു താനും. പ്രജകളുടെ മന്നാരജനം സാധിച്ചാൽ ഏൻറെ സകല മന്നാരമ്പണം ഘുരിതമായും. വഞ്ചി! ലക്ഷ്മണ! പദ്മവടിച്ചിൽ വെച്ചു്, ഒരുവിധത്തിൽ നീ നിരന്തരയും ഗംഗിംധമായ സ്നേഹദത്താട്ടുട്ടി ഏന്ന പരിചരിച്ചു് കൊണ്ടിരുന്നു അങ്കേ റിതിയിൽ ഇനിയും ഏന്ന വിച്ഛപി രിയാതെ അടുത്തതാനു സദാ പാത്രകൊള്ളുന്നും. ആ യാ ശത്രുജ്ഞ, നോക്കി. ഏൻറെ വിശാലമായ ഇം രാജു തനിൽ നാഡുപാടും ചല്ലിക്കൈയെന്നുണ്ടാണും അപ്രശ്നമായ ശാന്തി വിശ്വാസമാറു നീ പ്രവത്തിക്കുക.

ഭാതാൻ—ഈ ഭരതൻ ജ്ഞാനിൻറെ മംഗളത്തെല്ലാതെമരുവാണും തുച്ഛിക്കുന്നില്ല. മരിയുൽ ചിന്തയും ഏൻറെ ഓദ്ദേശത്തിൽ അവകാശം ലഭിക്കുമെല്ലു.

ലക്ഷ്മണൻ—ലക്ഷ്മണൻ സുവത്തിലും ഭൂവന്തരം ലും, കേഷമം തനിലും, വിപത്തിലും സദാപി മഹാരാജാവായ രാമചന്ദ്രൻ നെൻ്റെ സദാചരനാണും.

ശത്രുജ്ഞൻ—ശത്രുജ്ഞൻ ഏല്ലാഞ്ചും സാമ്രാജ്യിന്റെ അജഞ്ചാ ചാലകനായ കിങ്ങരനാണുണ്ടാണും അവിട്ടുനു ധരിച്ചാലും.

രാമ—പ്രിയസഹാദരബാൻ! അങ്ങനെന്നുണ്ടു്.

ഭരതൻ—പ്രിയപ്പേട്ട ജ്ഞാനി! അംഗ്ശവകുമാൻ! രാജധാനി തിൽ വന്നിരുന്നും. ഏന്താണും സംഗതി?

രാമൻ—അദ്ദേഹം ഏന്നിക്കു് അദ്ദേഹം ഉപദേശങ്ങൾ നല്കി. വത്സ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അന്തിമമായ ഉപദേശം ഇതായി തന്നു. “പ്രജാരംജനമാണു് മഹ്യരാജുധർമ്മം; അതായും രാജ്യഭക്തിയുടെ നാരാധവേദം; പ്രജാരംജനം ത്രികാതെ ശുഭ്ര രംജാരാഡാനം, പ്രജാപിശ്വനമന്മാപേരിനാനയാണു് അംഗമിക്കുന്നതു്. രാജാവു് പ്രജകളുടെ ട്രോൾ മാത്രമാണു്. പ്രജാസേവനമന്ത്രേ രാജാവിന്റെ പ്രധാന കർത്തവ്യം. പ്രജകളുടെ സുവാത്തിനം, ക്ഷേമത്തിനം വേണ്ടി തന്റെ സവർഖനും ക്ഷേമാദിനും, പ്രജാവാദിനും ക്ഷേമാദിനും, വേണ്ടിവന്നാൽ ബന്ധു, സദ്ധോദരൻ, പത്നി മുതലായവരേഴുാലും പരിത്രജിക്കാൻ രാജാവു് സന്നദ്ധ നായിരിക്കുന്നു്.” ഒരു! എന്ന പ്രജാരംജനാത്മക ജീവിത തത്ത്വാല ഏക സാധനയും; യൂനവും അക്കാദമിക്കനും തിരിച്ചെന്നും കാംക്ഷിക്കുന്നു. വാദമനസ്കാരങ്ങൾ ഉണ്ട്, ആ സാധനങ്ങൾ തൊൻ അവധ്യീക്കണം. അനീയ, ഏൻറെ രാജ്യഭാഗംന്തിലുള്ള നൃനതകളെ അറിഞ്ഞൊരു കൊള്ളാമാണു് ഏന്നിക്കു് അത്രുമധ്യം എന്നും അതിനു് ഏന്നൊന്നു് ഉപായം ചെയ്യും, ഏന്നും ചെയ്യാൽ പ്രജകളെ സഹായരാക്കിയോരും സാധിക്കുമെന്നു് നീ തന്നെ പറഞ്ഞു തരണും.

ഭരതൻ—ഈതു് അതികരിക്കാമായ ഒരു സമസ്യയാണു്. പ്രഭോ! മാത്രാപവാദന്തുപരമായ നീസിതശാഖങ്ങൾ സദാ ദിവിജന ഔഷധാടക ക്ലിനിക്കളെല്ലാം ദിവിജുക്കോടിക്കുംവേ, മിമ്രാസ്ത്രി പരമായ മധുരഗീതകളാണു് ഏപ്പിലപ്പത്തുവരുന്ന വലയം ചെയ്യുന്നതു്. ഖലാർന്നിനന്നാണു് ചുത്തുവെന്നും ഭൂംഭൂം ക്ഷേമിക്കാത്തവർ ഖലവാൻമുന്നോ പാപപ്രഹരത്തെ ക്ഷേമാവുമായി കുറുന്നു. പ്രഖലാൻറെ നൃനതകളെ വിളിച്ചു പറ്റുന്നും ഏതു മുഖ്യനാശം എത്തെവുട്ടുന്നതു്? അവൻറെ ഭൂംഭൂം കാണാൻമുള്ള ദൈയത്തും അക്കണ്ണാവും?

രാമൻ—നീ ചാരയുന്നതു പരമായ്മംതനെന്ന്; എന്നവർക്കില്ലോ, പ്രജകളുടെ സങ്കടങ്ങളെ അറിഞ്ഞെത്തെ മതിയായും. അതിനു ഏറ്റവും മാറ്റും അവരുടെ അവവരുളണ്ണളും സങ്കടങ്ങളും അറിയാതെ, എന്നേന്നു തൊൻ അവവന്നു പരിമഹി അംഗം ദേഹനിഭാനം അറിഡാതെ. എത്ര സമത്വമന്നായ വൈദ്യുതാർത്ഥനായും ടികിൽ നിർബന്ധിക്കപ്പെട്ട സാധിക്കുമോ?

രേതൻ — എന്നും കോക്കീടു് ഒരുപായമേ കാണുന്നതു്. രാജാക്ക നാൾ ചാരിക്കുള്ളാണെല്ലോ ശ്രാവന്റും ദേഹം കിട്ടുന്നതു്? അതുകൊണ്ടു് തരം മരവും ചുരുക്കായ ഉള്ളചരണം എ അദ്ദേഹം പുല്ലായിട്ടും എന്നുമിച്ചു്, അവൻ വഴി കു് പ്രജകളുടെ സഹക്കരണത്തെ അറിവാൻ ശ്രമിക്കും. പുരായി ഉപചാരിക്കുന്നതിനു് മുമ്പു്, അതിനെ ഉറുപണം എച്ചുന്നതിനു് ഉത്തരവന്നയാണു് ഏകോപായം.

“രാമൻ—നാം ഒരു മുഴുവൻ അഭിപ്രായങ്ങളാട്ട്” എന്നും യോജിക്കേണ്ടും. ആകുകളും, നാജൈ മുതല്ലും “നീ അഭയാദ്ധ്യയിൽ മുഴുവന്നൊരു നിശ്ചാരിക്കുക. പ്രജകളുടെ അഭിലംഗം സ്വദാ ചെണ്ടിക്കും വരുന്നതിനുമുമ്പേ തന്നെ, അവരെ ചാരം ചാർ ആവേന അറിഞ്ഞു” എൻ പൂരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടും. അനീയ ലക്ഷ്മണ, നീ ചെന്ന് രാജ്യം പ്രാബല്യം രാജ്യവകുപ്പി കൂടം കരയ സ്ഥിതയുടെ സകലാഭിരൂപങ്ങളും യടക്കാലം സാധിച്ചുകൊടുക്കണമെന്ന് ഉമ്മിഉന്നോട് പറയു. മണി മക്കാഹമലാറി വെള്ളൂല്പണങ്ങളായ പരാത്മങ്ങൾ പോലും, ഇന്നക്കി ഇഷ്ടച്ചാൽ മാർഗ്ഗാദിപ്പാലെ സുഖമൊന്നിൽനിരുട്ടു.

ലക്ഷ്യണൾ — ദേവി ഇച്ചിത്താൽ അലഭ്യമായിട്ടില്ലതും അതു നെ സ്വല്പമോധിത്തിൽ.

രാമൻ— ശ്രദ്ധയും, ക്ഷീരസമമായ മധുപുരിതിൽ ലവണ്ണിൻ ചു
നോൺ വെള്ളത്തിൽ ഘോരമായ അത്യാചാരങ്ങൾ ചെയ്യു

പ്രജകളെ പീഡിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതായി ഞാൻ ഇന്ന് കേട്ട്. അനീഡി, നീ ദൈവാദിത്വത്തുട്ടി തൊന്തം, അവ തോട്ട് പട്ടവട്ടി ഇന്നത്തോളും അർത്ഥിച്ചില്ലെന്നും.

രാമൻ—മഹാരാജാവിന്റെ കല്പനയോബാ.

രാമൻ—ചീനാൽ നിഃശ്വാസം പോകവിൻ! അന്തഃപുരങ്ങളിലെയും പോകവിൻ. ഞാൻ ചെന്നു് അമ്മയുടുടർന്നും ചുജ്ജ കഴിഞ്ഞു എന്നും നോക്കാൻ തുടക്കം കുറഞ്ഞും സം ചെറിയാം. ചുജ്ജവക്ഷം കാരഭം. (ആലുവയം പോകുന്ന.)

ഉഭ്യം ഒ.

[സ്ഥാനം—രാജമന്ത്രിരത്തിലെ അന്തഃപുരം; സമയം—സാധാരണകാലം] (സീതയും, ഉശൻമിഴയും, മാണ്ഡിയും, ശ്രൂതകീതിയും, ശാന്തയും.)

സീത—അതു പുരാണകമകളെല്ലാം ഇന്നിയും പറയണമെന്നോടി ഏതുപ്രാവശ്യം പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു!

രാമ—ഒരിക്കൽക്കു പറഞ്ഞെതെ മതിയാവു. ചീനാട്ടു പറത്തിട്ടു ഇല്ലാല്ലോ. അതുകൊണ്ട് ഏതെന്നും അഭ്യോക്ഷി അനുസരിച്ചു് ഒരപ്രാവശ്യം പറഞ്ഞുകൂടിയു.

ഉശൻമിഴ—എന്നിക്കു് അക്കമെ കേൾക്കുന്നെന്നാറും പിന്നെയും പിന്നെയും കേൾപ്പാനാഗ്രഹംവല്ലിക്കുന്നു. വാസ്തുവത്തിൽ അതു മായാമയമായ ഒരു ക്രമവ്യായികപോലിക്കുന്നു.

മാണ്ഡിയി—അരേ! അരേ! ഏക്കരേഷിച്ചു് അതു ഭാഗം ഏല്ലാ റിഡേനക്കാളും റസമമുള്ളതാണ്—ക്രൂപ്പണവ ലക്ഷ്യണാക്കമാരം എൻ്റെ ത്രപസന്ധാത്തികണ്ട് മോഹിത്യിഭാഗം (ഉശൻമിഴയേടു) ഏന്നാ! അവളുടെ പേരു് അംതല്ലേന്നാണോ?

രാമ—ക്രൂപ്പണവ—രാക്ഷസിഭൂമി?

മാണ്ഡിയി—അരേ, രാക്ഷസിതനെ. അവൻ പത്രക്കൈപ്പുതുക്കു വന്നു് ഏകാന്തമായ ഒരു സ്ഥലത്തുവെച്ചു്, നല്ലനല്ല

പാവുരവാക്കുകൾ ഒട്ടവള്ളെറ്റപ്പറ്റെന്തു്, കുറേ സ്ത്രീപൊം ഔദ്ധം അരംനായവിനായാടികളും ഒക്കണ്ണത്രുമുള്ള കമാരനെ വശാപ്പുട്ടത്താൻ കഴിയുന്നതു ശ്രമാച്ചുക്കാക്കി. പക്ഷേ, അവർ അഞ്ചാന ചെയ്യുന്നതിൽ അതുകൊപ്പുകാണമല്ല; ദേവരാന്തരി ത്രാപകങ്ങൾ കാമദേവൻറെ ധർമ്മപതിയായ ദതിദവിപ്പോലും മുഖ്യമിത്യാവാതിരിക്കുമോടി പിന്ന ഒരു തുച്ഛരാക്ഷിസന്നായ ശ്രദ്ധപ്പേബയുടെ കാഞ്ഞം പറയാനെന്നതിരിക്കുന്നോ?

ഉർക്കിളി—മിണ്ടാതിരിക്കു ചേച്ചി. നിഞ്ഞപാക്ക കള്ളിയാക്കാൻ നല്ല വിത്താണോ. എപ്പോഴും നേരംപോകുന്നെന്ന.

ശാന്ത—അതിനുശേഷം എന്നു സംഭവിച്ചു?

ഉർക്കിളി—ശ്രദ്ധപ്പേ അട്ടത്രുചെന്നേപ്പോൾ, ദേവരൻ അവജ്ഞാന മുക്കുറ്റതു് തന്റെ രാഗാധിക്രമത്തെ വെളിപ്പുട്ടുന്നീ.

ശാന്ത—(സിതയേഠ്) ഓസാദരി, ഉള്ളതാണോ?

സീത—അങ്കത.

മാണ്ഡാവി—തൊൻ സത്രുമെ പറയു. എന്നാൽ മുഖ്യമാതിരി ഒരു പുതിയ ഫ്രെമപ്രകടനസ്രൂത്യായം, ഓസാദരി, നിഞ്ഞപാക്ക പരിചിതമല്ലാതിരിക്കാം.

ശാന്ത—പിന്നിടക്കാണണണായതു്?

മാണ്ഡാവി—പിന്നിടോടി ഫ്രെമു വൈരമാൻ കലാശിച്ചു. ശ്രദ്ധപ്പേ മുഹില്ലാതെക്കരണ്ണതുകൊണ്ട് സ്വന്നമാതിലേയ്ക്കു പോകി. അവളുടെ അര ദിർഘരകണ്ടു്, വരെനന്നും മുഹിണാനും പോരാട്ടകൂടിയ രണ്ട് സദ്ധാപരമാർ ടാസന്നു സദമതം യുദ്ധത്തിനായി ഓടി എത്തി. അവാരു ഒക്കെ കബാദേപ്പോൾ, ലക്ഷ്മണൻ വിറവുണ്ടു് “അഞ്ചും രക്ഷിക്കുണ്ടോ! രക്ഷിക്കുണ്ടോ” എന്ന നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടു് ചേട് എൻ സമീപംതയ്ക്കു് ഒരു ഓട്ടം ഓട്ടി.

ശാന്ത—ചേരു! ഓട്ടിക്കുമ്പോൾ അഞ്ചാന വരിപ്പു. നിഞ്ഞു പറയുന്നതു പത്രക്കുള്ള രാണോ

മാണ്ഡബി—കളും മോട്ടൊൾ പറയുന്നതു നടന്ന കാലാശം ശാന്ത—അതുകൊട്ട, പ്രസിദ്ധേയി

മാണ്ഡബി—എത്രുമന്ത്തിലാത്തിട്ടും ലക്ഷ്യണാം ദേശം രാമിച്ചി പ്പി. അങ്ങേധം അതലിലപോലെ വിനിയൂണതുക്കണ്ടിട്ടു് രാമ ചന്ദ്രൻ “ലക്ഷ്യണാ എന്നാണ്”, സംഗതിഃ” എന്ന ചേർച്ചി ആ. വിരാഗ്രണിയായ ലക്ഷ്യണാൾ അതിരുള്ളതു് അനിസ്ത്രി ഷ്ടമായ ഒരു ദിക്കിലേയ്ക്കു വിംഗൾ ചുണ്ടിക്കൊണ്ടു് ‘ചേട്ടു്, അവൻ വന്നകഴിന്തു്’ എന്ന പറഞ്ഞു. ഒട്ടവിൽ രാമച ദ്രും ഒത്തവിയത്തിലെപ്പാടു് അങ്ങേറഹത്തിനെ സമാധാന ശൈഖ്യത്തിട്ടു് വില്ലേമയ്ക്കു, ധരിച്ചു്, തനിച്ചു യൂഖ്യത്തിനു ചു റാപ്പുട്ടു്. രാക്ഷസനാശരയല്ലോം കൊന്നാട്ടക്കണ്ടിട്ടു്, ഔദ്യോഗിക്കുന്ന തിരിച്ചുവന്നുപും ലക്ഷ്യണർ മുൻചുംചു കിടക്കുന്ന തും സീതാദേവി വിശ്വകരണിക്കിങ്കുന്നതുമാണു് കണ്ടതു്. അങ്ങേധം ഉച്ചത്തിൽ ‘ലക്ഷ്യണാ’ എന്ന വിളിച്ചു്. രാക്ഷസ സംശയനയല്ലോം കാലപുരി പ്രാപിച്ചുവെന്ന വാത്ത് അറിഞ്ഞ മാത്രമിൽ അവരൻ ഏഴുപേരുന്നിരിക്കുന്നു. അങ്ങും മുഹൂര്ത്ത ഒരു സ്ഥിരതയോപയും കൂടിയാടി. നാവിൽനിന്നു ധാ ക്കുകളും നില്ക്കുമിച്ചു തുടങ്ങി. ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു—“ചേട്ടു കാത്തും മനസ്സിലാഭേണാകു എന്നിക്കു തനിച്ചു് രാക്ഷസനാശര നീക്കാനൊട്ടക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നിഃല്ലുനാണു ചേട്ടുന്നു വിചാരംകു ചേട്ടുന്നു അനവാദംശ്രൂതാതെ അനു ജീവനായ തൊൻ അഭ്യന്തര ചെയ്യുന്നതു യഥ്മമല്ലെല്ലു എന്ന വിചാരിച്ചു് മാത്രമാണു് ഇങ്ങനോട്ടു പോന്നതു്.”

സീത—മാണ്ഡബി, ചുണ്ണാതിരിക്കു. സമേഖരിയായ ശാന്ത യുടെ മധ്യിൽവച്ചു ലക്ഷ്യണാന മിസ്റ്റ്രാനിനു ചെയ്യു നോകു യാതാത സുകൂതിയുടുടർന്നു ദേശം അനീവാദ്യുമായ വഹം ധാരയ്ക്കു സമാനം സകല പ്രാണികളിലും നിരീക്ഷം ശത്രായാധി വഷ്ടിച്ചുകാണിക്കിക്കുന്നു—യാതായവന്നു് പരിശുള്ളമായ സ്നേഹം, ശരത്കലാലാരംഭന്തിലെ നിർബ്ബന്ധം

തതിനു തുല്യം കരകവിയുമാറു നിരഞ്ഞിരിക്കുന്ന — ധാരാരാ കവൻറു കേതി പുല്ലിതമായ നന്മചവപ്പെക്കുംപോലെ മനോധരമായിരിക്കുന്ന—ധാരാരാക്കവൻറു സഹനശീലത ത്രിദിവിക്കാസും അചയുലമായിരിക്കുന്ന — ധാവനാരായവ നേരു പരാക്രമവും തേജസ്സും സൗംഗ്രാമിന്റെ തുല്യപോലെ അപ്രയു ഷ്യമായിരിക്കുന്ന — ധാവനാരാക്കവൻറു കൊമളാർ കമലക സുമതത അതിശയിക്കുന്ന — ആ ലക്ഷ്മണനെന്നു ദിയാണോ നീ ഈ വിധം നേരംവേണ്ട പാട്ടുന്നതു് കമാരൻ കേവ ലം കിഴലാരംബയിൽ രാജുമൻിന്തനിലെ ദോഹവിലാസങ്ങ ഒളി പില്ലാം നില്ലുംരമായി ശണിച്ചിട്ടു്, സേപച്ചാരംസാരം രാമചത്രനെ അന്നഗമിച്ചു്, ചുവന്തല്ലും കഷ്ടരകൾ അന്ന ഭവിച്ചു! അന്നചാനാടികാരംപോലും കൈവിട്ടു്, അദ്ദേഹം ചുവന്നും ശ്രൂപ്പുസ്ഥമാദരംനെയും നിരന്തരം പരിചരി ചുട്ടുകാണിക്കുന്നു. ലക്ഷ്മണൻ ധാരാരായ ഔന്നവുന്നയത്രാൽ എന്നഭാര്യ രണ്ടുപേരേയും വെന്നിച്ചുവരാ, അതിൽനന്നു പിഠിക്കരാവുന്നതിനു ഇന്നുംനാന്തരാഭ്യർഥപോലും തെ നോൺകു സാധിക്കുന്നല്ല. ആ വെന്നുകുത്തു അദ്ദത്തുകളും നാതിനു ഞങ്ങൾ മുച്ചിക്കുന്നമില്ല. അതു് അതും മധു രാധാ പ്രീതിക്കാരിയും അരാധിക്കനു. അതിനെന്നു അംലു ചാക്കണ്ണാറും ചുവന്നു എത്തും കൂളിക്കുന്നു; മഹായിക്ര താൽ പേരും കണ്ണകിതമായുന്നു. മഹത്പത്രിനേരു ആ ചരമാദർശനത കാണണ്ണോരുണ്ണു വീനിക്കു് ഈ ഭാവ പിഠിക്കും ഉണ്ടാവാറുണ്ടു്. സദേശാദരി, ആറുമുഖങ്ങളാൽ തുറവംപുംവരെ വള്ളിച്ചുവും, തട്ടണാത്ത മഹാപാനാഞ്ച ആചുക്കുട്ടിയ ലക്ഷ്മണനെന്ന നീ എന്തു മുത്ര കൊണ്ടാണു പരിഹസിച്ചതു്?

ഉംക്കിളി—(സ്വന്തം) പ്രിയസമാദരി! സതീന്തരമേ! ഈ വാക്കുകൾ കേൾക്കുവേം ദേവിയോടുള്ള ഏൻറു സ്നേഹ വും കേതിച്ചും ശത്രുഞ്ഞം വല്പിക്കുന്നു. പാമാത്മത്തിൽ

എൻറെ സ്വന്തി പരമധന്യനാണ്. എൻ അദ്ദേഹം അനിന്റെ ഫാലാംഗ്രഫോതിസ്റ്റേലും യോഗ്യയല്ല.

ആക്കിത്തി—അവളിന്തോന പരിഹസിക്കുന്നതു് ഏറ്റുകൊണ്ടാണോ എന്നിക്കു് അറിയാം. അങ്ങയാല്ലെങ്കിലും മഹാ റാണിയാണ് സ്വപ്നാമിയായ ഒരിക്കലും ചിരിയാതെ വാൺ അന്നവള്ളാണോ ഉംകമിളയുടെ പതിനൊല്ലവഷ്ടാത്ത ഭാര ഞമ്പയ വിനാധതാചത്തിന്റെ മാത്രയിൽനാണതു് ! സീതാ ഭേദി അക്കാലത്തു് അനന്തവിച്ചു കൂട്ടുതകളും അവർ എ അന്നെ അറിയും?

മാണ്യവി—(ശംഖിരംബത്തിൽ) അതു് എൻറെ ദോഷമായിൽ നേരും വാസ്തവം പറയു. റാണിപ്പട്ടം തൊൻ കാംക്ഷിച്ചിത്തി അനുഭാവി മുഖം വരാജ്ഞാവായ രാമചന്ദ്രൻ സീതാദേവിയാഴ്ചം ലക്ഷ്മണനാഥം തുടി രാജ്യംവിട്ടു് വനത്തിൽ പോയ അന്നോ തൊൻ ചെറുഖാവിക്കയാക്കുന്നകിലും, ഒരു നീങ്ങ ചായ ശിത്രാവദന്നാണോ വിലപിച്ചില്ലോ? അവരുടെ വി ദുഃഹത്താൽ അണ്യകാരമയമായിത്തിന് അങ്ങയാല്ലെങ്കിലും അനുഭവിക്കാം അതിമാത്രം ദിവപിച്ചില്ലോ? എന്നിക്കു് ദേശം വനപ്രാപ്തിയുംബോധും അണോ? ആ സ്ഥിതി വിപുളവ തിരിക്കേണ്ടും, അന്നും അതിന്റെ അഭ്യന്തരാഭ്യന്തരം ചുണ്ണംബേബാധാഭാധയുണ്ടു്. അണോ? അഭ്യന്തരുംവട്ടം തൊൻ രാജ്യത്രാശം ചെയ്യുന്ന തിരഞ്ഞെടു മുച്ചു പ്രകടിപ്പിച്ചില്ലോ? തൊൻ തുടക്കം മുശ രാജ്യാനിശ്ചയും രാജ്യത്തെയും പ്രണാളിപ്പിന്തിരു നോക്കി ധിക്കിണ്ണാഭാധിതന്നു് ലൈഡു് വല്ലവതം എന്നെ മാറ്റാ റാണി എന്ന വിജിച്ചുവരു “ഈൻ റാണിയല്ല; റാജ്യാധും റാണിയും ഇദ്ദോം വനവാസം ചെയ്യുകയാണോ?” എൻറെ സ്വന്തി അഭക്ഷണ ഭരുന്നും തൊൻ ഭാസിയും അണോ? എന്നു പറയാറില്ലുംവിശ്വന്നും?

സീത—മാണ്യവി, അധിനിധാവാതിരിക്കു. സോദരി, തൊൻ ശ്രദ്ധവെം ദിവപിതയാധിതന്നുനാണോ നിന്നെന്നുവിച്ചാരംഭി

ಅರಣ್ಯ! ಎತ್ತಾನೆ ಸ್ವಾಮಿಯೇಂದ್ರಾಂಗಿಶ್ವಿ^{೧೪} ವರ ಅತಿಂಥ ತಾ
ಮಸಿಶ್ವಿತನ ಕಾಲತ್ತು^{೧೫} ಏ ಗಂಗೆ ಶಿವಸತತಿಗಳಿಂತಿ
ಅರಣ್ಯವಿಶ್ವಿಭೂತಿ ಸುವಂ, ಏತ್ತು ಲಾಗ್ರಾಲಿಗೋಂಕೆ^{೧೬} ಈಗ
ವಾಷಣಿಪಂಕೂಣ್ಯ^{೧೭} ಅರಣ್ಯವಿಶ್ವಿಂದ ಸೂರ್ಯಿಕೆಂಳಿ ಸುವ
ಳಿಂಕಿರಣಣಾಂಜ್ಞಾಕೃತಿ ರಮತತಿಂತ ಕೆಗಿ, ಅತ ನೀಲಗೀಲವುಂ
ಹ್ರಿಗ್ರಂಭಮಾಯ ಅರಕಾರೆಮಾಂಡ್ರತತಿಖ್ಯಾತ ಏಗಳೆಗೆ ಸ್ವಾಮಿ
ಇಂದ್ರ ಪಂಜಾಂಬಿತತಿಂತ ಪ್ರಣಮಿಕಾಗಣಗೆನೊಂಗಂ, ನಿಷ್ಣಾ
ಷ್ಟಮಾಯಿ, ಪತ್ರಕಾಷ್ಟಪ್ರತುಹಕೆ ಶಿವಸೇಗ ಶ್ರಮಿತಿಂತ ವಣಿಗ
ಣಾಂಡಣಾಯಿತನ ವಿರಾಘಪಕಾರ್ಮಾಹಿಗಿಂತ್ತು^{೧೮} ಶಿವ್ಯಾಂತರಾಯ
ಉಷಾಂಡವಿರೆಯ ಎತ್ತಾನೆ ಶ್ರಾವ್ಯಾಂತ್ರಂ ಹಾಕಣಂ. ಅರಷ್ಯಾಂತ್ರಿಕಂ,
ನಿಂದಾಯಿ ಪುಕಷಣಾಂತಿಂತಗಿಂಗಾ ಮಂಗಳವಾಂತ್ರಂ ಧೀಕಾಗಣಣ
ಪೋಲೆ, ಅರಣಂಪ್ರಂ ಪಾಕಣಿಕಿಂ ಕಳುಹಿತವಂ ಶುರಾಪ್ತಿ^{೧೯}
ವಿಶ್ವತತಣಂ. ವಾಂಡವತತ್ಯಂ ಶಿವ್ಯಾಂಷ್ಟಂ ರಾಣಾಂಪಾಲೆ
ನಿಂದಾಂಜಣಾಂತೆತಾಂತಂ ಅರಣಂಪ್ರಂ ಪುಷ್ಟಣಾಂ ರಾಮಿತ್ತು ವಿಕ್ರಿ
ಂ^{೨೦} ಉಲ್ಲಂಬಿಕಂ. ಏಗಣಂ ಪ್ರಾತಿಕಾಲತತಿಂತ ಸ್ವಾಮಿಕೆ^{೨೧}
ಇತ್ತು ಪ್ರಾಣ ಮಿಂಡಾತತ ಲಾಲಿತ್ತುವಣಂ. ಏಗಣಂ ಉಷಾಂಡವಿ
ಷ್ಯಾಂತ್ರಂ ಚಾರಂ ಸ್ವಾಮಿಂಯ ಪುಷ್ಟಿತ್ತು^{೨೨} ಸಂಗಾಮಾಂತರಿಗಂ
ಎಕಾಂಡಿತನ ಏಗಳೆಗೆ ಮಂಸಿಂ ಗಂತತಿಗಳೆಗೆ ಅರಣ್ಯಾಂ
ಪೋಲ್ಯಂ ಚಿಲಾಪ್ಯಾಂ ಉಣಾಕಾಂಡಣಾಯಿತನಂ. ಮಲ್ಲಾಹ
ತತಿಂತ, ಅರಗ್ರಮತತಿಂತ ನಿಷ್ಣಾಂ ಪಿಪ್ಯಾಲಪುಕಷಿತ್ತಿಂಗಾಂಗ
ಷಾಂತ್ರಾಂತಿಂತ, ಸ್ವಾಮಿಯೇಂದ್ರಾಂಗಿಶ್ವಿತತಣಂ^{೨೩}, ಸಮಿರಂ
ಷೆಂಶ್ರಾಂತ್ರಂ, ಶ್ರಾಮಂ ಸ್ವಾಂತ್ರಾಂತಿಂತ ಸಂಭಾಂತ್ರಾಂತ್ರಂ
ಆರಾಂತರಮಣಿಯಂ ಅರಾಯ ವಾಂತ್ರಾಂತಿಂಯ ಗೊಹಿ ಗೊಹಿ
ಎತ್ತಾನೆ ಸಂಸಿತ್ತು ಕಾಣಿತಿಕಂ. ಸಂಸ್ಯಾಯಾಂತ, ಗೊಹಾವರಿ
ಇಂದ್ರ ತೀರತ್ತು ಏಚಣಂ^{೨೪} ಶಿಲಾಪ್ಯಾಂಕಂದಕಹಿತಿಂ, ಚಿಲಾಪ್ಯಾಂ ಪ್ರಾ
ಣಾಂಗಾಂಕಾಂತ್ರಾಂತಿ^{೨೫}, ಚಿಲಾಪ್ಯಾಂ ತಗಿತ್ತು^{೨೬} ಕೆಗಿ ಇತ
ಂ^{೨೭} ಅರಿತ್ತಿರಂ ಪಣ್ಣಿಕಹಿತ ನಾಯಿತ್ತು^{೨೮}, ನೀಲಂ, ಪಶ್ಚಾತ್, ಕಂಪ್ಯಾ^{೨೯},
ಶುವಷ್ಟಿ^{೨೩} ಇತಲಾಯ ಪಿವಿಯವಣ್ಣಾಂತಿ ವಿಮಿತ್ರಪೂರಾಹಂ
ಗೊಹಿ ವಿಂಗಾಂತಿಕಂ. ಅತ ವಿವಿಯವಣ್ಣಾಂತಿ ಏಗಿ

എ പ്രേമസ്പർശമെന്നപോലെ ശാഖവും മന്ത്രാലംവുമായി തൊന്ത്രാദിജീവികൾ. കുമ്മൻ നബിതിരഞ്ഞിൽ, രാത്രിയുടെ കാളിച്ചും പരമാത്മാന്തരം, എന്ന് വിശ്വമക കീഴ്ത്തിലെയ്യും തിരിച്ചുംപോധിം. ഈ ഭീവിതത്തിൽ ലുനിപ്പിനിക്ക് ആ സുദിര്ഘശ്രൂതത്തെ ഏന്ന കാണ്ണാൻ സാധിക്കുന്നും വാസ്തവത്തിൽ, മാണ്ഡിവി! ആ ദലുംബൈജീ ഒന്നു തുടി കാണ്ണാതിനും ഏനിക്കു വളരെ മോധമുണ്ട്.

മാണ്ഡിവി—സോദശി, ഏന്നാണും മുണ്ടെന പരയുന്നതും? അവിടെ സോദശി കേവലം ഒരു വന്നേവതക്കായിരുന്നു. മുവിടുവേയും ഗ്രഹവക്ഷിയാണും. ആ കടക്കുള്ളാക്കുമന്നകുളുകു. ആ ദിന്നപ്രാഞ്ചത്തെ മന്ദിരിൽനിന്നും അക്കറീടു, രജുമദ്ദിനത്തിലും കെട്ടാവിളക്കാഡി അന്തഃപുരാത്തിൽ വാണങ്ങളിലും!

സീത—മാണ്ഡിവി, നീ അതിനെ ദിസ്പർശമെന്നപരയുന്നുനോ? ആ റഹനമായ വന്നതിലെ മധുരമന്നുമരമായ ദലും അഭാഷ നീ തങ്കാടി കണ്ണിതന്നുവക്കിൽ തീച്ചുഡായും മുണ്ടെന പരയുമായിരിക്കുന്നു. അഡോ! മേമാതകാലത്തിലും സ്ഥിരവും നിർമ്മിക്കുവുമായ അതകാലവും, ഏതോ അജ്ഞനാത്മാവാരം ഉപരിതലത്തിൽ നിാന്നന്നപോലെ മദ്ദമന്നുകാഡി പ്രവഹിക്കുന്ന വസന്തപവനം, ഗീശ്വത്തുവിലെ സ്നിഗ്ധംബവും സാദ്രവുമായ ശ്രീതളച്ചുഡായയും, നാലുപാട്ടം ശാന്തിക്കത്തിരാലാഡി വീശ്വിക്കാണ്ടിരിക്കുന്ന ശാരദ ചതുരിക്കും, വഷ്ട്രത്വവിലെ ഗംഭീരമായ മോഹഗർജ്ജനവും, മിന്നൽചീണങ്കളുടെ ക്ഷണികപ്രയേണും, ശീതകാലത്തിനാലു പ്രാതികാലികമായ സുവർണ്ണകാൺപ്രവാഹത്തിൽ ചൊച്ചുറുംബാധികരിക്കുന്ന നിശ്ചന്ദ്രവും, നിാന്നിര അന്നവേണ്ടിക്കിനും വാഹ്യമായതിനാലാദ്ദേശം നീ അതിനെ ദിസ്പർശനമാണും പരയുന്നതും.

ആതകീൽത്തി—ഒരു കാല്യം ഏനിക്കുറിയാം. മുവിടെ പ്രാബല്യം തെന്തുംബൈജീ കെട്ടക്കമ്പിക്കാണും. അതുകൊണ്ടും ക്ഷേമപംതനനു

ಇಯಿಕ್ಕಂ. ಏಂಗಣಾಹಕಹಾಯಾಲುಂ ರಾಜುಮಡಿರಂಪೋಲೆಲೆವೆ ಸ್ಥಾ
ಪಾವಹಮಾಯಿ ಮರೂರಿಂದವುಮಿಲ್ಲ.

ಶಾಂತ—ಏಂಗ್ರೆಹಕಾಣ್ಡು?

ಅತ್ಯಕೀರ್ತಿ—ವಾಗಣತಿಳಿ ಶೈತಂ ಅತಿಭ್ರಂಷಿಹಮಣ್ಣುಃ?

ಶಾಂತ—(ಸಣ್ಣಿಂ) ಸೀತೆ! ಈ ರಾಜುಮಡಿರಂಪುಂ ಅತ್ಯಂತಂತಣಿ
ಜ್ಞಾಯ ಪ್ರಕಾರಣಾಂತಿಂ. ಗಣ್ಯಂಖಿಕಿಲ್ಲಾಯ ಮಂಜಿರಿವಿಪಂ
ಣಾಂತಿಂ, ಅರಧ್ಯಪಾಣಿಕಿಲ್ಲಾಯ ಡಂಂತಂ ಮಂಡಂ ನಿಂಂಧಾಂ
ಎಂಬಾಂಜಾಕಮಾಯಿ ತೋಣಣಿಂಲ್ಲಿಃ?

ಸೀತ—ಸೌಭರೀ, ತುಂಗ ಏಂಗಣಾಂ ಪರಾಯಣತ್ತುಃ ಈ ರಾಜುಮಡಿ
ರಂತಿಳಿ ಕರಿಗಳಿಲಿಕರು ಏಂಗಣಿರ ಹ್ರಿಷಯತ್ತೆ ಆ ಮಂತ್ರ
ಂತ್ರಪೋಲೆ ತೋಣಣಿ. ಕಿಗಣಿರಂ ಕೆವಲಂ ಅಪರಿಖಿತ
ರಂಷ್ಯಾಲೆ ಗ್ರಹತಿಂ ವೆಂತಿಂಿತ ವಣಂ ಹೊಂತಿರಿಕ್ಷಿ
ಣಂ. ವಸಂತಪವಗಳ ಏಂಗಣಾಂ ಸೆಸಪರಣಸ್ಯಾಂ ಶಾ
ಫ್ಯಾಂ ಅರ್ಹರಿತಿಂತಿರ್ವಿತ್ತಣಪೋಲೆ ಕಣಿತಪಾಂಗಾಯಿ ಮಂಂ
ಮಂಂ ವಾತಾಹಗಣಾಂತಿಂತಿ ಅರ್ಹಕಂತಾಂ ಕರ್ಕಣಣಿ. ನೀಲ
ವಣಿಗ್ರಹಾಯ ಅರ್ಹಾರಂ ಹಕಿತಮಾಯಿಂತು ತ್ವಿತ್ತಿಂ ಅರ್ಹತಿಂಪುರ
ತಿಂಬಣಿ ಉತ್ತಿಂತತ್ತಣಾಹಕಣಾಂತಾಂತಿಂತ್ತಿ. ಚಲ್ಲಿಕ ಅರ್ಹಿತಿಂ
ತ್ರಂತಿಂಣಂ ವಣಿಂತು, ಮಹಾರಾಣಿಹಿತಣಾಂ ತ್ವಿತ್ತಿರ್ವಿತ್ತಣಾ
ಪೋಲೆ ತಿರಿತ್ವಿತ್ವಾಹಣಿ. ಈ ಘಟಂವಣಿಪುಕಾಳಿಲ್ಲಾಂ
ಏಂಗಣಿರ ಅಂತಾತ್ತುವರಾಂಪೋಲುಂ ಮರಿಕಣಿ. ಪ್ರಾಣಾಯತ್ತಾ
ಬೋ ಏಂಗಣಾ—ಅರಂಂ ಈ ವಾಹಾಪೋಲುಂ ಉತ್ಪರಿಕಣಿಂಲ್ಲ.
ಏಂಗಣಿರ ಪರಿಚಾರಕಣಾಯಂ ಪರಿಚಾರಿಕಮಾಯಮಲ್ಲಾಂ ಏಂ
ಣಾ ಕಾಣಾಯೆಂಂ ರಾಜಣಿಯಾಣಣಾರಿತ್ತು ಪರಿಣಮತ್ತೆಂ
ತ್ವಿತ್ತಿ ಮಾರಿ ನಿಂಣಾಹಕಿಂತ್ಯಾಣಿ. ಅರಣಿಯತ್ತಿ! ಈತ್ಯಾಹಣಿ
ಏಂಗಣಾಣಣಾರಿತ್ಯಾಹಣಿ ಮಂಧ್ಯಿಲಾವಣಿಂಲ್ಲ. ಹ್ರಿ
ಂತಿಳಿ ನಿಂತಿರಮಾಯ ವ್ಯಾಪಾಯ ಉಣಾವಣಾಂತಿಂ. ಸ್ವಾಮಿ
ಣಾಂತಾಹಣಿಂತು, ಶಾಂತಾವಾರಿತಿರತಿಂತಿಂಲ್ಲಿಂತ್ತಿ. ಅರ ಮಂತಾಗ
ತಿಂಲ್ಲಿಂತು ವೀಣಾಂ ಹಾಕಿತ್ಯಾಹಣಾಮಣಾಂ ಏಂಗಣಿಕ್ಕಂ ಅರ್ಹ
ಮಂ ತೋಣಿಂತ್ಯಾಹಣಿ. ಅರ ವಲ್ಲಿಂತಿಂತಿಂಲ್ಲಿಂತು ವಿಕ

സിച്ചു് നില്ലുന്ന കമ്പുമന്ത്രങ്ങളും, അഞ്ചുമിഞ്ചും പറന്ന കള്ളിക്കുന്ന പക്ഷികളും, തുജ്ജിച്ചുടി വിഹരിക്കുന്ന മുഹ സ്നാത്യും കണ്ണു് ആനന്ദിക്കുന്നതിനു് വീണ്ടും ഏന്നിക്കു മോഹം വല്പിക്കുന്നു. അങ്ങോ! ആ സുവം മുണ്ണിനിവരാ തവഘ്നം മാത്രമേപായിരിക്കുന്നു.

മാണ്യവി — മണ്ണാതിരിക്കു! ശ്രൂതകീത്തി, നീ ഏന്തിനും മുത്താക്കേ പറയുന്നു?

സീത — ശ്രൂതകീത്തി, നീ പറത്തതിലും അപ്പും വാസ്തവമുണ്ടു്. ഏജൻറി ജീവിതകാലത്തിലെ ചില കപ്പസസ്യികൾമനീണ്ടി.

(അണിയിരിയിൽ കൈമുഖ്യം) സീതേ! സീതേ!

ശാന്ത — അസാദരീ, അമ്മ വിളിക്കുന്നതുകേള്ക്കില്ല?

സീത — (ഒന്തുക്കി മുഴുമേംറു്) അമേധ തൊന്തർ മുത്താ വന്നാകഴിഞ്ഞു.

ശാന്ത — സീത സദാ പ്രാക്കലവിത്തയായിരിക്കുന്നു. മുഖ്യ റായ മുഹിഡായങ്ങാണും, ദേവി ക്ഷേര മദ്ദനാഭവാതാ; അവും ദൗരിക്കുന്ന ഗോത്രങ്ങളുാണ് നാലുപാട്ടം വിസൂച്ഛാവത്തിൽ നേരുക്കുന്നു; ചീരാന്താ ഒരു ഭൂതനാലോ ആത്മക്കരത്താലോ, ആ സാധ്യിരംതാം വിധച്ചലമാനസയായിരിക്കുന്നു. രണ്ടു കണ്ണുകളിൽ നിന്നും അഞ്ചുകൾമാണു പ്രവർത്തിക്കുന്നു. മുഖത്തിൽ നാം ഒരു ദൈവമുണ്ടും കാണുന്നുണ്ടു്. അവിടുട കളിയാ ടിക്കാക്കാതുന്ന സ്ഥിരതയും മന്ത്രിയിട്ടു് അംഗാധിവിഷയം ചൂഡിപറന്നിരിക്കുന്നു. പെഞ്ചിമശിലെ നീംാവേള്ളയിൽ മഹാമഹിന്തപോലെയും, മൃദുക്കമുണ്ടായിരിത്തമായ ആരാമ ദേശത്താൽ കാഴ്ചസ്ഥാപിപോലെയും, ഉത്സവമണിത്തിൽ മുൻചുപ്പോലെയും, ശിത്രമസ്തുകത്തിൽ ചീനതാകാളിമഹോ ലെയും, പത്രപത്രത്തിൽ ക്രാഹരികപോലെയും, അണ്യ കാരമഖ്യത്തിൽ ശ്രാന്തനായ സന്ധ്യാദേവിയുടെ ആരാമ ഹതുകപോലെയും, സീതയുടെ ഇള അവസ്ഥ ഏന്നിക്കു അ സംശയമായി തോന്നുന്നു. മാണ്യവി, സീതയുടെ മുഖ മദ്ദനാവുമായുള്ള കാരണം നിന്നുകരിയാമോ?

മാണ്യവി—അതിങ്ങുറി അലോചിപ്പാരെന്തുള്ളു? വന വാസവിലോലമായ പക്ഷിക്കു സുവർണ്ണപഞ്ചരത്നിലായാലും സൂര്യാമായി പാക്കാൻ കഴിയുമോ?

ആക്കിത്തി—വാസ്తവം! അതു പുക്കിച്ചാഡി ചുട്ടും സഹിച്ചു് എത്ര സന്ദേഹത്തോടുള്ളടക്കി പാക്കണ! വന തന്ത അപേക്ഷിച്ചു് ഇം രാജമന്ത്രിരം ഒരുത്തണം സുവഭ്യി ഘോശണനാ തൊൻ എത്ര മുഖലും ദേവിയെക്കു പറത്തി നിക്കണ! എന്താണു് ഇവിടെയും മദ്മാരത്തിൽ യാമേച്ചു് വിത്രുനിശ്ചല്ലു് പുണ്ണ്യമന്ത്രാൺ പാലോളി വനത്തിലെ നോണം ഇവിടെയും റൂപാവിക്കന്നിശ്ചല്ലു് നേരേമറിച്ചു് ഇവിട സൂര്യലോധിരിക്കന നാത്രുരാജഭാഗം അവിടുട കുട്ടകയുമില്ലല്ലോ. ഇവിട ഒരു ആസിമാർ ഉണം ഉറക്ക വും ഉപേക്ഷിച്ചു് ദേവിയെ പരിചരിക്കണ. എന്തിനു കൊടു ഇം രാജമന്ത്രിന്തതിലെ വാസം അണു് സുഖാവധ മായി തോന്നുന്നതു്.

മാണ്യവി—സോദരി, ആല്ലോവക്കം തച്ചി കേര വായത്തിലാ ചിരിക്കയില്ലല്ലോ.

ആക്കിത്തി—അതു ശ്രദ്ധിയാണു. നിങ്ങൾ ഏല്ലായ്ക്കും സത്രൂപ പറയു. മാണ്യവി! ഉംർമ്മിളയ്ക്കു്, സീതയ്ക്കു് കവിഭാഷയിൽ സംസാരിക്കാനെ വരെമുള്ളു.

(ഉംർമ്മിക്കു ശൈലി മല്ലം ദാനം പോകണു.)

ഉംർമ്മിക്കു—സുന്തുൻ അസൂചലം മുഖിക്കാരായി. അതി ദുര തതായി വച്ചിത്രവർണ്ണക്കിത്തവും സുവർണ്ണമയവുമായ ദേ ശാശ്വതാനം കാണണാം. സൃഷ്ടിശ്രീ ചൈക്കതിരകൾ സായു നബിയുടെ പ്രവാഹത്തിൽ പതിച്ചു സുവനിഡ ചെയ്യുന്നു. സന്ധ്യാദേവി അഥിവള്ളൂനവതിരായി, മാവത്തിൽ സു തച്ചറികയും, മാസുകമലത്തിൽ ചീപികയും യഥമിച്ചുകൊ ണ്ണു മരം മരം ശ്രദ്ധിക്കുവരുന്നു. ലഭജകാണ്ണന്മേഖല അവർം അദ്യാത്മവിഖായിരിക്കണ. അയി നന്ധ്യാദേവി!

പ്രേമക്കിയായ നീ മാധ്യത്തിൽത്തൊടി ഭൂമിയിലേയ്ക്ക് ഇറ സ്വിവന്നാലും! പ്രിശസ്വീ, പ്രാണോപരാനായ ലക്ഷ്മണ നെ ആനയിച്ചു് ഈ ഉംഗ്രഹിച്ചയുടെ എഴുന്നേരുടെ ചേ ക്കന്നതിനു് അമാന്തിക്കരിക്കുന്നോ.

ഒഴും 2.

(വക്ഷ്മണം, ഉംഗ്രഹിച്ചയും)

ലക്ഷ്മണൻ—പ്രിശേ! എത്രനാളായി നാം തന്ത്രിൽ കണ്ടിട്ടും ഉംഗ്രഹിച്ചു—നാമ! ഏനിക്ക നിന്മാഖമില്ല. പ്രാണോപരാന്തര ദർന്മാതൃത്താൽ വിശ്വദ്വാനമല്ലോം പാഠ മരഞ്ഞുപോ നിരിക്കുന്നോ. ഭിംബത്തിന്റെ മന്ത്രിയന്തിശ്വൽപോലും ഇപ്പോൾ കാണുന്ന ഇല്ല. എന്നെന്നില്ലാത്ത ഒരു സംതൃപ്തിയും ആനന്ദപ്രായമായ ഒരു ആനദേവ്യം മാത്രമേ നോൻ ഈ ആപ്പോൾ അറിയുന്നജൂ. ഈ പ്രകാശമായമായ നിക്ഷജവന തനിൽ അവിടുന്നു് എന്നേയും, നോൻ അവിടെത്തും പ്രേമപ്രകാശത്താൽ ആനദിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നോ. എന്നേൻ ദണ്ഡിക്കുമ്പും ഗോചരമായിരുന്ന സകലതും മാത്രമുണ്ടോ ശിട്ടു്, അവയുടെ സ്ഥാനത്തു് അവിടെത്തെ കോമളവിലു ഹം മാത്രം നോൻ ഈ ആപ്പോൾ കാണുന്നോ. പ്രാണോപരാ! അര വിടുന്നു് അപ്പും വിന്നുമിച്ചും.

ലക്ഷ്മണൻ—അദ്ദോ! പതിനാലുവർഷത്തിനശേഷം—

ഉംഗ്രഹിച്ചു—അംതെ, പതിനാലുവർഷത്തിനു ശേഷം—എനി ക്കു് ഏന്നേൻ ആദായപ്പും ദൈഹികായി; എന്നാൽ അക്കാലത്തും നോൻ അധിനിധായിരിക്കാതോ വിശദ ഭിംബത്താൽ പരാഞ്ഞത്താകയോ ചെള്ളിക്കുന്നവെന്നാണോ അ വിടെത്തെ വിചാരം ഇംഗ്രേക്കന്തിൽ അവിടുന്നു് ഉംഗ്രഹി ചുഡാങ്ങും ഉംഗ്രഹിച്ച അവിടെത്തും അതെന്നും നോൻ ന ലഘുപ്പാലെ അറിംത്തിരുന്നോ. ഈ ജീവിതദശിൽ നമ്മു

തക്കിൽ പുന്നുമാഗമം ഉണ്ടായില്ലെങ്കിൽ തന്നെയും അടുത്തജീവന്തിലെക്കിച്ചും ഉണ്ടാവാതിരിക്കുമെല്ലാം ഒരു വിശ്രദാസം പ്രാന്തിക്ക് അഭ്യർത്ഥനവും വരയ്ക്കുവും നാളി.

ലക്ഷ്മണൻ— പ്രിയേ, നീ ഈ അംഗങ്ങൾക്കുവരിയിലും, ഞാൻ അംഗങ്ങൾക്കുവരിത്തിന്തീരും അതയാൽനാബുക്കിലും, നീ പ്രേമത്തിന്റെ അത്യാധുനാജ്ഞായ ഭജവല്ലരിക്കളും എ നേര വലശം ചെഴുത്തുനേരം. ഈ പതിനൊലുവാഷ്ടത്തിന്തിട്ടും, തിൽ നീറാൻറെ പ്രണയമന്മുഖമായ ദൃഢിപാതനത്തിൽനിന്നും, അതുതന്ത്രിതജ്ഞമായ മുർശദത്തിൽനിന്നും പ്രത്യക്ഷിംഗംവോ ഉണ്ടാകാത്ത ഒരു ടിപ്പസ്വും പ്രാന്തിക്കില്ലായിരുന്നു.

ഉഞ്ഞമിളി—സ്വന്തി! അത്യും പ്രാന്തിക്കില്ലാവോലെ അറിയാം.

ലക്ഷ്മണൻ— പ്രാന്തിന്റെ ദ്രാവണസാമ്രാജ്യത്തിലെ അധികാരി, നീ ഈ മനോമദിനത്തിൽ സുവര്മ്മായി വാണങ്ങളും. ഇംഗ്ലീഷ് നീറിയിലും, സമാഗ്രമത്തിലും വിശ്വാസവും സ്വാധീനവും ഉണ്ടും ദ്രാവണത്തിൽ നിന്നെത്തിരുന്നാണും.

ഉഞ്ഞമിളി—പ്രിയതമ! നോക്കു! ഏതു മനോധരമായ കാഴ്ച! സസ്യസ്വഭാവംസംഭരണിതമായ ഈ വിശ്രദം അതിനും മാറ്റം ശാന്തിചുടക്ക ഒരു മോധനചീതിയോലിപ്പിക്കുന്നു.

ലക്ഷ്മണൻ— വാസ്തവം! ഇത് നീറിതിനും, സാന്തുഷ്ടാധമായ വടപ്പുകൾവും, ദ്രാവണഹനമാശ ഉപവനപ്രദേശവും സവർഖം ദിശയിലെത്തന്നെ.

ഉഞ്ഞമിളി—നാമി! നവചല്ലവസംയുക്തമായ ഈ ഉപവനത്തിൽനിന്നും പുന്നുഡിലാറുപമായ അധിവാസനങ്ങളിൽനിന്നും പുറപ്പെട്ട കുന്ന അസ്ത്രാധികാരിക്കുന്ന കേരംക്കുന്ന ദ്രോഡി അതാ നോക്കുക! അതകാശമുഖം ടിപ്പുപ്പേരുമത്താൽ സമാർഥമായിരിക്കുന്നു. അവിടെ അതിശ്രീപാഠസ്ഥാപകവും ഉജ്ജാലമാല്ലുംനിക്കിരണ്ണനുപബുദ്ധമായ ഒരു ഹാസ്തച്ചി കാണുന്നു. സാന്തുഷ്ടമായ നീക്കണ്ണവനത്തിൽ പുക്കൾങ്ങളുടെ ഇല

പുട്ടുപ്പിൽ ഇരുന്നൊക്കാണ്ട് പക്ഷികൾ കൂജനം ചെയ്യുന്നു. അതിദ്വാരത്തിൽ വന്മുക്കിഞ്ഞളാൽ മറഞ്ഞുനില്ലെന്ന കണക്കും തന്മുഖം ചെറു ശ്രീവരദൈഹം മണ്ണുഞ്ഞളാലെന്നോ എംഖിയത്തില്ലിട്ടിരിക്കും. പുജ്ഞുഫലാഡ്യുഞ്ഞളായ മുക്കി ഞദ്ദിൽ മറപവനൾ അതന്മേംമത്തനായി ഗതംക്കച്ചയുണ്ട്. ഈതാൻം അവിട്ടുന്ന് കാണുന്നില്ലേ? എന്നതാണ് 'അവിട്ടുന്ന' കഴു ഒരിട്ടേതയ്ക്കു തന്നെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്.

ലക്ഷ്മണൻ—വിധാതാവീണൻറെ വച്ചിത്രമുള്ളിയായ നിംബൻറെ മുഖ ഭവകമലാത്തയല്ലാതെ എന്നിൽക്കു വേറെ ഏന്താണു് ഓരോക്കാണമുള്ളതു്?

ഉമ്മിളി—(സവജ്ജം) നാമ! അതു ഒരു മുഹി തന്റെ കൂട്ടിയോടു കൂടി കളിച്ചുകാണിരിക്കുന്നതും, ഒരു കഴുപാതം അതിന്റെ ദയിനയോടുചേരുന്നു—എകാന്തപ്രാപ്തിയിലും നിരതിഭ്രാന്തം അനുഭവിച്ചു സുവികരിക്കുന്നതും, നാൽത്തിരിത്തിൽ അനേനക്കും പത്രക്കും എസ്പരമായി ചരിക്കുന്നതും, ഒരു മന്ത്രിൽ തന്റെ പിടഭയാട്ടിട്ടും രമിക്കുന്നതും അവിട്ടുന്ന കാണുന്നില്ലേ?

ലക്ഷ്മണൻ—പ്രായത്തേ, എല്ലാം കാണുന്നാണ്. പുത്ര എത്ര നാട്ടിക്കും, എത്ര എത്ര നാദങ്ങൾ, എത്ര ചൂതു വന്നും, എത്ര ചുതു നാദങ്ങൾ, എത്ര കടന്നിട്ടാണു നോൻ ഇന്നു് നിംബൻറെ അത്രുമമദ്ദിരിത്തിലെ അതിപ്രാം സ്വീകരിപ്പാനായി വന്നിരിക്കുന്നതു്! ഇപ്പോൾ നിംബൻറെ ശ്രേമാന്തരാ സ്വാഭത്തില്ലാതെ മാറ്റരാനില്ലോ എന്നിൽക്കു മനസ്സു പ്രവേശിക്കുന്നല്ല. നി എന്നിൽക്കു പ്രയയാവാതെത്തു ശർമ്മപ്പിക്കുക. നിംബൻറെ വാത്സല്യത്തിന്റെ ഒപ്പി നോൻ നോൻ അനുഭവിക്കുക്കു.

ഉമ്മിളി—അവിട്ടെത്തു മുഖ അത്രയും അഭിലാഷയും ശമിക്കു ചോളം എന്നിൽക്കു ശ്രേമാന്തരം നോൻ നല്ലുന്നതാണു്.

(രണ്ടുപേരും പോകുന്നു)

പ്രഭ്രം ഭ.

[സ്ഥാനം—രാജഭാവിരഞ്ഞേംട മേൻ തോട്ടം;

സമയം—ചന്ദ്രികാശിതലുമായ്ക്കുംശം]

(രാമം സീതയും)

രാമൻ—മദ്ഗാധരമായ സരയു തടാകത്തിൽ ശീതലളവും സുഗ നിത്യമായ മദ്പവനാൽ സപ്താം വീശിക്കാണ്ടിനി ക്ഷേണ. ചങ്കാരം ചപ്രമാവിക്കുന്ന അനുതപ്യം ചെയ്ത് അനന്തലഹരിയിൽ മുക്കി വിഞ്ഞാദിക്ഷേണ; ഘൃഷ്ണവാടി സവർത്ത പുക്കിപ്പത്രങ്ങളുടെ കോമളമർമ്മരയപനിയാൽ മുവ രിതമായിരിക്ഷേണ. ലതാഗ്രഹം ഘൃഷ്ണവാടികളുടെ പരിമല തന്ത്രം തുഷിതമായിരിക്ഷേണ. എക്കാന്തത്തിൽ ഒരു ഘൃഷ്ണം മന്ദഹാസം തുകിക്കാണ്ടു്, മറൊരു ഘൃഷ്ണത്തിലുംനും അംഗ തത്തിൽ പതിക്കുന്നതും, ഖടകിംഘൃഷ്ണ കാണ്ഡാണ്ടു്. അപ്പു റണ്ണകൾ വന്നിട്ടു് നിശ്ചാരവിശയ സ്ഥാനം ചെയ്തിക്കുന്നതു പോലെയോ, അനുതരംഗങ്ങളിൽ തങ്ങളുടെ ലളിതാംഗ നേരഭൂ വിക്രൈപിച്ചിട്ടു്, പരമ്പരം പ്രേമസ്ഥലാചം ചെയ്യ നന്തുപോലെയോ തോന്നുനാ. പ്രിഞ്ച, കണ്ണാലും. ഇന്നു ത്ര ലം ചു)തു മധുരമയവും മദ്ഗാധരവുംആയി കാണുപ്പുട്ടുനാ!

സീത—പ്രാണനാമ, ഘൃഷ്ണചതുര ഈ മാതിരി അനുതവഷം ചൊരിഞ്ഞതുകൊണ്ടിരുന്ന അത് സുഭിന്നത്താൽ ഏന്തുനു പമത്തിൽ വിണ്ടും ഉഭിച്ചുംബാന്തുനാ. അത് ദ്രാദാവരിത്തിനു വും അത് പരമ്പരക്കീരവും ചു)തു രമണീയമായിരുന്നു!അത് ചിവി സന്താൽ ചു)നെന്നുനോള്ളുമായി നാളുപ്പുട്ടു് പോയിരിക്കുന്നു. രാമൻ—എത്ര ദിനങ്ങളുംബന്ന ഭവതിക്കു അതിപ്രിയമായി തോന്നിട്ടുള്ളതു്?

സീത—എൻ്റെ പ്രാഡയപ്രകാശമായ അവിട്ടുനാ് എൻ്റെ സമീപത്തിലിരിക്കുന്ന സമയങ്ങളുംലും എന്തിക്കു പ്രിയം തന്നു. അങ്ങനെയുള്ളൂ പുപ്പിന്നതാൽപോലെ തന്നു ഈ ദിനവും ദോന്നമാണു്. അവിട്ടുനാ് അടുത്തുള്ള പ്രേം

ഞാൻ മരറാനും കാണാക്കയോ, കേപ്പംകയോ, അറികയോ ചെയ്യുന്നില്ല. നാമ, തുഴ പുമ്പി അങ്ങനെക്കാണ്ട് നിഹി ഞതിരിക്കുന്നു. ഈ ആരകാലംപോലും, ഏറെൻ്റു ഭൂഷായിൽ അബന്ധങ്ങളും വ്യാപ്തമാണ്. അഭ്യോ! ഞാൻ ലക്ഷയിൽ താമസിച്ചിരുന്നുകാലത്തു്, തിവസിച്ചുപാ ഏതു ദിനമ്പുണ്ടും കടിനാജും ഭൂസ്ഥമാജുമായിരുന്നു! ദിനാനുപാമാസം ഒരു തുല്യമായും, മാസാനുപാമാ വർഷാനുപാമാ തുല്യമായും, തോന്തി. സ്വാമിൻ്റു, അനും ചന്ദ്രൻ ആകാശത്തിൽ ഉളി ആയരാജ്ഞാഡായിരുന്നു; അനും അദ്ദോക്കകലിക്ക മലയ പവനാൻ്റു മുട്ടുംഗം ദാതായിൽ വിരചുണ്ട് മഹംപും വിക കസിക്കാടുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാം അദ്ദോഹാത്രം ഏരെൻ്റു മുദയത്തിൽ അശ്വി ഇപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതെന്നുണ്ടി അക്കംഖവണ്ടി അനും ഞാൻ രാത്രിയെ പകലുക്കി വന്നു കരഞ്ഞു കരഞ്ഞു ഒരു വിധം രാത്രി കഴിച്ചുത്തട്ടിനുകൊണ്ടിരുന്നും നവമായ വാരേ സൗംഘ്യം പുതിയ വാരേ നീറായെയെ ഏരെൻ്റു മുദയത്തിൽ അജരിപ്പിച്ചുവന്നു. പ സ്ത്രീവിലാ തണ്ണത കാറുംപോലും ഏരെൻ്റു മുദയാണു ഒരു ആലിപ്പിച്ചുതേ ഉജ്ജി. ശരല്ലാഡി മുദയത്തു ചന്ദ്രൻ ഉയൻ നിന്മകൊണ്ടു് ഏനു ഉചമഹസിക്കയാണോ എന്നു തോന്തി. വസന്തത്തവിൽ കോകിലാനുപാ ഏരെൻ്റു മു യത്തിൽ റാലുമാലം വർഷിക്കമാറു റാനും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. മലയപവനാൻ്റു സുംഭം ക്രൂലം തറയ്ക്കും ദൈഹികം എലയാണു ഏനിക്കു തോന്തിയു്. പൂജയാടികർമ്മ റീറ ല്ലിൽ ആമയവഷ്ടം ചൊരിത്തുവന്നു. മറ്റു രാക്ഷസിക്കർമ്മ സദാപി ഏനു വലയംചെയ്തിരുന്നു. അവൻ ചക്രം ഒരു വിധം കഴിച്ചുത്തട്ടിനു്, രാത്രിയിൽ ഉത്സവം കൊണ്ടാടുക പതാവായിരുന്നു. ചിലർ എന്നു യേദ്ധുചത്രത്തുകയും മറ്റു ചിലർ അപമഹസിക്കയും ചെയ്തുവന്നു. ഞാൻ പത്രങ്ങളും മാസങ്ങളാളം അനുഭവിച്ച അവാര്ദ്ധവന്തത ആവരുണ്ടോ

അർറിയുന്നുള്ള നീലവർഗ്ഗമായ അടക്കാലം സാന്ദര്ഭവം എന്ന തോക്കി എന്നിൽ നിൽപ്പായതെങ്കിൽ ശാപിച്ചുവന്നു. സമാദി ത്വിലാലു നീലജ്ഞലം എന്നിൽ ഇം ഭണ്ഡവിശേഷം കണ്ട്, ‘കഷ്ടം, കഷ്ടം’ എന്ന അന്തരാ പരിഞ്ഞുവന്നു. അമേധാ! അത് ദിവസങ്ങൾ എത്ര ഭേദങ്ങൾ! അമേധാരാത്രം തീരു യാതനാഴിവും അനുഭവിച്ചുവന്നാണ്. ഈനു ഈ അവ സംത്തിലും മാ! പ്രാണനാമ, അത് ദിവസങ്ങളുടെ സൃഷ്ടി യൂണിക്കന്തിങ്ങാട്ടുകളിൽ എൻ്റെരീറിനു വിനിച്ചുപോകുന്നു.

രാമൻ—പ്രിയ, അടുത്തിനു ഒക്ക. ഈനി ഏന്തിനാണു ഈ പുത്രമായ ഫിന്റ? വേതി ഇപ്പോൾ എന്നിൽ അരികിലു ദ്രോ ഇരിക്കുന്നതുള്ളി അക്കാലമെല്ലും പോയിമറ്റിപ്പേണ്ടി അവരെ വിശ്വരിച്ചുകൂട്ടുക. ഇതു ലങ്കാപുരിഉല്ലപ്പോ; പിന്നെ എന്നിനാണു ഈ അതാക്ക? അത് മഹാപാഠിയായ രംബനൻ അമ്പും പ്രാഹിച്ചക്കിഞ്ഞു. ഇതു അഭ്യാസപ്പോൾ പുരിയാണു. വേതിയുടെ ഈ രാമൻ അവരെന്ന് ഭജവല്ലി കർമ്മക്കിടയിൽവെച്ചു് വേതിയെ സഭാപി ക്ഷേമിച്ചുകൊഞ്ചു. ഹാമനേ, രാമൻ വേതിയെ ക്ഷേമിക്കുവിഷയത്തിൽ അസമത്യങ്ങാ അപത്രാപ്പുങ്ങു അബ്ലൈനു ഇനിയും മനസ്സിലായാല്ലേണ്ടി ഇനി അത് ദിവസപ്പൂർത്തി കരിക്കലും മനസിൽ വാച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതുള്ളേണ്ടി. എല്ലാം മനസ്കളുംയും.

സിത—പ്രാണനാമ! അത് ദിവസങ്ങളെ എന്നിക്കു കരക്കാൻ കരിക്കലും സാധിക്കുകയുണ്ട്. എന്നതുകാരണത്താലും എന്നിൽ മനസ്സു അത് കഷ്ടഭിന്നങ്ങളുടെ അടുക്കലേയും എന്നെന്ന അത് കർഷ്ണിച്ചുകൊണ്ടാകുന്നു. അത് വികടമിഥികയെ തോൻ വീണ്ടും വീണ്ടും കാണാനു. വേടാൻറെ തുരന്തുകൊണ്ടു മറിവേറ്റം ദരിംഗിക്കുമാനം വികലഘാതയത്തോടും ഭയപാരവല്ലതോടും തോൻ അത് കൊടുംപാപിച്ചുകെന്നും തോക്കിപ്പോകുന്നു. അവരെന്ന് ഭേദങ്കരമായ അടുമാസം തോൻ ഇപ്പോഴിനും കർമ്മങ്ങൾ; അമവാ എന്നിക്കു വ്യാഹരി

തനാൽ അനുഗതയായ ഒരു പമികയുടെ ശശ്രാം ഇപ്പോൾ മുള്ളുതുള്ളതു്. പമിക കുതിരവഗത്തിൽ ഓടി ഗ്രഹത്തിനു തുലിൽ കടന്നാലും വ്യാസ്യം പിടിച്ചിട്ടാവൻഞ്ഞു ദോധം അവബന്ധങ്ങളോക്ക് ദില്ലു. അവശ്ച വിശ്വം വിശ്വം ചക്കിതയായിട്ടു് അതു വഴിയില്ലയും നോക്കിക്കൊണ്ടുണ്ടിക്കും. അതുപോലെതന്നെന്ന ലക്ഷാവസ്ഥിയായ അതു കൂർജ്ജിനാം തന്റെ ശിക്കാറിനുള്ള മുതി പിടിക്കിൽ നിന്നു വിഡിപോലെന്നുണ്ടായിരുന്നു. അവശേഷ തെക്കി അംഗാല്ലുവുർവരവരെ വന്നിട്ടണ്ടെന്നം അവിടുത്തെ ക്ലാർലറിച്ചു, അപാമർജ്ജുക്കൊണ്ടുപോവാനായി കാതിരിക്കാണ്ടാനും. ഒരു ദേശം മുറിന്നു ദോധി ആറിക്കുണ്ടാ. പ്രാണംപരം, തന്റെ വിശ്വം അവിടുത്തെ പാടകമലങ്ങളിൽനിന്നു് പിരിഞ്ഞുപോകാൻ ഇടവന്നുയും ഏറ്റു് ഒരു ഭീതി ഏറ്റിക്കു് എന്നുന്നേയോ ഉണ്ടാവുന്നു. ഇല ദേഹത്താൽ പകലും റാത്രിയും മനസ്സുമായാനുഭവാക്കുന്നു. ഇടക്കിടം ദേഹം കമ്പിതമാവുന്നു. ഞാൻ തന്നി ആറിക്കുണ്ടാ അവസ്ഥയിൽ മാ! പ്രാണവല്ലം! ഇനി അവിടുത്തെ പുനർമ്മർശനം ലഭിക്കയില്ലെന്നുയെ ദേശം എന്ന പീഡിപ്പിക്കുണ്ടാ.

സാമൻ—എദേയേപേരി! അതുതന്ത്രതു്. ഞാൻ എന്നെല്ലാം വലിയ കണ്ണതകൾ സംരക്ഷിച്ചുണ്ടു് വേതിശയ വിശ്വാദക്കുത്തതു്! ഇനി വേതിശയ ഞാൻ എന്നും എഞ്ഞെന്തർഭാഗത്തു് വെച്ചു് ഭ്രൂമായി സൃഷ്ടിക്കും. ഇല വുർത്തുമായ ശ്രദ്ധയ മനസ്സിൽ നിന്നും അട്ടിപ്പായിക്കുക.

സിത.—നാട, ലാഗ്രൂത്തിനു സ്ഥിരത എവിടെ? എന്നു അവിടുന്ന മുദ്രയെന്നും ചെത്തുന്നു് നാഡംമായു് വബന്ധിച്ചാലും. ഇതു നമ്മുടെ അന്ത്യസഹാഗമം അല്ലെന്നു അക്കണിയാം? സാമൻ—പ്രിയ, ഇതുന്നു്? കരയുന്നോടു ഒഫഹം വിരിയ്ക്കുന്ന എത്രുംകാണ്ടു്? ഇങ്ങനെന്ന ഭ്രാന്തകവലമായ ക്ഷേമിഡ്യാട്ടുട്ടി നോക്കുന്നതെന്നു്? മുവമണ്ണഘവവും വിളറിയിരിക്കുന്നുണ്ടു്.

സീത—(വിശ്വഷേണം വിട്ടിട്ട്) പ്രാണനാമ!

രാമൻ—പ്രിയ, വേതിക്കു എന്താണു ഈ അനൈത്യം? ഇതിനു മുമ്പിൽ ഇങ്ങനെ ഒരവസ്തു വേതിയിൽ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ലല്ലോ: വേതിയുടെ ഈ ഒകാമളമായ ഓദയ ത്തിൽ അതരാണു സംബന്ധവജ്ഞം പതിപ്പിച്ചതുമുണ്ടോ എന്നുക. ഈ ഗംഗാദിവാസിയും, തീർഘവാസിരാജാവും, ഓദയത്തിലും ഒക്കെ എന്തിനും ചുന്നതിനിൽ കല്ലനീൽ പൊഴി കണ്ണുമുഖം രോസാപുഷ്പസ്വരമേഖല ദണ്ഡപ്രദേശങ്ങളെ അംഗുക്കളാൽ വെറുതെ എന്തിനും മലിനമാക്കുന്നു?

സീത—പ്രാണനാമ, എന്നെ അപ്പിടത്തെ ഓദയത്തോടു ചേരുതു ബന്ധിച്ചാലും!

രാമൻ—പ്രിയ, നോരു അധികം ഇടട്ടി. സായുതടം അഥവാ കാരത്തിൽ മുഴുകിക്കുഴിഞ്ഞു. അതാ നോക്കു! ചതുരം അസൂമിച്ചു. ഈ ദുഷ്പിനകളെല്ലാം ഓദയത്തിൽ നിന്നു അകറുക. നമ്മക്കു ശയനാശാരത്തിലും പോകാം.

(രണ്ടുപേരും നിങ്കുളിക്കുന്നു)

ഭാഗം ③.

സീതാനം—ഒരു മലിനത്തിനീരും വധമില്ലാശ്വരത്തും ആസ്ഥാനമണ്ഡലം.

സമയം—പുംതോക്കലം.]

(രംഭനം ദ്രംജയനം പ്രവേശിക്കുന്നു.)

രാമൻ—ദുഷ്മുഖ, നീ എന്തു പറഞ്ഞുമുണ്ടോ ഇതു ധിക്കാരങ്ങോ? അവൾ അതിനും നീ അതിനും മറന്നപോശേണ്ണോ നാലി യല്ലാതെ പരിഷ്ക!

ദുഷ്മുഖ—തിക്കമനി, ദേവി ക്ഷമാബാണിഖാണനാം അടിയൻ കേവലം ഒരു ദാസനാശനാം അടിഖനിഖാം. എന്നാൽ തിക്കമനസ്സിലു കല്പനയന്നസർച്ചുണ്ടുണ്ടും അടിഖനിൽ മനും ഈ കരംാമായ വാത്തെയെ തുപ്പാദങ്ങളിൽ ഉണ്ടാക്കുന്നതാൽ—

രാമൻ—(ഒന്തിയിട്ടുന്നപേശവ) വാസ്തവം തന്നെ. ഭർമ്മവ, നീ എന്നറ്റി ഭ്രാഹ്മതാന. ഇതിൽ നീ അപരാധി അല്ല; നീ നിന്റെ കത്തവ്യാതയ ചെയ്തെത്തുള്ള. താനാണ് മുർപ്പൻ. പ്രജകൾ വാത്തുന മിസ്റ്റ്രാപവാദങ്ങൾ അരി ഞ്ചുരതാനയാണ് മുഹമ്മദ്. താൻ ഇനി ആ നീഡാജ ലത്തിൽ, ഗംഗാതീര്മ്മതിാലന്നപോലെ, നിരും പ്രാരംശാനം ചെയ്തിന്റെ ശേഷം എന്നറ്റി ദൈനന്ദിനക്കുത്തു ഞും നീം മിക്കാം. ഓഫോ! ഇതാണോ പ്രജകളുടെ പുരസ്സാംഗി അവക്കു ദോരിട്ട് സകല ബാധകളും വില്ല ഞങ്ങളും അകറി, ചാണംകാണ്ടം പരിനുമംകാണ്ടം അവക്കു ഇച്ചുകുളു ദൈനാഴിക്കാതെ താൻ പൂരിപ്പിച്ച തിനും ഇങ്ങനെ അയിരിക്കുമോ അവക്കു പുരസ്സാംഗി അമവാ കിട്ടുന്നൊരും കൂടുതൽ അതുമാംജനിക്കത്തുവരുന്നും മനസ്സുഭാതി അതു കൂതരില്ലവും, ലോചിയും അധ്യമദ്ധമാണെന്ന നാവരാം. കരിക്കലും അവക്കു തുച്ഛിവരിക്കില്ലെന്നിക്കാം. അദ്യാദ്യാനിവാസിക്കുണ്ട്, എന്നറ്റി പ്രിയപ്പെട്ട ജാനകി യൈ—ചുന്നുമാരിയും, ഗ്രഹങ്ങവെത്തും, രാജുലക്ഷ്മിയും, പതിപ്രതാരതാദ്യമായ ജാനകിയൈ—എന്നറ്റി ഏതയത്തിൽ നീനാ വേർപ്പെട്ടത്താമെന്നാണോ നീങ്ങളുടെ അതുമാംഗി പുരവാസികളേ, നീങ്ങൾക്കും ഇം അവിസ്ഥാസം എവിടെ നീനും വന്നും സീത അസ്തിയും അലക്ഷ്മിയും അണും—അണ്ണും കല്ലും! കല്ലും! നീങ്ങൾക്കും സീതയുടെ ചരിത്രത്തു പുറി എന്നിക്കുംഖാവുന്നതിൽ കൂടുതൽ അറിയാമെന്നോ! എന്നാൽ സീത പവർത്ത അക്കട്ടു, അപവിത്ര അക്കട്ടു—സതിയാവട്ടു അസ്തിഖാവട്ടു—എന്നതായാലും അവർ എന്നറ്റി ഭീവിതസ്വപ്നമാണും. കണ്ണോരുടെ ഇച്ചാനി പുത്രിക്കായി താൻ അവകു തുജ്ജിച്ചുകളിയുംമെന്നും കരിക്കലും. പ്രജകൾക്കു തച്ചിക്കുന്നില്ലെന്നാക്കണ്ണാൽ താൻ

എന്നു കല്ലുകൾ സ്വയം ചുഴിം എറിത്തുകളുമെന്നോട് രഹികലും ഇല്ല, അദ്ദേഹാധ്യാനിവാസികളായ അഡകൾ എന്നതുകിലും പറത്തുകൊള്ളുന്നു. സീത എന്നം എന്നു ഗ്രഹംക്ഷുഖ്യായി വിളങ്ങുകതന്നെ ചെയ്യും. മുൻ്മുഖം! പാപി! ശ്രീ! നീ ഇപ്പോഴും എന്നു മുൻപിൽതന്നെ നില്ക്കേണ്ടാണ് പോ മറയത്രു് — സ്വാമിയുടെ അന്നത്തിനു കൊഴുത്തവന്നായു്! തുതില്ലെന്ന് വേണു! വേണു! ഞാൻ ഒരു ഭാഗതന്നായിത്തീർപ്പേശയി! അവൻ എന്തുവിഴച്ചും അവൻ വെറും ഒരു ട്രൂൾ; അവിടവിടെ ഫെട്ടറിനു ഇവിടവന്നു പറത്തു. മുൻ്മുഖം! നീ സത്രം എന്നു നിന്നുപറഞ്ഞും എന്നു കൊണ്ടു കള്ളം പറത്തില്ലോ അപ്പുമാത്രം അസത്രം പറയാതിന്നുതുകൊണ്ടു കുറഞ്ഞു കുറഞ്ഞു ചെറിയ അസത്രം — “ഞാൻ അവിടത്തെ റിപ്പിച്ചുത്തു് വെറും കള്ളുമാണു്” എന്നു് കന്നപറത്താൻമാത്രം മതി. നിനക്കെ എന്തുവേണ്ടുമെങ്കിലും തരം. നിരുന്ന ഞാൻ കനകാടിയേക്കം ചെയ്യാം.

മുൻ്മുഖൻ — (സ്വഗതം) കള്ളം! സ്വാമിയെ ഇതിനമുഖിയിൽ ഇതു ഭൂപൈപരവശാന്നായി ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. ധർമ്മം നാഡി കണ്ണവെങ്കിൽ നശിക്കുന്നു—(അനീംബരംട്) പ്രഭാ! അടിയൻ തിരുമന്നല്ലാണ്ടിത്തുത്തു് സത്ര.....

രാമൻ — അതു്; മുൻ്മുഖ, അസത്രം പറയത്രു്! നീ പോ. ഇത്തല്ലാം കേവലം ഒരു ഭാഗത്തിന്തന്നു പ്രഖ്യാപമാണു്. ഇതു സമയത്രു് ഇതു രാമനല്ലാതെ ചമത്തിരിക്കുന്നു. ഇതുവരെ പറത്തുകൊണ്ടിരുന്നതുനു് എന്നിക്കു കാഞ്ഞു മലില്ല മുൻ്മുഖ, ഞാൻ നിനക്കെ ദോഷം ചെയ്യുക എല്ലു. അസത്രം പറയുന്നതിനു പ്രായമിക്കയുമില്ല. നീ ഒരക്കിംഡപോവും അസത്രം പറഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നു് എന്നിക്കു നല്ലപോവാലെ അടിഞ്ഞാം. നീ എന്നു ഇം ഭൂപൈമുഖിയി ഇവിടെ വിട്ടിട്ടു് ചൊണ്ണാജ്ഞീക.

മുൻപത്ത് — (നടന്നുകൊണ്ട്) കുഴിയി മുൻപനായ ഞാൻ എന്നി നാശം ഈ വാത്ത് സ്വാക്ഷരിയെ അറിവിച്ചതു്? അത് സമയ തു് എന്നർ നാശു അടത്തുചൂഷിപ്പില്ലോ. അതു എന്തു എക്കാറ്റു് കുഡാം കുഡാമായി ദാദാന്തിച്ചുപാഡില്ലോ? ഈ ദിവ്യാത്ത് അറിവിസന്നാതിനുമുകു ഏകൻറുംപുന്നിൽ വജ്ര പ്രതം ഉണ്ടായില്ലോ. അദ്ദേഹ എന്നർ യിക്കാരം! (പോകുന്ന)

രാമൻ — ഇന്തി ഞാൻ എന്നും ചേരുണ്ടതു്? എന്നർ ബുദ്ധിമിൽ നന്നം തോന്നാനില്ല. അജകളിട ഇം ഭാരത വചനം കേടുക്കണാം സിതയെ പരിത്രണിക്കണാംവെറും വൈഖർപ്പത്തിയെ എന്നുപോലെ അവരെ എന്നർ സന്നിഹി തുനിനം അട്ടി കാടിച്ചുകളക്കയാം അയി! നിമ്മിരം പുല്ലനമായ വസിപ്പു! പ്രജാരജനത്തിനു വേണ്ടിവന്നാൽ സിതായക്കുടി ഉപോക്ഷിക്കണമെന്നു് അംഗു എന്നിടാനു ഉപദേശിച്ചു? ഇന്നു് ഉപോക്ഷിക്കണമെന്നാഭാക്കിൽ, ലക്ഷ്മിക്കും അവരുമാസം ഗ്രാമങ്ങളില്ലോ ഞാൻ എന്നി നന്നക്കത്തികി അവരെ അവിഭാഗിനിനം കൊണ്ടുവന്നതു് വല്ല കൊടുക്കാട്ടിലും കൊണ്ടുപോയി തള്ളിക്കുംവാൻവേണ്ടി മാത്രമായിരുന്നോം ത്രജിയായ അവിച്ചാരത്തോടുകൂടി സിതയെ പിടിലിക്കു പിടിച്ചു വെളിതിൽ തള്ളിനതു് എന്നിക്കും വിതമാണാം അതായണാ എന്നർ കത്തവ്യം? സിത സാധാരി ശും, ആകാശത്തിനു തുല്യം ചവിത്രശും, എന്നിൽ അതി ശരി ശ്രദ്ധാവിശ്വാസപ്രമാണിക്കുംചു തുടിയവള്ളും ഘുണ്ണു വതിയും അണം. അവശ്രൂഷ ഞാൻ ഇവിധമാണാ പെരു മാറ്റേണ്ടതു്? ഇല്ല! ഇല്ല. എന്നർ ഇം രാജ്യം സ്വപ്ന ത്തിൽ ലഭിച്ച ചുംപും എന്നുപോലെ നിമിഷത്തിൽ നാശമായി പോകാട്ടു! ഇം രാജ്യമന്ത്രിം മുടിഞ്ഞു മണ്ണിനൊ കുചേരട്ടു; ഇം അയോജ്യാവുരി സംയുനക്കിൽ ഒഴുകി പ്രോക്കട്ടു! ഇം സൃഷ്ടുവംശം മുഹമ്മദാവത്താൽ സേറിവി

ക്കട്ടു! ധാരംകാണ്ട് സ്വീളിച്ച ഇത് ശേഖരം നബിച്ചുപോക്കട്ടു! ചുന്നാമും പതിപ്രതയായ സീത ഏജൻറു എഴയതിൽ സദാ കട്ടികാള്ളുക്കതന്നെ ചെയ്യും. അകാദമ്പര്യം പിഡായ പ്രധാന്യങ്ങൾ ദാശസത്തിനുള്ളിലും ചരാചരാത്മകമായ വിസ്പത്തിന്റെ ചിതാഭ്യൂതത്തിനുള്ളിലും, സീതയുടെ പവിത്രസ്ഥിതി നില നില്പുത്തന്നെ ചെയ്യും.

(കുട്ടൻ പതിക്കന്ന.)

രണ്ടാം അർക്കം.

ഒരും മ.

[സ്ഥാനം—അന്നുപുരത്തിലെ വരാന്ത് സമയം—പ്രാതികാഘം]

(കൈസസല്പ് തനിച്ച പുഞ്ചമെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന.)

കൈസസല്പ്—ചുന്നാലും! രാത്രിയിൽ അശാഖിപ്പം ഷോഭല തുട്ടുടരുന്നുപാതം ഉണ്ടാക്കിക്കാണ്ടിരിക്കുന്നു. പ്രാതികാലം കേരാപാത്രങ്ങമായ ദേഹിയോടുള്ള തുറിച്ചുനോക്കുന്നു. നട്ടച്ചുഡ്യുപോലും രാജമന്ത്രിംഗത്തുട്ട ചേൻ മെതാനത്തിൽ കൂനരികളുടെ വികടപരണ്ണും കേൾക്കുന്നു. ഈവരയാക്കു വരാന്തിരിക്കുന്ന വല്ല ഭയങ്കരവിസ്തതിനേയും സ്വച്ചിക്കയായിരിക്കുമോ ആണും, രാത്രികാലത്തു് ഇംഗ്ലാന് കോൺഡിനിൽ അകലുംബന്നിവയെന്നുപോലെ ഒരു യുമക്കതു ഉംഗയം ചെയ്യുന്നു. കാരണം ഏതാണുന്ന മനസ്സിലുാവുന്നില്ല. ദേവി, മഹാമായേ, വരപ്രഭായിനി, കല്യാണമയി, ക്ഷതവശലേ, ഏജൻറു രാമചന്ദ്രൻ, യാത്രായ വിപരത്തും സംഭവിക്കാതിരിക്കുന്നു! നിഃന്തര ചരണകമലങ്ങളിൽ താൻ ഭക്തിപൂവം ഈ പുഞ്ചാജലവി സമസ്തിക്കുന്നു. അഭദ്രയേ, അപരാജിതേ, ഫലാക്ഷനനി, അയോ അയളിയാലും.. ഈ

അതശ്ശക്കളേയും ദേഹത്തെ ദുരീകരിച്ചാലും! പെട്ടെന്നു്
ഉചിച്ചതായ ഈ വജ്രങ്ങൾവാത്ത പദ്ധതിമാകാരത്തിൽ നി
ന്നും മാറ്റിയാലും! ഈ അപദേശവാപ്പടലത്തെ തള്ളി
നീക്കിയാലും! ഒപ്പി, ചണ്ണി, ഗ്രവർ, സംഘാരകന്തു
യായ ഭദ്രവി, നിബന്ധി വികടമായ ഈ കരാളമുത്തിയെ
മറയ്യേണമെ! മേ ദേഹം, മൃഗതിനാരിനി, കല്യാണി, നി
സംമുദ്രത്തിയായി ദർന്മത്തിലിയാലും. (നമ്പൂരിക്കും.)
(അണിയംഗിക) അദ്ദേഹം ഈതാ വന്നകഴിഞ്ഞു.

കൈഞ്ഞല്ല—നാലുപാട്ടം അണ്ണകാരം അക്കറി ക്ലീനിന കുളി
മ്മന്ത്രിന ചത്രികയെന്നപോലെ, ഏൻറൊ സുന്ദര
യായ സാക്ഷിാൽ ലക്ഷ്മി ഈതാ വരുന്നു.

(സീത പ്രവേശിക്കും.)

സീത—അദ്ദേഹം, ഏന്തിനാണു് എന്നെന്ന വാഴ്വി അതു്?

കൈഞ്ഞല്ല—മക്കളും, റീ കരണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കയായിക്കുന്നോ? മാരതന്ത്രിനിരാ ദിച്ചിവൻ്റെമുപാദേതയ്ക്കു നോക്കു. നിബന്ധി രാമന
ഇപ്പും വാടിയിരിക്കുന്നതെന്തുംകാണട്ടു്? ക്ലീനിക്കളിൽ ശരശ്ര
ക്കപ്പും നിന്തുവിപിക്കുന്നപ്പേണ്ടു. ഇതെന്തു്? സീതെ, ഇതെ
ന്തിനു്? നീ മിണ്ടാതിരിക്കുന്നതെന്തുംകൊണട്ടു്? ഹായോ! മന
സ്ഥിലാഡി. രാമചത്രാശ അട്ടത്തില്ലെന്നതതുകൊണ്ടായിരിക്കും.
സീത—അല്ലെന്നു!

കൈഞ്ഞല്ല—അല്ലേയാ? എന്തിൽ മനസ്സിലായി മകളും?
നിബന്ധി എഴുത്തതിലെ മുച്ചുസദ്വാഹം എന്തിൽ മനസ്സി
ലായി. മകളും, ഏന്തിൽ രാമനോടു സ്നേഹമുണ്ട്. ഒരേ
സ്നേഹം തന്നെയാണു് മാതാപുംസു്, ഒത്തി, പത്തി എന്തിവ
ആട എജയാദിജിൽ ഭിന്നഭിന്നനുപത്തിൽ വര്ത്തിക്കുന്നതു്.
പ്രിയപുതി, രാമൻ രാജുകാര്യം സംബന്ധിച്ചു്, ചായകാ
രണ്ണത്തിൽ താമസിക്കുന്ന വസിപ്പുവൻറെ അട്ടക്കലേഡ്യു
പോയിരിക്കയാണു്. മുത്തവിനോടു് എന്നു ഗ്രാഹം

മായ സംഗതി അതലോചിപ്പാൻബന്ധായിരിക്കും. മകളേ, നീ പരിഞ്ചിക്കാതിരിക്കു. നിജൻഡിയും ഏറ്റവും രാമചന്ദ്രന് കശലഘവം താമസിയാതെ തിരിച്ചുവരും, ചീന്യകളെല്ലാം ദ്വരക്കൈയ്യു. രാമൻ സമീപംതൊ അതിദ്വാരതൊ ഭരിക്കുട്ടു; രാജമന്ത്രിന്തിലോ വിചിത്രങ്ങളൊ താമസിക്കുട്ടു; സമാധാനത്തിലോ മുഖ്യത്തിലോ ഏപ്പെട്ടുവിരിക്കുട്ടു; ഏവിടു ഇയ്യ നാലും, അവൻ സദാപ്രീണർ സ്നേഹരുക്കുടയിൽ സുരക്ഷി തന്നായി പത്തിക്കും. അനന്തത്യാതിനർ കാരഡുപോലും അ വന്നർ അംഗത്വത്തിൽ ഗുരുത്വിക്കായില്ല. ഏതു രാമന്നർ മാത്രം മുഖാരം, പതിനീഡിയും, അക്കന്നരോധാ, അ രാമന്നർമുഖം വിപ്പത്തിനർ നിഴലിനാപോലും പതാക്കവാൻ സാധിക്കു മോ? രാമൻ ശ്രൂസ്ഥാപിയായിബുദ്ധിക്കുട്ടു; നീയും അചി ഒണ്ണ ഒരു വിശ്രദിപ്പാധിക്കുന്നു സുപ്രമാധി പ്രാക്കക.

(പെട്ടെന്നു ഇടിനാം കൈകുക്കും.)

സീത—ഈതെന്തു?

കെണ്ണല്ല—ഇടിനാംമാണെന്നു തോന്നുനു.

സീത—അകുറം പ്രസന്നമായിരിക്കുന്നല്ലോ. മേഖത്തിനർ കണികപോലും കാണ്ണാൻമില്ല.

കെണ്ണല്ല—(സ്വന്നം) വാസ്തവം! മേഖം രാജിത്തും കാണ്ണാന്നില്ല. (അകുറം) വേഗത്തിൽ കൊടുക്കാറുണ്ടായേക്കും. നടക്കി. നമ്മുൾക്കു കൊട്ടാരത്തിന്നുള്ളിലേക്കു പോവാം. (നടന്നതുണ്ട്) ഒന്നന്തിനീ, സവംഗളേ, ഓവി, സതീ, ഏന്റെ രാമനെ നീ നോക്കിന്നാൽഒരുണ്ണേ! ഭ്രവതീ, സദാ രാമനന്നരക്ഷിച്ചു കൊള്ളുണ്ണേ!

(രണ്ടുപേരും പോകും.)

ചല്ലും ദ.

[സംശാനം—വസിപ്പാത്രം. സമയം—പ്രാഞ്ചകാലം.]

(ഒമ്മേം വസിപ്പാനം)

രാമൻ—ഹരുദൈവ! ഇക്കാൽം ഏന്നാൽ തങ്കാലത്രം സാമ്പ്രദായം; തങ്കാലത്രം സാമ്പ്രദായം;

വസിപ്പാൻ—അതു് എന്തിക്കും നല്ലുപോലെ. അറിയാം. രഹി. വര, അതു് അതിഴുപ്പവും നിംഫുവും ഭജപ്പുംവും അയക്കാൽംതുനാനാ! എന്നവർക്കിലും ചെയ്യുതിരിക്കാൻ നിപുണിക്കില്ല. സുസാധമായിട്ടുള്ളതു ചെയ്യുന്നതിൽ പ്രഥംസില്ലു് എന്താണ വഴി? രാമ, നീ മിണ്ണാതിരിക്കുന്നതെന്തു്? അംഗങ്ങാ വയ്ക്കുന്നില്ലോ താന്നങ്ങോ നിന്നെന്ന നിയന്ത്രണം രാമൻ—ശ്രവൻ, ഇതു വെറുതീക്കുംബാധ ഇലമാണോ.

വസിപ്പാൻ—വെറുതീക്കുംബാണോ എന്തിക്കും അറിയാം. എന്നാലും കൂടിക്കൂട്ടു മതിയാവു നീ എത്ര കൂലത്തിലാണോ ഇനിച്ചുതന്നു മറാഞ്ചോഡോ? നീ അതു്? അരുദെ പുതുൻ? അതുടെ പൊതുതുൻ? ദാ സംഗതികളെല്ലാം അമന്നി മിച്ചതിനെല്ലാം നീ വിസുഖിച്ചുകളുണ്ടോ? പുരുഷാന്തര, നിന്നെന്ന ജീവം സൗംഘ്യംശത്തിലാണോ ഓർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നു. നിന്നെന്ന പിതാവോ? തന്നെന്ന വാല്പന്ത്രത്തിലെ അച്ചാരാസാധനാടപ്പെട്ടുകളുടെ മലസ്പരുപമായി, പ്രാണങ്ങളുടെ പ്രിയതരമാരായിരുന്ന രണ്ട് പുതുമാര കേവലം കത്തപ്പൊലുന്നതിനാവേണ്ടി വന്നതിലേയും അശ്രൂ അതു ദാരമനാണോ. അദ്ദേഹത്തിന്നെന്ന അതു കത്തപ്പൊലുന്ന സമജവും സുമധുവും അയക്കുന്നവും നിന്നു തോന്നുന്നുണ്ടോ? പത്രിത്രാഹം പുതുരൂഹത്തെ കാം ദിവ്യരമാണോ? പറയു.

രാമൻ—ഹരുദൈവ, ഇക്കാൽം ഭസ്തുയമന്നല്ല തീരെ അസാധ്യംതന്നുണ്ടോ അസാധ്യമായുള്ളതിനെ തോൻ എന്നു

നെചെയ്യും? അങ്ങ് അരജതാപിക്കുന്നപക്ഷം രാജുക്കീ മത്തിനാവേണ്ടി എന്നർ പ്രാണാനദ്ദോലം ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിനു എന്ന് തജ്ജാറുണ്ട്. എന്നാൽ ജാനകി എന്നിക്കു അയിരം പ്രാണങ്ങളുടൊരു പ്രിയതമയാണ്. അവളുടെ ഉപേക്ഷിക്കുന്ന കാഞ്ചംമാത്രം എന്നാൽ സാഖ്യമല്ല.

വസിപ്പുൻ—ജാനകിയോടു നിന്നു എത്രമാത്രം ശ്രദ്ധ എന്നുന്ന എന്നും അറിഞ്ഞതിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ അതുമധ്യം കത്തവ്യപ്പാലനവും തന്മാർക്ക് വലിയ അന്വരമില്ലോ? അതു മഹതു ചെയ്യുന്നതു; ഭീഷണായ ഭൗമപ്പാലെ കത്തവ്യരണാക്കുന്നതിനു ഒരുമാക്കുന്നു. കത്തവ്യപ്പാലനമോ, ഭ്രംസാധരണാഹസ്താട്ടുട്ടി സമൂഹസമരത്തിൽ ശത്രുവാണങ്ങളെ സ്വന്ത മാറിടത്തിൽ എല്ലുന്ന വീരപുരുഷാചിത്രങ്ങൾ തീരുമാണ്.

രാമൻ—ഡേവൻ, എന്നിക്കു സർ ചുംപുണ്ടും സുസഹംതന്നെ. എന്നാൽ നിംപരാധിനിധായ സീതയെ ഏറ്റുപോശിക്കുന്നതു കൊണ്ടാണ് തുജ്ജിക്കുണ്ടതു?

വസിപ്പുൻ—എന്തു? അപരംയം ചെയ്തിട്ടാണു നിന്നു വന്ന വാസം തെച്ചുണ്ടിവന്നതു? കുംകുമ്പാടികൾ എന്നപരാധായം ചെയ്തിട്ടാണു നീ അവരെ നിറുത്തിച്ചതു? അവരെ പ്ലാം വീരാഗ്രണികളും സ്വദേശരക്ഷയായം സദ്ധോദരാഡി സ്വദേശനങ്ങളുടെ അരജതാപാലനത്തിൽ ഭ്രംസിപ്പുയുള്ളവയം അതയിന്നില്ലോ? ധനികൻറെ അലൈയത്തിനുണ്ടിൽ ഉള്ള സാരമേധ്യാർഥിക്കുഞ്ജിവികൾപോലും എന്നം സ്വദിപ്പുമായ അന്നം ഭജിച്ച തടിച്ച കൊഴുള്ളവരുവേ ഏറ്റു? അപരാധത്താലുണ്ടും നില്പനനായ പുതശൻ എന്നുന്നുണ്ടും കുച്ചലപിചാസാടികളുടെ ഘോരയന്നുണ്ടും സദിക്കുന്നതു? നോക്കു. അതു അക്കു? തന്നീക്കു താൻ അതക്കുല്ലു. എല്ലാവരും ഇന്തയുടെ സുരക്ഷിതസ്വത്തുകളുണ്ടും. അവരിൽ ജനാക്ഷണ്യലത്തിനു

പുണ്ണമായ അധികാരമെന്ട്. ഹരേ പുക്കിളും സമഭായ ത്തിന്റെ ചാണകങ്ങളിൽ തെന്റെ സഖവും കഴുയും സവ ത്രക്കശ്ശയും, സുപ്പത്രങ്ങളും വലിംഗം ചെരുഞ്ഞാണ്. അപരാധം ഉണ്ടായിരിക്കേടു—ഇല്ലാതിരിക്കേടു; അതിന്പുറിച്ചുള്ള ചിന്ത പുത്രമാണ്. ഈ സ്ത്രീമാണ്യ കാമത്തിൽ—ഈ വിരാദ്ധപ്രവാഹത്തിൽ അനന്തനി യമത്തിന്റെ ശ്രോതസ്സും അവ്യാഹതമായി പ്രവർത്തിക്കുകൊണ്ടായിരിക്കുന്നു. അതിൽ സകല സ്ത്രീപുത്രങ്ങൾക്കും ഒഴുകി ദ്രോക്കന്നു. ഈ നിയമങ്ങളുടെപ്പറ്റിയെന്നും അതിനെ അംഗ നിരോധിക്കാം അതിനു വാചകമായി ഗമക്കേന്നവൻ അതിവേഗം അതിൽ അതിന്ത്വേപാക്കുന്നു. സ്വർജ്ജവും, പാപവും, ഘണ്ണവും വിധാതാവിംഗൾ സ്വഷ്ടിയെ അല്ല. നാമധത്യ പാപമാണെന്നും മുദായം വിധിക്കുന്നു. എന്നാൽ യുദ്ധത്തിലും മറ്റും എത്ര എത്ര നാമധത്യകൾ നടക്കാറുണ്ടോ? പാപമാണെന്നും അതാരകിലും പറഞ്ഞാറേണ്ടാണ് വിധാതാവു പറയുന്നോ? അല്ലെന്നും തന്നെ എന്നതാണും ചെയ്യുന്നതോ? പ്രതിക്രിയാം ലക്ഷ്യിച്ചുവരുക്കിം ധന്തുകളും അത്യുചാംബങ്ങളും ചെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കുന്നില്ലോ? അവയെപ്പറ്റി ഒരു ചിന്തിക്കുന്നോ? ഒരു പഴിക്കുന്നോ?

ഈമന്ന്—അദ്ദേഹന്യാശങ്കിൽ പാപവുണ്ടോ എന്നും ഒരു വക്കുലമുണ്ടോ?

വസിപ്പുന്ന്—ഇല്ല. നീ എക്കുട്ടാറിനോടു ചേരിക്കും. അതും ‘ഇല്ല’ എന്നതരം പറയും. അമാരമായ ജീവലപ്രവാഹ തേതാടോ വെള്ളിപ്പുംക്കേതാടോ ചേരിക്കും. ഇല്ലെന്നതെന്നയാളിരിക്കും അവയുടെയും മറ്റൊടി. നീ ചെന്ന വാദി പാതക്കേതാടും, ഭൂക്കവത്തേയാടും, ദാവാശ്രിയോടും, വാല്ക്കു തേതാടും, ദുർഭക്ഷിതതേയാടും, സ്വീദംശോതതേതാടും ചേരാ ചിച്ചുക്കൊക്കുക. പാപവുമില്ല, ഘണ്ണവുമില്ല എന്ന മറ്റൊ ദിനനെ ലഭിക്കും. ഒഹ! രഹ്യവര, ഇനമാണ്യലത്തിനു

ഈാതാങ്കപ്രപുത്രി അമരഗളുമായിരിക്കുന്നു അതു പാപം; അതു ചവയ്ക്കുവൻ പാപി. പാപവും ഘണ്ടവും സമാ യത്തിന്റെ ദണ്ഡവായികൾ മാത്രമണം; നീ അദ്ദേഹ യൃഷി ഒരു മഹാജനത്യേട പ്രതിനിധിപത്തിൽ സ്ഥിതി ചവയ്ക്കുവന്നാകയാൽ കേവലം സ്മരണയ്ക്കുന്ന് അർക്കനു. രാമൻ—മുരു, ..വിച്ഛുതേത ഇല വാക്കുകൾ ബുദ്ധി കു വിഷയമാക്കുന്നില്ല. അവച്ചുനും അജ്ഞാപിക്ഷനുതു പോലെ ഒക്കെ തുന്ന് ചെയ്തുകൊള്ളും. അതു മാത്രമേ പ്രാണികരിയാവു.

വാനിപ്പുൻ—രഘുവൻ, അതുമതി. ഏന്നാൽ പോവുക! മഹാ രാജാവേ, സപകത്തുപുതേത പാലിച്ചുവും? ഭ്രാഹ്മണൻ ഇതിനുക്കാം നിശ്ചിരമായ ഏന്തെല്ലും കർമ്മങ്ങൾം കർത്ത പ്രഖ്യാപനത്തിനുവേണ്ടി ചെയ്തിരിക്കുന്നു. പരഞ്ഞരാമൻ പിതാവിന്റെ അജ്ഞാനസംശയം മാത്രമല്ല ചെയ്തിരില്ലോ? ഏന്തു മാത്രമല്ല പത്രീപിത്രാഗതേതകാം നിശ്ചിര ദ്രോ? രാമാവാ! രാജുക്കു അതുന്തസ്തലമോയ ഒരു വസ്തുവ ദ്വി. അതിനെ സദ്യാദിക്ഷനാതിനുവേണ്ടി കുറെ ഒക്കെ സ്വാത്മത്രാഗം ചെയ്തു മതിയാവു.

രാമൻ—ഭഗവൻ, അവിച്ഛുതേ ചരണ്യുളി നൽകി എന്നു അനുഗ്രഹിച്ചുവും.

വസിപ്പുൻ—വീര, നീ ഇക്ഷുപാക്ഷവംശത്തിനു മണിജീപാതായി വേംകുക. അദ്ദേഹം അപരിശീലനം മാത്രമല്ല! (പോകുന്നു)

ഒരും ഒ.

[സമംനം—ഉഞ്ഞിക്കുട വേനും; സമയം—ഒന്തി.]

(ഉഞ്ഞിണും ഉഞ്ഞിക്കുടം)

ഉഞ്ഞിക്കുട—അതു പറഞ്ഞു?

ലക്ഷ്മണൻ—രാമ ചന്ദ്രൻ തന്നെ.

ഉർക്കിളി— ഇതു വെറും മിസ്റ്റ്രാലുവാനമാണ്. കുടിച്ചെലും സം ഭാവുമല്ല.

ലക്ഷ്യണൻ— ഉർക്കിളി, അങ്ങനെനായല്ല! ഈ പരമായുമാണ്.

ഉർക്കിളി—ചുരുക്ക്?

ലക്ഷ്യണൻ— അരതെ, വാസ്തവംതന്നെ.

ഉർക്കിളി ചുരുക്കാണ് കാരണം?

ലക്ഷ്യണൻ— കാരണം ഏതുകിംകണ്ണ് അറിവില്ലെ. പ്രജകൾ ഇന്ന കീഴെവെക്കു നിശ്ചാസഭഞ്ചം കാംക്ഷിക്കുന്നുവോലും.

ഉർക്കിളി— (ശ്രദ്ധിച്ചൊന്നം പിടിക്കുന്ന്) ഹാ, അഞ്ചിന്തിനീ! ഹാ! പ്രി അസഭ്യഹാഡരീ! സീതേ! നാമ, നാമചന്ത്രൻ മുഴ പ്രതിഞ്ഞ ഒരു നീറവേററുമോ?

ലക്ഷ്യണൻ— നാമചന്ത്രൻ പ്രതിഞ്ഞെന്നു ഉല്ലംഖിച്ചതായി അതു എഴുപ്പും കണ്ടിട്ടണ്ട്?

ഉർക്കിളി— അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ എവിടെ ശുംഖനാഃ?

ലക്ഷ്യണൻ— സന്തതമുറിയിൽ, വാതിലുകളെല്ലാം ഔദ്യിച്ചു്, ദാവുംതന്ത്രയിൽ ശ്രൂദ്ധജീവികളാൽ നിലന്ത്രണക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കും. റാജുപരിവാരങ്ങൾക്കുല്ലാതെ മറ്റൊക്കും അ ഭേദമന്ത്രികൾ സമീപത്രം പോവാൻ സാധിക്കുന്നില്ലെ. ഉർക്കിളി, നീ ഒരു കൂത്യും ചെയ്യുന്നും.

ഉർക്കിളി—ചുരുക്കാണ്?

ലക്ഷ്യണൻ— മഹാരാജിയ മുഖ വിവരം അറിവിക്കുന്നും.

ഉർക്കിളി— (ശ്രീകിയിട്ട്) തൊന്തരാഃ?

ലക്ഷ്യണൻ— പ്രിയതമേ, അദ്ദേഹം ബാധിയിപ്പി ഭൂതിന്തനക്കാർം കറിന്തരമായ ഒരു ഭാരമാണ് എന്നെന്ന ചുമതലപ്പെട്ടതി യിരിക്കുന്നതു്. മുഖ കൈകളാൽ ദേഹിക്കുന്ന നിശ്ചാസഭഞ്ചം നിർവ്വഹിക്കുന്നമാത്രേ. ദേവിജനങ്കാണ്ടുവേച്ചി വാല്യീക്കിയു ടേ അത്രുമന്ത്രിൽ തള്ളിക്കയ ആവശ്യമെന്നുാണ് റാമാഞ്ചം.

ഉർക്കിളി— (അഭവംവിച്ചിട്ട്) അങ്ങനെന്നായാണുകിൽ തന്റെ പ്രി യഥോദരിയായ സീതയുടെ അട്ടക്കാലേക്കു പോകുന്നു.

വക്ഷുണൻ—ഉഞ്ഞിഡ്രോ, വളരെ സാവധാനമായും, കയറ്റ് ലോട്ടുട്ടിച്ചും പത്രക്കൈ പത്രക്കൈ ദേശം ഇംഗ്ലീഷ് വാർത്ത ഒ വിജയ അറിവിക്കേണ്ടതു്.

ഉഞ്ഞിച്ചു—എന്നിക്കാണം അറിവത്തുട്ടാ. ഈ വർത്തമാനം കേട്ടാൽ ദേവി എന്തു പറയുമോ? അദ്ദോഹം ദേവിച്ചട്ട അ വസ്തു എന്നായിരിക്കും ദേഹം സദാ സ്വാമിയുടെ വിജയാം ശക്തിച്ചു് യേവിപ്പലയായിട്ടാണു് ദേവി കഴിച്ചുള്ളടക്കന്തു്. കഷ്ണം! അംഗിപാതംപൊലുള്ളു ഈ കരിനവാർത്ത കേൾക്കുന്ന മാത്രമിൽ, ഗോജുത്തുവിജയ മാല്യാഹികവായും കയ്യും സ്വർഖമല്ലെന്ന കോമളവും നവചുഡായ മല്ലേപ്പുംകലികയുടെ ഭാരാവിഃശ്വം ദേവിക്കു് ഉണ്ടാകാതിരിക്കുന്നീല്ല.

വക്ഷുണൻ—ദേവിച്ചട്ട പ്രഭയത്തിനു കരിനമായ കഷതം തീ ത്രിഖായും ഉണ്ടാവും. പ്രിയതും, നീ നിങ്ങൾ നില്ലീമ സ്നേഹധാരയാൽ ആ വേദനയുടെ കാരിന്നുണ്ടതെ രഹിപ്പി ക്കാൻ നോക്കണാം.

ശ്രീം ഭ.

[സ്ഥാനം—രാജസഭ; സമയം പ്രംബനം]

(സാംഖ്യികാജ്ഞാനിക്കാണ്ഡം, രാമചന്ദ്രൻ സിംഹാസനത്തിൽ തനിച്ചിരിക്കുന്നു),

ഖതാണോ രാജുപദവി?—ഖതാണോ രാജുക്കുതിഃ ചരീ! ഇതു് സപ്താംഗപ്പുരിയ അയയാദ്ദുംപെലയാണു്. കൂളക്കുടം നിരത്തെ കനകചാണകം—അംഗത്വാരഞ്ഞന്നുമായ മാത്രാഗ്രാ മവം—പുണ്യവേഷം ധരിച്ച വേംരഹാപം! അവേം ഈ നിദ്രപദവിനെ കാംക്കിച്ചുണ്ടാലും ലോകത്തിൽ മനസ്ത്വർക്കു കൊല്ല, കളിഞ്ഞം, യൂദ്ധം, വദ്യന മുതലായ ദോഷക്കുത്രുണ്ടാം ചെയ്താകാണ്ടിരിക്കുന്നതു്. അസ്ത്രാഘാടനെ ഭാസ്യത്തിനു വേണ്ടിയേ ഈ മാതിരി കുംചുപ്പിത്തങ്ങൾാണു് കഷ്ണം! ഭരതനെ ഈ ഇരുവു വന്നുവെ ധരിപ്പിക്കാൻ കൈകേൾക്കിഞ്ചു എന്നെന്നല്ലോം കൊഞ്ചേം പ്രഥാനിച്ചു! ഉന്നതമായ പാവ്തത്തോ ദ്രിഞ്ഞതു

ನಿಗೂ ತೊಳೆಿತ್ತು, ಏಲ್ಲಿವಿಂದ ಅರತಿಗಳಿಗೆ ಉಗಾಹುತುತ್ವಿತ್ತು ಈ ಸ್ವಾಮುಕುಳ್ಳಾಯ ಅವಿಷಯ. ಪ್ರಾಣಾತ್ಮಕ ಈ ಪವತಮೆಗೆ ಇತ್ತುಕಾ ಹೊಸುಮಿಲ್ಲಾತ ತನಿಷ್ಟು, ಕರಿಗಿಯಂತಹ ಶ್ರವ್ಯಂ ಅಡಯ ಶಿಲ್ಪ ಡಾಂತತ ಅಪರಿಶಿಕ್ಷಣೆಗೆ ನಿತ್ಯಂ ರಾಖಿಸು. ವೆಗಣಿಕ್ಷಣಾಲಾತ್ತು ಉಣಿನಿವರಣ್ಣಂ, ಹೋಮಣಿತತಿಂದ ಕರತಿಗಾತ್ಮ ಮುಂಹ್ಯಾತ್ತು, ಮಣಿ ಕಾಲಾತ್ತು ಚಾಸ್ಯವ ತ್ರಯಾತ ಪ್ರಾರಂಭಾದ್ಯಂ ಕಷ್ಟಾಧ್ಯಾತ್ಮಣ. ಅರತಿಗಳಿಗೆ ಏತುಕಾಗಿನಿತ್ಯಾತ್ಮಾಯ ಏತಾಯತತಿಂದಿನ ಶಿಲ್ಪ ಶ್ರೀಷ್ಟಂ ಡೆಲಿತ್ತುಕೊಣ್ಣ ಗ್ರಿಧ್ರಮಿಕಣ ಮಾರ್ಪಾಕಾರಂ ಆರು ಕೆಪ್ಪ ಕಣಾತ್ಮ ಅರಿತ್ತು ಏತ್ತು ತಾಪ್ಯಾಪಂತತಿಂದಿನಿಂದ್ಯಾ ಘುಂಪ್ಯಾತ್ಮಣ್ಣಾ ಅವಿಕರಣಾಗ ಲಾಯಿಕಣಣತೆಯಾತ್ತು. ಹಾ! ಇತ್ತು ಜೀವಿತಂ, ನೀರಂತರಮಾಯ ದ್ವೀರ್ಘಂ, ಪಾಂತಾಲಾಂ, ಕಾರ್ಣಿಣಂ ಮತಲುಂಯವಾತ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣಮಾತ್ರಿಂಷಿಣಾ. ಮಂಷ್ಪಾತ್ಮಿವಿತತಿಂದೆ ಅಂಶಾಂತಿಕ್ಷಣ್ಣಂ ಉಪರಾಗಿಯೆ ಇಲ್ಲಿ. ಕಷ್ಟಂ! ಅಯಾಮಾಂಕಾಳೈಯ್ಯಂ ಮತ್ತಾಣ್ಣ ಹಾತಿಕಾಳೈಯ್ಯಂ ತ್ರಜಿತ್ತಿತ್ತು, ಮಣಂಪಾತ್ತಿತ್ತಂ ಈ ವಲಂ ಅರದೆಹ ಇಡ್ಡಾಯ್ಯಂ ಸಾರ್ವಂಹತನಿಂಬಿಂದಾಯ್ಯಂ ಥಣಿಂ ಸವಂತಾ ವರಂತಿಕೆಣಿಕೆ ಯಿರಿಷಿಣಾ. ಏತ್ತು ಪ್ರಾಂತಿಕಿಂತ್ತಿತ್ತಿ ಅರಂಂಗಳ್ಯಂ ಪ್ರವೇಶಿಕಾಣಂ ಪೋಕಣ್ಣಾ ಏಗಾಣ್ಣಂ ಸೌಂ ಸಂಚಾರಿ ಮಂಷ್ಪಾಗ ಪೀಸಿತ್ತಿ ಕಣಾ. ಏಗಾಣಾತ್ಮ ಶಾರತ್ರುಗಾ ತಿಂಡಿರ್ಣಂ ನೀರಾಣಿಕಾರಂ ನೀರಾಣಿ ಮಾಯ ಎಂ ಸುಂಯಾರಣ ಪ್ರಾಣಂ ಇಂಥು ಏಗಾಣಿಕಾರಂ ಭಾರ್ಯ ವಾಗಾಣಾ. ಅರವಣಂ ನಿತ್ಯಾಪಿತ್ತಿತ್ತಾತ ಕೊರಿಗಿಂಣ್ಣಂ ವಕ ಯುಣ್ಣಾಕ್ಷಿ ಸ್ವಾಪಮಾಯಿ ಕಾಲಾಕ್ಷಿಪಾಂ ನಾವಿಷ್ಯಾಗಾ. ಅರವಣಂ ಇತ್ತ ಮಾತಿರಿ ಪ್ರಾಪತ್ಯಿಕಾಣ್ಣಂ ಹಿಂದಿಕಣಾ ಉತ್ತಾಕಣಾ ಬೊಕಾತ್ಮ ಅರವಣಂ ಅಯ ಪಾತ್ರಿಕಣಾ; ತಿಂತ್ತು ವೀತ್ತಿರ್ಣಿತ್ತಾತಣಾ:ಹಿಂ ಶಾಂಕಾಶಿತ್ತು ಸ್ವಾಪಮಾಯಿಕಿಟಣಾರಣ್ಣಾಗಾ. ಶಯಿಕಣಾತ್ತು ಎಂ ಪತತತ ತಾಯಿಲಿಂಗಾಣಿಂಘಂ ಕಾರ್ಣಿಣಾಯಿಕ್ರತಾತ್ಮ ಅರಿ ಪಾತ್ರಿ ಟಾಕಾಣ್ಣಂ ಕೊಮಳಮಾಯಿಂಢ್ಟು ಅರವಣ ತೋಗ್ರ. ಅರವಣಿಗೆ ಏತ್ತ ಈ ಚಿಂತಾತ್ಮಕಾಗ್ರಮಾಯಿರಿಷಣಾ; ಗ್ರಹಯತತಿಂಣ್ಣಿಂ ಚೆಗಣಾತ್ಮ ಜಾಯಾಪುರಾತ್ಮಿಕಾಳಿತ ಪ್ರಮತತ ಅಣಂವಿಕಾರಂ ಅರವಣಂ ಸಾಯಿಷಣಾ. ಅರವಣಿಗೆ ಸ್ನಾಮಂ ಯೋಗ್ರಪಾಗ್ರತಿಂದೆ ಅರಣ್ಣಾ.

ഗൃഹാത്രതിലോ എന്നോ? അതും അരങ്ങപ്പശിക്കേണില്ലെ. അവ നെറ്റ് ഈ അപരിതത്തു അതുന്തം യന്നുവും പ്രായമനീയവും അതാണന്നാളുട്ടതിനു് സദ്വിധമുണ്ടാക്കി അഭേദാ! അതുന്തൽക്കുന്ന നായ കൂച്ചി ബലഞ്ഞി ജീവിതം എത്ര നിന്മലവും പവിത്രവു മായിക്കേണാ! അവനെറ്റ് ചെറുകടക്കിലിൽ ഭർഖ്യമായമായ ഈ ശ്രാന്തിയുടെ ചരായാംബും പതിക്കേണില്ലെ. അവൻ തന്നെ ഘോഷത്തിൽ നിന്നും ഫ്രെമപബ്ലിതിതമായ പ്രിയമാരന്തര പൊട്ടിച്ചു കൂറ വലിച്ചുറിയാൻ ഒരിക്കലും അരുഗുഹിക്കേണാ മില്ലെ. ഈ രാമൻ എത്ര കരിന്നുഭയനും ഭാഗ്യമീനും അതണോ! മും രാജുപാദവിയെ പരിത്രജിച്ചിട്ടും കൂദാശമായ വാല്യ വന്നതിലേക്കും ദാടിക്കുംബായക്കിൽ, രാത്രിനിശ്ചരേഖും, പരിപാവനവും, അനാന്തവും, നിസ്തുലവും അക്ഷയവും അരയ വിശ്രമവിവേശത്താളിക്കുട്ടി കാലം നയിക്കാമായിരുന്നു. അഭേദാ! രാജത്തും എത്ര കരിന്നു!

(ഭരതൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ഭരതൻ മഹാരാജാവേ. ഇക്കോംക്കേന്നതു് എന്താണോ?

രാമൻ—അല്ലേ! ഈ വാത്ത് ഇനിനിടയ്ക്കു് നാനും ഒരും വും പിച്ചുകഴിഞ്ഞാക്കി.

ഭരതൻ—ഈല്ലേ. മഹരാജാവേ, രാജമന്ത്രിന്തിൽ മാത്രമേ വും പിച്ചിട്ടില്ലേ. എന്നാൽ കാഞ്ഞും വാസ്തവംതന്നെന്നോ?

രാമൻ—പ്രിയസമഹാദര, പരമാത്മമാണോ.

ഭരതൻ—അവിടുന്നവേണ്ടക്കൂട്ടുനക്കപ്പാലപ്പേരുള്ളവിച്ചുകഴിഞ്ഞാക്കി.

രാമൻ—കഴിഞ്ഞു.

ഭരതൻ—ഈല്ലേ. അങ്ങാന ഒരിക്കലും വരില്ലെ. രേഖവീര, യഥ നിസ്തുലം നീതിജ്ഞനും വുഡിമാനമായ അവിടുന്നോ ഈ വിധം ചെയ്യേണ്ടാക്കിക്കലും സംഭാവ്യമല്ലെ.

രാമൻ—അനീഡി, താൻ എന്തു പറയേണ്ടും! നിന്നു സംഗ തികളെല്ലാം അറിയാമല്ലോ. അയോദ്ധ്യയിലെ പ്രജകൾ സിതാപരിത്രാധന്ത കാംക്ഷിക്കേണ്ടതു.

ശേതൻ—മഹാരാജാവും, പ്രജകൾ ഇച്ചിക്കന്നതെല്ലാം നാട് സാമന്നോടി അദ്ദേഹമുറിലെ പ്രജകൾ ഇന്ന് അവലു ഒപ്പുകൊണ്ട് അവിട്ടും സരയുപ്പവാധാത്ത തകഞ്ഞുനിട്ടു തുമോടി എക്കലാസത്തെ പിഴിതുകൊണ്ടുവരുമോ? മഹറ സ്വാധീനത്തിനായ എടുത്തു മല്ലെങ്കിൽ വലിച്ചെതിരിക്കുമോ? അമുഖം അദ്ദേഹമുറാനിവാസികൾ കാംക്ഷിക്കുന്നപക്ഷം അവിടുന്ന് നിന്നാംതൊറും നടന്ന് സകല മന്ത്രങ്ങളും ഒരു വാലഘനങ്ങളും അടച്ചിച്ചുനിരത്തുകയും ഗ്രാമങ്ങൾക്കു കൊള്ളിവയ്ക്കും ചെയ്യുമോ? പ്രജകൾ ഇച്ചിക്കുന്നതായാൽ ഈ ചരാചരാത്മകതായ വിസ്പത്തെ അരഹാഭക്തരായ ഇന്നപറമെ നോൺ മാധ്യകാരയാനിഖാൽ മുവർത്തമാക്കിത്തീക്കു മോടി അവിടുന്ന് ബന്ധു, മിത്രം, സദോദരൻ, ഭാത്യം, മാതാവും ഇവത്തുട ഏക ശ്രിഹരംചേരുടും ചെയ്തുകൂട്ടുന്നുമെന്നാണ് പ്രജകളുടെ അഭിലൂഹമെന്നിരിക്കുന്നതെന്നും— അഞ്ചുനെന്ന ചെയ്യാൻ തിരുവുഡുണ്ടാണെന്നും ഇന്ന ഇവിടു— ഈ അദ്ദേഹമുറാരാജുരുത്ത്— ഇങ്ങനെന്ന തെരഞ്ഞെടുത്തിരി ചാം തേതണ്ട കാലമായോ? അതുമാ! ചാവിത്തരമുത്തിയായ സീതാദേവിയായവിട്ടും നായ്ക്കാക്കു തുല്യമായ അദ്ദേഹമുറാനി വംഗികൾ എവിടും? സൃഷ്ടിമായ നീലാകാശത്തിൽ അത്ര ജജ്ചപലം തിരുന്നിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന നക്ഷത്രത്തിനെന്റെ ശോഭ എവിടും? ചെളിരിഞ്ഞ കിടന്ന പുളിയുന്ന ഈ നീലകീടിനും എവിടും?

രാമൻ—പ്രാണപ്രിയനായ സമേദാദര! തൊൻ ഏപ്പുതു ചാറി ടേ! വേരായ മാർപ്പഡം ഇല്ലെ. ഭരത, ഇതു കൂലുതവായ വന്നില്ലെന്നു അജ്ഞാനാണ്.

ശേതൻ—ഈദുമാ! മനസ്സിലായി. അ നരചു കുത്തു തട്ടി കാട്ടിഞ്ഞെത്തുന്ന തപസ്സുചെയ്യും പ്രേമത്തിനും ഇം സൗഹ്യത്തിനും സരസവ്യപാരങ്ങളുണ്ടെന്നെല്ലാം ശോഭിപ്പിച്ചുകൂട്ടുതെ വസിപ്പുന്നു—കല്ലനയാണിതു്.

നല്ല കമ്മായി! മമതാമായകളുണ്ട് തുടങ്ങെത നിസ്ത്രീപ്പ് നാഡിലിക്കുന്ന — ഉണ്ണൻവി വരണ്ട തുശനായിച്ചുമണ്ണെ വ സിപ്പുന് പ്രേമത്തിന്റെ പവിത്രഭാവത്തെപ്പറ്റി ഏന റിയാം? അധികവിന്തകളിൽ അഞ്ചുകിടക്കുന്ന വസിപ്പുനു ഒണ്ടാ ഒരു രമണിയുടെ പ്രേമത്തിന് എത്രമാത്രം ഒപ്പു സാന്താനംകുടിയുണ്ടുന്നോ? അറിയുന്നും അഞ്ചുവരം ഒരു സതീരംതാതിന്റെ ശംഖീരവും ഒരാമുള്ളവും അതയും ഒരു തത്തിനുള്ള അഴിം ശ്രദ്ധിക്കുന്നതെന്നെന്നും? മഹാരാജാവേ! അവിടുന്ന ഫ്രൂപ്പമണ്ണനായ വസിപ്പുന്റെ വാക്കേക്കും, ഈ അമൃതപ്രസ്തീരത്തെ മണ്ണിൽ വലിച്ചുറിത്തു കളിയാൻ ബോകയാണോ? രഘുവരനായ അവിടുന്ന് പഠമസാധ്യി യായ ഒരു സ്ത്രീരാത്രേതാട ഇങ്ങനെ പ്രവർത്തിച്ചുതുടർവ്വിനു സ്ത്രീഭവനങ്ങളും ലോകത്തിൽ അതു സന്മാനിക്കും? വീടു തോറും ഭർഖ്യുലകളും സമനവലിപ്പകളും അതയും രമണികളുടെ മുഴുവൻപ്രഭയങ്ങൾ പുരഷരായുടെ ക്രീഡാപകരണങ്ങളും നിന്തിയിം; നാരിമാരുടെ മനസം നീഡുകൾ തേരാക്കുവായുടെ ഉപരിവാസത്തിനുള്ള സാധനങ്ങളായി ഭവിക്കും; ഭാരതവ സ്ഥാനത്തിനാലും ദാരോഗരും ദൈവങ്ങളിലുള്ളുള്ള ദാരോഗരും ഗ്രഹ തത്തിലും അഭവലക്ഷ്യാട്ടും അവരുടെ പതികൾക്കുള്ള കത്ത വും ശിമിലമായിത്തീരും.

രാമൻ—പ്രിയസമോദര, ഈ യുക്തികൾ ഏല്ലാം പുതുമാണും. തൊൻ ഏന്നന്റെ കത്തവും ഏന്താബന്നും തിച്ചു ചെപ്പടത്തിക്കുംതു. അ നിശ്ചയത്തിൽനിന്നും തൊൻ ഒരിക്കലും പുതിചലിക്കുന്നില്ല.

രേതൻ—(നിശ്ചയനേരണ്ടെങ്കു മിഞ്ചാക്കിന്നിട്ട്) അവിടുത്തെ സ ക്കളും അഞ്ഞനെന്നയാബന്നകിൽ, അദ്ദേഹപ്രായുടുടെ ദിർഘിനും ഉപാസ്മിതമായി. അല്ലാതെ തൊൻ ഏതു പറയുന്നും അദ്ദേഹപ്രായിലെ മഹാരാജാവിന്റെ നിശ്ചയം അഞ്ഞനെ അബന്നകിൽ ഇന്തി അരക്കുണ്ടോലും, ഈ അദ്ദേഹപ്രാ

യിൽ താമസിക്കയില്ലെന്നാണ് എൻ്റെയും നിങ്ങളും. ഇത്തരം നിമ്മിക്കർമ്മങ്ങളുടെ സാക്ഷിം വഹിക്കുന്നതിനുള്ള ഒഴംഗംഗ്രാമം ദരിക്കലും ഉണ്ടാവാത്ത—സാധ്യപ്പീജന സ്ഥാപനങ്ങൾ ഈ കാതിരി അപേക്ഷനം ഒരു കാലത്തും ഉണ്ടാവാൻ ഇടയില്ലാത്ത—ന്യായത്തിനേറ്റുകയും നീതിയുടെയും വിപ്പവം സംഭവിക്കാൻ തുകില്ലാത്ത—ഈദൈനയുള്ള ഓരോ രാജക്കത്തും അവിച്ചാരവും തീണ്ടുകപോലും ചെയ്യാത്ത— ദുരംഭശാസ്ത്രവും വനമല്ലുംതവും അയ പല്ല ഗ്രാമത്തിലും പോലീ ഞാൻ പാത്രംകാജും. ഈ രാജ്യത്തെയും ഈ പുരംതൊഴും ഞാൻ ഇതാ ഉദ്ദേശ്യിക്കുന്ന (മുന്ന പോകുന്ന) രാമൻ—ഭരത, ഭരത, നീയും ഈ നിമ്മിക്കാഡിപ്പോയെ?

(ഒന്ന പ്രശ്നവിക്കണം)

ശാന്ത—മഹാരാജാവേ, ഞാൻ ഇവിടെ വന്നതിനേരും കേവലം സ്കീഡായ എൻ്റെ ഈ അനന്തരിക്കാരചത്തുംയും കുംഘമിക്കണം. ഇന്ന കേട്ടതായ വർത്തമാനം എൻ്റെ ഒരു യത്തെ പിളിക്കുന്നതിനാലാണ് ഞാൻ ഇവിധം അന്തഃ പും വിള്ള—സ്കീഡാതിക്ക് സാമ്പാദനയുള്ള ലഭ്യതയും ഭയത്തും ഏകവട്ടിന്ത്യതു്—ഇവിടെ വരാൻ ഇടയായതു്. തമാരാജാവേ, കുമാരിച്ചാലും. അന്തഃപുരത്തിൽ കേടു വർത്തമാനം പരിതാന്തരം.

രാമൻ—അംഗത. ശരിതാന്ന.

ശാന്ത—എന്തു്? ശാരിയാണെങ്കന്നും ചുംഗതായ അന്തരം! മാമച്ച, ഈ പറയുംവോരും അവിടുത്തെ കണ്ണസ്പരം വേശംപോലും ഇടരുന്നില്ലപ്പോൾ രഘുവൻ! ക്ലീഡിനിനു് അല്ലുംപോലും ക്ലീഡിനും പൊടിച്ചുനില്ലപ്പോ.

രാമൻ—സദഹാരി, കേട്ടാലും. രാജ്യത്തിൽ ശാന്തിക്കണം കന്നതിൽ സീതാപരിത്രാഗം അപേക്ഷിതമായിക്കുന്നു.

ശാന്ത—രാജ്യത്തിൽ ശാന്തിക്കണാകവാൻ സീത വനവാസം ചെയ്യണമെന്നോ? രാമ വല്ല, എന്നാണ്” ഇതിന്റെ ഒക്കെ

അത്മം? നല്ല നേരംപോകും! ശാന്തിരക്ഷാത്മം സീതാ പരിത്രാഗം! ഇതു് അങ്ങ പറഞ്ഞെത്തന്നു? അവിടുത്തെ കള്ളി റണ്യങ്ങളിൽ ആരാഞ്ഞു ഈ വിഷം ഒഴിച്ചുതന്നു? അവി കുത്തെ വാമലാഗത്തിൽ വേരെ ആരാരയക്കിലും ഇത്തന്തെ സാമാന്യം മൃഗാലിപാഷ്ടന്താട്ടുകി ഇതു് അങ്ങു് ഉപദേ ചിച്ചുതന്നു? ഇതു് ഒരു ദന്നാന്തരം കടക്കമ തന്നെ. മഹാ രാണിയായ സീത രജുതതിൽ ഏന്നമുതല്ലു് അശാന്തി പരതിന്ത്രംക്കും സീത അശാന്തിരിച്ചിവയോ? ഓവി അതി ഭൂരഭൂ രാജമദിംതിന്നുറു അന്തിപുരത്തിൽ തനിച്ചിരുന്നു അതം അറിയാതെ വിദ്രോഹത്തിനുമുള്ള ഐഡ്യന്തം ചെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയായിരിക്കും? അണ്ണു രാമചന്ദ്ര, പറയു, പറയു, പറയു! എൻ മുൻപാവധാര ഒരു സ്ത്രീ. രാജനീതിയും മറ്റും അറിയാൻപാടില്ലാത്തതുകൊണ്ടു ചോദിക്കുന്നതാണ്.

രാമൻ—ഒസാഡാർ, ഈ പ്രാശ്നങ്ങളും മതിയാക്കു. കേൾ കുക. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹാധികാരി പ്രജകൾ ഏകക്കൂ മാണി സീതാനിപ്പസേച്ചു പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും.

ശാന്ത—ഈതുറയുംജീവാ? സീതയുടെ അവാരാധം ഏന്താണു കുപാശ്ച.

രാമൻ—ഈതു് ഏന്നാൽ പറയാൻ സാധിക്കായില്ല. സദമാ തരി! നിങ്ങളുടെ മന്ത്രിവൈച്ചു എൻ ഏതു മവംകൊണ്ടു പറയും? ആ നിങ്ങ്യുവാത്ത് നിങ്ങൾക്കു കേൾക്കാൻ യോ ഗ്രാമ്പി.

ശാന്ത—എങ്കിലും എൻകുട്ടി കേൾക്കാട്ടു; അവൻ സീതയിൽ ചുറ്റു പോയാണു് കണ്ടുപടിച്ചതു്? അതുകേട്ടാൽ ഒരു കൂക്കുത്തിൽ പങ്കുവിഹാക്കമെങ്കിൽ അതിക്കൊഞ്ചു കുട്ടി. എന്നാലും എനിക്കു കേട്ടു മരിയാവു. ഏന്നോടു പറയണാമെന്ന എൻ വിശ്വാം വിശ്വാം പ്രായമിക്കും. സീതയു് ഏന്താണു് പോയം?

രാമൻ—സീത അസ്ഥിയാണും പ്രജകൾ പറയുണ്ട്.

ശാന്ത—(മന ക്ഷേത്രിയിട്ട്) ജൂനകി അസ്തിയാണോ!!! മഹാരാജാവേ, പറമാർത്ഥം തന്നെയും അരളുകൾ ഖണ്ഡ എ പരിയുദ്ധങ്ങാം? അവർക്ക് പിള്ളപ്പിടിച്ചിരിക്കുണ്ട്. അവർ ഉമ്മതിലുണ്ടിരിക്കുണ്ട്. ഏതൊരു നിവൃത്തിനായ സങ്കൽ സാരാധിഷ്ഠാം ഈ അപവാദം കൈച്ചിച്ചുമുള്ളും? ഇതു കെട്ടിട്ട്, കരയങ്ങോ ചിരിക്കുണ്ടോ ഫ്രീം എന്നിങ്ക് മന സ്ഥിലിവാക്കുന്നില്ല. സമേരാദര, കഷ്മിക്കുണ്ടാം. ഇതു വെറും ദോം ചോക്കായിരിക്കാം. തൊൻ ഉണ്ടിരിക്കുണ്ടോ അതോ ഉണ്ടുകയാണോ? പുക്കു തൊൻ സപ്രസം കാണുകയായിരിക്കുമോ? ജൂനകി അസ്തിയോ? ഇനി വേരെ വള്ളതും പറയാൻമാറോ? അണ്ണു് “ഇതു” പറഞ്ഞെന്തോ? അതോ എന്നെന്നു ഭൂമിക്കുണ്ടോ? സുതുൻ പടിഞ്ഞാറുചിത്രു് കിഴക്കു് ശബ്ദമിക്കുണ്ടോ ഫ്രീം പരിയുക; മിനാൾപിണറിന്നു ഉൽപ്പുത്തി ഭൂമിയിലാണുണ്ടോ പരിയുക; കമലം കുത്തിപ്പുറപ്പുമാണുണ്ടാം, ശ്രീതകാരണൻ ജൂലിക്കുണ്ടാവുണ്ടാം, അശ്വി ശ്രീതളുമാണുണ്ടാം പരിയുക; വായു സ്ഥിരമാണുണ്ടാം പബ്തം ചന്ദ്രം മാണുണ്ടാം, ഭൂലം കരിനമാണുണ്ടാം പരിയുക; ഒരുത്തം ശ്രേപതിക്കല്ലുണ്ടാം, നീലം നീലമല്ലുണ്ടാം പരിയുക. എന്നാലും മഹാരാജാവേ, സതീത്പത്തിന്നു നാമം സീത ഫ്രീം എന്നു് എന്നിങ്കു നല്ലപോലെ അറിയാം. പ്രാതഃകാല ത്വിക്ക് വിടന്ന് പുജ്യംപോലെ നിർജ്ജവയും, നാശനുത്തിനു തുല്യം പവിത്രയും, സദാ പതിയുടെ യുന്നത്തിനു നിമശ യും ആയ സീത അസ്തിയാണപോലും! രാമചന്ദ്ര! ഇന്നു് അവിട്ടുന്നു് ഫ്രീതു് മേത്തിക്കല്ലുട്ടു് ഉഴിലുന്നവുണ്ടു് എനിക്കിരിഞ്ഞതുള്ളിട്ടാ. അവിട്ടുന്നു് ഈ മിച്ചുപവാദങ്ങൾ വില്ലെ സിദ്ധേ? മഹാരാജാവേ, രാജുകാര്യങ്ങളിൽ തലയിട്ടുന്നതു് സ്രീകൃഷ്ണ ചുമതലയുണ്ടു് എന്നിങ്കു നല്ലപോലെ അറിയാം. പ്രശ്നന്താദാ ചെയ്യും, തക്കിക്കയും മറ്റും ചെയ്യുന്നതു് സ്രീജാതിക്കു് അനുച്ഛിതമായിരിക്കാം. ശ്രേണി

വിജയപ്പാഡ യീറലൈവ്റ്റിൽ സർവ്വതയും മിണ്ണാത സഫിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കയാണ്ടോ സ്റ്റീയർമും. അവഞ്ചലപ്പു റി ലോകത്തിൽ എന്നും തിപ്രധാപവാദങ്ങൾ ഉണ്ടായിക്കും എന്നിരിക്കും. എന്നാൽ അവയെ ശ്രദ്ധിക്കുന്നത് അവളുടെ ഒഴാലി അല്ല. വിജയപ്പാക്കീരിൽ നിന്നൊണ്ടാക്കുന്ന കഠിനക്ഷേത്രങ്ങളെ സഫിക്കു മാത്രമാണു് അവർക്കും കുത്തവാം കേവലം സേവ, സൗഹ്യം, ക്ഷമി ഇവയാണു് സ്റ്റീജാ തിച്ചുടെ ചുമതല. അവയ്ക്കു പകരം പ്രമാ ലഭിക്കുന്നു, ലഭിക്കുന്നു. അവർ ഉണ്ടാവുതിയായി സ്ഥിതിക്കു തുകിക്കാണ്ടു സഫിവിതസുവന്നതയും പതിയുടെചരണാരവിന്ദിനങ്ങളിൽ സമർപ്പിക്കുന്നു. അവർക്കു വേറായ ലക്ഷ്യവും ഇല്ല. സ്റ്റീപ്പറയത്തിനു വളരെക്കുറെ സഫിക്കാൻകഴിയും. എന്നാൽ അ സമന്വയക്കും ഒരു സീമയുണ്ടു്. തന്റെ ചരണങ്ങളിൽ സപ്രദായത്തെ അപ്പിച്ചതിനു പകരമായി, അവളുടെ മാറ്റത്തു തന്ത്രികയും ഭ്രംതത്തിനു പകരം നിപാസദണ്ഡം നല്കുന്നും ദയയും പകരം വയറിൽ കൂലം തരയുന്നും, വിശ്വാസത്തിനു പകരം കൂരയുത കാണിക്കുന്നും ചെറുതും, അവർ സഫിക്കുമ്പെന്നോടി മഹാരാജാവേ, ഈ പ്രപബ്രഹ്മത്തിൽ സ്റ്റീജിവിതത്തിനു സമന്നം ഒന്നമാത്രമേ വിധിക്കപ്പെട്ടിട്ടിട്ടുവെക്കിൽ, ഈ നിമിഷത്തിൽ വോക്കതിൽനിന്നു നാരിജാതി മാത്രതുപോകുന്നു—അവളുടെ പേരുക്കൊല്ലും ഇല്ലാതാവുണ്ടു്. (കെണസവും അവേഖിക്കുന്നു.)

കെണസല്ലു—മകനേ, രാമ!

രാമൻ—അമേ, എന്നാണു് ഇങ്ങനൊട്ട് വന്നതു്?

കെണസല്ലു—എ ദാനംമായ വാത്ത് കേട്ടുണ്ടോ അവതിരുന്നിൽ തൊൻ എന്നുണ്ടനു് അടങ്കിയിരിക്കും പ്രാണപ്രിയനായ പത്ര, രൂപ, നീ രാജവധുവും രാജുവക്കുന്നുമായ സീതയെ പരിത്രജ്ഞിക്കാൻ പോകുന്ന എന്നു കേട്ടതു് പരമാണ്മകാണോ?

രാമൻ—അങ്ങൾ, പറമാത്മം തന്നെ.

കൈഞ്ഞല്ല—ഈ വാത്ര തൊൻ ഏതുവന്നെ വിശദസിക്കണം? നീ ഗ്രാമനിഷ്ഠന്മാനന്മാല്ലോ. സീത നിന്റെ പ്രാണാധിക്ഷേപയശസ്ത്രിയാണെന്നോ, ഘൃനിക്കുന്നവോവെ അറിയാം. രാജുപുത്രിയും രാജുവയ്യും അതു സീത—ഹാ—എത്ര ഭാഗ്യമീന! എന്നെന്നു ഗ്രഹണത്തിൽ കാലെടുത്തവച്ചുനാൽ മുതല്ലു് അവർപ്പം സുവശ എന്നെന്നും അറിഞ്ഞതിനിട്ടില്ലോ. ടെട്ടവിൽ നീയും അവക്കൊടു് ഈഞ്ഞെന്നു വെവ്വേദ്യും ഓവിത്രും നീയും അവക്കെഴു കൈവെച്ചി തേതാം മകനെ രാമ, കേൾപ്പാളി.

രാമൻ—അങ്ങേ, അംഗംയും—

കൈഞ്ഞല്ല—പ്രിയപുത്ര! തൊൻ ഉറയുന്നതുകൊണ്ടും, എന്നെന്നു പ്രാണാധിക്ഷേപിച്ചുനായ പുത്രനാല്ലോ? എന്നെന്നു വാക്കു നീ തള്ളിക്കൊള്ളയതു്. നീ അറിവില്ലാത്തവന്നല്ലല്ലോ. ഈ നീ യുഖത്തെ വിട്ടുകളായണമെന്നു തൊൻ പ്രാത്മിക്കനും.

രാമൻ അങ്ങേ, എന്നെന്നു നിർബ്ബന്ധിക്കുന്നതേ, എന്നും ഈ വിഷയത്തിൽ അംഗംയുടെ വാക്കുകൾ കൈക്കൊള്ളുന്ന തിനു സാധിക്കാണില്ലോ.

കൈഞ്ഞല്ല—ഒഹരിപ്പരന്നാണു! ഘൃനിക്കുന്ന ഈ തന്നവർക്കു ഭീ വൻ ഇരിക്കുന്നിട്ടേതാളും കാലം തൊൻ നിന്നെന്നു അഞ്ഞെന്നു ചെയ്യുന്നു അറിവുകൾക്കുണ്ടില്ലോ. നീ ഒരിക്കലും അഞ്ഞാനു ചെയ്തുട്ടോ.

രാമൻ—അങ്ങേ! ഇതെന്നൊരു വിശദമായ വിശദമായ!

കൈഞ്ഞല്ല—നീ നീതിജ്ഞനും ധർമ്മനിഷ്ഠനും അഞ്ഞെന്നും പ്രസിദ്ധനായിക്കൊണ്ടു—

രാമൻ—അങ്ങേ, ഇതു് വസിഷ്ഠമഹാശിഖിയുടെ അഭ്യന്തരാം അണും അംഗ ദാരിദ്രില്ലായിരിക്കാം..

കൈഞ്ഞല്ല—വസിഷ്ഠനും അഭ്യന്തര അഭ്യന്തരാം അഭ്യന്തരാം അഭ്യന്തരാം അംഗ ദാരിദ്രില്ലായിരിക്കാം..

പാലിച്ചിട്ട് കാര്യമില്ല. ഇതു വലിയ കറിനക്കാണ്; ശ്രദ്ധയാണ്. ശ്രിഖലം ചെയ്യുന്നതു്.

രാമൻ—ഞാൻ പ്രതിജ്ഞ ചെയ്യപോയി.

കൈസല്ലു—ഈ ഉറന്തവും അതുവ്യാതകവുമായപാപകമ്മം നിാനനക്കാണ്ട് ചെയ്തിക്കായില്ലെന്ന ഞാൻ പ്രതിജ്ഞ ചെയ്യപോയി,

രാമൻ—അമേമു, നല്ലപോലെ കന്നു് അരലോച്ചിച്ചുനൊക്കു.

കൈസല്ലു—ഞാൻ നല്ലപോലെ അരലോച്ചിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഈ കറിനകമ്മം ചെയ്യാൻ ഞാൻ അന്വദിക്കായില്ല. ദൈവി എൻറെ അരജണ മാതാവിശൻറെ അരജണത്തെക്കാൾ മാനനിയമാണെന്നു് അതു് ഏവിടെ പറത്തിരിക്കുന്നും രാമ അരലോച്ചിച്ചുനൊക്കു. പത്രമാസം ഒറ്റരത്തിൽ നിന്നെന്ന വഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു് അതു്? ഒബ്ബോച്ചാരുണ്ടാണെന്നു ചെയ്യുന്നതിനു് അത്രമായി നിന്നെന്ന പരിപ്പിച്ചതും അതു്? അവേംാരാത്രം മാറ്റാട്ടേവത്തു് പിടിച്ചുകൊണ്ട് അതു് നിന്നെന്ന പാലിച്ചു? മരക്കോടുമാതാവോടുമാതാവിശൻറെ അരജണത്താനുസരണം തന്റെ പ്രാവശ്യം മർപ്പാജണ ലംഘിക്കുന്നതുകൊണ്ട് പാപകമാനം വരാന്നില്ല. ഈ ജീവിതദശയിൽ ഞാൻ മധ്യം പിഡ്യും നിഃന്നാട്ടു് ഇതൊന്നാമാത്രമേ യാച്ചിച്ചിട്ടുള്ളൂ! മരവിശൻറെ അരജണ ഇതിനുക്കാൾ വലുതോടി നോക്കു, ഈതു നിന്നെൻറെ മാതാവായ ഞാൻ ഈന്ന സീതയ്ക്കുവേണ്ടി നിഃന്നാട്ടു ഭിക്ഷ യാച്ചിക്കുന്നു. നീ തരിച്ചല്ലോ?

രാമൻ—അമേമു, അമേമു, ഏന്താണു് അമു ചെയ്യുന്നതു്? അഭേദ്യാ! പാപം. അമു നിലിന്തു മുട്ടക്കത്തി ഭിക്ഷാല്പാത്മന ചെയ്യുന്നു; ഞാങ്ങനാ സിംഹാസനന്തതിൽ വലിയ ജണകാനിയഫൂലെ ഇത്തന്ന തെളിയുന്നു. ഏന്നെന്ന കമ! ഏഞ്ഞൻ പ്രിയജനനി കണ്ണിൽ പൊഴിച്ചു് ദിനാവത്തിൽ ഏഞ്ഞാട്ടു ഭിക്ഷ തേടുവോം ഞാൻ ഇല്ലെന്ന പറക്കയോടി ശ്രിഖലം ഇല്ലോ. അമേമു, അമുയുടെ ഇച്ചു സമലമാക്കു.

എന്ന് ഘുജറാറിയായ മാതാവു്, മലിനവും ധൂസരവും താഴെ വേഷത്തിൽ, ബാഷ്പങ്കളേക്കിണായി, മുട്ടക്കത്തി പ്രാത്മികവേ, സിംഹാസനത്തിൽ ഇരുന്നൊക്കണ്ടു് ‘ഖലുപ്പ്, പൊരുപ്പും ജീളുക്’ എന്ന പറയാൻ തോൻ അരു അധ്യമനായോ? ഒരിക്കലും ഖലുപ്പ്. എന്ന് പ്രിയമാതാവേ, സത്രം നാളുമാവട്ടു! പ്രതിജ്ഞ ഭൂഷംവാവട്ടു? ലക്ഷിം രാമദാർക്കണ്ഠമായി തിരിലാവട്ടു! എന്നാലും അഞ്ചുടെ ഖലുപ്പും എന്ന പുരിശ്ശീക്കമെന്നു് ഇതായുംഭൂഷംവായി വീണ്ടും വീണ്ടും പറയുന്നു.

കൈസലവ്യ—(പ്രാണാധികരപ്പിൾ, നീ അരയും ശ്രാന്തി വാഴുക. എന്ന ഏതു പറയേണ്ടും? ഇം അരുളു രത്നായ ഭാനകിക്കു സദാകാലം നീ നിന്നേൻ പ്രദയത്തിൽ സ്ഥാനം നാളുടേ എന്നു് പുഖ്യയായ ഇം കൈസലവ്യ അരലീ പ്രതിശേഷം.

ശാന്ത—എന്നാം പോക്കുന്നു. ഇം മുഖ്യസമാചാരത്തെത്തു അന്തഃ പുംസത്തിൽ അറിവിച്ചു്, എല്ലാവക്ഷം മനസ്സുമായാനും വരുത്തുന്നു.

(കൈസലവ്യം ശാന്തയും പോകുന്നു.)

രാമൻ—എല്ലാവക്ഷം അരഗ്രഹം സ്ഥാപിച്ചു. ഇനി നി ഔദ്യാ പോകവിൻ; രാമനെ തനിച്ചു വിട്ടിട്ടു് പോകവിൻ! (മുഖ്യവാദം പേരെയെന്ന കണ്ണിട്ടു്) നോക്കട്ടേ—അരലോചിച്ചു നോക്കട്ടേ. എന്ന എന്നൊരു ചെങ്കുത്തു കുത്തു—അരുളുത്തെത്തു—പ്രതിജ്ഞയെ—എന്ന കുത്തുത്തു വലിച്ചെത്തുകളുത്തു. നോക്കട്ടേ, എന്ന ചെങ്കുത്തെന്നൊന്നും നോക്കട്ടേ. മുക്കാലി നീന്റെ മുഖിയുംവെച്ചു് ചെങ്കു വാഗ ദത്തത്തെത്തു ക്കാൻ ഉല്ലും ചിച്ചു.. രാമരാജ്യാവു്—രഹ്യവംഡജനായ ഇം രാമരാജ്യാവു് സത്രാത്തെ കൈവിട്ടു്—പ്രതിജ്ഞയെല്ലാക്കത്തിൽ എല്ലാവക്ഷം പ്രമിക്കം; രാമൻ തന്നേൻ പ്രതിജ്ഞയെ ലംഘിച്ചുവന്നും അതി

കുരവിഷ്ണുക്കാലത്തിലെ സൃഷ്ടിവംശീയമാലയാൽ പോ ഖും പറഞ്ഞു" അയിരം തവണ ഏനൊ പുച്ഛിക്കും; സത്യപരിപാലനത്തിനവേണ്ടി സ്വജീവനെപ്പോലും ഉപോഷ്ഠി തു ദശമെൻറു പുതുൻ സത്യലാഘവനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു; ഏനൊ പറഞ്ഞു ലോകം ഏനൊ നോക്കിച്ചുമിക്കും; സ്വർത്തിയും ദേവഗണം ഏനാനു കാണുന്നും മുഖംതിരിച്ചുകളും. ലജ്ജയാൽ അവതരം മുഖം അങ്ങനെവല്ലുമായിത്തു കും. ഹാ! സ്വർജ്ജീയദേവതകളെ, സത്യലാഘവകനായ ഈ രാമനെ രക്ഷിക്കണം! രക്ഷിക്കണം! (ടുകഞ്ചി പുംഖിക്കുന്നു.)

(സീത ആദ്യഭിക്ഷനു.)

സീത—പ്രാണേംപര!

രാമൻ—പ്രിയതമേ!

സീത—ഇതെന്താണു? പ്രിയതമ, അഞ്ചയുടെ മുഖം വിളി യിരിക്കുന്നു; ശരീരം വിശ്വാസം; അവിട്ടും വെറും തന്നു കിൽ ഇരിക്കുന്നു. ഈ ഭാവദേവതയിൽ കാരണമെന്തു? മുണ്ടാമ, ഏഴുനേന്നറബും.

രാമൻ—സതീ, ഏനൊ തെറ്റകയേരു; നാ പുണ്യവതിയും ഞാൻ പാപിയും അതണു: ഞാൻ ചെയ്ത പാപത്തിനു" അതിരിപ്പി! ഞാൻ നിമിത്തം ഇക്കാക്കവംഡംപോലും എന്നാംകിലും മായിരിക്കുന്നു.

സീത—സ്വാമി, ഞാൻ ഏല്ലാം കേട്ടകഴിഞ്ഞു. പ്രാണേംപര, ഏഴുനേന്നറബും. ഏൻറു ഔദയസ്വാസ്പദമും, അഞ്ചു അങ്ങളിലുള്ളതു സംഭവ്യമോ? ഈ സീതനിമിത്തം അഞ്ചു വ്യത്യമായ ദിവസം അന്നറേഖയോടു ഏഴുനേന്നറബും; അഞ്ചു യുടെ യഥാസ്ഥം പുണ്യവും ലോകാവസ്ഥാനംവരെ അവബന്ധി തദ്ദും അക്കണ്ണുവും അയിരിക്കും. പ്രഭോ! അങ്ങു" ഏതാ വിന്ദും സത്യത്തെ രക്ഷിച്ചു, ഞാൻ പതിയുടെ സത്യത്തെ രക്ഷിക്കുന്നണ്ടു". സീതനിമിത്തം അഞ്ചയുടെ ചാവനമായ യഥാസ്ഥിനു" രിക്കിച്ചും മാവിന്നും വരാൻ ഇടവരികയിട്ടും.

ചുവന്നൻ യശസ്വിയായ പ്രാണനാമ, എഴുന്നേറ്റാവും. ഈ സീത തൃജിശ്വേഖാർ, അഞ്ചായ ചിന്താപരവരണം ഉട്ടവി ശമനസ്സം അവാൾ ഇടവത്തെത്തുകയില്ല. ഈ സീത അ അദ്ധ്യാട ശ്വവത്തിനു് ഒരു വിഷ്ണുമാവുകയോ? അഞ്ചാ സക്തി ചിന്തകളും ഉപേക്ഷിച്ചാവും. തൊൻ അദ്ദോശ്യാപുരി വിട്ട വന്നതിലെയും ഇതാ പോകൻ.

രാമൻ—ഈനിയും പാപിഖായ പ്രാണൻ ഈ ഏതയത്തിൽ നിന്മ പോകുന്നില്ലല്ലോ. തൊൻ എന്നൊരു രാക്ഷശൻ! ചുവന്നായ പാശാണ ഏതയൻ!

സീത നാമ, എഴുന്നേറ്റാവും. അഞ്ചായുടെ ഭവത്തു് മനോ മഹായ കൃതരേഖ കണ്ടിട്ട പോശാൽ എക്കാളുംനാമ നേരു സഹിപ്പാശം എന്നിക്കുള്ളൂ.

രാമൻ—എന്തു്? ഒരു ചണ്ണധാരുകയോ? നേരുണ്ണംക്ക മുമ്പിൽ നിബിഡമായ അഥവകാരം പ്രാപിക്കേണ. ഏതയ തനിന്നുള്ളിൽ സമാദം കവന്തി മറിയുന്നോ? സീതേ, ഭവതി എവിടെ? സീതേ! സീതേ!

സീത — (രാമനെ ഒരുപ്പുണ്ടാക്കണ്ട്) പ്രാണാലോറ!
(കുട്ടൻ പാതിക്കുണ്ട്)

ഒന്നാം അക്കം.

സ്ത്രീം ച.

[സമാനം—വജ്രീകിയുടെ തപോവനം; സമയം—ശ്രദ്ധിയയംമാം.]
(സീതയും വാസനക്കിയും.)

ശ്രദ്ധ ദാഖലികാവാവും സാഖ്യവിവാദം ഇപ്പോൾനീരിഞ്ഞുനു. വാല—മേ! അസിമവേണ്ടവിധാരിഖായ ശ്രൂവകൻ, ഈ അനാനായ ശ്രൂവാണ്യം നിന്നും വണ്ണയത്രുപ്പമില്ല.

ഹോ! മഹാശക്തിമയ, ഈ മഹാശ്രൂം അവ്യഘടനംഓക്കി യണം ആദ്യ നിഃന്ദ ജ്ഞാതിസ്ഥിക്കാണ്ട് വ്യാപ്തകായിടി ക്കുന്ന. പ്രതീച്ചുമായ അക്കാഡത്തിൽ വിക്ഷിച്ചുമായിരിക്കുന്ന ഈ വിപ്പലമായ പുമപി നിഃന്ദ ശക്തിഖാൽ ഭേദിച്ചുകാണിരിക്കുന്ന. ഈ അസീമമായ വിശ്വേം നിഃന്ദ വിശ്വാസ തന്റെ പ്രാണവത്തായിരിക്കുന്ന. നിഃന്ദ ചരണതലത്തിൽ എന്നും കോടി കോടി സൂച്ചുചത്രവാർ ജൂപിച്ചു നിഃപ്പണം ശബ്ദം പ്രാപിക്കുന്ന — ഉടിക്കൈയും അസ്തുകിക്കൈയും ചെയ്യുന്ന. ഭൂതികിൽ അനന്തമമായി ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന വസന്താദിപദ്ധതിയുടുക്കപാടുകൾ നിഃന്ദ കാരണം. ഗംഭീരഗംഭീര നാഞ്ചാട്ടക്കുട്ടി തിള്ളുങ്ങുന്ന വിദ്രുത്തകൾ നിഃന്ദ മഹിഷയ തന്റെ ഉട്ടഭവാഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന. സൂരഭിലമായ പുജ്ജസ്വയുഖത്തിൽ നിഃന്ദ സൈഥ്രൂപ്യം നാമുവം ആദ്യ മാധ്യരിച്ചട കോമളുമാസം സ്ഫറിക്കുന്ന. ഉന്നത പാവത്തും കൊടുമട്ടികൾ, നിഃന്ദ പരിപൂർണ്ണമായ ഗംഭീര സാഹരണ്ണം, നിഃന്ദ മലജവലമയിക്കൂയ നിഃന്ദ രണ്ടും സാന്തുരാംകൾ, ഭൂക്ക്യം, കൊടുക്കാറു് യീരവം സ്കിഡ്സ പുമായ മലയപവനൻ, മനോഹരമായ മാവതീലത, കണ്ണ മുമായ ഭംഗക്കിത, സസ്യല്ലാമലുങ്ങളായ കേപ്പാരങ്ങളുടെ നിഃന്ദ ചുവി, ക്ഷുദ്രകീടം മുതല്ലുള്ള ജീവകോടികൾ, നാഗരണ്ണം, വന്നണ്ണം, രാഗദേഹജൂവഭൂവഭാജികൾ—ഇവയെല്ലാം നിഃന്ദനെന്നായാകുന്ന. ഈ ചരചവരാനുകമായ വിശ്വാസത്തിൽ സഹാര വിശ്വാസിക്കുന്ന നിഃന്ദ തോൻ ഭേദിപ്പുവം നമിക്കുന്ന.

സീത—ഈസ്തു എത്ര മധ്യരമായിരിക്കുന്ന! ശാന്തമായ വനനിഃമ്പാഷ്ഠത്തിനു സമാനം ഈ സ്തു എത്ര കേട്ടിട്ടും മതിയാവുന്നല്ല. എന്നും ഏതാം വൈനുനിറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നവകിലും, ഈ സ്വർഘിയാമുത്തപാനമാനുതനാൽ സഹാരവണ്ണം—ക്ഷുജിച്ചിപാസാടികൾപോലും—അകന്ന പോകി

നീ; ഏറ്റവും കുർഖലമായ പ്രദശത്തിന് വിശക്തം ശാക്തിയുണ്ടു്.

വാസനി—ബോഡർ, ഈ വനക്കീരം അഭിരാമവും ശാന്തിമാരവും അത്യുത്തപാവനവും അന്തിമിക്കേനും. ഇത് പുണ്യസ്ഥാനത്തിനാവേണ്ടി, രാജുദേശത്തെ സന്തുഷ്ടിക്കേന്നതു് അതു കരിനമെന്ന പറയാനില്ലേ.

സീത—സദ്യാദർ, തോൻ പ്രിയതമനോട്ടുകൂടി പങ്കുവടിയിൽ താമസിച്ചിരുന്നുകാലത്തു്.....

വാസനി—അക്കാമ്പ്രാദാഹൃല്ലാം മറന്നുകളിയുക—അതാ നോ കൂ! ഒരു മുഹി ഉൽക്കൊടമായ ഗർബ്ബത്താട്ടുകൂടി, തെൻറു ക്രൂംഗത്തെ ഉയർത്തിപ്പുടിച്ചുകൊണ്ടു് കട്ടിയാട്ടചെറ്റം കളിക്കേനും. അദ്ദേഹം! എത്ര മനോഭാവമനായ കാഴ്ച! അതാ അപ്പും കുറത്തായി ഷൈക്കിക്കാണ്ടിരിക്കേനും അതു നടിയുടെ കളികളുടെ ബന്ധം ബോഡർ ഓക്പംക്കേനില്ലേ? നോകൂ! അതു വടക്കുമുഖത്തിന്റെ ശാഖകളിൽനിന്നും തുന്തിക്കിടക്കേനും വേദ കുമ ധരിത്രിയെ ചുംബിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കേനും. എത്ര അതു താവധമായ ദശയും! ദേവി നോക്കേണും! അതു പക്ഷികൾ എത്ര മനോഹരമായിരിക്കേനും! നവപല്ലവദോത്തീമായ അതു നികഞ്ജത്തെ വേദതി കാണുനില്ലേ?

സീത—തോൻ എന്നു നോക്കേണ്ടു് വാസനി, തോൻ എന്നു നോക്കേണ്ടു് എന്നെന്നാട്ടു നോക്കിയാലും അതു ഒരേ ഒരു ദശയും—രാമചന്ദ്രൻറെ മുവം നീനമാറ്റം—എൻറെ ദശ്വിയിൽപ്പെടുന്നു. സപീ, അതു അതീതച്ഛിവിശസ്ത്രാളിലെ സ്വവന്തിന്റെ സ്വീതി നീനമാറ്റം എൻറെ മനസ്സിൽ ഉണ്ടിച്ചു പോണ്ടുണ്ടാണ്. പ്രാണനാട്മൻറെ അതുവും, അതു തുച്ഛവും എൻറെ നേതൃത്വജീവനു മുമ്പിൽ തുത്തം ചെയ്യുന്നു. വാസനി, എന്നീക്കു് എൻറെ സ്വന്തി എത്രമാറ്റം പ്രയാസം നീനുകൾ അറിയാമോടി തോൻ എൻറെ മുഖ കുറുമായ പ്രദശത്തിൽ തംഭിത്തമായിരിക്കേനും ക്ഷേണമെന്തു

ങ്ങത് തകാതു നിന്ത്രണം; സർവാചിലാഷണങ്ങളും മുഴുവൻ തപസ്യാർക്കൾ ഉദ്ധൃതിയിൽ ചെയ്യുവതനം. ഏറ്റനാൽ എ സ്ഥൂർഖ അവ താനേ പൊട്ടിപ്പുറാപ്പുട്ടമെന്ന് പ്രാന്തിക്കും അറിഞ്ഞതുടുകാ. സൗഖ്യപ്രാധാന്യത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന അപ്രമാം താഴന ഉണ്ടാക്കണ. നീതിഭക്തായ അന്ത്രജലം ഉണ്ടാക്കായ ഉച്ചാസത്താട്ടക്കുട്ടി സ്വാരമേവ ബഹിത്രക്കിട്ടുന്ന അസാഡ്ദീ, ഏൻറെ ഉന്നിത്രമായ വ്യത്യസ്തം അരഗുഹയും അരുഹാരതും ഏറ്റനെ പീഡിപ്പിക്കുന്നു. ഈ ഭൂത ഗണായ തോർ ലുവിടെ വന്ന നിങ്ങളെള്ളുടെ ഭാവപ്പെട്ടിക്കുന്നതിനു ലുജ്ഞായയല്ലോ.

വാസനയി—അസാഡ്ദീ, മുള്ള് ചക്രൻ മഹാത്മാവിൽ മരജ്ജുപ്പുട്ടു വേം മുഖാകവാസികൾ ചിറകുഡിണ്ടോ? നിശ്ചാരവി പുണ്ണിരിത്രുകാറുണ്ടോ? യേ! സൗഖ്യാസിനി, അക്കിന്തയ കമക്കജല്ലും മറന്നകളും. നാം തപസ്വിന്മിൽ അണ്ണേ? നമ്മാഖാക്കൈ ഒപ്പുകമകൾ മിച്ചാലാപാണുണ്ടോ— ഉണ്ടാക്കുപ്പാനുള്ളാണോ. തോർ പോയി കുദൈനം ലാവ എം ഏവിടോ ഇരിക്കുന്ന ഏറ്റന നോക്കേടു. (പോകുന്ന)

സീത—കമനീയയായ സന്ധ്യാദേവി വന്നാണഞ്ചുകഴിഞ്ഞു. ഭൂമി അ സ്ത്രീമനാക്കിണ്ഠ ചെങ്കത്രിക്കുളാൽ അതണിതമായി രിംഗൻ. നീലവല്ല്ലം അകാരത്തിൽ മേഖക്കണിക പോലും കൂണാനില്ല.. വന്തുമി മവമല്ലും ഉരത്തി സ്നിഡേവിയും മുഖ്യവും അകയ മുഴീലായും അകുറത്തോ അനുകൂലി ദണ്ഡിപ്പിക്കുന്നു. വിശ്വമാസകലം ഇംഗ്രേഷം-പാസന തിൽ ലീനമായതുപാലെ നിശ്വലമായും മുള്ളീകമായും വത്തിക്കുന്നു. ഈ പ്രദേശം പാവുവടിപ്പോലെ ശാന്തവും സുഖദായും അന്തിമിക്കുന്നു. ഹാ! പ്രിയതമ, മുദ്രയസർവ സ്വന്നേ, അങ്ങും ഇപ്പോൾ ഏവിടോടയാണോ? അരുഹാ! ഈ തപോവനത്തിൽ ഇരുന്നിട്ടും ഏന്തിക്കും അന്ത്രപുഖമാർത്ത തന്ത തടങ്കുന്നിന്നുൻ സാധിക്കുന്നില്ലേല്ലോ! (പോകുന്ന)

ഭാഗം 2.

[സമാഹം—രംബൻ; സമയം—മദ്യപംഖത്തിന് അല്ലെങ്കിൽ ദിവ്യം
(രംബൻ ലക്ഷ്മണം.)

രാമൻ—പ്രിശ സജച്ചവാദര, ഒരാർത്ഥം മാന്യവാദാട്ടുക്കി നാട്ടു
പിട്ടു പാഡ്യേളണ്ടു ശഭ്ദമുള്ളും ലവണ്ണങ്ങാട്ടു യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതിൽ
മധുപൂരിക്കു ചോദ്യം രിക്ഷനും. ഈ റാജുമന്ത്രിം മാറ്റുമെന്നു
ഉദ്ദേശ്യം ക്രൂരമാണെന്നെന്നുണ്ടു്. ലക്ഷ്മണ, നീ മാതൃമേ
അന്നാധനായ പ്രേമത്തോട്ടുകൂടി വ്യാഖ്യാനിക്കുന്ന അട്ടക്കൽ താമ
സിക്കന്നുള്ളു.

(എതാനം ആക്കിക്കൊടുട്ടുകൂടി വസിപ്പുന്ന പ്രവേശിക്കുന്നു.)

വസിപ്പുൻ—ക്രമിക്കാഡിക്കിൽ നിന്നും ചലം ചലം മഹാകിട്ടം വ്യാ
ഞ്ഞാ സങ്കടം അംഗീചിക്കാനായി വന്നിരിക്കുന്നു.

രാമൻ—മുത്തേദിവ, എന്ന വ്യാഖ്യാനിലെ ഗാന്ധാരി വാഴു നാ. ആഫി
കളുടെ ചർണ്ണരജ്യമുകളായി മുന്നു മുഖ റാജുമന്ത്രിയും അര
ബ്രാഹ്മിപുരിയും ചവറിത്രമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ആഫിശേരം
മാറ്റും, ഏതു മഹനീയമായ അതജ്ഞയായി രാമനെന്ന യന്നു
നാക്കാനാണു് നിങ്ങൾ മുവിടാടു് ശ്രീകൃഷ്ണിയിരിക്കുന്നതു്? വസിപ്പുൻ
ആഫിമാരേ! നിങ്ങൾ എത്തു പറയുന്നും പറവാ
ഈതുതെല്ലാം പറയുക.

രണ്ണാന്തരം—മഹാരാജുഡിവ, ചന്ദ്രാൻ പുതുൻ മരിച്ചുപോയി
രിക്കുന്നു.

രാമൻ—മനീഷപ്രഥ, എന്ന അതു ആന്തരാന ജീവിത്തുക്കണ്ണമെ
നോട്ടേവാൻ, വ്യാനിക്കും സജീവിനിമയും വയ്ക്കില്ലെല്ലാ.

വസി—മാറ്റാരാജാദിവ, ക്രമിക്കാഡേരംതു് ദാദാവുലപ്പതിയായ
രംബുകൻ ചീന ക്രൂരാജാവു് ലക്ഷ്മാലത്തു് തഹസ്സു്, വേദ
പാഠം, ധർമ്മകർമ്മാട്ടികൾ മരിയും ചെയ്യുവരുന്നതായി
കേൾക്കുന്നു. ക്രൂരക്കു് മാതിരി കർമ്മങ്ങൾ ശാന്തുത്തിൽ
നാശിയിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഒരു ക്രൂരൻ സ്വന്ധർമ്മത്തെ ഉണ്ടാക്കി

ചിട്ട് ഈ മാതിരി അത്രാചാരം ചെയ്യാലേറു ശ്രദ്ധമണം
ചുത്ത് മരിക്കാനിടയായതു'.

രാഹൻ—മുരുദവും, അതിനു എന്നർ ഏതു ചൊള്ളാം?
വസി—അവാന വയിഞ്ഞേണ്ടതാണ്.

ലക്ഷ്മി—രാസ്തുചുമ്പും പൂജാപാടം ദിവ്യകർമ്മങ്ങളും ശ്രദ്ധ
ക്ക് പട്ടിാലുണ്ട് ശാസ്ത്രം നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടാണി
വാഴി—ഉണ്ട്.

ലക്ഷ്മി—യജ്ഞവും നിഷ്ഠിഭമാണോ?

വസി—ശ്രദ്ധാന സംബന്ധിച്ചിട്ടേതൊള്ളം അഭ്യന്തരതന്നെന്ന.

രാഹൻ—അവൻ, അവിട്ടുന്നു പ്രത്യോഗം ആരജ്ഞാപിക്കു
ന്നതും എന്നർ ദണ്ഡക്കാംഞ്ചുതിലേയ്ക്കു ഇതു ആദ്യപ്രക്രിയ
ക്രമിച്ചതു.

ആഖിരണ്ണ—മഹാരാജാവും ജയിക്കാട്ട; അമംഗലമുണ്ടാക്കിപ്പാം
ദുരിഭവിക്കാട്ട. (ആഖിരണ്ണക്കുട്ടി വസിശ്രൂഷ പാകനം.)

രാഹൻ—ഒക്ഷിണാദരംതു—അരാഹാ! അവിഃാജ്യാണില്ലോ
ഈവാടി. ഏവൻറു ജീവിതത്തിന്റെ പ്രാതികാലം അവി
ടൊവുചു തന്നെയാണില്ലോ കഴിഞ്ഞതുള്ളിച്ചതു. പ്രിയസൗ
ദം, ജീവിതത്തിന്റെ അന്തിമദശയിൽ ആ പുണ്യത്രംമായ
ഥാളക്കി കാണണമെന്നു് ചീറിക്കും ആഗ്രഹമാർഹായിരുന്നു.
ആ ആഗ്രഹം മുഴപ്പുമാം പൂരിപ്പിക്കാം. ലക്ഷ്മി, പണ്ണ
പട്ടിായ നീ മുഴപ്പാം ക്ഷേമാണോ?

ലക്ഷ്മി—ഈത്തു, പണ്ണവട്ടിയപ്പുറവിഴുള്ള സ്ഥാന ഏന്നു
സംബന്ധിച്ചിട്ടേതൊള്ളം, സദാപി ഇംഗ്രേസ്മെന്റിൽ ത
നെ ഇരിക്കം.

രാഹൻ അനാജ, ആ പണ്ണവട്ടി പുണ്യസ്ഥിതിമായും പബ്ലി
വുമാണു്. എന്നർ ആ തീരുമാനത്തെയ്ക്കു പാകനം.
നീഈ വാദനോ?

ലക്ഷ്മി—ഒരിക്കൽത്തുട്ടി ആ പ്രദേശങ്ങൾ കാണണമെന്നു് ഏ
നിം ആഗ്രഹമണ്ടു്.

രാമൻ—(അല്ലോ അരയേച്ചിവിച്ചിട്ട്) ലക്ഷ്മണ, പ്രിയാസാദര, പ്രിയനി കൈ നീംനാട്ടുള്ള ദിവസായ സേപ്റ്റേംബർത്തുവാം തുരഞ്ഞെത്തണ്ണം യും വേണ്ടേപോലെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതിന് ഉദ്ദേശവെള്ളം അവസരം ലഭിച്ചിട്ടില്ല. നീംനീ—അനന്തരവും അക്കണ്ണ വും അരയ കീൽത്തി ലോകത്തിൽ പ്രിനേന്നേയ്ക്കും നീലനി മുള്ളം. നീംനീ പവിത്രമായ പ്രിതിയും, ഉദാരവും മഹത്തായ വും പവിത്രവും, അസ്വാമമായ സ്ഥാത്മപരിപ്രായവും സകലങ്ങം ഏകാണ്ടാട്ടം. അന്ന് ലക്ഷ്മാരുലമല്ലേ, നീ മിറി വേറുടെ, രക്തല്പവാധത്തിൽ മഴുകിക്കിടന്ന അര കിടപ്പു കണ്ണേഴ്ചും എന്നോ നാനുണ്ടാക്കുന്ന മുഖിൽ അന്നുകാരം വും പിതൃതായി എന്നിക്കുക്കുത്താനി. നാം ദേവരാകാണ്ട രണ്ടുകില്ലോ, പ്രാണന്നർക്കാണ്ട് ദന്താശനന്ന് അന്ന് പ്രി നീക്കു പ്രതുക്കിപ്പുട്ടും. പ്രാണയിക്കുപ്രിയനായ സദയാ ദര, നാം സംസാരസാഹാരത്തിൽ എറെ ജീവത്തെന്നുംയി വേറി ധാരുചെയ്യുന്ന രണ്ടു സാംഘാതികമാരുണ്ണേം, നാം തക്കിൽ ഒരുക്കാലത്തും പിരിത്തിരിക്കാൻ ഉടവരിക്കിയിപ്പുണ്ടും, തൊൻ അന്ന ഗ്രഹിച്ചു. ലക്ഷ്മണ, നമ്മൾ പോകാം; അന്തിമവുംനാിലയ്ക്കു പോകാം. (പോകുന്ന)

ഒല്ലും നൂ.

[മാഡാനം—ശേത്തേൻറ മാതൃഭരണം; സമയം—സാധംകാലം] [ശേത്തേനം ദിണ്ണാവിച്ചും]

മാണ്ണുവി—പണ്ണുവടിച്ചിലോടി മുപ്പേം അവിടെ പ്രിന്തിനാ പോയി?

ശേത്തേൻ—യുംബം ചെമ്പുന്നായിട്ട് അപ്പേരുത്തിനീൻറെ ഭൂതൻ വന്നിട്ടണ്ടും. വളരെ അനന്തരാവിജ്ഞായുംപ്രകം ഒര കൂത്തും കൊടുത്തുമ്പിരിക്കുന്നു. എന്നും ഉടനെ അഭ്യോഷ്യിപ്പുണ്ടും, തിരിച്ചും ചല്ലുന്നാമെന്ന അതിൽ അഭ്യന്തരാവിച്ചിട്ടാണ്ടും. മാണ്ണുവി, ഈ അവസരത്തിൽ തൊൻ എന്നതാണും ചെങ്കുണ്ടതും?!

മാണ്യവി—കരുത ഞാം എന്ന വാദിച്ചുനോക്കു.

ഭാതൻ— ഇതു നോക്കണം, അധികമൊന്നം എഴുന്നീട് സ്ഥി.

വാക്കെങ്കിൽ കാവാശകിമും, അതിൽ രാമചന്ദ്രൻറെ ചീഡി തുമഹതപദ്മം, കർമ്മപരിപ്പും, ദൃഢഗതിയിലെ ഗ്രംഖവു മാഡും തെളിംതുകാണാം. അംഹാ! ഈ ചെറുകത്തിൽ, എത്രമാത്രം സംയമവും, എത്രമാത്രം നായർവ്വും, ഏത്രമാത്രം ഉഭാരതചും സ്വീകരണാം! ഈതു നോക്കു. ഈതിനെ ഹാരോ പരിശില്പം ഹാരോ അക്കാരത്തിലും സീതാദേവി അങ്കി തമായിരിക്കുന്നു.

മാണ്യവി (വംഡിച്ചിട്ട്) എങ്കിലും അങ്ങേമത്തിനേൻ്റെ നിഘ്നര കർക്കത്താലഫ്ലൈ ദേവി സ്വന്തമം വിട്ട് വന്നതിൽ ചോ കേണ്ടിവന്നതു?

ഭാതൻ— അദേ! അതു ശരിതനെന്ന. ദേവി ഈന്ന് ഈ സമയ തുംബ എന്നാൻ ദോതുദാർക്ക ഭാവിൽ തുന്നംചെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അന്ന് ഉച്ചയ്ക്കു ദേവി കേവലം സാധാരണ ഭാവത്തിൽ, വിശ്വാഷിച്ചുയാതൊന്നം സംഭവിച്ചിട്ടില്ലെന്ന മട്ടിൽ, മിണ്ണാതെ പുജ്യകവിമാനത്തിൽ കേരി വന്നതി ഒരു കാരിച്ചു. ദേവിയുടെ മലിനമായും, തുണ്ണിം ഭാവംപൂണ്ടു ലക്ഷ്മിന്നാം പുണ്യപുട്ടി. മാർഗ്ഗമല്ലുത്തിൽ കൂടിയിതന്നു ജുന്നാദാച്ചു കൈഞ്ഞുമലപുണ്ണമായ ദശികൾ ദേവിയിൽ പതിച്ചു. കഷ്ടം ആ സമയത്തു് ആ മലിനമായ ദാരകാലം ലജ്ജയാൽ പരാഭ്രതമായിട്ട് എന്നുതുകൊണ്ടു് ആ ജുന്നത്തിലുംനേരും, ആ പുജ്യകവിമാനത്തിനേൻ്റെയും മേൽ പതിച്ചില്ല! പ്രിയേ അങ്ങും മേമാനിജുന്നതിന്നതുല്യം പ്രജകളിൽനിന്നു ചുപ്പാദാശ ദിന ധനനി നീ ഓങ്ങന്നി ല്ലേ? “ഞന്നദിന ധനന്നുണ്ടാണി; പ്രജകളുടെ അഭിമാനവത്തു സംരക്ഷിച്ചു രാഖാവൻ ധനന്നുണ്ടാണി” എന്ന് എല്ലുവയും ഉപമഹസ്യാനന്നനേബാലാ അവിടെ ഉത്തേണ്ണം നീല വിഴിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. തദ്ദുമയും ദേവിയുടെ മുവമണ്ണ

വാതിൽ താഴ്പര്യഹായ ഒരു പ്രകാശം കളിയാടി. സൗഖ്യമായ ഗവർണ്ണറാട്ടുക്കി ആ സതിരതം തന്റെ മുഖത്തെ ഉയർത്തി പ്രീടിച്ചിരുത്താൻ. അതമത്രാഗത്തിൽനിന്ന് ഉട്ടുത്തമായ സുപാതിശയത്താൽ അവരുടെ വകീഡിപ്രശ്നരം വികസിതമായി കാണപ്പെട്ടു.

മാണ്ണധി—കമ്പാ! ഇപ്രകാരമെല്ലാ സൂന്ധമിലവും അസീമമും അതയ ഫ്രേമം ലോകത്തിൽ അതിലീംളമാണ്. എല്ലാവാം ഇതല്ലോ ഭേദിയുടെ പ്രയോഗം അനന്തകല്പാണമുണ്ടാക്കാവിളിലമായിരുത്താൻ. അത്യും മുഖം ഒന്നും ഒരുവിനാം രാഘവായ കരിനബഹു ഇതുവരു അതം ഒരു സുരിയോടു പ്രവർത്തിച്ചില്ലെന്നും ഏന്നിക്കു തോന്നുന്നതു്. ഹാ! ഭാഗ്യമീനായ സീതെ!

ശാതൻ— രാധാവതി ഏതു ഒരു പാർശ്വമത്തിൽഹാട്ടുകയാണ്. അദ്ദേഹം വസ്ത്രില്ലാന, ഓടികളും ഒരു കാണ്ണ തത്തിലും തതറാനു ഒരുവനായി ഗണ്ഠിച്ചു് അതായിക്കുന്നു. ആ ഭേദമാണു് ഈ ഭാതണമായ അത്യുചുരുതിനെന്നു നാരാ ഉഴവു പ്രീചയ, രാധാ വാൺ പ്രദയം അത്യുന്നു ഉണ്ടാരു എന്നു് ഏന്നിക്കു നാല്പുംപും അഭിയാം. ഈ കത്തിൽ അദ്ദേഹം തിനെന്നു പ്രഥമപ്രജനവും തീപുമായ പീഡയും യില്ലെന്നായി കാണാം. മാണ്ണധി, അതു അദ്ദേഹത്തി കാണു ചുട്ടെന്നുകുന്നു് ഏഴുരിയിരിക്കുന്നതാണെന്നു തുംതിനു സദ്ദേഹമില്ല.

മാണ്ണധി— അത്യും അദ്ദേഹാല്പരിണ്മാ പ്രോക്ഷണമന്നാണോ അവിട്ടുന്ന വിചാരിക്കുന്നതു്?

ശാതൻ— അതു ചൊച്ചിപ്പാനാണു് തൊൻ വന്നതു്.

മാണ്ണധി— അത്യും അദ്ദേഹക്കിൽ പോവുക. തൊൻ വരുന്നില്ല. തൊൻ ഈ രാമൻറെ മഹത്തപ്പും, ഈ രാമ നെന്നു കരണ്ണയും, ഈ രാമൻറെ യത്രണ്ണയും, ഒന്നം അറിക്കുയാ അതഭരിക്കുയാ ചെയ്യുന്നില്ല. പത്രിമാതകനായ

ഈ രാമനിൽ നിന്മും അവധൈല്ലാം നല്ലപേബാലെ കണക്കി
ഞ്ചത്തിനശോഷഭാണം എന്ന് ഇങ്ങോടു തിരിച്ചുതു്. കമ്പു!
അബവയയായ സ്രീജാതിയുടെ ദിംബുതിവിശോഷം അദ്ദേഹ!
എത്ര കർക്കം!

ഭാതൻ—നീ വരുന്നില്ലെങ്കിൽ, എന്നും ഇല്ല. ഈ വിഷയ
നീൽ എഴു നിശ്ചൽ അന്നറാമിയാണ്. രാഖു പതിയും
അംഗങ്ങെ ഏഴുതി ദേയുച്ചുണ്ടാം.

(പൊഡ്യൂസ്)

ബല്ലും ഒ.

[മുമ്പനു—പദ്ധവടീവനം; സമയം—ചുനാം ധാരം]
(രംഭനു വകുപ്പുനും)

രാമൻ—ഈതുതന്നെയാണ് അതു സ്ഥാനം—അതിരാമവും അ
ക്ഷീയചുമാരു സു മുതിയുടെ വിളുലുമായ മം—പ്രശ്നയാമ
കൂടു അതു പദ്ധവടി. സദാപി മിന്നാഹരാഹസ്യമായിരു
റിറിക്കുന്ന അതു ഗോഭാവരിയും ഇതു തന്നെ. അതു റീലപ
വ്ളം അതു ധൂമവല്ലംയും ഒമ്പാതുല്യമായും കാണാല്ലെ
ണും. അനീന്തനൻ കീഴു്'വാരത്രൂപം ദ്രുംഗളവല്ലംമാരു പന
രാജിയുടെ ശ്രോദ്ധ നോക്കുക.

വകുപ്പുനു—ഈ സ്ഥാനത്തുയിരുന്ന നമ്മുടെവിത്രുമക്കീരം.
രാമൻ—ഓ സ്ത്രീവം തന്നെ. അതു നവകിസലയുംശോഭിതമായ
പദ്ധവടങ്ങളുടെ മഡ്രാസിലാഡിതനു നമ്മുടെക്കീരം. ഈ
വന്നും സ്കീസ്ലാലന്ത്രായാൽ അതു പുതമായിരുന്നു. പക്ഷേ
അണ്ണ പദ്ധവടം നടീവിരുന്നിലായിരുന്നു സ്ഥിതി ചെയ്തി
രുന്നു. ഈനും നടി അവിടെ നിന്മും അപ്പും പിൻപെട്ടി
ഞ്ചതുകാണുന്നു. സദേശാദര, നമ്മക്ക മുന്നോടു പോവാം.
(കണക്കും നടന്നിട്ടും) ഈതു നോക്കു. നീ ഭാക്തന്നണണ്ണോ? ഈ—
ലതാക്കണജത്തിനുള്ളിൽ വച്ചുല്ലെ അണ്മും അതു കനകമുഹ
തന്ത കണക്കു ? അതിനെ നിന്മത്തിച്ചിട്ടു് എന്നും തിരിച്ചു

വാ. ഫ്ലാർ ഇട പുക്കിനെജുടെ അരികിൽ, ഈ സ്ഥലത്തു
വച്ചുതന്നെ അല്ലെ നീ എന്നെന്നുണ്ടെന്ത്?

ലക്ഷ്മണൻ—എന്തു! സത്യംതന്നെ. തോൻ ഏതു മുഖം
അതുകുതന്നു! ഒരുത്തുകൊണ്ടല്ലേ ദേവിയെ അന്നു് അബദ്ധം
സിനിശ്ചയി വിട്ടുവച്ചു വന്നതു്?

രാമൻ—നീ എന്തുചെയ്തു് എല്ലാം രാക്ഷിസമായയാമിക്കും.

നീ അതിൽ അപരാധിക്കുന്നില്ല. വിധാതാവിന്റെങ്ങനെ
അതുകു അക്കു അ ചുമാകരിക്കാൻ സാധിക്കും? (അല്ലെന്തു? ദേഹംകുന്നിട്ട്) ഇതുണ്ട് എ നാടിതും. ഇതുതന്നുണ്ട്
സ്വന്നുചെയ്യായ എ ഗോദാവരി; ഇതുതന്നുണ്ട് എ ഗോ
ദാവരിഉംവെ മനോധരം എ ചെറുക്കുപ്പുലണ്ണും;
ഇതുതന്നുണ്ട് മത്തുള്ളുവും റീലവസ്ത്രം ചുമായ ഗോദ
വരീഭവം. അഭിഭൂദേഹം, ചിംഹാസ്യമാണ്, നൃത്യ സ്വഭാവം
സ്വച്ഛവും അയ മേമ്പാദാനെയെ ചവല്ലുന തനവല്ലി
ദയാട്ടിട്ടുയ അയി സുഖരി, ചഞ്ചലനീലനയനസ് മായ
മത്സ്യലാഭിശ്ചാൽ വിരാജിതയായ കാര്യം ഗോദാവരി,
എന്നും നീ ഇം വിധത്തിൽ പ്രച്ഛണ്ടമിൽക്കയർ, തുഞ്ഞി
ക്കൈച്ചുകൊണ്ട് പ്രവർത്തിച്ചാലും! ഹേ! ക്രീഡാമയി! എ
നും മുതേമാതിരി മധ്യസ്വരത്തിൽ പാട്ടിക്കാണ്ടിത്തുണ്ടാ
ലും! നിംഗൾ ഈ സുവാദമായ ശാന്തത്തെ ഒരിക്കലും നീ
ഓരിക്കലുംയാദ്ദേ. നിംഗൾ സുവജ്ജീവിചം എണ്ടുകുകിലും
തോൻ സുഖിഷ്യയിൽനിന്നേ. മേ! ചല്ലാണിനീ, ഒരിക്കൽ
നിംഗൾ കല്ലോലങ്ങളിൽ എന്നിൻ സുവന്നീതം ലീനമായി
കുണ്ടു. മൊ! നമ്മൾ രണ്ടുപേരുടുമുണ്ടും സുവസ്പഷ്ടും കനി
ച്ചുചുന്നു് ഇവിടെതന്നെ ലഭിച്ചിരുതന്നു. ഇന്ന എന്നിൻ
എ സുവസ്പഷ്ടും അവസാനിച്ചിരിക്കും. എന്നാൽ നീ
ഒൻ്റെ സുവസ്പഷ്ടമാക്കു, ഒരിക്കലും നുബിക്കാതിരിക്കാൻ
ഈശ്വരൻ, കടാക്കിക്കുട്ടു. മേ! നീലഗ്രി, അകാശമും

മുഖം നിത്യമനോഭിരാമനം അയ്ക്കുന്നതുവേണ്ട, നീ കാലത്തിനു സമാനം മുളക്കമില്ലാതെ, നിമ്മലവും ദിശവുമായ ഭാവത്തിൽ ഘടനാസ്രാത്രിയിൽനിന്ന് സമീപത്രം വേണ്ടിയിട്ടാണ് ഉയർത്തിക്കാണ്ട് നില്ലുന്നു. ഇങ്ങനെത്താതിരിതനെന്നു, നീ എന്നും സ്ഥിരഭാവംപൂണ്ടു നിന്നുണ്ടും! നിന്നെന്നുകാണു ദിവാൻ എന്നു ഏൻറെ പ്രദയം കൂട്ടക്കുന്നു. നീ ഈ ചരാചരാമകമായ പിശാചത്തിൽ ജീവിക്കാട്ടിക്കൂട്ടു ഉത്തമാന ധ്രൂവങ്ങൾക്കുപറി — സത്രമാഡ്യോ മിച്ചുമാഡ്യോ ഉള്ള സകല സുഖാദിപാദികക്കൂട്ടും തുണവദ്ദും ദേരെ ഒരു ഭൂതത്തിൽ നിലക്കാജൂനു. അനീയ, ലക്ഷ്മണ, വത്ര; നാശക മുന്നോട്ട് നടക്കാം. (നടനിട്ട്) ശ്രദ്ധതനുയാണു അതുവിലും. ലക്ഷ്മണ, മോഹക്കൂമായ ഉഷഃകാലത്തിൽ അതകാശത്തിൽ നിന്നിനിന്തി വരുന്ന തുഷാസ്ത്രംപോലെ സീത നിത്യവും വന്നിരിക്കാറുണ്ടായിരുന്ന ശൈത്യരും ഒരു സീംഖുമായ ഒരു ശ്രീഖി ശ്രദ്ധത നും. മും ശ്രീലക്ഷ്മിൽ എ ശ്രീഗണ്ഠ നിന്നും സീത യുത്രുവബ്ദിക്കുമായ നീലാചലത്തിന്റെ സീമയിൽ പതിക്കുന്ന സുഞ്ചുംപുംപാസത്തിന്റെ ഗരീമാ വിനുന്ന — സുഖബന്ധകിരണങ്ങളുടുടക്ക ഫ്രീഡിയായ നോക്കി നീഡി കാറ്റണ്ടായിരുന്നു നടക്കി — നമ്മക മുന്നോട്ട് പോകാം. (നടനിട്ട്) അനീയ, ദുരിത വന്നത്തിനുള്ളിൽ അതഭേദ പിടിച്ചാണ്ടിരിക്കുന്നതു നീ കേൾക്കുന്നില്ലോ? അതു ഏഴുനു മുണ്ടായും സുമധുരസപരംപോലിരിക്കുന്നു. (അണിയംയിൽ പാട്ടുകളിട്ട്) എത്ര ശാഖിരഖും മർഖസ്തുക്കമായ ശാന്തം! സുഞ്ചുന്ന അസുമിക്കാരാണി. ഇനി നമ്മക കൂടാരത്തിലേക്ക് പോകാം. (പോകുന്നു)

പ്രശ്നം 5.

[സമാനം—ഒംവേക്കാരനുമം; സമയം പ്രാഞ്ചികയാം]

(പുക്കളും യാത്രികൾ മുട്ടുകൾ പത്തിയും ഇരിക്കുന്നു; മുന്തരായി റാബ്ബക്കുണ്ണുകൾ ഒന്ന് ശിപാധികളും നില്ക്കുന്നു.)

രാമൻ—ഹു വട്ടപ്രക്ഷിച്ചും യായയിൽ, ഗംഭീരസ്വപരത്തിൽസാമഹ്യം നംചെയ്യുകാണ്ടിരിക്കുന്ന സൈമുരുന്തിയും ഗൗരവമുന്നറം ദിവ്യത്രംപരം അതു പുതഃശൻ അതുകൂടി തലമുടി എല്ലാം നന്നാം, നെന്നറിത്തും ഉയൻ്ത് വിസ്തൃതമായും, താടി വളരെ നീണ്ടം ഇരിക്കുന്നു. ഹു പുതഃശൻറ പാദങ്ങൾക്കു സമീ പത്രത് വിസ്യൂയത്തോടും കേതിയോടും കൂടി സ്വർഗ്ഗീയത്വാമ കേളുകാണ്ടിരിക്കുന്ന മുഖ്യയും ശ്രൂമഥ്യും അതു തങ്ങിയും അതരായിരിക്കാംകൂടി അനീയ നടക്കു. (നേന്തിട്ട്) ഇവിടെനില്ക്കു. മാ! ഏന്താരു സുന്ദരമുള്ളോ! അമേരാ ഹു ആഷിയുടെ പവിത്രമുത്തി! അതു തപസ്വിനി നിശ്ചരവും ഗംഭീരവുമായ വിശ്വാസ തേതാട്ടകൂടി മുഖ്യമുള്ളിയാൽ തപസ്വിയെത്തുന്നു നോക്കിക്കാണ്ടിരിക്കുന്നതു നീ കണ്ണോ? മുട്ടുകൾ—(രാമൻറ നേക്കു നേക്കുകീട്ട്) അതുകൂടി വഴിയാത്രക്കാരോ? ലക്ഷ്മണൻ—അതെതെ, തെന്തും വച്ചിയാത്രക്കാർ തന്നു. മുട്ടുകൾ—നിഞ്ചാംക്കു കുപ്പിണം തൊന്തന്നാണോ? ലക്ഷ്മണൻ—ആഷിവര തെന്തുംക്കു നന്നു കുപ്പിണമുണ്ട്. മുട്ടുകൾ—അതു നദിതീരത്തിലുണ്ട് എംബുററ അതനുമം. പ്രിയ, ഹു രണ്ടു അതിമിക്കളും അതനുമത്തിൻറ ഉള്ളിലേക്കു കൊണ്ടുപോകു. തൊന്തനു ഒരു നിമിഷത്തിനുള്ളിൽ വരാം. രാമൻ—ആഷിവര, ഭാഗ്യവാന്മാരായ തെന്തും ഇപ്പോൾ അതു തടട അരത്തിമിക്കലാണും? മുട്ടുകരാജാവാണും. ഹു രമണീ രണ്ടാം എംബുററ ഭാത്യാക്കുന്നു.

രാമൻ—നിങ്ങൾ മുദ്രക്കേന്നാ?

പ്രകൃതി—അരംത.

രാമൻ—**കൂദാശ**, നിങ്ങൾ തെള്ളു ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു?
ക്ഷമിച്ചാലും. രാജാവേ, ഈ സമയത്ത് നിങ്ങളടക്ക ആണി
മും സ്വീകരിക്കുന്നതിനെ ഏഴുപാടുകൾ നിലപാതയില്ല.

ଫୁଲକର୍ମ—ଫୁଲକେବାଣ୍ଡି

രാമൻ മുത്രും, എന്ന് പീറ്റു പറയേണ്ടും എന്ന് അഭ്യോ
ഖ്യായിപ്പത്താണ് നിങ്ങൾ പീറ്റെന്ന് പോക കേട്ടിരിക്കു
മല്ലോ?

ଶୁଣୁତୁ କିମ୍ବା — କେବ୍ରିଟ୍ସନ୍଱୍ସ .

രാമൻ — എന്ന് രാമചന്ദ്രനാണ്. നാണേലു അരങ്ങേഷി^{പു} തന്നെയാണ് ഭജ്യകാരണ്യത്വിലേക്കു വന്നതു.

ക്രുഡേറ്റ്—മഹാരാജാവെ, തൊൻ യന്മായി. അങ്കു പ്രിയി
നാളിയാലും. വിധിപ്പുവാം തൊൻ നിണ്ഞാൽ സത്താ
രിക്കാം. മഹാരാജാവെ, അതിപിരിത്താം, ചുവൻറെ അത്ര
രാഹത്തിലാൽ പ്രിയിന്തയാളിയാലും

രാമൻ -ക്രുഡേഷ്, തൊൻ ഇന്ന മിത്രപാവത്തിൽ നിന്നുംകുറിച്ച് ചെയ്യാനായി വന്നതല്ല.

குடும்பம்—விழுதுகொண்டு “ஏன் மஹாராஜாவின் விழுது”
அலபாராய் எவ்வளவும் அரிசித்தால் கொழுத்தால்.

രാമൻ—നിങ്ങൾ മുൻഗമ്പാവർത്താലും കഴത്താലും ശാസ്ത്രത്തെ
യിക്കരിച്ചു. അതാണ് നിങ്ങളുടെ അവധാരം.

ക്രുദ്ധനാൾ— റാസ്സുതന്ത ഡിക്കൻറിച്ചുകൊണ്ട് റാജുവല്ലാം കൈവാവ തിന്തും ഇതുകാലമായി റാസ്സുചത്വം അയ്യുന്നുണ്ടോ ചെ ആവായും തോർണ്ണ എങ്ങനെ റാസ്സുതന്ത ഡിക്കൻറിക്കും

രാമൻ—രാഘവത്തിലും അയ്യും നന്ദിനിയിൽ ക്രൈസ്തവാക്കാർ മരിച്ചില്ലെന്ന് നിങ്ങൾ അറിയുന്നതിനില്ലോ?

- മുട്ടകൾ മൂന്നാമണം വിയേരുന്നായ രാജാവിന്റെ രാജുത്ത മുട്ടകൾ ലാസുച്ചുള്ളു. “അധികാരകിലേന്ന എന്ന്

സമർത്തിക്കുന്ന ഫീനാൽ റാമചന്ദ്രൻ, തന്റെ ഉചിതമാരിക്കുന്ന നവവിഭാഗം അവിട്ടുന്ന "ഫീനാൽ ഫീട്ടേഴ്സ്" പാർഡി ക്ലാസ്സുകളിലും പറയും. യേ! പുതശ്ശേരുപ്പും, ശ്രദ്ധാരം കുറവായ വരുത്തുവും, മഹാരാജാവേ, അതു നിഃമിച്ചതാണോ? മനസ്സുപത്രം അതുടെ സ്ഥലിൽ ഇതു ഒരു രണ്ടുമാതിരി തേങ്ങങ്ങളിൽ എത്താണോ? അതുപരിശീലനം തന്റെ ശ്രദ്ധ മുഹമ്മദിനുവും അതാണോ? ശ്രദ്ധിക്കുന്ന അവിട്ടുന്ന "ജൂതിക്കുടം" നാട്ടിക്കുണ്ടാമെന്നോ? വിചാരിക്കുന്നപക്ഷം, മുഖപോന്തിക്കണ്ണതുപരമായി നിന്മിച്ചുണ്ടും. സിംഗം വിചാരിച്ചും കാഴ്ചയാണെന്നു, കൂടു വിചാരിച്ചും സ്ഥിരമാവാണെന്നു സാധിക്കുന്നു. സാരംശം ചീരാബ്ദിമാനാഡിക്കുന്നുണ്ടും അതു സാരംശം താനു അഭ്യരിക്കും. ഫീനാൽ മനസ്സും ഉഖതനുണ്ടായും അവനിൽനിന്നും മനസ്സുത്വാം പോകുന്നും മുടക്കിലും ശ്രദ്ധാരം സമാനം വില്ലും, ബുദ്ധിയും, സ്രൂഷനില്ലും, ധർമ്മാശാമനങ്ങളിലും അഭ്യരിക്കുന്നതും സംഭാവ്യംതെന്നു. പാക്കി, ഭൂവിതകാ ലാ ഇടവനം മുടക്കി മുട്ടുന്നും, ശ്രദ്ധാരം ശ്രദ്ധാരം നാഡിം മുരിക്കാമ്പേരുണ്ടും അയമും നിന്നും അഭ്യരിക്കുന്നതും സംഭാവ്യംതെന്നു. പാക്കി, ഭൂവിതകാ ലാ ഇടവനം മുടക്കി മുട്ടുന്നും, ശ്രദ്ധാരം ശ്രദ്ധാരം നാഡിം മുരിക്കാമ്പേരുണ്ടും അയമും നിന്നും അഭ്യരിക്കുന്നതും സംഭാവ്യംതെന്നു. റാമചന്ദ്രൻ, പുതശ്ശേരുപ്പും, അഞ്ചുമാഹക്കി, ശ്രദ്ധാരം സ്ഥാപാത്മലാഭച്ചും ഹ്യാം കെട്ടിച്ചുമത്തിട്ടില്ലെങ്കിലും നിന്നും

രാക്കൽ അസ്ത്രിവാം ഇല്ലാത്ത ഗ്രഹംപോലെ തകർക്കു
പോക്കതന്നെ ചെയ്യും.

രാമൻ—ക്രൂദ്രരാജ്, നിങ്ങൾ പറയുന്നതു സത്രുമായിരിക്കുട്ടു,
അസ്ത്രുമായിരിക്കുട്ടു—പാലന്നീയമായ രാജന്നീയമത്തെ
ഉല്പാദിച്ചതിനാൽ നിങ്ങൾ ദണ്ഡയോഗ്യനാണോ.

ക്രൂദ്രകൻ—മഹാരാജാവു, തൊൻ ദണ്ഡയോഗ്യനാശകിൽ—
രാജന്നീയമത്തെ ലംഘിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ—അഞ്ചു് എന്ന
ഖ്രേഡുംതന്നെ റിക്ഷിച്ചാലും, അഞ്ചു് ഭരതസത്രാട്ടാണോ,
എന്നോ. വെറും ഒരു രാജാവുമാത്രം. ഏന്നാൽ അദ്ദേഹം
ശ്രൂരാധിപ, എന്നു അപേരാധിയാണോ എന്നോ അഞ്ചു് അഞ്ചു്
ശ്രദ്ധേ, ചിച്ചുങ്ഗാക്കിയാലും. എന്നു എകാലയോ കവച്ചു
യോ, ചെഴുട്ടിട്ടില്ല; രാജഭ്രാഹം പ്രവർത്തിച്ചിട്ടില്ല; പുണി
ച്ചാം ചെയ്തിട്ടില്ല. എന്നു കല്പിച്ചുമായ സംസാരചിത്രക
ശ്രീകൃഷ്ണ ജീവിജാമായ അന്തിക്കണ്ണാജീ വിനിവിഷ്ടി
പ്രിച്ചു പറഞ്ഞുമത്തിൽ ഉറുപ്പിട്ടു. എന്നു ചിത്രത്തെ
ഒരു അനാദിയും, ഒരു ഗംഗിനും, ഒരു അസീംവൈദ്യവാം
ബിയും, ഒരു നിത്യനാം അതു ശ്രദ്ധാനന്ദി ദിവ്യചരണങ്ങൾ
ശ്രീകൃഷ്ണ സമ്പ്രാഥി. മഹാഭാഗി, എന്നു അപേരാധി ഒരു
ഭവാൻതന്നെ എന്നേൻറെയും അവിട്ടുതെന്തും സകല ഖുമാ
ണ്ണത്തിൽനിന്നും ഭോവ സ്ത. അദ്ദേഹത്തിനാണ ഉപാസ്യ ഒ
ന്നതിനോ ചുഡ്യാവക്കം അധികാരിക്കുമ്പോൾ ആവിത്തിന്റെ
നില്ലുംതെയെ മുഖമാണുമ്പുലിക്കു മാത്രമേ ഗ്രഹിക്കുന്നു
കഴികയുള്ള എന്ന വരുമോ? എന്നു ക്രൂദ്രനു മസ്തിഷ്ഠും
പ്രിജനാനോ ഇല്ലെന്നുണ്ടോ? ക്രൂദ്രനു അസവക്കുത്തിമാത്രമേ
ഖുശം രാജു ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളവൈക്കിൽ, അദ്ദേഹം അവനോ
ഒക്കകാലുകൾമാത്രം നാട്ടിയാൽ പോരിച്ചിരുന്നോളും ഇതാം
നാശംമേശ്രിയണ്ണം എല്ലും എന്നിനു നാട്ടി?

രാമൻ—ക്രൂദ്രരാജ്, ഈ യുദ്ധത്തിക്കപ്പെട്ട ഒക്കെ വ്യത്യമാണോ. നാം
ഞ്ഞാം രാജന്നീയമത്തെ ലംഘിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ

ശ്രീകൃഷ്ണ അരാവവീഥിയു മതിയായു. അതിനു വിധിവിഹിതതു കാരണം ശ്രീകൃഷ്ണ പ്രാണാഖ്യാണം. എങ്കിൽ “അഭ്യന്തരാസമം ഘടണം ചെയ്യുക. അഭല്ലൈക്കിൽ യുദ്ധത്തിന്” ഉത്തരവും. വേഗം വാഴേ, വിശ്വാസിക്കുന്നതുകൊണ്ടു വരിക. അമുഖം നാശന്തരവും യുദ്ധംചെയ്യുന്നതുമന്നു് അതു യദ്ധാണുകൾക്കിൽ ഇന്നു സന്ദൃശ്യക്ക് യുദ്ധത്തിനിൽ വരണ്ണം. അതാണ് മരിക്കുന്ന കൂദാശയുടെ ആര്യവിലാണു് ചുംബൻറെ ശ്രീ മഹാ ദിവ്യ

ക്രൂപകൻ—രാമചന്ദ്ര, യുദ്ധമാടി ഞാൻ ഹിന്ദുപരമായ യുദ്ധത്തെ ഏറാനു കൈവിട്ടിട്ടിക്കുണ്ടോ! ഇതു ഞാൻ നിരു യുദ്ധനായി അവിട്ടുത്തെ മന്ത്രിൽ നില്ക്കുണ്ടോ. പ്രാണാഖ്യാണുകൾക്കിൽനിന്നും.

ലക്ഷ്മണൻ—ഒഹാരാജുാദവ, ക്ഷമിച്ചാലും! പുഞ്ചഭാജനം, മും പുലം ആശീര്വാദാനും.

രാമൻ—ലക്ഷ്മണ, വസിപ്പുാജിത അഭ്യന്തരാഖ്യാണം. (വാഴ്ത്തുന്നു)

ക്രൂപത്തിനി—നിഷ്ഠാരു, കറിന, കാപുരുഷാ, നിങ്ങളുംഡോ നാവനാന യുദ്ധത്തിൽ ജയിച്ചു മാറാവിരുന്നിരിന്നുണ്ടോ യഥ്മാത്മക രാമ, നിങ്ങൾക്കു ലജ്ജയില്ലോ? നിരായുധനായ തൊസ്ത്രിയുടെ പരീക്ഷയിൽ അനുഭവിച്ചു അഭ്യന്തരാഖ്യാണം ലജ്ജാ വില്ലോത്തെ നിങ്ങൾക്കു ഡിക്കാരം! വീണാബന്ധങ്ങിൽ ക്രൂപച തീരായ ഏറാനു ഹന്തിക്കു. പത്രായുടെ മുഖിൽ വാഹ്യ പുലതുപസംഗർ നിംബാം ചേരുകുന്നതിനും നിങ്ങൾ ക്ഷുഭിഖിംശം എന്നുണ്ടോ? അതു ശാന്തവും എസ്സുള്ളും സ്ഥിരമും പവിത്രമായ മരാത്തെ ഒന്നു സു ക്ഷമിച്ചുനേരുത്തു. ഏന്നിട്ടും ആ പരീക്ഷയിൽ നിശ്ചിരാസ്തും പ്രഥമാഗിക്കാൻ നിങ്ങളുടെ കൈക ഉയരതന്നുപക്ഷം നിങ്ങൾ മനസ്തുന്നല്ല, നിങ്ങളുടെ മനസ്തുരീതിൽ റാക്ഷസമുഖമാണിരിക്കുന്നതു്.

രാമൻ അംഗ, എം നിശ്ചന്തനം നീംപ്പുറവാംആണ്; ഏനിക്കെ പ്രദയമില്ല. റാഡാവിഡൻറെ സ്ഥായവിച്ചാം ദയാവി ദാരിനാമാക്കണ. റാഡാവിന്റെ ഒരു സൗഖ്യംവെത്തിനാം അവ കാശമില്ല. നീരസമയ കത്തരുപാലനം ഒന്നു ഉജ്ജി. റാഡാവിന്റെ സേളമം മിച്ചാസ്പ്ലസ്റ്റിലുമാണ്.

ക്രുംകാപ്പാടി—മഹാരാജാഭവ, റാഡാവിഡൻറെ സ്ഥായവിച്ചാം ദിശാക്രമം കുമാർന്നിനും അതിനേന്നോടു ഇതു അങ്ങ ചാണ്ടത്തനും ഈ വിശ്വം മഴുവനം ദയയ്ക്കു അയിനമല്ലോ? പ്രദേശ! കേരാലം പുണ്ണ്യത്തിന്റെ പ്രാബല്യത്താൽ അതു മുക്കി അടച്ചുനോടു കുമാർന്നു അന്ത്രമാവാത്ത സ്ഥാനവിച്ചാം പീഡാപരപ്പര്യാധമാക്കണ. അഞ്ചു സത്രാട്ടാണ്. കുറിയകലഞ്ചേപ്പുന്നാണ്. ഏന്റെ പതിശയിട്ടും കുമാർവ്വം വഞ്ഞിച്ചാലും. ഈ സ്ത്രീയുടെ വാക്കിനെ അവാട്ടാണ് തുളിക്കുള്ളയരത്തു്.

(പാഠാനിൽ വീഴ്ക്കു)

രാമൻ—വീംപാഠി, ഏഴുണ്ണല്ലോ. നീംബുള്ളടക്ക ഈ അനുഗമം സാധിച്ചുതന്നെന്തിനും തൊൻ സമർപ്പണമ്പാത്തതിൽ വുസ വിക്കനം.

ക്രുംകാപ്പാടി—ഇതു കേണ്ടവിന്നുണ്ടോ കുഞ്ഞം! കുഞ്ഞം! പ്രാണമെന്തു ചെ ഫീട്ടിള്ളിവർപ്പോലും റാഡാക്കരംയാട കുമയ്ക്കു പാതമാകാഡണ്ടോ. ഏന്റെ സ്വാമി കുമയ്ക്കു അർന്നനാകാത്തവിധാനിൽ അതു വലിയ പാതകിയോടു മഹാരാജാഭവ, ഇതിനും തൊൻ ഏന്നെന്ന അധിക്കണഞ്ഞോ?

ക്രുംകേ—രാണി, നീ പോവുകൾ നീ വീംപാഠിയല്ലോ? കാതര ഭാവം ചൂണ്ടു് ഈ മാതിരി അനുഭവായരും, ഈ മാതിരി പ്രാത്മകയും ചെയ്യുന്നതു നിനക്കു് ഉച്ചിതമാണോ? ഈ ജീവനിൽ ഇതു മമരയ്ക്കു വക ഏന്തിരിക്കുന്നോ? ഇതുകാല മാരു പ്രിയരിഷ്ടാജന്നോണം ഏന്നു ഉപചരിച്ചു്,

എൻറീ ഉപദേശം വാങ്ങിയ നീ പരിചത്ര ഇതാഫോം പോവുക. മുത്തു നമ്മുടെ അന്തുസമാഗമമാണ്. അട്ടഞ്ചു ജീവന്തിൽ വീണ്ടും നടക്ക തമ്മിൽ കാണാം.

ക്രുദ്ധകപത്രി—ഹല്ല— ഒരിക്കലും തൊൻ അന്വദിക്കേയില്ല. റാഹ് ചാഫ്, എന്നീ മുഖിൽവെള്ള് അന്തേയ്ക്കു സ്വാമിയെ നിഗ്രഹിക്കാൻ സാധിക്കേണ്ട വിച്ചാരിക്കേണ്ട. അതു മാറ്റി അതു യോഗ എൻറീ ഹദയത്തിൽ കൂത്തിയിരിക്കിട്ട്, പിന്നീട് എൻറീ പ്രാണനാമകൾ പ്രാണനെ വബന്ന മെക്കിൽ അപദഹിച്ചുകൊള്ളുക.

രാമൻ—ഹാ ക്രുദ്ധേന്നിയ ലവിടാടനിന്നും പാടിച്ചു മാറ്റുക.
ക്രുദ്ധകപത്രി—കൊള്ളുമ്പിട്ടുക! എൻറീ ഒരീംത്തിൽ അതരെ കുല്പും എതാടുകയോ അതുവേണ്ട! എന്നാൽ അതവേടു. എൻറീ നുമൻ പ്രാണദണ്ഡം നല്ലുക തൊൻ ഇപ്പു കൂദാശ കൂർക്കാബ്ദുന്നതെന്ന കാണുടേ എൻറീ മുഖിൽവെള്ളത്തെന്ന നീ സ്നേഹിയമായ അന്യകാരത്തിൽ ഹാ സംഗ്രഹിതം അവാ സാന്നിക്കുന്നു. പ്രകാരം അഭ്യമിക്കുന്നു.

രാമൻ—**ക്രുദ്ധക, തയ്യാറാവുക.**

ക്രുദ്ധാൻ മഹാരാജാവേ, തൊൻ എപ്പോഴേ തയ്യാറായിപ്പി കണാ! (രാമൻ ക്രുദ്ധകന്റെ ശിരം ചേരും ചെയ്യുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ മാറിനിന്നും ക്രുദ്ധകപത്രി അതിനെ നേരക്കിക്കാണ്ടിരിക്കുന്നു.)

ക്രുദ്ധകപത്രി— മുത്തു എന്നായി! വജ്രരെ നന്നായി: പ്രദേശം പോയാലും; പ്രാണശത്രു, അഞ്ചു” ടേടിയ സ്വർഘ്യാമ തത്തിലേക്ക് എഴുന്നുയുണ്ടിയാലും. മേ! രാവണവിജയിയായ വീരക്ഷത്രിം, നീ സദാ നാരകീയയത്രുന്ന അന്വദവിക്കുക. നിഃന്നർ അന്തപ്പുമസ്തകത്തിക്കും വിഡാരാവിന്നർജനന കവുകൾനിക്കപോലും ഒരിക്കലും പതിക്കാതിരിക്കുന്നു! നീ അഞ്ചുപ്പുണ്ടും, അഞ്ചാന്തിരുടുകും, അഞ്ചുവത്തിന്നും അഞ്ചത്തമായ അന്യകാരത്തിൽ അന്ത്യാല്പരുക്ക് തിരിച്ചുപോവുക. നിഃന്നർ ഗ്രഹം നിന്നു സ്വീകരിക്കുന്ന ബിലമെ

ബന്ധാണം സദാ ഉള്ളപ്രകാരണമായിത്തീംട്ട്: കോമ്മൂറമായ പുജ്ഞശാഖ നിന്നും ശാന്തിപൂഷ്ടിവിഹീനമായ കണക്ക് ശാഖയായിത്തിരട്ട. മഹാരാജാവേ, ഇന്ന് നീ തുവിടെ ജപലിപ്പിച്ചു തീയിൽ നിന്തേനേ പതിച്ചു് സദാ ചൊരി യാൻ തുടവരട്ട!

(കർത്തവിഭാഗം.

നാലാം അംഗം.

ഒരും ഫ.

[സ്ഥാപനം അംഗവും; സമയം—ഈംഗ്ലാൻഡ്.]

(രംഗം കൗൺസിൽ)

കൗൺസിൽ—മകനേ, അംഗപസിക്കു, അംഗപസിക്കു. നിങ്ങൾ ഈ വകുന്നിശ്ചപസിത്തണ്ണളം ദിനവും ത്രിശ്ശുവും അരയ നേരുണ്ണളം ചിന്നിച്ചിതറിക്കിടക്കുന്ന കേരളണ്ണളം, ത്രിശ്ശുവും ശ്രീകൃഷ്ണവും മുൻമുഖവുമായ ശഖാവും കണ്ണിട്ട് ഏന്നൻ മാറിടം പിള്ളതനു. പ്രാണ്യികചുരു, നിങ്ങൾ ഈ ദിനേ കാണണമ്പാം മുൻ്നാരമായ മുൻപുമുണ്ടാ ചുന്ന! മകനേ, റാമ, നീ എന്തിനു് ഇങ്ങനെ ചൊടിയണിത്തു് നീലത്തു കിഴക്കനോടി ഇംഗ്ലാന്റിരി ദേവശം നിന്നും ചേരുകമോടി നീ മഹാരാജാവല്ലോ?

രാമൻ—അരുട്ട, ശരീതനനു. വാസ്തവത്തിൽ ഞാൻ മഹാരാജാവാണ്.

കൗൺസിൽ—ഇങ്ങനെന്നാരുത്താൽ അരുട്ടുകൾപ്പറ്റിയും ചരിത്രാതീവിന്മാരുത്താൽ നീ ഇതു അധികാരിക്കുന്നപക്ഷം നിങ്ങൾ അരാജാവാർ എന്തുചെയ്യും? അല്ലോ ദെയന്തുമവലംവിക്കു.

രാമൻ—എന്നുചെയ്യുമ്പേന്നോ? ഇപ്പോൾ ചെയ്യുകാണു തേ. എന്നു പ്രീതി പ്രീതി അറഞ്ഞുവന്നുക്കും, രാമൻ ഒച്ചുതുപോലു ഇരു കംഖങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന് ഇടവരാതിരിക്കുന്നു എന്ന് ദാനൽ തുവിയുകരണങ്ങളാണും അതിനീപ്പിൽക്കൊന്ന്. ജനങ്ങൾ എന്നു പറയുമെന്നോ? അവക്ക് ഇപ്പോൾ ഇരു പറത്തുകൊണ്ടു തേ. സന്ധ്യാകാലത്തു് പ്രജകൾ ദാക്കാതെയോ നോറേപോക്കാ തിപ്പുവമോഎന്നു നാമം ഉത്തരിക്കാതിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ ദന്താട്ടു് ഈ ഒരു പ്രാത്മകന്തയെ എന്നിക്കു ചെയ്യാൻജീവി.

കൈശസല്പ—രാമ, നീ എന്നതിനുപയോഗത്വാഹാശിഖിപ്പിണ്ണു് ഇങ്ങനെനൈബിധനോ? വിധാതാവിഭാഗിൽ ദിശയംപോലു എല്ലാം നടന്നു.

രാമൻ—വിധാതാവിഭാഗി നിശ്ചയമോ?

കൈശസല്പ—അതെ മകനു, എഴുന്നേള്ളു. നിത്യവും റാത്രി തിക്കും ഉറക്കമുള്ളതും ശരീരം എത്രനാശം നിലനില്ലോ? രാമൻ—അദ്ദേഹം, ദാനൽ ഇതുനാളും ജീവിത്തിനുതന്നു് എന്നിക്കുംതുണ്ടും. ഈ ശരീരം എന്ന വിട്ടപോക്കുമോ അണു മുതല്ലുംനോഎന്നു സാക്ഷിയൽ ജീവിതം ആരംഭിക്കുന്നതു്. എന്നു പ്രിയജനനി, എന്നു ഈ പ്രാഥയത്തിൽ എന്നത് സ്ഥാം യത്രണങ്ങൾ — എന്നത്തും വിനികൾ — കലഞ്ഞിമിനി എത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവനു അഭ്യന്തരിച്ചുകാം. അദ്ദേഹം! എന്തു കൂപ്പുമായിരിക്കുന്നു! എത്തംപോടിരിക്കുന്നു. അതു സത്തിനുത്തിനു പ്രാഥയത്തിൽ എന്നുകൊട്ടു് അഡായ മായ വിപ്പോസവും അനന്തമായ പ്രേമവും ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും, ദാനൽ അവക്കുട്ടു് എന്നതായ കർണ്ണാബൈയാണു് പ്രവർത്തിച്ചുതു്! ദാനൽ അവർംകു നിശ്ചാസവാം വിധിച്ചു കാലത്തു് അതു ചുരുച്ചാരാത്രിക്കുന്നും അനീതിയുടുക്കും കാർണ്ണത്തെ അറിഞ്ഞതില്ലെ. ചുരീന്നു ഈ കൈകൾ അഡായ മായ അതു പ്രേമത്തെ അവമാനിക്കുന്നും ചെയ്യുന്നതു് അഡേപ്പോൾ ഹാത്തില്ലെ. അനംജനായ

ഭാത്രനം സദ്യോദരിയായ ശാന്തചും കാല്പ്പണിവീണ ഇരന്നു; എന്നിട്ടും അതു എന്നർ ബുദ്ധിയിൽ എത്തിച്ചില്ല. അധികമായും മട്ടക്കത്തി എന്നൊടു കയണ്ടിക്കു പ്രാത്മിച്ചു. എന്നിട്ടും താൻ വകവാദത്തോടു താൻ പരസ്യവിപരിത്വായ കത്തവ്യാദാളം ഇടയിൽപ്പെട്ട് വലഭത്രകാണ്ടിരിക്കാവേ, പ്രാണം ശ്രദ്ധിയായ ഭാഗകി ചുമ്പിരിത്രുകിക്കാണ്ട് എന്നർ സമീപത്രവന്നു എന്നർ രണ്ട് വൈക്കംജോയും പിടിച്ചിട്ടും, “പ്രാണനാമ, എഴുന്നേല്ലോ; താൻ വന്നതില്ലെങ്കിൽ പോകിനു അഞ്ചുംസുവമായിത്തന്നും! ഇംഗ്ലീഷിക്കാവേണ്ടി അഞ്ചും ഒട്ടം കൃംഖലിച്ചിട്ടാവശ്രമില്ലോ” എന്നു പറഞ്ഞു. എന്നിട്ടും എന്നർ ബുദ്ധി ശരിക്കു നിന്നില്ല. അദ്ദേഹം, പ്രാണ മായ ചിന്താഭാരവും മനനവ്യമയും പേറിക്കാണ്ടിരിന്നിട്ടും ഭീവിതം അവസാനിക്കാത്തതും അതുടെ റാപത്രാലാ എന്നും എന്നിക്കു മനസ്സിലാവുന്നില്ല. അദ്യോഹം! പ്രാണൻ പോകുന്നില്ലല്ലോ!

കൗസല്യ—മകനേൻ, തെച്ചായചും ഇല്ല നീ എന്തുചെയ്യും രാമൻ—സൈന്യഹമയിലായ ജുന്നനി, പോയി ഉറന്തിയാഥം.

ഈ സംശ്ലേഷണക്കു എന്നിനും താൻ താനെ തലയിൽ വലിച്ചുവച്ച മഹാപാപത്തിന്റെ ഫലം താൻ തന്നെ അനബ്യോക്കെട്ട്. അഭ്യും എന്തുചെയ്യാൻ കഴിയും

കൗസല്യ—മകനേൻ രാമ, വത്ര. വല്ലവിയത്തിലും അഭ്യും ഉറഞ്ഞാൻ നോക്ക.

രാമൻ—അദ്ദേഹം, ഉറക്കംവരുത്താമന്നാണെങ്കിൽ താൻ ഉറഞ്ഞാ തിരിക്കുമോ ഉറന്തിയാൽക്കാളും അമന്നും എന്നിക്കും അഭ്യും മണ്ട്. അതിനു ശ്രമിക്കാതെയും ഇരിക്കുന്നില്ലോ. എന്നാൽ എന്തുചെയ്യും നിന്തു വരുന്നതെ ഇല്ലോ. അഭ്യും ഒന്നു മയ ഞെഡേനു വന്നാൽ, സ്ഥിരവും തുണ്ണുവുമായ മാസ്യത്തി നേരി ഒരു മണിച്ചു രേഖയാൽ അങ്കിത്വായ മുഖത്തോടുകൂടി സീതയുടെ കമനീയമുള്ളതി, പാഷാംപ്രതിമിപ്പാലു നില്ക്കു

ബൃഥതാനന്നം ചെയ്യുന്നൊപ്പേന തോന്തമാറു്, മീനിൽവന്ന നില്പിക്കുന്നതു കാണാം. വിധാതാവിാൻറെ ഇച്ചുഡും വിധാനവും ഇതാഴിരിക്കാം. എന്നർ ഏറ്റു ചെങ്ങുണ്ടും കാഞ്ഞ പോയി ഉറങ്ങുക. ഏജൻറെ ദേഹം തള്ളുക്കുന്നു; വീഴാൻ ചോക്കാം. എന്നർ ചെന്ന കിടക്കാം ഉറങ്ങാമോ ഏജൻ നോക്കാം.

(ശ്രദ്ധയിൽ ചെന്ന കള്ളടച്ച കിടക്കുന്നു.)

കൈഞ്ഞല്ലു—എജൻറെ പ്രിംച്ചുതുന്നു ഉറങ്ങി. ഉറങ്ങി ക്കാഞ്ഞ ട്ടു; നിദയുടെ ശശ്രദ്ധത്താൽ അവൻറെ തുംബനുത്തമാം കുട രാന്തിരിഡിംഗാവട്ടു. എന്നർ ചോവുന്നു. രാത്രിയുടെ അന്വിമയുമമായി. ഇന്തി പുജയ്യും സാമഗ്രികൾ ഒരുക്കി വയ്ക്കാം. മകനേ, രാമ, നീ അവരവീശന ഭക്ഷണങ്ങൾ ചും നീ ലേയ്യും പകർത്താൻ സാധിച്ചതുകിൽ എത്ര നന്ദിയിരുന്നു!

(പോകുന്നു.)

രാമൻ (കള്ളടക്കാനിട്ട്) ഖല്ലു—തപിച്ചിരിക്കുന്ന കണ്ണക്കളിൽ ഉറക്കം വരുന്നതെ ഖല്ലു. മര്ക്കുമിയിൽ ഇലക്കണവാമിയായ ശീതവായുവിൻറെ പ്രചാരത്തിനു് അവകാശമെവിടെയും അലസ്യത്താലും നില്ക്കാവഗത്താലും നേരുത്തമാം തുടിക്കുന്നു; ശരീരം ശീമിലമാവുന്നു. എന്നർ ഉറങ്ങാൻ കിടക്കുന്നു: എണ്ണാൽ പ്രദയത്തിനുള്ളിൽ പേട്ടുന്നു് അശ്വി ഇപലിച്ചുതുടങ്ങുന്നു. അയിം പുണിക്കുന്നും ഒരുമിച്ചു കടിച്ചുത്തു ഇതു വേദന യൂണാവുകയില്ല. മന്ദിരാന്തരങ്ങളിൽ തീക്കുംണിലും തിരുപ്പും ദിവ്യാലൈ തോന്നുന്നു. ഏഞ്ചലനു ഉറങ്ങും? പ്രദയത്തിൽ സിതയുടെ മുത്തി ഉളിച്ചുപൊഞ്ചുന്നു. അതു മുത്തി അതികർത്തനായി എജന്ന ഫേസിക്കുവോലൈ തോന്നുന്നു. നീം ദയാളും പശുത്താപത്താലും പ്രദയാന്തരംാലും നില്ക്കുമിമായ വിഷയാഭ്യൂമിക്കയാൽ പ്രാപ്തമായിരിക്കുന്നു. സ്വാധാനുമായക്കുറം ഉണ്ടു ഫൂമാണോടു ശാന്തിയെക്കാം ചിന്ത ശ്രദ്ധയുമാണോടു മുക്കിയെക്കാം യുക്തി ശ്രദ്ധയുമോടു—അംഗീരാ! തക്കത്തിന്റെ കുചക്കുത്തിൽ പതിച്ചു് എന്നർ സീതൃജയ പരിത്രജിച്ചു് മേം! കുമാ!

30,10 Q.

[നുമാനം—രംഭസ്ത; സമയം—പ്രഥമക്കല്ലം]
(രാമാനം വസിച്ചുനാം.)

வஸினூல்—ராக்ஷஸமாலையுடன் கடன்றி. ராஜாஸிமகரு காலுபாகும் வள்ளித். ஸமுத்திரத்தை மிமாலயம் வரை வடக்கே தெக்கே கிழக்கே பட்டிரத்தையுடன் உலை ஆறானங்கள் கால்மீஸ்பு நடத்திக் காட்டுகின்றது. முழுஞ்சுமாறு ‘இய இய ராவுவ,

എന്ന ഫോഫർക്കൻ. ഏവാദ്യുനഹനമാരാട തുട്ടുകൾ നിൽക്കിയും നടന്നവരനും. ശാസ്ത്രജ്ഞമാരായ മുഹമ്മദ് സാം നിർബാധിയം ശാസ്ത്രചത്വകൾ ചെയ്യുന്നു. ക്ഷണികൾ റാജുകാര്യങ്ങൾ ധമാവിധി നിർമ്മിക്കുന്നു. വൈദ്യർ ദശാദിനങ്ങളിൽ തുഷി വാൺമുക്കികളിൽ എഴുപ്പുകുന്നു. മുത്തേൻ മുഹമ്മദാഭി പ്രിജുവാരെ സേവിക്കുന്നു. സർജന ഞങ്ങളും സത്തുപ്പുരാധും നിരാപാദരാധും കംബയുപനം ചെയ്യുന്നു. കൊട്ടക്കാറു ശമിച്ചു; കഷിപ്പുമായിരുന്ന സമുദ്രം ശാന്തമായി. ഇതുനേന്നയാണു ഉചിതസമയം. ഒളുവീം, അഡ്രാമേയൻതിനും ഉചിതസമയം ഇതുനേന്നു.

ഈമൻ—മുത്തേവൻനു അഭ്യന്തരങ്ങളാൽ ലോറസാവധിക്കുന്നു. വസിപ്പുൻ—ശാന്തനേന്നയാണുക്കിൽ യജ്ഞത്തിനുവേണ്ട ഒരു മഹിക്കളും സജ്ജമാക്കുക. സ്വപ്നീയത്വവുകളും സത്തുപ്പുരാവൻ്തു. നിംബൻ അണകാലമുത്തു് ചുമ്പി ധന്യാന്ത്രം സത്തുപ്പുരാവൻ്തു. വേഖിക്കുടു! എന്ന തോൻ അതശീപിപ്പിക്കുന്നു. പ്രജകളും പ്രസന്നരായിരിക്കുടു! സ്വർമ്മംഗളം ഞങ്ങളും ഓരാഗഭോക്കങ്ങളും നാട്ടിങ്കിനും അക്കവുടു! ഭൂതി ക്ഷിതിയും അനാപ്പണിയും റാജുത്തിനാലാറിടത്തും കരിക്കപ്പും ഉണ്ടാവാതിരിക്കുടു.

ഈമൻ—പ്രഭോ! അവ്വിടുത്തെ അഭ്യന്തരപോലെ.

വസിപ്പുൻ—എന്നാൽ തിമിലഗ്നാഭികൾ നോക്കി മൂലത്തം നില്ക്കുകയിക്കാം; പക്ഷേ രാമചന്ദ്ര, ക്രകാര്യംതുടി പറയാണണ്ടു്. ഈ ധാരതത്തിൽ നിംബൻ സമയർഹ്മിനി അഥവി രിക്ഷന്തു് അതു സി സമയർഹ്മിനിയോടുടക്കുത്തുതു യജ്ഞം നിംബമിക്കാൻ പാടില്ലെന്നാണു് ശാസ്ത്രവിധി. ഈ പുണ്യത്തിനിംബൻ അംഗഭാഗിനി അതു്?

ഈമൻ—മഹാദാം, തോൻ പത്നീയീനന്നാണപ്പോളും;

വസിപ്പുൻ—അതുകൊണ്ടു്? വിശ്വാം സപത്നീകനാവണം.

രാമൻ — അഞ്ചെന്നയാണെങ്കിൽ യജ്ഞാവശ്യാനം അസം പുമാണോ; എനിക്കു പത്രിയില്ല.

വസിപ്പുൻ — എന്തും? യജ്ഞം വേണ്ടെന്ന വെള്ളുക്കിയോ?

രാമൻ — അങ്കേത്. വേറെ വല്ലു ഉപായവുമുണ്ടോ?

വസിപ്പുൻ — രഘുവരാം, യജ്ഞം മുടക്കിയാൽ ദേവഗണം കൊ പിക്കം.

രാമൻ — കോപിക്കേട്ടു. അല്ലോത്ത എന്തുനിപുത്തിയില്ല. ഗ്രേവൻ, എന്നർ ഒരു ഉപായവും കാണുന്നില്ല.

വസിപ്പുൻ — രാജുത്തിൽ അനാവുഷ്ടിയും ഭിക്ഷയും ഉണ്ടാകും.

രാമൻ — അതിനു എന്നർ എന്തുംചെയ്യാം?

വസിപ്പുൻ — അക്കാലമരണം, മഹാമാരി മുതലായവ സംബന്ധിക്കും.

രാമൻ — മുരുക്കേഡു, എന്നർ എന്തുംചെയ്യാം എനിക്കു സമാധിയിൽനിന്നില്ലോ.

വസിപ്പുൻ — മഹാരാജാവേ, രാജുക്കന്മാർക്ക് പുനർവിവാഹം രാസ്തുവിഹിന്നമാണോ.

രാമൻ — എന്തും പുനർവിവാഹമോ? മരണംപോൾ, ആ ഒരു കാല്യംമാത്രം സംഭാവ്യമല്ല.

വസിപ്പുൻ — രാമചാര്യ, എന്തുംകൊണ്ടും?

രാമൻ — എന്തുംകൊണ്ടും എന്നർത്തെന്ന പരിയണാം? മഹാശ്ശേഷ, എന്നർ നാവിൽനിന്നിരിംഗ് ഉത്തരം പുറപ്പെട്ടുന്നില്ല. അതിരെ വന്ന ഗളുമർദ്ദനം ചെയ്യുന്നതുംപാലെ തോന്നുണ്ട്.

അംഗ്രൂക്കളാൽ കണ്ണാവരോധം സംഭവിക്കുന്നു. നേരുന്നും കൈ മുഖിൽ അന്യകാരം പ്രാഹിക്കുന്നു. ഗ്രേവൻ! ഈ താസങ്ങാട്ടും എന്തുംകൊണ്ടും എന്ന ചോട്ടിച്ചും പുവ്കമുകളാർമ്മിപ്പിക്കാതിരിക്കുന്നേ! ആ പേരും ഉച്ചരിക്കുന്നും, എന്നർ ഈ പാപജീഹ്യപ്ര ഉണ്ണണിവരണ്ടും ഇവപോലെ പൊട്ടിന്ത്യുപോകുന്നു. ഗ്രേവൻ, മതി. ഇനി ഇഴുപാം ആ

പഴയ പ്രണത്തെ ഏന്തിനു കുത്തിപ്പോക്കുന്നാണ് ആചിവർ, കൃഷ്ണക്കു. 'സമന്വയത്തിൽ ഒരു സീമയില്ലോ?

വസിപ്പുന്ന്—വത്സ, അധിരനാവാത്തിരിക്കു; ദൈശ്വമന്ത്യമവലം ബിക്കു.

രാമൻ—ഭഗവൻ, ദൈശ്വമന്ത്യമവലം ബിക്കുങ്ങേണ്ടാണ് ഈ പത്രവു മുന്തിരം കൊല്ലുന്നതിൽ എന്നും, ദിനംതുറിക്കേണ്ട കൂടാതെ—എന്തയത്തിൽ എന്നതായ നാരകീയാഗ്നിശാഖാ ജപലിച്ചുകാണിക്കുന്നതെന്ന്' അവിട്ടുതേക്കു അറിഞ്ഞു കൂടാ. എന്നർ ഈ ശ്രീശ്രീശരീരം നോക്കു. പ്രഭാതം മുതൽ സന്ധ്യവരദയും, സന്ധ്യമുതൽ പ്രഭാതംവരദയും, എന്നർ മുദ്രയം ഉമിത്തിപ്പോാല നീരുകയാൽ ഈ മുംഖം വന്നുള്ളി. നിങ്ങൾ എന്നുള്ള നന്ദിന എന്നർ അർദ്ധനേ ഇല്ല. രാത്രികാലത്തു എന്നർ തനിച്ചു്, ഉമത്തനന്നപോലെ, രാജമന്ദിരത്തിനുള്ളിലും ഘറത്തിലും, താഴെയും മുകളിലും അവിടയും ഇവിടയും, ശുററി നടക്കുന്ന. ഘുംഗാകാശ ത്രിക്കു, രജിതമേഘവാപരി, അരജണന്റെ പ്രമമകിരണങ്ങൾ ജൂട്ടു രേപെ കാണംവരെയ്ക്കു് എന്നർ ഇദ്ദേഹ കഴിച്ചുകൂട്ടു കൂനാ. പത്രാട്ടകൊല്ലുമായി എന്നർ ശാന്തിയെന്നതു അറി തെറ്റിക്കു ഇല്ല. ഭഗവൻ, അധിരനാവത്തെന്ന്, അവിട്ടുനു പറയുന്ന. പ്രഭോ! അവിടെതേക്കു ഈ തീയത്യത്രുണ്ടെന്ന ഉംഫിച്ചുറിപ്പാൻ സാധിക്കുന്നില്ലോ? അവിട്ടുനു' പ്രഭവിഹരിയും ഉച്ചാസനത്തിൽ ഇരുന്നാകാണ്ടു് ഈ ത്രേനു് അരജണ നല്ലുന്ന; എന്നാൽ ആ അരജണയുടെ പാലനം എത്ര കടിനവും ഭൂഷിരവും അരജണനു് ഒന്നിക്കലെക്കിലും അലോചിച്ചിട്ടുണ്ടാണെന്നും ഇല്ല.

വസിപ്പുന്ന്—ഈ യജ്ഞത്തം നിപ്പഹിക്കുന്നതിനു യാജതായ മാർഗ്ഗം വും ഇല്ലെന്നാണോ ഇതിൽ നാനു് മനസ്സിലാക്കേണ്ടതു്?

രാമൻ—അരുതെ. രണ്ടാംവിവാഹം നടത്താതെ യജ്ഞത്തം നാഡി മീക്കാൻ സാധിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തെനു.

വസിപ്പുൾ—വസിപ്പുൾ ആജ്ഞയെ നീ അവധേളിക്കുന്ന
ഒന്ന് ഞാൻ മഹിങ്കരിക്കു മനസ്സിലാക്കുമ്പോൾ

രാമൻ— അദ്ദേഹ യിക്കുന്നപക്ഷം നിപുണത്തിയില്ല. മഹാശ്വേഷം
അവിട്ടുന്നതയ്ക്ക് “വേറു വല്ലതും നിർച്ചവയിക്കുന്നതാൽക്കൂട്ട്
ബൈക്കിൽ ആജ്ഞാപിത്രാഭം. അവിട്ടുന്നതു ആജ്ഞയ്ക്ക്
വിപരീതമായി ഞാൻ ഇതേവരോ എന്നുകൂടില്ലം. പ്രവർത്തി
ചീട്ടുണ്ടോ? എന്നർ മുദയപിണ്ഡം പറിച്ചുട്ടുകുണ്ടുമെ
നും “അവിട്ടും” ഇച്ചിക്കുന്നപക്ഷം ഒരു ചതുരിക്കു കൊണ്ടു
വന്നാണും. അവിട്ടുന്നതു ആജ്ഞാനാനസരണം എന്നർ ഗ്രഹം
ലക്ഷ്മിയായ സിതയെ ഞാൻ അട്ടിപ്പുറത്താക്കിയില്ലോ? അതു
കൊണ്ടും മതിഖായിാലുകും, ഇതു എന്നർ. മുദയം കൂടി
പറിച്ചുട്ടുവകാജ്ഞാണും. രാമനു മരാനാനും സഹിക്കു
വുന്നതല്ലു. എന്നർ ഈ ശ്രീരംതു പരമാപ്രിച്ചുകൊജ്ഞിക്കു.
സ്വർഗ്ഗദ്വാരം എന്നിക്കായി ഔദ്യിച്ചുകൂട്ടുകൂട്ടുകു.
എന്നർ ഈ കമ്മത്തിാൻറു പരിശാമം ഇതൊക്കെയാണുകൂടില്ലും—
എന്നിക്കും ഈ മാതിരി ശരിപ്പയാണു നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു
തെക്കിലും—ഞാൻ പുനർവ്വിവാഹം ചെയ്യില്ലെല്ലാജ്ഞി
കാർത്തും തീച്ചുണ്ടും. ഒറ്റ ആച്ചിമാരും അവക്കുളിക്കുണ്ടും
താങ്ങി വന്നാണും, ഭാനകിളിടുന്നതിനിലെ ഞാൻ
പരിംക്കിക്കുത്തോന്നു ചെയ്യും.

വസിപ്പുൾ— രാമ, നീ ഇന്നും തീരെ അസ്ഥിരനായിത്തീന്തിം
കുന്നു. നീന്നർ മന്ത്രപ്പൂര്വത്തിനു ചുട്ട പിടിച്ചുപോയി.
അതുകൊണ്ടാണും നീന്നർ ഉത്തരപ്പമായ ജീവഹാലുത്തിൽ
നീനും ഈ മാതിരി ചുട്ടവാക്കുപാം പുരാപ്പുട്ടുന്നതും. രജു
വരു, എന്നിക്കു എല്ലാം മനസ്സിലായി. പ്രജാബജ്ജനാത്മം
നീ പ്രാണാധിക്രമപ്രയസിച്ചായ ആ സിതയെ പരിത്രിച്ചു.
ഇന്നും പ്രജകളുടെ മംഗളത്തിനുവേണ്ടി അവക്കുടെ സൗത്രി
യെ തുജ്ജിക്കുന്നതിനു നിന്നുക്കു സാധിക്കാതില്ലെന്നു വാദമോ?

രമ്പ് വര, ഈ ടുച്ചപെത്തെ ഓല്ലും ഒക്കാവടിഞ്ഞിട്ടു് യാർ തെരു പുത്തിയാക്കുക. പ്രജാക്കേഷമത്തിനു വേണ്ടി അംഗൾ മേധം നിവർത്തിക്കുക.

ശാഹൻ—മുതദേവ, യജ്ഞം തുടങ്ങുന്നതിൽ എന്നിക്കു വിശ്വാസ ചീല്ലു. ഏന്നാൽ ദൈവം ഭരിക്കുലും സീതയുടെ പവിത്രസ്ഥിരത തിരുപ്പിക്കുയില്ലു. വേണുമെങ്കിൽ, സീതയുടെ സ്വാഘ്നവിഗ്രഹം ഉണ്ടാക്കിയു് അതിനൊക്കോട്ടു് സഹായംമാറ്റിയുടെ ഭോലി സാധിക്കാം.

(കുട്ടൻ വീഴ്ചനം.)

ഒരും റൂ.

[സ്ഥാനം—ഒന്നുകാരണ്ണം; സമയം—സന്ധ്യാകാലം]

(സീതയും, വാസനായും, ലവക്കണ്ണയം.)

സീത—കശേ, ദൈവൻ പറഞ്ഞുതരം, ചുന്നാൽ വോരാത്തിവ സമാക്കാട്ട. നിംദാ രാജുപുത്രമാരാണെന്നു് തല്ലാലും മന ഫൂഡിൽ വൈച്ഛകാണ്കാംമതി. ദൈവൻ തെത്താവിനാഞ്ചുപരിത്ര ക്രയായ രാജുപുത്രിയും, രാജുവയ്യും, രാജുപത്രിയും അതണ്ടു് കാര—അമ്മ രാജുപത്രിയും, തെന്ദാ രാജുക്കുരമ്മയും അതണ്ടിൽ നാം ഇംഗ്ലീഷിനും വന്നത്തിൽ അക്കല്ലുടാൻ കാരണമെന്തു്?

ലവ—അമേമു, എന്നിക്കും അറിവുണ്ട് വളരെ കുഴയ്ക്കുന്നു്

സീത—മക്കുടോ, ദൈവൻ വെറും ഓറുമീനയാണെന്നു കാരും തല്ലാലും അറിഞ്ഞിരിക്കും മതിശായും.

കാര—അമ്മ രാജത്തിശായിക്കനിട്ടു് വസവാസം ചെയ്യുന്ന തെന്ദിനാം?

ലവൻ—കുഴയ്ക്കുവലംകൊണ്ടു ചോദിക്കുന്നതാണു്. പറയുന്ന തിൽ എന്നൊന്നു് ദൃശ്യമാണു്?

വാസനി—ഇതിൽ കുടക്കൽവിവരം വഴിയേ അറിയാം, കല, നീ പോവുക.' ലവ, നീയും പോവുക. അല്ലെങ്കാലത്തിന് ഇന്തി ഏല്ലാം മനസ്സിലാവും.

(കാലവകശം പോകുന്ന.)

സീത—സോദരി, ഇതു തീരെ ഭാഗ്യമായിരിക്കും. വാസനി, കട്ടികളോടു ഏകൾ യമാത്മാമിതിയെ അറിവിക്കുന്ന തിരു ചുന്നിക്കു ലജ്ജ തോന്നും.

വാസനി—സോദരി, ദൈർഘ്യമവലംബിക്ക. ഇന്നം ലോക തിൽ ധർമ്മം നശിച്ചിട്ടില്ല. ഇന്നം പുമ്പി പാപംകൊണ്ട് നിറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. പത്രണണ്ഡവർഷം കഴിഞ്ഞതിട്ടും രഹ്യവരൻ പുനവിവാഹം ചെയ്തില്ലെല്ലാ. അക്കമെ സവി കേട്ടില്ലോ? ഒരു ശ്രീക്കും ഇതിൽപ്പരം സദനാശകരമായ ഒരു വാത്ത് മററുള്ളതും? പതിശുട്ടെ വിശ്വാസവും, നിരാരൂപം മറ്റു മനുതരം ഭിപ്പാദാജ്ഞം തുച്ഛമായി ശണിച്ചിട്ടും, പാപത്വാന്തരയ്ക്കാലെ സമിരതയോടും ദൈർഘ്യതോടും സങ്കാചസദ്ധാരികളുണ്ടാണ്. കൂടാതെയും വത്തിക്കുന്നവ ഇംഗ്ലീഷ്. സോദരി, നീ അതുനും ഭാഗ്യശാഖിനിയാണോ. ഏറ്റു കാണുന്നും നിന്നു പതിശുട്ടെ സൗഹ്യം വിശ്വാസം ഇതേവരെ ഉണ്ടായിട്ടില്ലെല്ലാ.

സീത—സോദരി പറഞ്ഞതു വാസ്തവമാണ്. എൻ്റെ ശ്രദ്ധി ഹീനയായതുകൊണ്ടാണ് ഈ സൗഖ്യംതു വിസ്മിച്ചു കൂടഞ്ഞതു്. പുന്നാൽ വാസനി, കാലവകശം ഒരു സ്ഥായിപ്പിറി അല്ലോ ആലോച്ചിച്ചുനോക്കു. രാജമന്ത്രിയും തിൽ സന്ധവിവേദനപ്പാട്ടു മല്ലെല്ലാ, രാജസമായ വേഷം ധാരംശകാണ്ട നടക്കേണ്ട കമാരംബാർ അല്ലെല്ലാ ഇന്ന ദീന ബാധകമാരംഡേപ്പാലെ വല്ലുലംഡയരിച്ചുകൂടിയും നിശ്ചിന്നവനു കുറിഞ്ഞിൽ പാട്ടുന്നതു്? അവരുടെ ഭാവിച്ച ഉപരിയുറുത്തും ചിന്ത ഏകൾ പ്രദയത്തിനു കണക്കമായിത്തിന്നിരിക്കുന്നു. സോദരി, വാസനി, അവരുടെ ഈ കുമ്ഭകാണ്ടി

രിക്കൻ എന്നിക്കെ സാധിക്കയില്ല. ഞാൻ ഈ വാവക്കും ഒട്ട മാതാപാത്രികനില്ലെങ്കിൽ — എൻ്റെ ഗംഗത്തിൽനിന്ന് ഈ കുലവന്നും ഇന്നിക്കാതിരണ്ടുകിൽ — എന്നിക്കും ഈഞ്ഞവന തെ ഭാവം ഉണ്ടാക്കമായിരുന്നില്ല. നേരേരെ റിച്ചു് പതിയുടെ ഇംഗ്ലീഷിൽ പ്രേമത്തിന്റെ ഗൗഡവം ഓർത്തു് ശവിക്കയും തൊൻ ഭാഗ്യശാലിനികളിൽവെച്ചു് ഭാഗ്യശാലിനിയാണെന്നു് അഭിമാനികയും ചെയ്യുമായി തന്ന. ഈനു് പ്രസന്നമാണിയായി അതുനും മനസ്സും തേതാട്ടുട്ടി മർക്കന്നതിനും എന്നിക്കെ സാധിക്കമായിരുന്നു.

(വാളീകി പ്രവേശിക്കും.)

സിത്—ഒരുവൻ, തൊൻ അവിട്ടുത്തെ ചരണങ്ങളിൽ നമ്മു രിക്കും.

വാസന്തി—എൻ്റെ പ്രണാമത്തോട്ടുടി അവിട്ടുനു കൈകൈം ചൊല്ലും.

വാളീകി—മകളേ സീതേ, കല്പ്രാണിനീ വാസന്തി, നിങ്ങൾ കും അയ്യല്ലും സുവാദും നാംക്കനാർക്കും വല്ലിക്കുട്ടു.

വാസന്തി ജ്ഞാനിപ്രാഹ, ഈ വേഷത്തിൽ അവിട്ടുനു് ഈനു് ചുംബാട്ടു് എഴുന്നതുള്ളും ചുമലിൽ പുലിത്തൊലും, കൈ തിൽ കമണ്ണയല്ലും, കക്ഷത്തിൽ ദണ്ഡുമായി പുഞ്ഞാട്ടു തിരിച്ചിരിക്കുന്നപോലെ തോന്നുന്നല്ലു. ‘അരളുമത്തിനു തുണിൽ ഈ വേഷത്തിൽ ഇതിനമുയു’ ഗ്രവാനെ തൊൻ കണ്ണിട്ട ഇല്ലല്ലു!

വാളീകി—തെന്തുനു് ഒരകാല്യും പറയാനായിട്ടാണു് വന്നതു്. വാസന്തി—ജ്ഞാനിപ്രാഹ, എന്താണു് സംഗതി?

വാളീകി—വിശ്വാഷിച്ചു വലിയ കാല്യുമൊന്നാമില്ലു. എക്കിലും, കേട്ടാൽ നിങ്ങൾ അരയുംപരത്തുരായേണ്ടു,

വാസന്തി—എന്തുകൊണ്ടു്?

വാളീകി—എന്നാൽ കേട്ടകൊണ്ടുക. ഞാൻ നേടു കിംഗ് നേരയും പരബ്രഹ്മാനു നിങ്ങയിച്ചിരിക്കും.

വാസന്തി—അരതു് എന്നിക്കു പറയാതെതന്നെ മനസ്സിലായി.

സീത—ഗൈവൻ, പരിപ്പരാതേതയും എന്നോടു്—എത്രം പറഞ്ഞേ
തേതയും?

വാല്ലീകി—മറുപടി കേൾക്കുന്നും നിന്നുക്കു് അരയേച്ചുമണി
യും. വളരെ മുരഖതയും മണിയും. അയോദ്ധ്യവരെ പോകി
നാതെ ഉണ്ടാ.

സീതയും—

വാസന്തിയും

} അയോദ്ധ്യവരായും

വാല്ലീകി—നിങ്ങൾക്കു് അരയേച്ചു, തൊന്തരമന്നു് ക്കാൻ പറ
ഞ്ഞില്ലോ? പറയാതെയിരിക്കയായിരുന്നു നന്നാ.

സീത—അയോദ്ധ്യക്കു് എന്നിനു പോകുന്നോ?

വാല്ലീകി—“എന്തിനു് എന്തിനു്” എന്നതെന്ന പിന്നെയും.
അക്കന്നില്ലു. വാല്ലീക്കുമായതുകൊണ്ടു് കാംക്കേടു പാല
ദ്വീപും പറവും. അയോദ്ധ്യക്കിൽനിന്നു്—അതേ,
അതേ,—ക്ഷണം വന്നിട്ടുണ്ടു്.

സീത—അതുടെ ക്ഷണം?

വാല്ലീകി—ശ്രൂമഹണംജാജുന്നതിനുള്ള നിമന്ത്രണം. എൻ്റെ
ഭക്തനായ രാമചന്ദ്രൻ അഭ്യർത്ഥനയും അരംഭിച്ചിരുക്കുന്നു.

വാസന്തി—(അഭ്യർത്ഥിക്കു്) ഹാ! ഭാഗ്യഹിന്യായ സീത!

വാല്ലീകി—എത്രുകൊണ്ടു് സീത എന്നെന്ന ഭാഗ്യഹിന്യായാണോ?

വാസന്തി—മഹാദേശ്, അഭ്യർത്ഥനയമായാൽ സഹയർഷിക്കി
അടക്കത്തുവേണ്ടോ? അതിനു് അരയും യജ്ഞത്തിനു് പത്രി
യുടാട അവശ്രദ്ധിക്കുന്നും അവിട്ടുന്നതെന്ന അയിരം പ്രാ
വല്ലും പരഞ്ഞതിട്ടില്ലോ?

വാല്ലീകി—(സ്വന്നം) ക്കാൻ വലിയ മുർഖന്തെന്ന. ക്കാൻ
ഇക്കാൽമാം നേരംതെ അദ്ദേഹചിത്രില്ലു. ഇവക്കുടെ മവിൽ
ഒച്ചു യജ്ഞത്തിന്റെ കമ എന്നിനു പറഞ്ഞും (അക്കം)
മക്കളും, നിങ്ങൾക്കു യജ്ഞത്തിന്റെ രീതി മനസ്സിലായിട്ടും

എങ്ങനു് ഏറ്റവിക്കു നിങ്ങളാൽപ്പോരുന്നു. രാമചല്ലൻ
അപ്രസർത്താൻ ദോഷനാഭവനു മാത്രമേ ഞാൻ
കൊടുജ്ഞി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹായകിനി അതണ്ണു്
എന്നിക്കു അറിപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടാ. ഈ സംഗതി അറിയുന്നതിലേ
ണ്ണു, കശലവവന്നാട്ടു ജനനജന്മപ്പറി രാമദാക്ഷ പാശ
ന്നതിലേക്കും, വേണ്ടിച്ചാത്രമാണു് തൊൻ അദ്ദേഹല്ലാഖിലേപ്പു
തിരിച്ചതു്. വിധിതവും ഉചിതവുമായിട്ടുണ്ടു കാഞ്ഞമേ
ഞാൻ ചെയ്യുണ്ടാ. കശലവന്നാക്കു രാജാധികാരം കിട്ടാൻ
ണ്ണു വഴി തൊൻ ഉണ്ടുക്കും. രാമൻ പുനര്പിച്ചാം ചുംപു
പോകുന്ന വന്നനിംത്തുകാണ്ടു് തൊൻ ഇവിടെ എന്നൊന്ന്
അടങ്കിയിരിക്കും മക്കളു, ഏയന്തുമവലംവിക്ക; ഇതുവരെ
യജ്ഞത്തം അരംബിച്ചിട്ടില്ല.

സീത—ഭന്നൻ, ഏഴുന്നൂളിയാലും; ഏന്നും ചുത്തുവാക്ക
നന്നയും ഉചിതമാണു തോന്നന്നതു് അവിടുന്നു് ചെയ്യു
ന്നതിൽ വിശ്രായമില്ല. എന്നാൽ രഘുവരനുക എന്നും
വത്തമാനമാണും അറിവിക്കുകൈത, എന്നാൽ പ്രാത്മന
യുണ്ടു്. ഏന്നും പേരുംപോലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുവിൽ
വെച്ചു് ഉച്ചരിക്കുത്തേ!

വാല്ലീകി—ഹല്ലു മക്കളു! തൊൻ നിന്നന്നപ്പറി രാമൻറെ
മുവിൽവെച്ചു ധാതൊരു ചത്തുയും ചെയ്യുമെന്ന നീ യേ
പ്രേരണം. എന്നാൽ രാമൻ സീതയെ മറന്നകാണ്ണമെന്നു
തൊൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. എന്നിക്കു രഘുപതിനെ നല്ല
പോലെ അറിയാം. തൊൻ രാമാധനം ചെച്ചതു് വെറുതേ
യല്ലു. അവിടെ തുല്യങ്ങവാം വിധാനക്കു മാറിക്കണ്ടാൽ
—രാമൻ സീതയെ മറന്നവെന്ന കണ്ണാൽ—തൊൻ രാമാ
ധനാന്തര തുണ്ടുണ്ടായി കീറി വെള്ളത്തിൽ ഇടക്കളയും.
തൊൻ പരിയുന്നതു് സത്യമാണു്! സീതെ, വാസന്തി,
നിഃബന്ധം ഇവിടെ കശലവപൂർവ്വം പാശക. തൊൻ വേഗ
ന്നതിൽ തിരിച്ചുവരാം.

വാസന്തി—ആചീശം, ലവക്കരണാര കൂട്ടിക്കാണ്ടു പോകി
നാണോ?

സീത—എൻറെ ഭീവിതത്തിൻറെ ഏകാവലംബമായ—എൻറെ നേരുങ്ങളുടെ പ്രകാശമായ—ബാലകന്മാർക്കിടി പോകുന്നോ? എക്കാളും പോകാത്തി. * ആചീശം, അവരെക്കൂട്ടിക്കാണ്ടുപൊരുത്തും സംശയം. ഈ പ്രദയം വളരെയൊക്കെ സമിച്ചു കഴിഞ്ഞു. ഇതുകൂടി സമിക്കാം. എൻറെ പ്രദയം പൊടിംഗത്തുപോയാലും കൂട്ടിക്കാം നമ്മുടെ. മാലീകി—വേണെ! കൂട്ടിക്കാം ഇപ്പോൾ ഇവിടെന്നെന്ന ഇരിക്കുന്നു. തിരിച്ചുവന്ന് തോൻ മാതാവിഡന്നാട്ടുകിടത്തെന്ന കൂട്ടിക്കുത്താക്കാണ്ടു പൊരുത്തും. എന്നാൽ തോൻ പോകുന്നു. നിജപംഖ കലാലം.

സീത—
വാസന്തി } പിതാവേ, തേങ്പം പ്രഥമിക്കുന്നു.
(വാസന്തി ഒന്നുപെട്ടു അശൈമ്യം നല്കിട്ടു പോകുന്നു.)

സീത—(സംഗംഗം) വാസന്തി! വാസന്തി!

വാസന്തി—സഞ്ചയാദരി, അഭാധിനി സീതേ!

(സീതായ ദംഡംബന്ധുക്കും പോകുന്നു.)

ഒല്ലോ രാ.

[സമാനം—വന്നരും; സമയം—പുംതാകംഡം]
(കിണറം ലവനം)

ലവൻ—ചേട്ടു, തെളു ഒരു വലിയ വെള്ളക്കതിരയെ പിടിച്ചു
കെട്ടി.

കശൻ—എവിടേ?

ലവൻ—അതുവുകൾക്കിൻറെ ചുവട്ടിൽ ഒരു പതക്കാണ്ടു
ബന്ധിച്ചിക്കുന്നതു അണ്ണു.

കശൻ—ഇതു അതുവുകൾ കത്തിരിക്കും

ലവൻ—എനിക്ക് അറിയാമോ? ആരക്കടയാ കതി!.

കാരൻ—വതു, അതിന്റെ അട്ടക്കൽപ്പായി നോക്കാം. (അട തുച്ചവനിട്ട്) ഇതു പോക്കിൽ അല്ലെങ്കിൽ എന്തോ ഒരു ദേവൻ വകയായിരിക്കണം.

ലവൻ—അയിരിക്കാം.

കാരൻ—അതു തീച്ചുഡാണ്. ഒരു സൈന്യനിന്റെ കോലാ മലയപനി ഞാൻ കേളുന്ന തോന്തരം. സമുദ്രം ഇളക്കി മറിച്ചുന്നതുപൊലുള്ള ഒരു ഗംഭീരശബ്ദം ഞാൻ കെട്ട്. ഇന്ന ലെ നട്ടുക്ക് അരകാരേം മുട്ടമാറ്റു പൊടിപ്പടലം പോങ്ങു നന്നും ഞാൻ കണ്ടു. ഇതു വഴിക്ക് ഒരിക്കലും സൈന്യം കടന്നപോകാറില്ലപ്പോൾ ഇന്നും ഏന്തിനും വന്നാ?

ലവ—എനിക്കറിയാമോ?

കാര—വഴക്കം വജ്രാവലിച്ചുമൊക്കെ എന്തിനും ആലും കാണ്ട് എന്തു പ്രശ്നാജനാം? എത്തോ ഒരു രാജാവും ദിനപിഛയ തതിനായി ഈ വഴി വന്നതായിരിക്കണം. ലവ, കതിരയെ വിട്ടുകളിച്ചുന്നതാണു നല്ലതു്.

ലവ—എനിനിനു വിട്ടുന്നു?

കാര—അനിയ, ഈ കതിരിൽ അന്തുവൻ്റെ വകയാണു്. നമ്മൾ ഇം കതിരിയിൽ യാതാക്ക അവകാശവുമില്ല.

ലവ—അന്തുവൻ്റെതായിക്കൊള്ളുന്നു. അവരെന്തിനും ഈ അതുമന്തിനുള്ളിൽ കതിരയെ വിട്ടുവെച്ചു പോയി?

കാര—ഞാൻ പറയുന്നതു നീ കേൾക്കായില്ലേണ്ടിഉം കതിരനിമി തന്മ വലിയ ശ്രൂഢാഖ്യക്കാൻ ഇടയ്ക്കുണ്ട്. നീ എന്നാൻറെ വാക്ക് വകവയ്ക്കാണുണ്ടു് ഞാൻ കണ്ടുടന്തെട്ടു കണ്ണേക്കാവ മാറി. ഞാൻ പോയി അമ്മയെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവരാം.

(പൊംക്കാം.)

ലവൻ—(അടതുച്ചവനിട്ട്) എന്തു ലക്ഷ്യമാത്ര കതിരി! സവം ലക്ഷ്യണ്ണാജ്ഞം തികഞ്ഞു കാണുന്നു. വളരെ ശ്രദ്ധയം സെമ്മും സുഖിക്കുന്നും അയിക്കനിട്ടും വേഗംകൊണ്ടു

ഈ തുഗം അതുനം പ്രഗ്രഹായിക്കാണെല്ലെങ്കിനീ. ഇതിനും ഉടമസ്ഥൻ വരുന്നുന്നുണ്ടോ.

(രൈ ടെൻ പ്രവശികന്.)

സൈനികൻ—നീ കതിരയെ പിടിച്ചുനിൽക്കിയാണോ?
ലവൻ—അരതെ, നിത്തി.

സൈനികൻ—ഈ രാജാവിന്റെ കതിരയാണോ; അഴിച്ചുവിട്ടു.

ലവൻ—എത്ര രാജാവിന്റെ?

സൈനികൻ—അരയോല്പാധിപതിയുടെ.

ലവൻ—(അഞ്ചുപും) രാമചന്ദ്രന്റെയോ?

സൈനികൻ—അരതെ.

ലവൻ—വളരെ നന്നാം.

സൈനികൻ—എന്നാണോ നന്നായതു? കതിരയും അഴിച്ചുവിട്ടു.

ലവൻ—എന്നിനോ? രാമചന്ദ്രന്റെ കതിരയും ഈ അരനുമ തതിൽ കാഞ്ചമെന്തു?

സൈനികൻ—കാഞ്ചമെന്തെന്നോ? രാമചന്ദ്രൻ അരയോല്പം തയിൽ അശ്വമേധം അരംഭിച്ചതു നീ അറിഞ്ഞില്ലോ?

ലവൻ—ഈല്ല. അശ്വമേധയത്തെപ്പറ്റി സ്ഥാനാനും അറി അതില്ലെ. അതു കേട്ടാൽ അതു വലിയ കാഞ്ചമോടു കേട്ടാൽ തന്നെ തൊഽപ്പംക്കെന്തു?

സൈനികൻ—കതിരയെ പിടിച്ചുനിൽക്കുന്നതു ഭ്രാഹ്മാണോ.

ലവൻ—അദ്ദേഹനെയോ? എന്നു വിഭ്രാഹിയായി വിചാരിച്ചു കൊള്ളണം.

സൈനികൻ—നീ? അതു വെറുംപിച്ചുന്നോ? വിഭ്രാഹിയോ?

ലവൻ—അരതെ! രണ്ടും.

സൈനികൻ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) നീ രാമചന്ദ്രന്റെ യൂദ്ധംവെ ഫൂൾ ഹോകയാണോ?

ലവൻ—അരതെ—അംതിനെന്നു?

സൈനികൻ—നിന്റെ സേന എവിടെ?

വവൻ — സേനയുടെ അഫവല്ലോമാറിട്ടുണ്ട്

ബൈസനികൾ — റാമ ചത്രാർറി സംഖ്യാചില്ലുന്തെ ഭക്ഷണരാജു
തനിച്ചു മുഖം വച്ചുനാശിനാ ഭാവമേ?

വവൻ — അരുതെ — അരുതെനാനതനാനു. നാൽക്കു നിജപ്പംക്കു ഇതു
അതുകൂട്ടുത്തിനു വക്കും?

ബൈസനികൾ — ഒഹോ! ബാലക; മുഖം ഏന്ന പഠിച്ചുന്നതു
എന്താണണന്ന നിന്നക്കു അറിഡിയാമെന്തും?

വവൻ — അറിഡിയാമോ ഇല്ലതോ എന്ന നോക്കി കൊള്ളുണ്ടാണു.

ബൈസനികൾ — (വിനൃത്യപും) നീ താപസകമാനന്നല്ലേ?

വവൻ അല്ലെ, തോൻ ക്ഷുഗ്രിയാകമാരനാണു.

ബൈസനികൾ — ക്ഷുഗ്രിയാണെന്തും ശരി. എന്നാലും വാദം ബാധാല്ലും.

ലവൻ — അല്ലെ, തോൻ ബാലന്നല്ലെ.

ബൈസനികൾ — (ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) പിന്നു അരുതും മുഖം അവാവോ
അരുതോ പുല്ലനോമേ വാസ്തവം പറയു! മുഖംചെച്ചുംതെ
രാജുവിന്നെറി കതിരിയെ പിടികയില്ലേ?

ലവൻ — ഒരിക്കലും ഇല്ലെ.

ബൈസനികൾ — ശരി, എന്നാൽ മുഖംചെച്ചുക.

ലവൻ — അരുദരാജു മേ?

ബൈസനികൾ — ഇതു, തോൻ മുയിൽ നിച്ചുന്നതു കണ്ടില്ലേ?
എന്നാട്ടതനു മുഖംചെച്ചുക.

ലവൻ — നിന്തുവേണാകോ നിന്തുവും റാമ ചത്രനാശാകോ?

ബൈസനികൾ — അല്ലെ — അദ്ദേഹം ഏൻ്റെ സ്വാമിയാണു.

ലവൻ — രാജചുതുന്നമല്ലേ?

ബൈസനികൾ — അല്ലെ; രാജചുതുന്നമല്ലെ.

ലവൻ — തോൻ രാജകമാരനാണു. രാജുവിശനാടോ രാജകു
മാരനാടോ അല്ലുതെ മററാരോച്ചും തോൻ മുഖം ചെയ്യു
കില്ലു. പോറി നിജങ്ങളുടെ സ്വാമിയായ റാമചത്രനു
ചിന്തുചുകാണ്ടാവരിക.

ഒസന്നികൾ ഉല്പത്തിവാദം, രാമചന്ദ്രനാട് നീ യും ചെയ്യുകയോടി മുമ്പ്! മുലകട്ടി മാറാത്ത നീ രാവണവിജയി യായ രാമചന്ദ്രനാട് യും ചെയ്യുമോടി നിന്റെ സാഹ സത്തിനു് ഒട്ടം കരവില്ലേണ്ടു.

വാൻ—രാമചന്ദ്രൻ രാവണരന ഇയില്ലതു പരമാത്മാമാ ? സ്രീമദ്ഭരതപ്രഭു” എങ്കേൽ തന്റെ അത്രളതപരാക്രമം വെ ശ്രീപുരുഷത്തിനു കട്ടി ശ്രാൻ കേട്ടിട്ടണ്ട്. മരത്തിനും മുട്ടിയും മരഞ്ഞിയന്നാണെങ്കിലും ബാലി എന്ന വാനരനെ ദനി ആത്മം അഭ്രഭരതത്തിനും അത്രളതവീരിനു ആയിരിക്കും. രാമൻ വീംഗാബന്ധനാളുതിനും ‘സംശയമില്ല. മീനമു രാത്രി വാനരരാത്രിട സർവായൽത്തും അവലംബിച്ചു രാവണനെ നിർവ്വഹിച്ചു രാമൻ പരമാത്മത്തിൽ വലിച്ച വീംഗ തന്നു. ഇന്നാനാക്കു അതബന്ധിലും, രാമൻ രാജപുത്രനും യുഖ്യാനമുഖ്യനും വിത്തനാബന്ധനും. അധികാരമാളുവനും അടക്കാത്മകാംശവദാതാം നിന്നും ഒന്നായി അഭ്രഭരതത്തിനെ വിഴിച്ചു കൊണ്ടുവരാതു. അഭ്രഭരം ഏതുമാത്രം വീംഗാബന്ധനാം ഒന്നാണുമാണ്ടു.

ഒസന്നികൾ—രാമചന്ദ്രൻ അജ്ഞതീക്ഷ്ണിതന്നായി അദ്ദേഹം സിൽ ഇരിക്കാണുണ്ട്. ഇവിടു അഭ്രഭരതത്തിനും സേന പതിനെയ വന്നിട്ടുള്ളൂ.

വാൻ—സേനാപ്തിയുടെ ഫോരു് എന്തു് ?

ഒസന്നികൾ—അഭ്രഭരതത്തിനും ഫോരു് ശാന്തിയുണ്ടെന്നുണ്ട്.

ലാവൻ—(പെട്ടിച്ചിരിച്ചുകൊണ്ടു്) ഹ! ഹ! ശാന്തിയുണ്ടോ ഇതു വെറും നോദ്ദേശാക്ഷതനെന്ന

ഒസന്നികൾ—നോദ്ദേശാക്ഷാഃ

ലാവൻ—അതുകൂട്ടും! ഈ സേനാപതി ദരിക്കലെക്കിലും യുഖ്യം ചെയ്തിട്ടണോ എന്നു കേട്ടിട്ടില്ല. ഇരിക്കുട്ട; അഭ്രഭരതിനെ വിഴിച്ചുകൊണ്ടുവരു. നന്മില്ലുക്കിലും രാജപുത്രനാണു. രാമൻ വരില്ലോ?

സൈനികൻ—രാമചന്ദ്രൻ വന്നിട്ട് കാൽമെറ്റു്?

വവൻ—അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരു കെട്ടിട്ടണ്ട്. എങ്കിലും അവ ശ്രദ്ധ കണ്ണാൽ എക്കാളും എന്ന തയ്യാറാം മോഹം തോന്തി. അങ്ങതു ഉള്ളി.

സൈനികൻ—എക്കാട്ട, ഈ കത്തിശയെ പിടിപ്പേണ്ടും എന്നാൽ ഏൻ സൗഖ്യപതിയെ വിഴിച്ചുകാണുവരാം.

ലവൻ—അല്ലോതെ പിന്നെ കാറാഡൊട്ട യൂഡിഷൻമോ? രാജുവുതുനായ ലവൻ വെറും ശ്രീപാണിയേം യൂഡിഷൻമോ? അല്ലോ.

സൈനികൻ—ഹതു് ഒരു നല്ലതേരുപ്പോക്കിനുള്ള വഴിത്തേൻ.
(പൊക്കന്.)

ലവൻ—നോക്കുട്ട! അരയോദ്ദേശിലെ വീംഗ്യാസ ചുണ്ടും യൂഡിഷൻവും വെന്നു നോക്കുട്ട! യൂഡിഷ്ടിന്റെ പേരു കേൾക്കുവുംതന്നെ എന്നെന്നു അംഗപ്രവൃത്തികൾം കരാറും ചുട്ടക്കിടം തിളച്ചുപോഞ്ചുന്നു. തൊൻ ഇന്നു് അണ്ണുചീ യിൽ മത്തെന്നുപോലെ കുഡിഡിന്നണ്ടു്. എന്നെന്നു രണ്ടു കുഞ്ഞുള്ളം തുടിക്കുന്നു. സമരംസാഹരത്തിലെ ക്ഷേമാലജാല സൗഖ്യിൽ; അതല്ലൂമായിട്ടാണപ്പേണ്ടും തൊൻ നീന്തുന്ന ഫോറു നന്നു്. എന്നെന്നു അഞ്ചുവില്ലു ഒന്നു പരിക്കുച്ചു നോക്കി കണ്ണുകൂടാം. (സീത പ്രവേശിക്കുന്നു)

സീത—ലവ;

ലവൻ—ചുണ്ടുണ്ടുമെന്നു!

സീത—നീ കത്തിരായ പുണ്ടിനു പിടിച്ചുന്നതിനില്ലെന്നും

ലവൻ—താരുമും, ഈ കത്തിര അതുകൂടുമുന്നതിനുള്ളിൽ കടന്ന വന്നുള്ളകൊണ്ടുതാനു.

സീത—കത്തിരായ പിടിച്ചുവെച്ചിട്ടു് നീ എന്തുചെയ്യാൻ ചോംകുന്നും

ലവൻ—അതിനെന്നു പുറത്തുകൂടി സവാരി ചെയ്യും.

സീത—അതാരകിമും കത്തിരായ അന്നുംചീച്ചു വന്നാലോ?

ലവൻ—ങങ ശിപായി വന്നിരുന്നു. യുദ്ധംചെയ്യുതെ ഞാൻ ക്കതിരെയെ വിച്ഛകുട്ടക്കയില്ലെന്ന പറഞ്ഞെന്നും.

(സംഘടനാടക്രമി കണ്ണം മനി യാവക്കാരം ആവശ്യിക്കും.)

കുൾൻ—അമേധ, അരജോ, ഒരു വലിയ എസ്സും വാൻ നമ്മും ഒരു അതിനുമുതൽ നാബുഹാര്ദം വളരെത്തിരിക്കും. ഈ ക്കതിരാഡു പിടിച്ചുകൂട്ടിയതുകാണ്ടണാണ്, അനന്തമാണും ഇതെല്ലാം.

ലവൻ—ചേട്ട, നിജീൽ നിഖിലനന്നായി അവിടെയുംിക്കും.

ഞാൻ യുദ്ധംചെയ്യുകയുണ്ടാം. പ്രിനിക്കു് ഒരു പോടിയുമില്ല.

കുൾൻ—ചെറുവള്ളു ഭേദമാർ വരുന്നണ്ടു്. നീ തന്നിച്ചു് പ്രിനു ചെയ്യാൻ പോക്കും ആ മുകളം നീ കേപംക്കുന്നില്ലോ ലവ, ആ ക്കതിരായ വിച്ഛകളുണ്ടെന്നു് ഞാൻ ഇപ്പോൾും പറയുന്നു.

സീത—മകനേ, ക്കതിരെയെ വിച്ഛകളായി.

ലവൻ—അമേധ, ഞാൻ വിച്ചില്ല. ഞാൻ ശ്രദ്ധമംചെയ്യുപോയി. ജീവിച്ചാലും ശരി, മരിച്ചാലും ശരി; ഞാൻ ക്കതിരെയെ വിച്ചില്ല. ഒരു ക്കാഗ്രിയില്ലവാലക്കൻം പ്രതിജ്ഞ മിച്ചുണ്ടായു ക്കയോടി ഞാൻ സത്രുവാംമാനം ചെയ്യുന്നുമെന്നു് അംഗു പരയുമോടി (കണ്ണംട്), ചേട്ടൻ പൊരുഞ്ഞാളുകു്, യുദ്ധം തൃട സ്വന്ത്ക്ക (സീതയംട്), അംഗുയും ഇവിടെ നിന്നു പോവുകു്. ഭേദമാർ പ്രതിരാധകില്ലും ഉണ്ണായിക്കണ്ണാളുക്കു്. ഞാൻ ക്കാഗ്രിയില്ലവിരുന്നാണു്. സേനാപതിയെച്ചു നോക്കുന്നതിനു് ഞാൻ മതിയാവും.

സീത—ലവ, ഒരു ക്കതിരായും വേണ്ടി നീ യുദ്ധം ചെയ്യാൻപോക്കുന്നോടി

ലവൻ—അംഗത, യുദ്ധം ചെയ്യാൻതെന്നു പോകുന്നു.

സീത—ഈ വലിയ അംഗക്കുളാറിനിരോധനാഡി

ലവൻ—അംഗത. അരുക്കാമ്പിനിരുദ്ധതെന്നു.

സീത—തന്നിച്ചേരും

ലവൻ—അംഗത, തന്നിച്ചു്.

കാൻ—ഇതു നാൻ മുഖത്പന്തരനെയാണ്.

സിത്—(സ്വന്തം) ഈതുനെന്നയാണ്? അത് ദയവരണൻറെ തൊഴിയും. ഈ ഭംഗപ്രതിജ്ഞയും—ഈ ഭപ്പുവും—ഈ സാഹസവും ഒക്കെ രാക്കലുമുള്ളതെന്ന. റവന്താൽ നാസിക വിടക്കന്ന അത് വിതിയും, ക്രൂരതപുകടിയുംഒന്നും അത് ദാവവും, വിസ്താരമേറിയ മാറിടം വികസിക്കുന്ന അത് മട്ടം, ഭംഗവും നിങ്ങലവും അരയ അത് സ്വപ്നംവെന്നശേഷിയും ചീലും അതുപോലെതന്നെ ഈരിക്കുന്ന. രാഘവാൻറെ സാക്ഷാൽ പ്രതിബിംബം ഈ ഡാലകൾതന്നെ. (അക്കം) മക്കനു, നീയാണ്? ക്ഷണിയവേൻൻ! നീയാണ്? രജുവുതുൻ! അപ്പു, മക്കനു, നീ യുഖംചെച്ചുക. ഞാൻ ക്ഷണിയസ്തീയാണ്. അതുകൊണ്ടു നിന്നെൻ്റെ രണ്ടാസ്താമത്തിനു ഡാലക്കായി നില്ലുന്നില്ല. ഞാൻ ചുംബൻറെ ചരണധൂളിം നിന്നെൻ്റെ മസൂക്കത്തിൽ ചേര്ത്തിട്ടു നിന്നനു അശീർവ്വദിക്കുന്നു. ഞാൻ സാധപിയാണെങ്കിൽ—ഓതിപ്രാണയാണെങ്കിൽ നീ ഏ നീൻാ ആവീംവാദത്താൽ മുന്ന ഭോക്കങ്ങളുംലും വീരം നാരെ ഇരിക്കും. (പേശക്കു.)

ക്രൂം അ.

[സ്ഥാനം—വനത്തിന്നെന്ന വേംബായ റംഗം; സമയം—ഉദ്യോഗം.]
(സമരവേഷജനിക വവനം ശ്രദ്ധിക്കുന്ന നില്ലുന്നു. ശ്രദ്ധിക്കുന്ന സമീപത്തും അനോക്കം ഒസനിക്കുന്ന നില്ലുന്നു.)

ശരൂം—വതക! ഉദ്യതനായ ഡാലക്, അരയും വയ്ക്കും; യുഖം ഏന്നതു് വെറും കൂട്ടിക്കുളിയല്ലേന്ന നിന്നക്കു് ഈതെ വരു മനസ്സിലായിട്ടില്ലായിരിക്കാം.

ലവൻ—യുഖം ഏന്നതു് കൂട്ടിയല്ലോ? സേനാപതി, ഞാൻ യുഖംനെന്തെ കൂട്ടിയായിട്ടാണ് ഗണിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

ശരൂം—അതുകൂടുമോറാൽ ശരീരത്തിൽ മറിവുണ്ടാക്കുമെന്നും, മറിവുണ്ടായാൽ രക്തം പ്രവർദ്ധിച്ചുതുടങ്ങുമെന്നും,

നിനക്കറിയാമോ? വാർമ്മനക്കാണ്ട് ശിരസ്സിറ്റ വിഴുന്നതു നീ പല്ലംപൂഴിം കണ്ടിട്ടണാ?

ലവൻ—ഹേ! വീര! വാസുദം പറത്തൊൽ എൻ്റെ ഉടലിൽ നിന്ന ശിരസ്സു വേർപ്പെടുന്നതു ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. ഒരീര ത്തിൽ മറിപ്പെല്ലുന്നതിനും ഘ്യനിക്കിടവനിട്ടില്ല.

ശരൂപ്പൻ—കുട്ടി, യുലത്തിൽനിന്ന പിൻവാങ്ങുക. നിന്റെ കോമളംരീരം അയ്യധമല്ലോൻ യോഗ്യമല്ല. നീ ചെറും വാലൻ; മടിനിലിത്തിത്തിത്താലോവിക്കാൻ യോഗ്യൻ; മുഖ ദാനുഭാട്ടുചുരുള്ളു ഓമനിക്കുത്തക്കു ശിത്ര. ഈ കോമളംരീരം തന്തിാലു ശ്രൂപംതോം ശിവ ശിവ! നിന്റെ മാം മും ബിക്കാൻ തോന്നുന്നു. ഉണ്ണി, മഹാശംഖവിശൻവ കുന്നിം ശുത്തനിട്ട വേഗംചേരുന്നു അമ്മയുടെ മടിയിൽക്കെറി കളിക്കുക.

ലവൻ—യുലംവെച്ചുതെ ഞാൻ കതിരെയ തരില്ല. മനസ്സിലായും ശരൂപ്പും, നിങ്ങൾ ഉണ്ണന്നിരിക്കയല്ലോനോ? അങ്കേ ബധിരംനുണ്ടോ? ഏന്തോ വിനാക്കണ്ടോ? വീനാൽ കേടുകൊള്ളുക. (ഉചസ്ത രാതിൽ) യുലംവെച്ചുതെ കതിരെയ വിട്ടതിനും ലൂന ഞാൻ ശോമംവെച്ചുകഴിഞ്ഞു. മുപ്പാർ കേടോ?

ശരൂപ്പൻ—(ചിരിച്ചകൊണ്ട്) അന്നേനെ അതണ്ണക്കിൽ, നീപ്പ ത്തിച്ചില്ല. അക്കട്ടു, വാർം ഉംരുക. (വേം മുരി രണ്ടുപേരും യുലംവെച്ചുനു. ശരൂപ്പൻ അതുരക്കു ചെച്ചുന്നതെങ്ങും.)

ശരൂപ്പൻ—ബാലക, നീ ധനുന്ന അണം. നിന്റെ ശ്രൂപ്പും കൈഞ്ഞലവും പ്രംബനാവദമാരാരിക്കുന്നു. ലവ! നില്ലേട്ടി.

ലവൻ—(നിനിട്ട്) നിങ്ങൾ പരാജയം സമ്മതിച്ചു?

ശരൂപ്പൻ—നാല്ലു കാഞ്ഞമായി! ഓജ്വാ, ഞാൻ തോറ്റുവെന്നു സമ്മതിഞ്ഞു. വീര, യുലംനിന്തിട്ട് കതിരെയതിരിച്ചുത്തു.

ലവൻ—ഇല്ല, നിങ്ങൾ ചീരിക്കുന്നു. ഒക്കിയുണ്ടക്കിൽ കതിരെയ കൊണ്ടുപോരാജ്ഞുക. യുലത്തിൽ എന്ന

അതാളിക്കാതെ നിഞ്ചുംക്കു കുതിരയെ കിട്ടുകയില്ല. വന്നാലും, മുഖ്യത്തിനാശി വന്നാണെന്നൊരും.

ശത്രുജ്യൻ—എന്നാൽ അഞ്ചുവന അവവട്ട്. നീ ബാലവന കൂട്ടും സിംഹപരാക്രമിക്കാണ്. പാരിമുഖവകും ശ്രോദ്ധരാം എച്ചിട്ടുമണ്ണു്. അതുകൊണ്ട് നിഞ്ഞാട്ട് വെലം പരിക്കുക്കേന്നതിൽ ലഭജയ്യു് ലേഡംപോലും അവകാശമില്ല. അതുകൊണ്ടു് അതയും ധർക്കിക്കു.

ലവൻ—നിഞ്ചും വീംഗ്രതാന.

(വീണ്ടും മുഖ്യം വെള്ളം. ശത്രുജ്യൻ ദുരിമേരുടു് ദുർഘടിതനാണി നിബന്ധന പതിക്കുന്നു. അപ്പും ഏതൊരും ഒസന്നനികുക്കാൻ വന്ന വവനു അനുഭിക്കുന്നു. ലവൻ അവരും തോജ്യില്ലു് ഉടിക്കുന്നു.)

(എത്രം ഒസന്നനികുക്കാൻ ആവശ്യമില്ല.)

ഒന്നാം ഒസന്നനികൾ—ഇതെന്നു്? സേനാപതിയുടെ ശിരസ്സിൽ ആവിവരിച്ചിട്ടുണ്ടോ.

ശത്രുജ്യൻ—ഒവറും മരിവാക്കു സംശയം ആവില്ല—വാഴ്വാര നാട്ടുമജ്ജു മരിവാണു്.

രണ്ടാം ഒസന്നനികൾ—അങ്ഗേയമര്ത്തിനു പീഡിത്തിജലയ്യു് കൊണ്ടുപോവാം. ഇതെന്നു്? ഒരു വലിയ കോഡാധലം കേൾക്കുന്നു.

(രണ്ടുകും ഒസന്നനികുക്കാൻ അതിശീളം ആവശ്യമില്ല.)

മൂന്നാം ഒസന്നനികൾ—സപ്രമാണം, നവനാഡം സംഭവിച്ചു.

ശത്രുജ്യൻ മരിച്ചു എന്ന കേട്ടു് ടേക്കാർ എല്ലാം ദൈവി മഹാത്മയി അദ്ദേഹാല്പയിലേയ്യു് കാടിക്കാണിരിക്കുന്നു. വീരകലാഗ്രാമിയായ ലവൻ തനിച്ചു കാത്തിരുക്കയെന്നു പോലെ അവരും പിന്തുടരുന്നു.

വേരായഒസന്നനികൾ—ലവൻ ധന്തനാണു്—മഹാധന്തന്റു്!

ശത്രുജ്യൻ—നമ്മുടെ ഒസന്നും ദേഹപുട്ടു് അദ്ദേഹാല്പയിലേയ്യു് കാടുന്ന കോഡാധലമാണും ഇങ്ങനീക്കുന്നതു്? ഏതു്? അദ്ദേഹാല്പയിലേ വീരമാണല്ലോം ഇതു ദിനകളുണ്ടാക്കിയെ ചെറുമാലാർ സിംഹത്തപ്പുംലെ തനിച്ചുനിന്ന രാക്കാ

ജുവിന്റെ ക്ഷുഗ്രിയശസനരായ ഏല്ലോം ശഞ്ചിപ്പഠറാഥന
പോലെ ടാടിച്ചുകളേത്തിരിക്കുന്നു! ധിക്കാരം! ധിക്കാരം!
ഹനാംഗണനികൾ—ഒബ്സർവ്വറിക്, സേനാപതിവും കൂരത്തി
ലേഡീസ് എകാൻഡ്രോക്ക്. വലിയ മറിയു റാറ്റിട്ടണ്ട്.

(ശത്രുവന്നെതിരുത്തുന്ന ഗണനികൾക്കും പോകുന്ന.)

ഹനാംഗണനികൾ—(നടന്നകൊണ്ട്) ഈ വ്യാലകൾന്റെ ശ്രദ്ധ
ശിക്ഷ അത്യുത്തമം! ഈ ക്ഷുഗ്രിയതാപം വീരാഗ്രണി
തന്നെയാണ്. (ലവം പ്രവേശിക്കുന്ന)

ലവൻ—എല്ലാവക്കും ഹാടികളിൽനിന്നും ഒരു
ടിംഗാലും കാണുന്നില്ല. ഇതാണോ യുലുംഡ് ഇതു വെള്ളം
തങ്കിടക്കുന്ന അല്ലോത്തുള്ള്? എറ്റും ക്ഷുഗ്രിക്കുണ്ടി. ഇനി
അതുമത്തിലേഡീസ് പോകാം. പ്രകാശ അവസ്ഥയിലോരായി.
(പോകുന്ന)

ഒല്ലോം ഓ.

[സ്ഥാനം—രാജമന്ത്രിരം; സമയം അഖംഗ്രാനി.]
(ഒമ്മൻ തനിച്ച്.)

മഹുൻ അസൂമിച്ച കഴിഞ്ഞു. അതുകുറുമണ്ണാലത്തിൽ
അതിട്ടുന്നതു് സപ്പുഷ്ടിമണ്ണാലം പത്രക്ക്ഷേപ്പുതക്കു കീഴു
പ്പോടു് ഇന്ത്യൻപുരാക്കുന്നു. നിശ്ചലവും നിസ്ത്രൈച്ചുമാറ്റ
വേംമത്തിന്റെ നിലവാത്യന്തരിൽക്കൊണ്ടാപലക്ഷിം നക്ക്
തുണ്ടം സ്വീച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അതിനുംഭീരുമായ വിന
ദണ്ഡകുംത്തിൽ സ്ഥാപിതമായ ഈ അനന്തപ്രകാശസു
മാഞ്ചും മുത്രവിനെ ജൂഡിക്കുന്ന പ്രേമം ഏന്നപോലെ വിജു
ഞ്ഞുനു. സംസാരമൊട്ടക്കു് നിസ്ത്രൈബുംത വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നു.
അതിട്ടുന്നതായി സരയുപ്പവാമത്തിന്റെ നിരീതരകളുംവും
മാത്രം അനന്തവിലാപമെന്നപോലെ കേൾപ്പാറണ്ടു്. ഈ
വിശാലഗിസ്ത്രഭൂതയിൽ അസൂചകാത്മജ്ഞത്തിനു സമാനം

അതിഃൻറെ പ്രതിയപനി ശ്രദ്ധിപമത്തിൽ പതിയുന്നു. റാജ് വീമിഖിൽ ഒരു മന്ത്രശബ്ദം കാണുന്നില്ല. വാതചുക എഴുവക്കു ബാധിച്ചു നീരവഹാശിരിക്കുന്ന വേന്നും ചിത്ര തതിൽ ഏഴുതാമുട്ടുള്ളൊലെ തോന്തിക്കുന്നു. പുരുഷൻി കാഴ്ക്കും സുവന്നിത്രയിൽ ലഭിച്ചുകഴിഞ്ഞു. അവക്കുടെ റാജുവിനിഃൻറെ ദൃഢിയിൽക്കൂടാരും നിന്ത വരുന്നതേ ഇല്ല. അതു ലഭ്യംനിന്നിന്തമെങ്ങുകുന്ന മയക്കുത്താൽ കുറ്റി താഴെനു അട എത്തുപോകുന്നു. സീതേ! സീതേ! സീതേ! വത്ര. ജാഗ്രത സപ്രൂണ്യജീവനു ഇംഗ്രേക്കക്കിൾക്കും നീ ഇന്ത്യിവന്നാലും. പ്രേമംകാണ്ടാലുക്കിലും ദയക്കാണ്ടു്—അനുക്കവേകാണ്ടു്—എംബിനു സമീക്ഷാ ത്രാവന്നാലും. ഡാ സീതേ! നീ ഇപ്പോൾ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നോ അങ്ഗോ മരിച്ചുപോഡോ? സീ തേ, വത്ര, വത്ര. (ഇച്ചസ്പരംശനിൽ) സീതേ! സീതേ! സീതേ! (സപ്രൂണ്യജീവനിൽ ചായാക്രമിക്കിയായ സീതയുടെ പുഡ്ഡാം.)

രാമൻ—അങ്ഗേരമുന്തിരനു. അങ്ഗേര നീജ്ഞക്കണ്ണമായ പുശ്യാനു പ്രതിക്രിയാനു. അങ്ഗേര അഭ്യർത്ഥനയും നീജ്ഞിവവും അയച്ച പ്രതിമ! മു! അസിമമായ പേദനത്തു സ്നേഹിപ്പിക്കുന്ന ത്രാഞ്ചി മാസത്തിനിഃൻറെ ഒരു ശൈലേ അധിഭരണജീവിൽ കാണുന്നു. നേരു ഓള്ളിൽ നീഡിപ്പുവും നീജ്ഞവും സുരുരുന്നുത്തിൽ സ്ഥാപിതവും രാഗവിരാഗാനദാദിലോവവിരഹിതവുംഅന്തയും അങ്ഗേര നോട്ടു ഇരുച്ചാഴും കാണുന്നു. (ഇട്ടക്കത്തിയിട്ടു്) സീ തേ! പ്രാണംരഹി, പ്രിയ ഇന്നു് എന്നോടു തുപ്പ തോന്തിയിട്ടു് വന്നതാണെങ്കിൽ വാ തുറന്നു് ഒരു വാക്കു് എന്നോടു സംസംഖ്യാലും. ഞാൻ അരളുവററു തിലുപന്നാ തതാചാഗിയിൽ ചെട്ടു് ചെത്തു നീറിക്കാണ്ടിരിക്കുന്നു. എംബിനു അപരാധത്തെ കണക്കിച്ചാലും. ഒരു വാക്കു്—ഒരു ഒരു വാക്കുക്കിലും എന്നോടു സംസംഖ്യക്കുണ്ടോ! പതിനേഴു വഞ്ചമായി ഇംഗ്രേസായ അന്തരാഗിയിൽ ഞാൻ നീറി ക്കാണിരിക്കുന്നു. ദേവി, പ്രിയ, പ്രാണംരഹി, വേദി

അവിടെ ഏതു കിഗറ്റസീമയിലേക്ക് നോക്കിക്കൊണ്ടു നി
ല്ലോ? പാപ്പാണപുതിമേ, ഇങ്ങനാട്ടാൻ നോക്കു; ഈ
ഭർഖവവ്യം കംകളുമാത്രാവരിപ്പുവ്യം അതു ശ്രീഹരിര
നേര നോക്കു; മുഖംകൊണ്ടു് ഒരു വാക്കുകിലും ഉച്ചരി
ക്കുക! ‘ഞാൻ ക്ഷമിച്ചിരിക്കുന്ന’ എന്നു് ഒരു പ്രാവശ്യം
പറഞ്ഞാൽ മതി.

(സീതയുടെ ഘംയ ഭാഷന്.)

ദേവി ഏഞ്ഞാട്ടു ചോകന്നു് അദ്ദേഹം പൊയ്യുള്ളതുതെ.
ഇന്തുകാലമായി ഈ ഏതുയത്തിൽ രാവണൻ്റെ ചിത്ര ‘യക
യക’ എന്ന കത്തിക്കാളിക്കാണ്ടിരിക്കുന്നു. പറയു! പറയു!
സീതേ, പൊയ്യുള്ളയതുതെ.

(സീത നിരുദ്ധയം ഭാഷന്.)

സന്ധ്യം ദിമിലമാണി. മാ ഏണ്ണായ ഇവരും! തല
ജു് എത്ര കരിനമായ വേദന! രക്തനാഥികളിൽക്കൂടി അശ്വി
പ്രവംബിക്കുന്നു. ഇത്തന്ത്രു് ചെട്ടുന്നു് ഒരു രണ്ടത്തു കാറ്റ
വിരീതിന്ത്രം വിശക്കുന്നു. അകാരത്തിൽ അതിക്രമംവരു കാർ
മേഘപടലം വ്യാപിച്ചു കാണുന്നു. മിന്നൽ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു് തിക്ക
ണിക്കാണ്ടിരിക്കുന്നു. തുരിയജ്ഞങ്ങനു മുട്ടപടത്താൽ സുപ്പി
ഥാലം ചുല്ലം മുട്ടപ്പുട്ടുപോലെ തോനുനു. ലോകമൊട്ട
ക്കു് — നാബദ്ധിക്കിലും മരണകല്ലോലം പോന്തിവരുന്നു.

യൈകരമായ അല്ലെങ്കിലും! നന്നായി, മേ പ്രിയസഹചരി,
യൈകപ്പേരുയകർത്തിയായ രാത്രി! മേ ദിമതുപിണ്ണിയായ മിത്ര
മേ, ഏണ്ണൻ ഏതെങ്കം ഏപ്പുകൂടം അനന്തമായ അന്നുകാര
തന്ത്രം, ഭ്യാനകമായ മാധ്യമകാരത്തിലും വ്യാപ്തമായിരിക്കു
ന്നോ അപ്രകാരം തന്നെയാണു് നിശ്ചയിരിക്കുന്ന ഒരു
വസ്തും, നമ്മകു് അതിൽ നല്ല ചെത്തുള്ളുണ്ടു്. ഇന്നു തന്നും
നിന്നോട്ടുടർന്നും മുഴുവാരാന്നുകാരത്തിൽ കൊട്ട
ക്കാറിക്കൊണ്ടു യൈകര തരംഗങ്ങളിലേക്കു കതിച്ചു മാട്ടുന്നുണ്ടു്.

എണ്ണായ കാളുന്നതു! പാത്രത്തിക്കൈക്കുള്ളയും മുക്കമാറു്
അല്ലരമായ മാരി പെയ്യുള്ളത്തിയിരിക്കുന്നു. കൂടുതുടെ മോഹ

ഒപ്പംകുടിയിൽക്കൂട്ടി പുള്യകാലത്തിലെ പ്രകാശം എന്നപോലെ മിന്നൽ തിള്ളണ്ടിക്കാണ്ടിപ്പിഡൻ. ഈ വിദ്യുത്തുകടക്കം തുറവിലാൻറെ വികടമായ അത്തന്തനാഭം എന്നപോലെ തുംകാരയ്ക്കി പുരപ്പുച്ചവിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു വൈമതിനത്തിൽ നിന്നു മരറാനിലേക്കെ പാഞ്ചപോകുന്ന. മേം ശൈഖവിധായ രാത്രി, നീ തുംകാരപും പുള്യകാലത്തെ യോനകമായ താളം തുട്ടി ആ രൂതം ചെയ്യാലും! രൂതം ചെയ്യാലും!

അരംബം അങ്കം.

സ്റ്റ്രോ ഫ.

[സ്ഥാനം—വാലുകിഴിയിട അത്രും; സമയം—അപരാഞ്ചം.]
(സ്ഥിതിയും, വാസനയും, ലവക്ഷണങ്ങൾ.)

സിത് മകനേ ലാവ, നീ തുനു് ഒരു വലിയ തെറാണു് ചെണ്ടു്. ഈ സേന രാഖവഞ്ചിത്താണെന്നു നീ ഏന്താണു് ചുട്ടു നാട്ടു പറഞ്ഞിട്ടുന്തു് രാമചന്ദ്രൻറെ സേനാപതി ശത്രുധിനാണെന്നും പ്രിതുകൊണ്ടു പറഞ്ഞില്ലോ? ധാസന്തി—രാമചന്ദ്രൻ നിജൻ പിതാചും ശത്രുധിൻ ചിററ്റുന്നം ആണോ?

ലവൻ—രാമചന്ദ്രൻ തെങ്ങളുടെ പിതാവോടു അംഗമുണ്ടോ, ഇതു വരെ ഇള വിവരം തെങ്ങളുടെ പാഠശാലില്ലോ.

സിത്—തൊൻ സർവനാശകാരിനിയാഡു രാക്ഷസിയാണു്. തൊൻ നിമിത്തം ഗ്രഹത്തിൽ സദാ അമംഗളമേ വരു ദുഷ്ടം. ഹാ! കൗൺ! എന്നേപ്പോലെ ഭയ്യുമീനന്നായ ഒരു സ്ത്രീ വേരേ പ്രാവിഭാരയകിലും ഉണ്ടോ?

കശൻ—രാമചന്ദ്രൻ—അംഗാഖ്യാധിപതിയായ രാമചന്ദ്രൻ അഞ്ചേണു തെങ്ങളുടെ പിതാചും അഞ്ചേഡം പരിത്രജിച്ചുകൂടു തെരുവായും സിത് അമ്മയാണോ?

സീത—അങ്ങെ, കാരാ! ഞാൻ ഭാഗ്യമീനായും, സർവനാശകാരി ണിയും പാപിശ്ചയും, സ്വന്നരത്തിൽനിന്ന് പുറത്താക്കി ഷ്ട്രോവള്ളും അതു രാജ്യപതി അണും. രാജ്യവൻ തന്നെന്നു ണേ ഈ ക്ഷുഠിഭാഗ്യവതിയുടെ സ്വന്നി. അംഗേരാ! ഈ സമയ മുത്തു—എല്ലാ വാത്ത് പറയുന്ന സമയത്തു്—പ്രിന്റർ പ്രിം ലൂഡിൽ ഇടിത്തീ വിഴുനില്ലപ്പോ. മകനേ, കാരാ, ഈ വാത്ത് കേട്ടിട്ടു് നിന്നും നിന്റെ അംഗുഖ്യുടെ പേരിൽ ദാവദൂഷ്ട തോന്നുന്നേണ്ടോ? ഞാൻ രഘുക്കലത്തിൽജാക്കംഗളും, കളിക്കുകളിലും, വിഗ്രഹമവിച്ഛുഭവും, അംഗുഖ്യും വരുത്തി ദാവച്ചു. ഞാൻനിമിത്തം ബാലിവയ്ക്കുപരായ പാപക്കമ്മം രാമചന്ദ്രൻ തെരഞ്ഞെടുവിയ ഗാ. ഞാൻനിമിത്തം ലക്ഷ്മായും ഉണ്ടായി. ഞാൻനിമിത്തംതന്നെ १५തുണ്ടാം മുതാഖ്യപ്പാർഡു മുറിവേല്ലും ഇടവന്നിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഇക്കുപാക്കവംഡ തനിനു് ഒരു ബാധതന്നു. ദിർശിക്കുത, മരണം, രഹിതം കാരം, സർവനാശം എന്നവേണ്ട, എല്ലാ അന്തര്രണ്ടള്ളടു യും ദ്വേത ഞാനാണു്. അംഗുഖ്യും ഞാൻ ഒരു യുമകേതു വായിത്തീസ്തു. ഞാൻ പാപമാണു്; അഭിശാപമാണു്. മക ഓ, നീ എന്ന വെറുക്കുന്നോ? “കാരാ, പറയു. നീ ചുനു വെറുക്കുന്നോ? ഞാൻ വിട്ടിരു വെളിക്കാക്കപ്പെട്ടവളാണു്; ഒപ്പതുല്പന്നായ എന്റെ സ്വന്നി, ജീവന്റെവന്നുമെന്നപോലെ എന്ന കുറെ എന്തെങ്കുളംതു. ഇതെല്ലാം ഞാൻ ഇന്നു് അവന്നതൾിംസ്ക്രിയായിട്ടു് നിന്നൊടു സമ്മതിച്ചു പറയുന്നു. മകാന കാരാ, പറയു. നീ എന്ന വെറുക്കുന്നോല്ലോ? ലവ, പറയു. എന്താണു്? എന്നും മിണ്ണാത്തതുു്? അങ്ങ തു് അങ്കതു്! നിന്നും എന്ന വെറുക്കുതു്. നിന്നുള്ളാണു് എന്റെ പ്രദയത്തിനാൻറുംയനു—എന്റെ ജീവിതസർം സ്വാ—എന്റെ നേരുന്നള്ളടെ ജോതില്ലു്. ഞാൻ പാപി പുഡ്യാണു്; അഭാഗിനിയാണു്; എന്നാലും നിന്നുള്ളടെ അംഗുഖ്യും തന്നെ. എന്തു ദിനയും മീനയും അയിരുന്നാലും ഈ

എങ്കിൽ അവളുടെ പ്രദയത്തിലെ ഒരും... ഇവപ്പോൾ—നമ്മി
ഡാനു് നിഃബന്ധം ലഭ്യമാറും വജ്രത്തിയതു്. അതുകൂടി
നിഃബന്ധം എന്നു വവ്ദുക്കണമെന്നും ശാരും പരിയത്തേക്കീ എന്നു
ഒൻ്റെ പ്രദയം ചിന്താവേച്ചും. എന്നുണ്ടെന്നു നിഃബന്ധം എന്നു
മിണ്ടാത്തതു്? കണ്ണാലും!

കണ്ണാലും—ഹാ! അഭാഗിനിയും ഇംവിതയും അതയ മാതാവേ!

(പ്രേംക്രാന്.)

സീത—വാസന്താ, വാസന്തി, വരാന്നള്ളത്തല്ലും വന്നു. എന്നു
ഒൻ്റെ ഇംവത്തിഒൻ്റെ പരമസ്മീമ ഖതാണു്: ഖതിലയിക്കം
ശിഖം എന്നുണ്ടു് ഉണ്ടാവാനള്ളതു്? സപന്തചത്രൻ. മുണ്ടാ
ദിപ്പിയോടുകൂടി അടച്ചക്കൽനിന്നു് പൊയ്ക്കളുംനതിൽ കവി
ഞ്ഞു് പ്രാണാന്വക്കമായ ശിഖം മാറ്റുള്ളിട്ടു് വാസന്തി,
ചീനൻ്റെ നെബുവിൽ അതരോ ഏ വലിം ശാലകെട്ടിവെച്ചു
രിജന്നതുപോലെ തോന്നുണ്ടു്. നേരുംപുരുഷ മുഖിൽ അ
നധകാരംപ്രാപ്തിക്കുന്നു. സോഡൻി, എന്നു താങ്കിക്കാപ്പുക.

(ഉർച്ചമിക്രാന്.)

വാസന്ത—ലവ!

ലവൻ—അമേമു, അമേമു.

വാസന്തി—ലവ, വേഗം വെള്ളംകൊണ്ടുവരു. നിഃബന്ധം
അമു കൂർച്ചിപ്പിച്ചിക്കുന്നു.

(ലവൻപും അമേമുപും സീതയുടെ ദുഃഖത്തു തളിക്കുന്നു)

വാസന്തി—സദ്ഗാരി, സീതേ, അമേഹാദി തൊൻ ചീരു് സാ
രാനം നഞ്ചുണ്ടു് എന്തുപരിത്തു് എന്നു സദ്ഗാരി സദ്ഗാരി
രിജ സമാശപാസിപ്പിക്കുന്നുണ്ടു്

ലവൻ—അമു, എഴുന്നേറാലും, എഴുന്നേറാലും. അമുയു
ടെ പ്രിയചത്രനായ ലവനാഥു് വിളിക്കുന്നതു്. എന്നിക്കു
കാമ്മഡോടു് ലേശം അനാദംമില്ലപ്പേബാ. എന്നു എന്നാടു
നന്നം മിണ്ടാത്തതെന്നു്? അമു, മരിയാക്കേ അമുയുടെ
സ്ഥാനം എന്നു പ്രദയത്തിലായിക്കുന്നു; ഇന്നുമതൽക്കു
എന്നു ശിരസ്സിലായിരിക്കും. പ്രിയ ഇനന്നി, നിഃബന്ധം

എന്നും അരാധ്യദാവത്തായിത്തിന്നിരിക്കുന്നു. ആ ചരണ ധൃതി നല്ലോ എന്നു അശീർവ്വദിച്ചും. (കർട്ടംവിഴും.)

ഭാഗം ഒ.

[സമംഗം—ംജസം; സമം—പ്രാതകംഡം.]

(രംഗം, ലക്ഷ്മണം; അശുദ്ധവകുംഭി ദനികളും.)

അശുദ്ധവകുംഭം—മഹാരാജാവേ, യജ്ഞത്വാപകരണങ്ങൾ ഏപ്പും സഖാവും മഹാരാജാവും അനുഭവിച്ചു. നിമ്മത്രണം അനുസരിച്ചു അനുനക്ഷം രാജാക്കന്മാർ മഹാരാജാവിനാന പഠിക്കാനായി പുനിച്ഛണ്ട്.

രാമൻ—മനിവര, തൊൻ മുന്നുനായിരിക്കുന്നു.

അശുദ്ധവകുംഭം—സാഗരംപ്രാണം ത്രീഖിലെ സർവ്വജനങ്ങളും രാമചന്ദ്രാൻറെ മുഖം ശാഖാശാഖാങ്ങളെ ഗംഭീരസ്പംതിൽ വാഴുന്നു. അഭ്യാസം അഭ്യാസം അഭ്യാസം! രാമചന്ദ്രൻ ഇഷ്ടിക്കുന്നു! ഏനിന്നും ഏപ്പുവയ്ക്കു മാറ്റുന്നുണ്ടിനിനും ധന്യവാദം ദാരുപ്പുട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

രാമൻ—കതിരി ഏവിടെ

ലക്ഷ്മണൻ മഹാരാജാവേ, യജ്ഞതാഡ്രം ദണ്ഡയാരംബന്ധത്തിലാണോ.

രാമൻ—അരുരൈക്കില്ലോ യുദ്ധം ചെയ്യോ!

അശുദ്ധവകുംഭം—ഈഭ്യാസം അഭ്യാസം ഇതു സംസാരത്തിൽ എത്തു ശാത്രുവാശം തുടർന്നു ദക്ഷിണാട്ടിലും സകലം രാജാക്കന്മാർ നാമവാൻറെ നാമവാന്നും രാമചന്ദ്രാനും ഏകമുഖ്യതായി ചാത്രം സ്വീകരിച്ചുകഴിഞ്ഞുണ്ടോ?

(പ്രഥമപാഠകൾ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

പ്രഥമപാഠകൾ—മഹാരാജാവിനാന അശീർവ്വദിക്കാനായി വാഴുകിമെന്തി വന്നിരിക്കുന്നു.

രാമൻ—ഏവിടെ അതിരീമും തെന്നു സമ്മാനപൂര്ണമാണ് പ്രതീക്ഷിച്ചുവരു. തൊൻ അദ്ദേഹത്തിനെ പ്രതീക്ഷിച്ചു

കൊണ്ടോ ഒന്നെല്ലാവിളന്നുവും ഗംഗാവരിയും. അംഗുഖിയും വേണ്ട. എന്തോൻ്തുനന്ന ചെന്ന കൂട്ടുകൊണ്ടു വരാം.

ലക്ഷ്മണൻ — വേണ്ട, വേണ്ട! എന്ന് അദ്ദേഹത്തിനെ ഏതി അറബി കൊണ്ടുവരാം. അതല്ലെങ്കിൽ അപ്പും വിശ്രമം നല്ലി അതിമിസൽക്കാരത്താൽ സ്വർഘജനാക്കിയതിനാൽ റൈഡിംഗ് ശുഭ്രാന്തരാജു കൊണ്ടുവരുന്നതാണ് ഉച്ചിതം. മഹാരാജാവേ! എന്തോൻ്തുനന്ന പോവാം.

രാമൻ — ലക്ഷ്മണൻ, ശരിതെന്ന. അംതിമിസൽക്കാരത്തിന്റെ കാലും ചുറികിഴക്ക് വിട്ടുപോയി. വേഗമാവാട്ട. അതിവേ ശം പോവുക. (ലക്ഷ്മണൻ പോകുന്ന.)

ശ്രദ്ധൻ — വാലീകിമഹാഷിക്ക് നിമത്രുണ്ടുവരും അയച്ചക്കാണ്ടു മെന്ന തോന്നുന്നില്ലെ. എന്ന് കാക്കുന്നില്ലെ. അതു കൈ വഹിയ പ്രകാശമായിപ്പേശും. നിമത്രുണ്ടുകൂട്ടുതെ ഇതു കൂറുതു നിന്നും ശുഭ്രാന്തരാജു വരാൻ ശമത്രാവഹനും?

രാമൻ (സ്വഗതം) അദ്ദേഹത്തിന്റെ അത്രുമത്തിൽ അഥവാ കല്പി തുറൻ നിവൃത്തിനും ഗ്രഹത്തിൽനിന്നും രാജ്ഞിക്കുള്ളതെ സീത അംഗേംപ്രാപിച്ചു. അതു അത്രുമത്തിൽ അതു കോമ കൂമാര ലത പറിപ്പിടിച്ചിരുന്നും ഇപ്പോൾ തീരം ഉണ്ടുമുണ്ടുവിശക്തിം. ഹാ! അഭേദിനി സീതേ! ശ്രൂണഷി പ്രാൻ സീതയുടെ സൗഥ്രതിഖാൽ പരിപ്പിണ്ടുന്നുണ്ടും. അതിനാൽ അദ്ദേഹമം റൂപനാൽ സർവ്വത്വം പൂജ്യനീയമനുകരണ.

(ലക്ഷ്മണനുംടക്കുടി വാലീകി പ്രവേശിക്കുന്ന.)

രാമൻ — ഭഗവാൻ, രാമൻ ഭഗവത്പ്രാണങ്ങളിൽ പ്രാണമിക്കുന്ന.

പംഖീകി — മഹാരാജാവേ, ദീപ്മംഗളജ്ഞാനാധ വേദിച്ചാലും. എന്ന് സകല ശ്രൂവമണംഡിം നമസ്കരിക്കുന്ന.

(സകല ആംമണങ്കും വംഖീകിരെയും നമസ്കരിക്കുന്ന.)

വംഖീകി — (വസിപ്പുനോട്) നിന്നുള്ളെല്ലു വസിപ്പുമഹാഷി!

വസിപ്പുന്ന് — അങ്കെ, എന്തോൻ്തുനന്ന.

രാമൻ — അവിടുന്നാം ഇതുകൂടംനടന്നവളരെ ക്ഷേരിച്ചക്കാണ്ണം.

വാല്ലീകി—മഹാരാജാഭാവ, നടക്കാതെ നിപുണത്തിയിശ്വരാഃ! വെറും തദ്ദോഖവലത്താൽ മുരസ്സമവസ്തു സമീപത്രം വരിക യില്ലെല്ലാം?

രാമൻ—മഹാഭാഗ, ഇന്ന് അവിട്ടുനു് എഴുന്നാക്കളിയതിനാൽ കാൻ കൃതായ്മനായി.

വാല്ലീകി—രാജാരാമവന്റെ അശോകമേധം തുടങ്ങാൻ ഒപ്പാക്ക നാവന്നാക്കു. ഇരിതവരെ രാജാവിനെന്ന പർശിക്കാൻ എന്നി ക്കു ഭാഗ്യാശിശ്വായില്ല. അതുകൊണ്ടു് നിമന്ത്രണം എന്നു ഇല്ലെങ്കിലും ഈ ത്രാവസരത്തിൽ ഇങ്ങോട്ടു വരാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചുതു.

രാമൻ—ഭഗവൻ, നിമന്ത്രണപത്രം അയയ്ക്കുന്ന ഭാരം മുതൽ വനനാത്മണം ഏല്ലിച്ചുതുന്നതു്. അവിട്ടുനു ക്ഷമിക്കണം.

വാല്ലീകി—രാമ, എന്നിക്കു നിമന്ത്രണപത്രത്തിന്റെ അവലു മൊന്നം ഇല്ല. ദിക്ഷാത്മന ശ്രൂവമണ്ണപുത്രത്തിയാണെല്ലു. തൊന്നം ശ്രൂവമണ്ണനാണു്. ദിക്ഷകൊണ്ടുതന്നെ ഉദരത്തെ പാലിച്ചുവരകയും ചെയ്യുന്നു. നിമന്ത്രണം ഉണ്ടായാൽ നന്നു്. ഇല്ലെങ്കിൽ ക്ഷണിക്കാതെ തന്നെ വന്നു ചേരും. കൊള്ളും. അശോകമേധം വളരെ ശ്രദ്ധമായ ഒരു ദാജന മാണം. അതിഭേദയ്ക്കു ശ്രമം ചെയ്തുടങ്ങിയിരിക്കു തമാശി. ക്കലഗ്രാ വാസിയുണ്ട് സമൂപസ്ഥിതനായിരിക്കു വേൾഡ് ഇന്ദ്രാനാട്ടു ഉത്തമധിക്ഷണം അതരംഡിക്കാതിരിക്കാൻ തന്ത്രിപ്പാല്ലു. എന്നാൽ മഹാരാജാഭാവ, സമധാനമില്ലി അതരാണു് എത്ര ഭാഗ്യാലിനാി എത്ര പൂജ്യപ്രാബന്ധം അഭി കരിക്കുന്നു.

രാമൻ—സീതയുടെ സ്വന്നപ്രതിമവച്ചുകൊടു് ഈ ദജ്ഞം നിർവ്വഹിക്കുമെന്നാറുള്ളിരിക്കുന്നു.

വാല്ലീകി—അതു് എന്നുണ്ട് പറഞ്ഞതു്? എന്നാൽ തീരെ പുല്ല നായിപ്പൂണി; കാതു നല്ലപോലെ കുപ്പക്കുന്നില്ല. അരാണു്

രാമൻ—സീതയുടെ സ്വന്നപ്രതിമി.

വാല്പീകി—പരമാത്മാരാമ, നീ യന്നുനാണ്. വഞ്ചി, എന്നാൻ ഈ വാത്ത് കേൾക്കണ്ണാൽ യന്നുനായി.

രാമൻ—ഞാൻ യന്നുനോടു ഭഗവൻ, രക്ഷിത്താബും, രക്ഷിത്താബും. ഈ വ്യംഗ്യംബാധിനം അവിട്ടുന്ന നീത്തണ്ണമേ. ആച്ചിരം പര, അംഗങ്ങളുടെ ഗ്രാമതിംസ്താരം എന്നാൻറെ പ്രസ യത്തെ അത്യുന്നം പിഡിപ്പിക്കുന്നു. മഹാശ്വേഷി, പത്നി ദ്രോഹിയും അത്രാചാരിയും അദ്യ ഞാൻ യന്നുനായാൽ പിന്നെ വോകത്തിൽ അതാണ് പാപിച്ചായിട്ടുള്ളതും എന്ന യന്നുനേന്നു വിളിച്ച ധിക്കരിക്കുന്നേ!

(പ്രാഹപംബകൻ പ്രവർഖിക്കുന്നു.)

പ്രാഹപാലകൻ—മഹാരാജാവേ, ദണ്ഡകാരണ്ട്രതിങ്കിനിന്⁹ രാജാസൈന്യം ഹട്ടിക്കുള്ളിട്ടുതുയി ദ്രുതൻ വന്ന പറയുന്നു.

രാമൻ—(ഞേടിയിട്ട്) റീലും അവനെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവരു. അവൻ കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്ന വത്തമാനം കേൾക്കാൻ ഞാൻ തഴുംാറായിരിക്കുന്നു. (പ്രാഹപംബകൻ പോകുന്നു.)

രാമൻ—ലക്ഷ്മി, ഞാൻ പ്രഥമം ഈ ദ്രുതൻറെ മുപ്പത്തിനിന്¹⁰ ഏടുന്നു ഒരു അതുതവാത്ത് കേൾക്കാൻ ദേശകയാണെന്നു ഒരാന്നാണ.

(പ്രാഹപംബകനോം ടുട്ടി കുതൻ പ്രാശിച്ചിട്ട് പ്രാഹപംബകൻപോകുന്നു.)

രാമൻ—ദ്രുത, എന്നു വാത്തുകുംകൊണ്ടു വന്നിരിക്കുന്നതും¹¹ ദ്രുതനും മഹാരാജാവേ—(ഭിഞ്ചുതെ നില്ലുന്നു.)

രാമൻ—പറയു. എന്തും ഇടയ്ക്കു എ ത്തിക്കളുണ്ടെന്നതും¹²

ദ്രുതൻ—മഹാരാജാവേ

രാമൻ—ഇതുമാത്രമേയുള്ളൂ വത്തമാനം അദ്ദേഹ വെറെ വല്ല തും പറയുന്നതോടു ഏന്തും മിഞ്ചാര നില്ലുന്നതും¹³

വല്ലതും പറയുന്നതോടു ഇല്ലായോ?

ദ്രുതൻ—മഹാരാജാവേ, അദ്യെം അയച്ചിരാലും.

രാമൻ—പറയാനുള്ളതു നിർണ്ണയം തുറന്ന പറഞ്ഞുകൊള്ളുക.

എന്നിട്ടും മിഞ്ചാൻ ഭാവമിഴല്ലോ എന്നാൽ ഞാൻ ചോദി

ക്കാം. ദണ്ഡകവന്നതിൽവെച്ചു ക്കറിര വല്ല തിക്കിലേയും ഓടിശ്ശുജ്ഞിളങ്കതാം ഇന്നിയും മിണ്ടാതെ മുങ്ങബൈദ്ധവ്യുമ്പ് ലെ നില്ലുന്നതുന്തും പ്രാന്താണ് വിഭാഗംാംപായു. കിഴിച്ചു നോക്കിാക്കാണ്ടു നില്ലും തെരുവും ഉണ്ടു.

കൃതൻ — മഹാശാഖാവേ, ക്കറിരായെങ്കിൽ ബാലകൾപിടിച്ചുകെട്ടി.
രാമൻ — അതിൽപിന്നീടും ?

കൃതൻ — ക്കറിരായ വിചുവിച്ചുകൊണ്ടുവരാനായി മഹാശാഖാവി സ്ത്രീ അന്നജനായ ശത്രുഘ്നിൻ പോശി.

രാമൻ — ശത്രുഘ്നിൻ പോശാം എന്നിട്ടും ?

കൃതൻ — ശത്രുഘ്നി മരിഞ്ഞെടുവായി.

സഭാവാസികർ — ഭാന്തുപിടിച്ചും? ഭാന്തുപിടിച്ചും? വൈറും നേരംഡോക്ക പറയുന്നോ?

രാമൻ — ഒരത്തുസമാചാരം കേരളക്കാർപ്പോകയാണെന്നോ തൊൻ നോരത്തു പാതയ്ക്കില്ലോ? (ക്കത്തേംട്) നീ ദിവാസപ്പും കാ ശൈകയാണോ?പോതു! നിനക്ക് ഭാന്തുപിടിപ്പെട്ടുകാണും.

ഒര വൈറും ബാലകനാൽ ശത്രുഘ്നിൻ പരാജിതനാവുകയോ? വാല്പീകി) — (ക്കത്തേംട്) ഈ ബാലകന്റെ പേരു് എന്നാണോ?

കൃതൻ — ലവൻ എന്നു

വാല്പീകി — ലവനോ? ദണ്ഡകവന്നതിനുള്ളിൽവെച്ചുണ്ടോ ഈ സംഭവം?

കൃതൻ — അരതേ.

വാല്പീകി — ബാലകനു പരുതപതിംഗളിവയ്ക്കുപ്പായം കാണുമോ?

കൃതൻ — അരതേ, അതു പ്രായമേ തോന്നുകയുള്ളൂ.

വാല്പീകി — (രാമതേംട്) മഹാശാഖാവേ ഈ കൃതൻ പറഞ്ഞതു മഴുവനും പരമാത്മാവിഭിക്കാനാണ് ഇടയുള്ളതു്. ഈ ലവനു തൊൻ അരിയും.

രാമൻ — മഹാഷ്ഠി, ഈ കൃതൻ പറയുന്നതു സത്രമാണെന്നോ? മലക്കടിമാറ്റത്തെ പാശുന്ന് ശത്രുഘ്നാന ഇയിച്ചുകാണുമെന്നു മഹാഷ്ഠി വിശ്വാസിക്കുന്നോ? നല്ല നേരംപോക്കതനും.

വാല്ലിക്കി—മഹാരാജ്യാദ്യ, നേരത്തോക്കാനമല്ല. ലാൻ ഒരു സാധാരണ ബാലകാർണ്ണ.

രാമൻ—അവൻ എത്ര കലത്തിൽ ഇനിച്ചുവന്നാണ്?

വാല്ലിക്കി—രാമചന്ദ്രനാജ്ഞാവലതന്ന പ്രസിദ്ധവും ശ്രദ്ധവുമായ കലത്തിൽ ഇനിച്ചുവൻ തന്നെ.

രാമൻ—സൃഷ്ടിപംശത്തിനു സംബന്ധാതു കലത്തിലും അഭിപ്രായം, അതു ബാലകാൻറെ പിതാവാരനും കേൾക്കാം.

വാല്ലിക്കി അവനാൻറെ പിതാവും അദ്ദേഹഭ്യാപരിശാശ്വാം റാമചന്ദ്രനാണ്.

രാമൻ—ഗൈവൻ, ഈ ലവൻ സീതയുടെ പുത്രനുണ്ടെന്നും പരിച്ചുന്നതു്?

വാല്ലി—അങ്കേ, തൊൻ പരിച്ചുന്നതു മഴുവാറം പരമാത്മമാണു്. ലവനം കശാരം അദ്ദേഹത്തുന്നതുനുള്ളതിനും മുഖം ; രണ്ട് സുക്കിളിഞ്ഞു്. അതുനേട്ടോത്തും ഭാനകിളിഡു ഗർജ്ജത്തിൽനിന്നു് ഏകാൻറെ അതല്ലുമത്തിൽവച്ചുണ്ടു് ഇനിച്ചുതു്.

രാമൻ—അതു ക്ഷമാരഥാർ ഇപ്പോൾ ഏവിടെ പാക്കണാം?

വാല്ലിക്കി—രാജ്യാദ്യ, അവൻ മാതാവിനുന്നുള്ളതി അതല്ലുമത്തിൽ പാക്കണാം. തൊൻ ഇത്തരും വന്നതു് കശലവഘാടം അവക്കുശമിച്ചു രാജ്യ ധികാരം വാന്നിക്കാട്ടകാൻ വേണ്ടി മാത്രമാണു്. മഹാരാജ്യാവു് അതിനും കിട്ടി തൊൻ അവരെ മാതാവിനുന്നുള്ളതി ഇവിടെ കാണ്ടി വന്നു ഏല്ലിക്കാം.

രാമൻ—മഹാദേശ്, വേണ്ട വേണ്ട. തുണ്ട് വിശ്വാസത്തിൽ പുജ്യി വക്കിം തന്നെഴുടെ ഭായാപത്രാദികളിൽ സ്വന്തപരമാണു്. അയി കാരമുണ്ടു്. രാജ്യാവിനമാത്രം അവരിൽ സ്വന്തപരമില്ല; അയികാരവുമെല്ലു.

വാല്ലിക്കി—ഇതു് അതു് പാരഞ്ഞുതന്നെ.

വസിപ്പുൻ—മുന്നെ, ഇതു് ശാന്തിയിലിഡാണു്. രാജ്യാവിനാൻറെ പത്രി അവരാൻറെ രാജ്യവും സന്ധാനങ്ങൾ പ്രജകളുമാണു്.

‘പ്രജാരണജനമാണ്’ റാഡിവിന്റെ ഏകകർത്തവ്യം. അതുണ്ട് അവാൻറെ ഭീവിതാശാരാശം. റാഡിഷിവിതം വെറും വിജയാദമല്ലെന്ന്. അതു കയ കണ്ഠാരസാധനങ്ങാണ്. റാഡാവി ന്റെ ഭീവിതം പൂർണ്ണരൂപയല്ലെന്ന സന്ദര്ഭതന്മാനം ഫോശിക്കുന്നു.

ഹാളിക്കി—വസിപ്പും, നിന്തപം പറയുന്നതിന്റെ അർത്ഥമെന്തും? എന്നും പുല്ലും മുഖവാരമായ ഒരു ആചിത്യാണ്. ഒരു കാലത്തു ഭീവഹത്യാടി പാപകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തിട്ടുവന്നമാക്കാൻ. ഏറ്റവാലും ഇങ്ങനെന്ന ഒരു കരണാരവ്യാസമു—നിന്തുമ്പും നിപ്പിച്ചും അരയ ഒരു രാജനീതി— എൻ്റെ ഏ ഷൈറ്റ് കേട്ടിട്ടില്ലെന്ന അനാത്മ്യാമിക്കറിയാം. ഒരു, ഒന്നും, അഞ്ചാഡം, ഒക്കെ മുതലായ പവിത്രഭാവങ്ങൾ വിശ്വേതി നാാട്ടുക്കുള്ള സവാൽമാണ്. റാഡാവിനിനു മാത്രം അവയ്ക്കും അവകാശമില്ലെന്നും റാഡാവിനും ഇവയെന്നുംഉണ്ടായിരുന്നേന്നും കണ്ടും! കണ്ടും! ആശിശ്വര, നിന്തപം ഗ്രഹം സ്ഥനായിതന്നുകൊണ്ട് ഇവിധം പറയുന്നല്ലോ! ഇം വാക്കുകൾ നിന്തപംക്കു തീരുമായോജിക്കുന്നില്ലെന്ന്. റാഡാവിനു വിവാഹം കഴിക്കാം; എന്നാൽ പതിനിഡിയം പുത്രനാരിമും അയാൾക്കു സ്വന്തപരം പാടില്ല; ഒന്നും പാടില്ല; അപ്പോൾ അന്തിമന ആശങ്കിൽ റാഡാവിനിനു വിവാഹം ശാസ്ത്രനീഡിയിലുമാക്കുന്ന എന്ന വിഡിക്കാണ്ടത്തു് എന്നുകൊണ്ടും? ഇങ്ങനെന്ന ഒരു നിയമം ഉണ്ടായിതന്നുകൂടിൽ, അതു മുൻ നേരകാലം എത്ര സാന്നായിരിക്കുമാറിതനു! ഇതുപേരുള്ള നിപ്പംമായിരിക്കയില്ലെന്ന്.

വസിപ്പുൻ—(രാമനോട്) അങ്ങെന്നയാണുകൂടിൽ, രാമചന്ദ്ര, നീ കാലവാഹാര പുതരായി സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളുക. നിന്തക്കും വേറാ പുത്രനാരില്ലെല്ലോ. അവൻ രണ്ടുപേരും നിന്റെ പുത്രനാർ തന്നെയെന്ന വാളിക്കിമഹാഷ്ടി പറയുന്നു. അതിനാൽ നിംബയം അവരെ കൈക്കൊണ്ടും.

വാഴീകി—സീതയേയോ?

വസിപ്പുൻ —എഴുവത്തു, അതു നീതിവിഭാഗം! ധർമ്മം സാരമല്ല.

വാഴീകി—വസിപ്പുണ്ട്, ഏതുകുണ്ട്? ഇനന്നും മുതജീവി വനവംസിയായ ഒരു മുൻവന്നായതുകാണ്ടു ചേരടിയുകൊള്ളുന്നു. കധാത്മൻ, ഏനിക്കു ധർമ്മത്തെപ്പറ്റിയിട്ടും മറ്റും അധികമാനം അറിവാത്തതിട്ടും.

വസിപ്പുൻ—എത്ര കാരണത്താൽ സീതയെ പരിത്യജിച്ചു, അതു കാരണം ഇങ്ങും നശിച്ചിട്ടില്ല.

വാഴീകി—കാരോ, മനസ്സിലായി. ഇങ്ങും മനസ്സിലായി. ദേവൻ, ക്ഷമിച്ചാലും. ഈ സദയേധം, ഈ ക്ഷേത്രങ്ങളും, ഈ വാഴുമണ്ണയലങ്ങേധം, അതു നിഃവാചനത്താൽ കല്പിച്ചമാക്കാതിരിക്കുണ്ടോ! അതു നിഃവാചക്കും തീരുമായ അവമാനത്തിനു സമാനം—അതി കറിനമായ അത്രുംചാരം അതിനു സമാനം—വിഷലിപ്പമായ കംാരിക്കു സമാനം— അതു സുഖകാമജീവനായ പ്രദയത്തിൽ അത്രുന്നതീക്കൂമായ മറി അപൂർവ്വക്രിയയായാണു. അതിനു മഹിതനന്ന സാക്ഷി. അതു കൂടുതലും, അതു അപവാദചും അമാരകയും അന്ത്യായമല്ലോടു മഹിരാനമല്ലും. രാമചന്ദ്രൻ, നീ സാക്ഷിയാൽ ധർമ്മാവത്താനു എന്നോ ഏന്നോ എന്നോ നല്ലപോലെ അറിയാം. എന്നാൽ എത്രും കത്തക്ക്കത്തിനാൺ ചക്രവർത്തിക്കുപെട്ടു നീ സാധ്യിഭാനു പത്ര ഡേഛും ഈ വിധം പെയ്മാറിണ്ടോ മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല. വസിപ്പുൻ—മഹാമാത്ര, രാമൻ കത്തപ്പുചുവാലനാത്മം—ഈജു ധർമ്മപരിരക്ഷണാത്മം—ഈതൊക്കെ ചെയ്താണോ. ഒപ്പു മോ വലിച്ചള്ളും കത്തപ്പും വലിച്ചരും?

വാഴീകി—മഹാഭാഗ, സപ്പത്തിനെ സംബന്ധിച്ചു പതിക്കു കത്തപ്പുചുമാനമില്ലോ? മഹാഭാഷാചു, സപ്പത്തിക്കും അതു ശ്രദ്ധയം അതുള്ളാതു് പതിചുടെ കത്തപ്പുമല്ലോ എത്ര ശാന്തം വിധിച്ചിരിക്കുണ്ടോ? പതി അടച്ചമാടുകാളിട്ടുംപാലെ

തേര്താവീരൻറെ വെറും സഹായാനോടു കൂടിവിക്രയസാധനമാണോടു അണ്ണയുടെ ഇച്ചുഡ്യോ ദച്ചിഡ്യോ ദോജിത്രുതുപോവാവ ഭാർത്തയെ ഒക്കെങ്ങാലുള്ളുന്നതിനും അതുകൊം നല്ലോ പുത്രശാന്മാനത്തുംപോലെ സ്റ്റീക്സം പ്രദയമില്ലോ സുപ്രദേശങ്ങൾ, മാനാവമാനങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ സ്റ്റീപ്രദ അത്തിനാൽ അംഗവൈക്കാടിഡിൽ പൊട്ടുന്നില്ലെന്ന വരദോ നല്ലു കൂടി! സീതെ അണ്ണയുടുടർന്ന ധർമ്മപത്രിശാഖാനാളി സംഗതി മറന്നകളുംതെത്തു അപമവാ അണ്ണു് മഹാരാജാവും സീതെ വെറും പ്രജയം ആതാഞ്ഞാശു ഭൂഷിംഖാചുട്ടിട്ടു നേരാക്കിയാലും, ഈ പ്രപുത്രി കരികിടിനായിപ്പോയില്ലോ നീംപരാധിനായു സീതെ അണ്ണങ്ങയുടു സീതെ അണ്ണങ്ങയുടു സകടം മോധി പ്രിച്ചാൽ, അതിനാന മനസ്സിൽത്തെ കെട്ട്, സ്വാധാനസ്തു മായ ഒരു തീച്ചു ചെത്തുണ്ടതു് മഹാരാജാവായ അണ്ണയുടെ കത്തവ്യമാളു് ധർമ്മാത്മാവായ രാമചന്ദ്രൻ ഇന്നു് അണ്ണ നോയുള്ള ഒരു സ്വാധാവം ചുരത്തിനാൽ അവഗ്രഹില്ലെന്ന തീച്ചുപ്പുട്ടതിശത്രാനാൽ ഗാരമമന്ത്രു്?

രാമൻ—ഞാൻ അണ്ണങ്ങനെ തീച്ചുപ്പുട്ടതുകൂടില്ല ചെയ്തു്. അതിനാളു അധികാരം പ്രിക്കില്ലോ; അതു വിഷയത്തിൽ എന്നാൽ തീരെ അസമർത്ഥനാണോ.

വാട്ടീകി—പ്രിതു്! അധികാരം ഇല്ലോ, രാമചന്ദ്രി വിച്ചാരണി ലാം നീതിനാശ്ചിരം രാജാസിരാസനന്മാരം അരയ അണ്ണയുടെ ഇവരുത്താനാം മുമാതിരി. വാക്കുകൾ ചുണ്ണനെ ചുറപ്പുട്ടു ലേശാംപോലും സങ്കോചം തോന്നാനില്ലോ അണ്ണ നെയ്യാശങ്കിം ഇം സിംഹാസനത്തിൽ പ്രിന്തിരു് ഇരിക്കുന്നോ? ഇം രാജാഭാഷ്യം കൂറ വലിാച്ചുറ്റു തെരുക്കളുംതു തെന്നു് ശിരസ്സിൽ ഇം ഉള്ളപ്പലമായ കീറിടം പ്രിന്തിരു് യരിച്ചിപ്പിക്കുന്നോ വിച്ചാപ്പീലം അഭിനാശിക്കുന്നതും പ്രിന്തിരു് സിംഹാസനത്തിൽനിന്നു് ഇരഞ്ഞുക! കീറിടത്തെയും രാജാഭാഷ്യംതു ദുരം പ്രിന്തിരുക്കുന്നതും ചെ

ഇക്കാവിതനത്തിൽ അസമയമായിട്ടുള്ള വർഷാജ സിംഹസനത്തിൽ മുൻക്കൊന്തു ഉച്ചിതമല്ല. വല്ല വന ത്തിലേക്കും പോകത്തോടി അതാണ് ഉചിതം. രാമ, ദാർശക നിലപുഴുടെ ഭൂപ്ലാറവും പരിസ്ഥിതി മുണ്ഡാനാ അരണ കിങ്ങ് ആത്മാദാഹാത്മാത്തിൽ ഒരു വിദ്യാജ്ഞ ദാഖാവും കേൾക്കുന്നു. (വസിജ്ഞാനം) മഹാശ്രീ തു, എൻ വെറ്റു മുൻപെന്നാണ്ണകിലും നിഃബന്ധം അഭിപ്രായത്തെ തു പ്രൗഢം അരണ ഓ സവോൽത്തപ്പമായിട്ടുള്ളതു്. പ്രൗഢം വഴിാതുളിച്ചുകാണിച്ചുകൊടുക്കുന്നു; കത്തവ്യം അവ വഴിയെ ചരക്കുന്നതെ ഉള്ളു. പ്രൗഢം ഉപദേശിക്കുന്ന, ധിയിക്കുന്ന; കത്തവ്യം അവ ഉപദേശാത്തതെ—വിധിയെയെ—അറബാത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. പ്രൗഢം വെറുതെ തേമല്ല; ഉദ്ദനാശിനി മിന്നയോ സ്വർഘമോ അല്ല പ്രൗഢം സത്രമാണ്; പുണ്യമാണ്; ഏറി കല്പം മില്ലുല്ല. ഏവിനും ധർമ്മമുണ്ടോ അവിടെ പ്രൗഢം ഉണ്ടുണ്ടു്. പാപമുള്ളിടത്തു പ്രൗഢം നിശ്ചിക്ഷാദാഖം ചെയ്യുന്നില്ല. പ്രൗഢം പ്രക്രിയാ, കത്തവ്യം അണിംഗം കുക്കരം മാണം. വിദ്യാത്തിന്റെ സ്വപ്നിസ്ഥിതി സംഭാരകത്താ വായ ജഗദിസ്ത്രാംബന്ധി സ്വത്രാംതന്നെ പ്രൗഢമാകുന്നു. ലൗഖികനിയമങ്ങളും സമാജവുമെല്ലാം പ്രൗഢത്താർസം ലഭിതമായിരിക്കുന്നു. അപുമതരു—പരിത്രാലുമായ പ്രൗഢത്തെ—പരിസ്ഥിതിയുടുത്താൽ ബന്ധപ്പെടുന്ന പുതിയ പുതിയ സ്വപ്നികൾ നിഃവിച്ഛുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്. പ്രൗഢം പവിത്രവും സചൈതനവും മുകാഡൈത്തകവും മുഖവും അരണക്കിൾ! കത്തവ്യം നിഃജീവ രൂപം മുകവും ഹിമത്ര ലൂപം ഇയവും നിഃബന്ധാവും കരിക്കരിന്നുമുണ്ടു്. വരണ്ണ ഭ്രാഹ്മിംഗൾ സാഖാവാദാപമവും അണ്ണേ. നിഃബന്ധാവും തിരുപ്പത്തെ സാക്കാരമാക്കിരിക്കുന്ന കുമ്മകാരൻപ്രൗഢമാ ആണ്. കത്തവ്യാക്കന്നതുാണു് ക്ഷാലത്തെ ചൊരിഞ്ഞതു ചുരിക്കാനിക്കുന്നതു് പ്രൗഢമായ മാസമാണു്. വരണ്ണ ഭ്രാഹ്മിംഗൾ സാഖാവാദാപമവും പൂരായ മുഖയന്ത്രിയും വന്നാണിച്ചു്, അതിനെന്നാലീതള്ളുമാകുന്നു.

പ്രേമം നിന്മലജ്ജവിന്തയും സുരഖിലകായ ദർപ്പവന്നിഗാധിം കാർം സൂപ്രപ്രദമാണ്. പ്രേമം ചിന്താസന്ധ്യമായ മാസുക തനിന നിന്ത എന്നുംപോലെ ശാന്തി നല്ലെന്നും. കർത്തവ്യം പ്രേമക്കേൽക്കാം ശ്രദ്ധിച്ചാണെന്നോടു(ഒമ്മനംട്)മഹാരാജാം അവ, ക്ഷേത്രവന്നു നോക്കിയാൽ ഇല്ല വിശ്വേം പ്രേമപരിപ്പു ഫ്ല്ലിമാംബന്നു കാണും. ദിനന്തവിശ്വാസത്തുമായ ഇല്ല നീലാ കാലം പ്രേമത്താൽ ഉത്തരസിതമായിരിക്കുന്നു. പ്രേമപ്രഭാവ തനാലും ഗാന്ധനത്തിൽ സുന്ധൻ ഉചിക്കുന്നതും നക്കിത്ത നേരം സ്പൃഹിക്കുന്നതും, മഹും സ്ഥിതയും വൊഴിക്കുന്നതും. പ്രേമപ്രഭാവത്താൽത്തന്നുമാണ് മേഘം വഷ്ടിക്കുന്നതും ന തിക്കൾ പ്രവഹിക്കുന്നതും. പ്രേമപ്രഭാവത്താൽത്തന്നുമാണ് വജ്ഞിക്കടിലുകളിൽ പുശ്ചിദപം വികസിച്ചു വിളങ്ങുന്നതും. പ്രേമ, അന്യകാരത്തിലും പ്രകാശം അരങ്കിട്ടിക്കാണ്ടിരി നാണും; പിരപ്രതിബന്ധം മാറ്റാകാരധ്യപനിക്ഷിപ്പിയും പാരി തുഡിപ്രേമമക്കന്ന വിജ സ്വർഘീയസംഗ്രഹിതം ദുരിപ്പുടി വിച്ചുപാകാണ്ടിരിക്കുന്നു.

വസിപ്പിക്കുന്നു — വാല്ലീകി, നിംബം ഭാഗിച്ചു തെന്നു തലവും തുടി ക്കൊണ്ട് പരിജ്ഞാം നാമതിക്കുന്നു, രാമചന്ദ്ര, ഹോരി വാല്ലീകിയുടെ അരജണതന്നുസാരം പ്രവർത്തിച്ചുവരും. ഭാന കിരയ കൈക്കാണ്ടാലും.

രാമൻ — ഇതുകാലത്തിനിടയ്ക്ക് ഏറ്റവിക്കു മുന്നാണ് സുപ്രഭാ തം ഉണ്ടായതും. നാബളുതനന്ന ഏല്പ്പാഡാരുടം കിംബുക വന്നതിലേയ്ക്ക് റിരിക്കും അതിശീലും പുശ്ചുകവ് മാനം തഞ്ചാവരി വജ്രാട്ട്. തൊൻ റിരിച്ചുവരുന്നതുവരെ ഭരതൻ രാജുകാഞ്ചുദപം നോക്കിക്കിണ്ടാജ്ഞം. നാഞ്ഞം യമാവിഥി സമ്പൂർണ്ണമാവഞ്ചു (വസിക്കംംനോട്) മുരുദേവ, അരതുന്തമുള്ള രാധ അവസരത്തിലാണ് അരാന്തുനും അരംഭംമെയം നട തന്നുകൊണ്ടു അരജണാപിച്ചതും. ഫേ, അവ, തൊൻ അ വിട്ടേന്തയ്ക്ക് ധനുവാദം ചെയ്യുകൊഞ്ഞും. അതിനെ

விகாசபங்கு” என்று அரசு மாதாக தகுதி மிகுந்தும். கலை படிப்புக்கும் வினாக்கள் பூரியாதிரிச்சலையும் படிமுகங்களையும் கொண்டுவருகிறார்கள்” என்று இனி ஒரு திடுவாஸ பஞ்சாங்கி ஆளுகிறது; இது யங்களைத் தூத்திலை கிடைக்கும் பூர்ணமாக நிதிகளைக்கொடுக்கி எழுவாக்கி நூவீண்டிரதாடிக்கும் ஸம்மானிக்கிறது. (வாழிகியோங்) மற்றாலோ, அவிகுளம் வினாக்கள் பூரியத்திலை கேட்கிறது ஹைகுத்துறைத்துடிக்கை ஸ்ரீகரித்து வினாக்கள் ஶிரைப்பில் ஶான்தியுலம் அடிக்கொண்டு நிதியும். விழுப்பு மத்தோப்புமகஜம் அமலங்கூண்டும் அவ்வாறு கஷ்டம் பூரியப்பாண்டும் தூரிவீக்கிறது! அவிகுளம் ஸி ஜூமாவங்கிடும் பெர்ம் பூர்ணம் அது நீங்களிடும்பூர்ணம்.

வாழிகி—ஏதுமானு! நின்று ஸ்ரீலீஷ்ணாந்தும் ஸாதிக்கிறது. வா—ஏதும்! நின்று ஸகல காமித்தண்டும் ஸாத்தமாவாக்கு. காக்க—ாக்ஷாம், காதோ முறைத்தின்ற இக்குமிழும், ஏதுமன்ற ரத்தின்ற மேல்லாய்க்குறும், விளியவழிப்புத்துறைய ஏகாடிக்குறுக்கும் சுத்தான்தின் குடும்பங்காபிக்கை; வாய்க் குதிலை மூலம் மழுப்பவான்கில் அவை பாரிக்காங்கிரிக்கை செய்து! புராங்காடும் தாநிகமத்தாந்துமானாந்தும் காந்திக்கு மங்கூவாறும் முடிவாக்கு! ஸ்ரீவாஷாண்டும் அதான்மோக்கத்தாறி காலைமஸ்யலத்தை விளாங்கும் சொன்னும் மங்கூயப்பானி புராஷுஷ்விக்கை! முறைத்தொடும் ரைவ்காலம் துடுக்கத்தை கூர உள்ளாயினாக்காங்கிரிக்கை! எதான் அவை? புராங்கிலிக்கு சுத்தான்தும் தூத்துவேந்த அம்மாய் அரியிக்கொ. (புராங்க.)

வாழிகி—ஸிதை, ஸிதை, பூர்ணர் ஸெஞ்சாமுக்காலிகி யாய் மகஞ்சை, நிதைநையான் யானு. நீ பதினைஞ் வங்காயி அதார காத்தாந்து நிதைநையும் கண்ணிரபொசித்து காக்காங்கிரிக்கையோ அவை நின்ற விழுப்புமிகுந்துபீ. கை ஒலி, ஒளி நீ கரத்திட்டு காந்துவிழுப்பு. நின்ற இவாம் வாகியும் நிறக்காயும் வாய்ன. அது இவ்வத்தின் கொள்கூடுதலே

വരെ സീതാന്മേവ കണ്ടിട്ടു ഇല്ല; ഇന്തി നോക്കേട്ടു. വിഷാ ദത്താൻ മലിനമായ അരു കള്ളുകളിൽ അതന്റെ കളിയാട്ടു നൗദി ഇന്ന കാണാം. മറു! ഇന്ന തൊൻ പ്രദയാന്തരം ഗ്രന്ഥനിന്നാതെനെ നിന്നും ധന്യവാദം ചെയ്യുന്നു. അതിനാന സ്വീകരിച്ചുവും. ദർമ്മമേ, നീ മീമൃഗയല്ല. വിപ്രേ തതിൽ ഈ സമയത്തും പ്രേരം, ദയ, ക്ഷതി, സോധം, മാരിതും ഇവയുടെ മഹത്താം അസൗമ്യത്തിലും. എന്നേ, ദയ മയ, നീ പരമാത്മത്തിൽ ഉണ്ടെന്നു് പ്രസിദ്ധേയം ഇന്ന മനസ്സിലായി.

(അഞ്ചാം)

ഭല്ലും ഒ.

[അഞ്ചാം—വാല്ലീകിയുടെ അതുശ്രൂദം; സമയം—രാത്രിയുടെ അന്ത്യം—
സീതയും വാസനയും.]

സീത—വാസനി, രാത്രി ഏതു അഭി?

വാസനി—രാത്രി അവസാനിക്കാറായി എന്ന തോന്തനു.

സീത—ഇനിശും കാക്ക കരഞ്ഞതുടങ്ങിയില്ലോ?

വാസനി—ഇല്ല.

സീത—വാസനി, കടിരത്തിാൻറെ വാതിലുകളും തുറന്നിട്ടുക.

പ്രകാരത്തിാലാണിതു പവനൻ ബാല്യവാസ്യവിന്നസമാനം മരം മരം അകത്തു കടന്നിട്ടു് എന്ന അഭ്യന്തരിക്കണ്ണ.

വാസനി—സംഹാരി, പാടില്ല. നല്ല പ്രനിധിശ്ശേ. പ്രഥമാണിലെ തബാന്ത കാഴേറററാൻ ഭ്യാം ഇനിശും വല്ലി ക്കും. പനി. അങ്ങാനതനു ഇലിക്കുന്നു. ചട്ടം കുവില്ലു.

സീത—വാസനി, തുണ്ടു വാംഡുന്ന. അപ്പും ജൂലം തന്തു. ഏ എന്താൽ ദാശം! സിനകളിൽത്തുടി അണാ പ്രവഹിക്കണ്ടോ എലാ തോന്തനു.

വാസനി—ബാഡി, തലവേദനയ്ക്കു കുവുംബാഡി

സീത—തൈ കുവമില്ലു. വാസനി, വാല്ലീകിമരംക്കി ഇന്നും വനില്ലെല്ലു.

വാസന്തി—ബോർഡി, ഇവിംഗനിന് അദ്ദേഹയും “ഒന്നറഞ്ചു ദിവസത്തെ വഴിയില്ലോ? മഹാഷി വേഗത്തിൽ തുംബേം ചാരവും കൊണ്ട് വരും. അപ്പും എയർമുവലം വിശ്വി.

സിത—ബോർഡി, ദൈയത്തും ദൈയത്തുമന്നുള്ളതു് ഏതു വസ്തുവിന്റെ പേരാണ്? രാജകന്ദ്രകയും രാജപതിയും പിംഗുതും മാതാപിംഗും ആയ ഏതു സ്ത്രീ ലഭ ലഭ്യമിന്ന യാളിട്ടുണ്ടോ? തൊൻ പബിത്രക്കത്തായി സ്വന്നമുണ്ടിൽ നിന്നു് ഇന്ത്യ വഴിനിന്നു അലഭത്തുതി ചീഴ്ന തുംബിക്ക സമാനം ജീവിക്കുന്നു. എന്നാലും, ഇന്ത്യനെ തെ പിതാവും, ഇന്ത്യനെ തെ പതിയും, ഇന്ത്യനെ തെ പുത്രനും ഏതു സ്ത്രീ ക്കും കുഠാളുള്ളതു്? മതി! സാന്തപ്പവാക്കുകൾ കൂണം പറയേണ്ടു. ഓർമ്മക്കും അതാ വന്നാനിക്കണ്ണത്തിലാലു ഉധ്യുട്ടും ഇത്തന്നുകൊണ്ടു്” അസംഖ്യം പക്ഷികൾ ചവപലച്ചാലും തുടങ്ങി. വാതിൽ ദേശ തുറന്നിട്ടുക.

(വാസന്തി വംതിക തുറന്നിട്ടു)

സിത—അതാ ദൗത്യം, ഭോഗിംഗിയിലായ ഉപാസ്യു് ദത്കാശ തനിൽനിന്നു പത്രക്കു പത്രക്കു സ്വന്ന് ചരണങ്ങൾവെച്ചു നിരിപ്പിപിരത്തിലായും ഇന്ത്യവരുണ്ടു്. വ. സന്തി, അവർമാ തൊൻറെ കനകക്കരണങ്ങളും എന്നറു ചാരമല്ലെങ്കിലും രഹിക്കുന്ന തിരിക്കണമെന്നു് ഒരു മനോഭാവം എന്തോന്തിലാലു അഭന്തിച്ചപ്രതികാലമാണെന്നു തൊന്നുന്നു. സദ്ധോർഡി, സസ്യശ്രൂതമുണ്ടും, പക്ഷികളും, ഒരു കൂടുകളും വരുത്തായും മുപരിതയും ആയ തുണ്ണു വന്നതുമാണെന്നു എന്ന ഇന്നു് അവരണ്ണം തെളിംകുന്നു. പുണ്യമയിയായ ഗംഗയുടെ റിരുത്തു സർദ്ദിക്കും തേയും മരന്നുകളുണ്ടിട്ടുണ്ടും സുവന്നതു പ്രാപിക്കുന്നു.

വാസന്തി—സബി, എന്നാണു് ഇന്ത്യനെ അമംഗലവാക്കുകൾ പറയുന്നതു്? രോഗികളായിട്ടും ജീവിക്കാറില്ലോ?

സീത—രോമിക്രംങ്ക രോഗരേമനം ഉണ്ടാകാറുണ്ടോ എന്നി ക്കും അറിയാം. ഏല്ലോരാഗരെങ്കിലും ശ്രേമിക്കാറുണ്ട്. അശീ ജൂഡിലയ്യും സമാനം താപകരമായ ജൂഡിക്കാരംപോലും വിട്ടു മാറിയെങ്കാം. പ്രഖ്യവും അസാധ്യവും അയ രാജയക്കും പിടിച്ചെടുവതും ചിലപ്പോൾ കൈപ്പെട്ടുനന്നതായി കാണാം. എന്നാൽ എൻ്റെ രോഗം ശ്രീരാത്രിന്റെ; മന്ദ്രിനാണോ. പതിയുടെ കരണാധീനമായ ഉദ്യോക്ഷാഭാവത്താഭ്യംഭാവു നന്ന രോഗരത്തിനു് ഒരിക്കെഞ്ചും ശ്രേമാം ഉണ്ടാവുകയെല്ലു. പുതു കേൾറ അശ്രൂഹീനവും ശ്രൂഹും ഘുണാർത്ഥിന്റും അയ അവക്കുള്ളനത്താലുണ്ടാവുന്ന കർന്നാഗവും അസാധ്യമാണോ. സദ്ധോദരി, ഈ സൂര്യാഞ്ജകു ശ്രേമിയെല്ലു.

വാസന്തി—(സ്വഗതം) ഈനി പുരുഷ സാന്തപനന്നല്ലെങ്കിലും ഈ പുരുഷ സാന്തപനകർമ്മം ല്ലാം അപ്പുന്നതാണോ. ദെയൽക്കു ടുക്കുന്നതിനുള്ള ശ്രമമല്ലോ വൃത്തിമാക്കുന്നു.

സീത—വാസന്തി, ലവനനവിടെ?

വാസന്തി—സവിയുടെ തലയിണ്ടിൽക്കിടന്നു ഉണ്ടിപ്പോയി.

സീത—(തിരിഞ്ഞുനേരുക്കിട്ടു്) അദ്ദേഹ! എന്നിക്കുവേണ്ടി എൻ്റെ കുട്ടി രാത്രി ഭഴ്വനം ഉണ്ടായെന്നുണ്ടോ. വെള്ളപ്പുംകാല മായപ്പോൾ അവൻ ഉറഞ്ഞിപ്പോയി. പ്രിശസോദരി, നി ഓള്ളുടെ മുത്തൊക്കെള്ളം പിടിച്ചുകൊണ്ടു് ഞാൻ ഇപ്പോൾ പറയുന്നതു കേട്ടാലും. ഈ രാത്രി എൻ്റെ ജീവിതനാടക തത്തിന്റെ ചരമാക്കമാണെന്നോ അരഹോ തുടക്കുടെ എൻ്റെ ചെടിചിൽ പറയുന്നു. ഈനു് ഏല്ലാം സദാപൂമാവു മെനു് എന്നിക്കു നല്ലപോലെ അറിയാം. അഞ്ഞെന്ന ആ വോചിച്ചിട്ടു് കാഞ്ഞമില്ലു. കരയെണ്ട അവശ്യവുമില്ല. വി ശ്രേം ഒട്ടകും ഉണ്ടിപ്പോവു, ഞാൻ ഇന്നു് ഈ സ്ഥിരവും ശ്രാമജ്ഞവും പ്രധാനിത്വമായ വന്നതുനിയുടെ അക്ക തത്തിൽ കിടന്നു് ഉറഞ്ഞും. സദ്ധോദരി, ഈനു് ഈ പക

അവിത്വം ക്രാന്തി അസാമ്യം ആയ ഫോൺറ ഫീച്ചിൽ
അദ്ദുസ്ഥനാക്കം. സകല കുപ്രസ്തുതം അറുത്രുക്കുത്തു്
അനന്നതാന്തി അങ്ങനെ ഈ ടിനം ഫീച്ചിംഗ് ഒരു സ്കി
നാട്ടന്നുണ്ട്. വാസനി, ഫോൺറ പ്രത്യേകായ കൂർ
ലാവന്നാരെ നീ നോക്കിവുംക്കാശം. അങ്ങോള്യുംവിശ്വാ
നീ റാമചന്ദ്രനോടു് പായണം; ലബന്നായും കശന്നായും
അങ്ങേധത്തിംഗൾ ഏകളിൽ എസ്പ്രിച്ചിട്ടുചെറിയണം: “സീത
വള്ളാരം സഭനുംശിത്താട്ടുട്ടി മരിച്ചു. ഈ രാജഭൂലക്ഷ്മാ
അദേശം പിതാവു് അവിടുന്നാണു്. അവിടുന്ന മഹാരാജാ
വും നൃഥനിഷ്ഠനായ വിരുദ്ധംതാഴെപ്പുണ്ടു്. മുത്ത സീതയുടെ
അന്ത്യസദ്ധം—അന്ത്രഭിക്ഷ അണു്. ഈ റണ്ട് പുത്രങ്ങൾ
രാജം യദേഹമിൽ വച്ചതമാറിശ്വാലും” ഇഗ്രേഡപ്രൈ, നേരു
ഞ്ചാക്ക ദൈഹിൽ ഫോന്താൽ വിവുലമായ അന്യാംാം! ഒരു
രിം ഫീച്ചിലുംകൊണ്ടുണ്ടു്. വാസനി, മുത്തന്തു്?

വാസനി—സോഡരി, ഒപ്പരം ഖരങ്ങിയ്ക്കുന്നിയന്ന തോന്നാണു്.

സീത—മുന്തേ വയമോടി (ബൈട്ടിയിട്ട്) അതായു്?

വാസനി—ഫീച്ചിട്ടു്?

സീത—മുരത്തായി, നിറ്റുണ്ടുമായ വന്നതിൽ ഒരു ശ്രദ്ധംകുർ
ക്കന്നില്ലോ? കതിംക്കുവിംഗൾ ശ്രദ്ധംപോലെ തോന്നാണു്.

വാസനി—സോഡരി ഫോവിംഗ്?

സീത—അതു കേരംകുന്നില്ലോ? തോൻ മുള്ളുമായി കേരംകുന്ന
ണ്ടു്. റണ്ട് കതികുർക്കു ദയകിട്ടുവയന്നതുപോലെതോന്നാണു്.

വാസനി—അതേ, ശ്രദ്ധിതനു. ഫോനാൽ ആ ശ്രദ്ധം നീ
തട്ടതിൽ ലഭിച്ചപോയിലിക്കുന്നു.

സീത—സോഡരി, നോക്കിട്ടവതു്.

മാസനി—അതകാട്ട, തോൻ നോക്കിട്ടവരും. സോഡരി,
ഒസ്സായ്ക്കുവലംബിച്ചു് ഖരിക്കു. (ഘസ്സംനു)

സീത—(ഫുശംനംരിനു ചെവികെട്ടുകെട്ടിട്ട്) മാ! പിമൂല
വും വിസ്രാഞ്ഞവും ഭാന്ത ചും ഭർബവവും ആയ ഫോൺറ.

അഭ്യന്തരം; മുഹമ്മദ്! അഭ്യന്തരം (കിന്നപ്പെട്ടു) അത്
മഹാപ്രളഭവായ റാജ്യാധിംജൻ എന്നർ കട്ടിരത്തിച്ചലങ്ക
വഴിക്കുകയോടു പ്രാണിക്കു തും ശ്വസം പ്രാതൃക്കാണ്ട്' അനുമി
മഹായിരാക്ഷസ്സിന്റെ പ്രാന്താണ്' ഇത്തന്നെന വിരുദ്ധന്നതു?;
നേരുദ്ദേശിൽ അഭ്യന്തരം അനന്തതനിൽനാൾ സാധിക്കാം
നത്തു' പ്രാതൃക്കാണ്ട് കി അഭ്യന്തരം വാരിക്കും ദഹരാഡാജ്ഞ
എം വാശ്രാപതിച്ചുരുയ അഭ്യന്തരം, തും ദാന്തക്കീറയ്ക്കിൽ
വരിച്ചുണ്ടാണ് (സംഗമം) പ്രാതൃക്കാണ്ട്. വരിപ്പേ? എന്നർ ദിർബാ
സ്വവത്തിയക്കിലും അഭ്യന്തരം, എന്നർ സ്വപ്നമിയാണെല്ലാ,
അഭ്യന്തരം സത്രിക്കാതുകാണ്ട് പ്രിന്താണോ? എന്നർ അഭ്യന്തരം
മഹിലാർ സത്രാജിയാണെല്ലോ? തുണ്' എന്നർ കവിന്നയും
പരിപ്രക്കരം യൂട്ടിയുസറിതചും അഭ്യന്തരിക്കുന്നുകിലും അം
ദേഹാഭ്യന്തരം ധന്തപത്രിച്ചാലും' അതു പറയും ഹാ!
ദിരാഡം, അന്നും അഡും അതു പ്രിയ ദിരാഡം, അഭ്യന്തരം
ഹം ഇപ്പോൾ തും ഭാഗ്യമോന്നയും' അതുമല്ല; ഒവരു അതു
ദേഹാഭ്യന്തരം—പ്രേതാ ഭാഗ്യശാലിനിയുടെ മുദ്രയാല്ല
നീ അഭ്യന്തരം'. പ്രാന്ത അവസ്ഥക്കു ചുവന്നുമത്തിലെ ഏതു
പ്രാണ്യത്തിന്റെ മലമായിട്ടാണോ' അഭ്യന്തരത്തിനുണ്ട് ലഭി
ചുതു? എന്നർ മാറിടം അഭ്യന്തരാഭ നാശന്നതു' പ്രാ
തൃക്കാണ്ട്? അവർമ്മ ഭാഗ്യവാരി; അതുനുനം ദിർബഗ്രാഹയാ
ഈന്നർ സമുദ്രത്തിലെ ഇലബനിംബുമനനപോലെ അതു അതുവ
ജീവത്തിൽ വരുക്കാൻ പോകുന്നു.

ପ୍ରକାଶ କ୍ଷ.

[സമംഗം—ശ്രദ്ധകരണം] അതിനേക്കാൾ ഫുണ്ടേഷൻ; സമയം—പ്രഭാതം.]

(ପ୍ରକାଶକ ନାମ)

രാമൻ—ജ്ഞാവരനായ വാലുകി എവിംഗ്

ലക്ഷ്യനൾ—ജൈവപ്പൾ ഖവിടെ വന്നിരിക്കുന്ന വിവരം ദേവി
യെ അറിയിക്കാനായി അഭ്യർത്ഥം ചോയ്ക്കിക്കുന്നു.

കാമൻ—(ചുറിനടന്തിട്ട്) ഏവിടെ? മുത്രനേരമായിട്ടും തിരിച്ചുവന്നില്ലോ. അതു” എന്നുകൊണ്ടും ദൊരിഞ്ഞ കാമൻ.

ലക്ഷ്യനൻ—ഡൈപ്പു, അസ്യുംതുടർ കുമിൽക്കു. മഹാഷി മനഃ ഘൂഷം ചേരാത്താൻ. അവിഴുടെ ശർരം അത്രും പോമി ലക്ഷ്യിക്കുന്നു. അതോടു മഹാഷി വരുന്നല്ലോ!

കാമൻ—(ഭംഗംട്ടേക്കുന്തിട്ട്) ഏവിടെടു ധവർഷി, ഏന്നുറ സീതു ഏവിടെടു (വാളീകി പ്രവേശാശനം.)

വാളീകി—രാമചന്ദ്ര, ഇപ്പോൾ കാണുന്ന തുമല്ലു. സീതു ഉറങ്ങു കയ്യാൻ. ദൊഹരു മൂലംനാശിപ്പായല്ലോ; പ്രിസ്റ്റു മുതൽ പോലുവു പരിവർത്തനു ദൊക്കു കണ്ണിട്ടു ഇല്ലു. ഏന്നുറ വാക്കുകളുടെ ഉടനേ, അവളുടെ ശർരത്തിനു നവമായ ഒരു സ മുട്ടിപ്പിശ്ചലഷമണ്ണായി. വിളി നീരക്കമാരിയും കുപോലണ്ണുകളിൽ ഒക്കച്ചായ വ്യാപിച്ചു, മുഖമുള്ളുകുറഞ്ഞു വിശ്വിരാത്രിവിൽ പതിച്ചാൽ പ്രിങ്കനുണ്ടോ അതു പോലുവു വിച്ചിത്രം അവളുടെ മുട്ടമാസം അനുജൂല തന്ത്രം വിംചിച്ചു. ഇനക്കി മുക്കെക്കുള്ളും നീട്ടിക്കാക്കാ ണ്ടു” മുട്ടസ്വാത്തിൽ ‘അദ്ദേഹം ഏവിടെ?’ എന്നോ. ഓരോടി ചു. അവളുടെ കണ്ണും ഇടറി. ചുവടറു ലത്തേന്നുപോരു അവൾ മുർച്ചിച്ചിട്ടു നിലാത്തു വിണ്ണപോയി. വാസന്തി ഒപ്പു അവാളപ്പിടിച്ചു” പ്രിഞ്ചേന്നുചീച്ചിട്ടു് തന്റെ മരാട്ടു ചേരുത്തിട്ടു. ലവൻ ഒരു കടം നീറിച്ചു ജലംകൊണ്ടു വന്നു മാതാപിണ്ടുറ മുണ്ടു തജ്ജിച്ചുപ്പാർഥം അവർംക്കു വോധമുണ്ണായി. കുമിണംാകാണ്ടു പരവരോധായ സീതു പിന്നിട്ടു് ഏന്നുറ അരജനാന്നസാരണം വിശ്രമിക്കാനായി ചോയി. അവൾ വാസന്തിചുടെ സൈറുകളും മുക്കുമുക്കുള്ളും മുട്ടും കൊണ്ടു് സ്കിഡ്സും ഗംഭീരവുമായ സ്വവന്തിണ്ടുറ വേഗ തത്തിനു വശപ്പെട്ടു് ഉറന്നു. സീതു ഇം സമയത്തു് ഉറങ്ങുക

யான்". உண்ணிச்சொல்லட்டு, ராதுவின் அவை வேலோ கல்லூட்டுக்கிழவு; அது ஹர்யாஸலிநினை வழிரை கூபினமுள்ளு". ராமன் — புதுமூற் பூவிடை? லவங்கம் கூலை பூவிடை? வாழ்கி — அவதங் அமுக்குட அந்தத்தெளி" என்ற ஓ.ய.யி அவர்கள் விடித்துக்காண்டுவராம். அதை, குடை தானே முக்காட்டுத்தெளி வகுன். (கண் புவெக்கன்.)

வாழ்கி கூற, லவன் பூவிடை?
கூலை—லவன்அதையுடைஅந்தக்கெத்துக்குள்ளுக்கிணையான்.
வாழ்கி — கால, இல்லை நின்ற அசூத்துக்காய ராமசுபுக்காய் ஸ"; துடுப்புக்காய விரைவுப்புக்காய வகையாக்கன். ஒடுக்கு ஒரேயூடு நம்மூலிக்கு.

கூலை ... (ராமகை நம்மூலிக்குக்கீர்த்த கேள்வுகளை அவையைத்திட்ட என் கீர்த்தி" ஸபநாம்.) துடுப்புக்காயா அது ராமசுபுக்கு துடுப்புக்காயா அதையூற்றுத் தெயிர்ப்புக்கீர்த்த யாவக்காடுவன்றி நூலாக ம—யாவக்காடுவன்றி பூவக்காமா— அது ஸ அது புமித்தமாக்கிரிக்கையே; யாவக்காடுவன்றி அக்கூ யைபு அமுக்குமாடு கீத்தி அதையிரங் முப்புக்குக்கிணை கேள்கைப்புக்கையே; அது நாவக்கிணையினால் நாவுவான் துடுப்புக்காயா? நா திருத்தவிழுநாக்கீத்திமானம் அக்கூ நாலுப்புக்கு அதை ராமசுபுக்கீர்த்த புதுக்காயான் ஹர்யா ஸௌஷ என்ற அத்துறையஞ்சுக்கீர்த்தான்.

(லவன்கம் புவெலோ.)

வாழ்கி— லவ, இது நின்ற பிதாவாய ராமசுபுக்காம் இது நின்ற பிரைப்புக்காய வகையாக்கனம் அதனா? இவகை சார்க்கைத்திட்ட நம்மூலிக்கு.

லவன்— (லக்ஷ்மை புளைக்கிழு) தபோயன, இதுமாதிரி கை பிழுப்புற உண்ணவான் யோமமுள்ளாய என்ற ஹர்யாஸலியானா. பிரைப்பு, என்ற அவிடதெத ஞீபாப்பைக்கிண நம்மூலிக்கை.

(ലുഖൻ പേംകാൻ രംബിക്കോ.)

വാഴ്കികി — ലവ, പിതാവിന്റെ ചുണ്ണങ്ങളിൽ നാമസ്ത്രിക്കു. ലാവൽ — (തിരിക്കേം) അഭിക്ഷാപൂർണ്ണം; മഹാദേവി, യുത്താത പാഡി കൈവല്യം കിശലാരംപായിൽ നിഃലൈഡോജ്. വന്നവാസകു ലാത്രു രാമദന്തക്കുട്ടി പാത്രവന്ന; യാത്താത പത്രി, ലാക യിൽ — ആ തീമ്പ് പ്രധാസകാലാത്രു. രാമനാഡബാം നിം നീരം അഞ്ചുക്കൾ പൊഴിച്ചുകാണ്ടിരുന്നു; ആ ദാതിക്ക ലോകാപവാദത്തെ ഒക്കിച്ചു നിമ്പാസദണ്ഡംവിഡിച്ചു രാമ നെ — ആച്ചിശ്രോം, അവിടാത്ത ഈ ഭാസന മാപ്പുതരണു — ഗ്രേവൽ, ആ ധാമനാ ലവന്റെമസ്ത്രിക്കയില്ല. ആ സുസ്ഥി രവും നിയേലപും ആ ദിനുവിസ്ഥാസത്താടു് ഈ രാമൻ അവിച്ചാരുപ്പംപേരുമാറി; ആ അഹായപ്രമത്തിന്റെയു ദയത്തിൽ ഈ രാമൻ ക്രൂലം തരിച്ചു. മുത്രേവ, മുദ്രേവരം ആഡാല്പ്പരിയോല്പ്പായിപ്പരിയോ ഇരുദയിപ്പരിയോ ആയാലും തുച്ഛരം വെറുംത്തിനു തുല്യരം ആനും. ഇംഗ്രേഷം ആയിംംശാവന നൂരു വെന്നവനായാലും, ഭീതവാജന്നു എന്നും തുറവള്ളു പറയുന്നു. (രാമചത്രംനോട്) പിതാവേ! രാമചരു, നിംജ്ഞുാണോ പുമ്പിപതിക്കു നിംജ്ഞുാണോ പുങ്കേഷാത്തമൻകി നിംജ്ഞുാണോ വീംൺകി നിംജ്ഞുാണോ ധമ്പംപരായണൻകി നിംജ്ഞു, നിംമ്മ, കാപ്പുത്തു, നിംജ്ഞംകു ധിക്കാരം! നിംജ്ഞുടെചും പത്തിനു അതിരില്ലു. പ്രദേഹം! രാജേന്ദ്ര, നിംജ്ഞുടു ഉന്നത ലവാടത്തിൽ ഈ കുളക്കാളിമ ഏതുകാലം നിംജ്ഞുംപുണു്. നിംജ്ഞുടെ യദോഗാനത്തിൽ ഈ അന്ത്യായം ഒരു വികട സ്വരമായിരിക്കും.

രാമൻ — (ശോസപംത്തിക) ലവ, എൻറീണ്ടുപുത്രമാരിൽവെച്ചു നിംനെനായാണു് ഫ്രേഡ്രിക്ക്. പുമ്പിക്കു് അധിപീശ്രോംനായ എന്നും നിംനു മുഖിയിൽ വളജിച്ചു തലതാളിക്കൊണ്ടു കൂടി കുമ്മായാച്ചനും ചെയ്യുന്നു. വരു, മകനേ, എൻറീ

എല്ലാവും ചേര്ന്ന് പ്രാർഥക. ലവ, നീ ദ്വാനിക്ക രാജു
തരിശ്ലൈ? (രേക നീട്ടനം.)

വാദ്ധികി—ഈ പുല്ലാൻ റണ്ടു ക്ലാക്കളിലും അത്രുക്കൾ നി
റയ്ക്കാം. ലവ, നീ മിണാതത നില്ലൈനോടി പത്രങ്ങാടു
പിതാവു് ക്ഷമാപ്രാത്മനാചായ്യേയാ അതു കെട്ടിടം നീ
കടിനാലിലപോലെ നില്ലൈനോടി ധാട്ടിക്കിയുടെ അട്ടക്കൽ
നീ തന്ത്രാളം പഠിച്ചതു് ഇതാണോ?

ലവൻ—(ഒരുപോം) ഫേഡ, അദ്ദേഹഭ്യാപതേ, അദ്ദേഹം കെപ്പത്തി
ഡയാടു് ക്ഷമാധാരനാം ചെയ്യുല്ലു. അവൻ ക്ഷമാമയിളും
സാധ്യിളും അതയതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം അപരം യതെന്തെ
ക്ഷമിക്കുക്കണം. അഞ്ചു് വലി ഉഭ്രവാന്മ്പൈ? വിഡാതാ
വംങ്ങാടു് കരിന്നപ്രാത്മന ചെയ്യാലുാ. പിതാവേ, തൊൻ
എന്നു പറയേണ്ടു് അഞ്ചു് പിതാവു്, തൊൻ പുത്രൻ. എണ്ണാൽ
ഈ വസ്തു അറിഞ്ഞതേപ്പൂർണ്ണം എണ്ണറന്ന ദിനങ്ങൾ
ലജ്ജയുൽ താനേ താണം പോകാൻ.

(കർട്ടൻ പതിക്കനം.)

ഓരും 4.

[സമംനം—ഇണയക്കവനം സമയം—ഒപ്പരിശയം.]

(വാദ്ധികിയും രാമനം.)

വാദ്ധികി—സീത മുതാ താനേ ഇങ്ങൊടു വരുനാ! തൊൻ ഇ
ങ്ങനേ പറഞ്ഞു:—“ഭാഗ്യരാലിനി, ഏഴുനേല്ലു. രാമൻ
ഈ കിരീടത്തിലേക്കു വരുനാ.” അപ്പൂർണ്ണ സീത മറുപടി
പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ വേണ്ടു—സ്വാമി എന്നിക്കുവേണ്ടി
ഇതുഭൂം നടക്കുയോ എന്നു അഭ്യന്തരം ചെല്ലും. അതജന
നല്ലില്ലാലും. ഗ്രേവൻ, തൊൻ ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്നവുന്നു
വിചുരിക്കാണെ. ഇന്നു് എണ്ണറന്ന ദേഹത്തിൽ വലവും
എല്ലാത്തിൽ വിശ്രാംവും, നിഃബന്ധയിൽ അതശയും വന്ന
ചേന്നിരിക്കുന്നു. താനേ നടന്നതചന്നു് നാമന്നറന്ന ചര

ണ പഴ്ചിൽ നമ്മിന്നുമന്നാണ് പ്രാർഥ അഭിവാഷം രാമചത്ര, എന്നർച്ച ചന്ദ്രാം അവാരുളു തുടക്കാണ്ടുവരം.

(പോക്കൻ).

രാമൻ—പ്രാർഥ സീതയെ വിശ്വാസം കാണൻ സംഗതിവന്ന. പ്രിനാൽ എന്നു പറയും ഇതു കാലമായിട്ട്—പതിഃനൃ പാഠം തനിന്റെ ശശം പുന്നസ്യമായം! എൻ എന്നു പറയും പറയും കലങ്ങിക്കിഴുന്ന; അവിടെ ഒരു കൊടുക്കാറും പിരും അരംഭിച്ചുപോലെ തോന്നുണ്ട്. നെത്രങ്ങൾ താഴെ ജൂലംകൊണ്ട് നിരുളിയുണ്ട്. പ്രിനന്തല്ലോ കാഞ്ഞങ്ങൾ പായ്ക്കിരിക്കുന്നു! എൻ ഒക്കുള്ളു കഷ്മായാചനം ചെയ്യും. പ്രിനാൽ എന്നു പറത്തുന്നു കഷ്മ അല്ലത്തു ക്കുക? പ്രിയ ഉത്തരം പറയുമോ? അവളുടെ ക്രിംഗതവി ഗ്രാഹങ്ങളായിരിക്കുന്ന കമലദലംനുണ്ടിൽ അല്ലത്തു ക്കും നിരുളം; നവകിസ്വഖലാഫലം പരമായ അധിരത്തിൽ ഒരു മുഴുംപുരത്തിന്നും ഒരു കഴിഞ്ഞാട്ടം. അധിരങ്ങൾ സാവധാനംവിട്ടുത്തി, ചിരപറിചിത്രമായ സ്വന്തതിൽ അതുമാറു കണ്ടതിൽ—സീത, ‘അഞ്ചുപതു, പ്രാണംപോര്’ എന്ന പിളിക്കും. എൻ എന്നു മുഹപ്പി പറയും? അവർ അതുവന്നാകഴിഞ്ഞു. ഇന്ത്യൻ? റോറിം ഇതു ശ്രീമിലമായി ഒപ്പുവിയാം തോളുകൾ താനം കവിപ്പിത്തകം പാണ്ഡിതരായും ഇരിക്കുന്നു. ഗതി എന്തു മരം! പ്രിനാലും അധിരങ്ങളിൽ അതുമാറുവും സ്കൂൾബിഡിവും സ്കൂർജ്ജരും പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ട്. നെററിത്തടത്തിൽ എഴുവരത്തിന്നും യും മുഖമണ്ണവത്തിൽ കഷ്മരുടെയും ഭാവവും നെത്രങ്ങളിൽ വൊസ്സുകണ്ണങ്ങളും തിളങ്ങുന്നുണ്ട്. സാക്ഷിാർ കരണ്ണയുടെയും അവരക്കവയുടേയും മുത്തിനായന്നപോലെ ഇതു അവർ അടുത്തു വന്നുകഴിഞ്ഞു. (സീതപ്രഭാവിക്കുന്നു.)

രാമൻ—സീതേ!

സീത—മഹാരാജാവേ!

രാമൻ—സീത, ഇതുകാലം കഴിഞ്ഞുള്ളടക്കിട്ടു കാണുന്നോയോ, ഈ സംഭവായനായോ! മഹാരാജ്യാദവ പ്രജന ത്രിശ്ശൂസംഭവായ നാഡോ? പ്രാഞ്ചോപദി, അമ്ഭവാ അങ്ങനെ വിശ്വിഷ്ണവിനി സ' ഏനിക്കു് അധികാരമില്ലാശിക്കാം. നീംന്റെയും ഒരു അർധം മഴയു ഒരു മഹാസമാളു വന്നപോയി, നീ സ. ദ്രീഖദേവത; എങ്കു നാലേബാക ത്രിംബ ക്ഷീഡ്രഥദയനായ ഒരു വെറും മനഃഘ്രം. നീ സജ്ജിത്രണവതി, എന്നു നീ ഒന്നുകു് അതുകു മഹംചെയ്തു തുപന്നൻ. സീതേ! എന്തേ!! സീതേ!!! ക്ഷമിച്ചാലും.

(സീതയുടെ ഭയിൽ മട്ടക്കൂത്തുനാ.)

സീത—പുമ്പീപതേ, അവിട്ടുനാം ഏന്താണു് ചെയ്യുന്നതു്? ഈ മന്ത്രികൾ—ഈ ചൗടി റിൽ—ഇരിക്കുന്നതു് മഹാരാജാവി ന തീവ്രം യോജിച്ചതല്ല.

രാമൻ—ഈനു മഹാരാജാവല്ല; ഒപ്പി അഭജതാപിക്കുന്ന പക്ഷം എന്നു ഈ രാജ്യവൈഷ്ണവത്തെ അഴിച്ചു ഭൂരെ ഏറിഞ്ഞു കളിയാം. ഏനിക്കു് ഈപ തീരെ യോജിച്ചവയല്ല. ഒക്ക ക്ഷുമിച്ചുകൂട്ടുക്കുന്നു. സീതേ ക്ഷീഡ്രമായ വത്തമാനത്തെ പിണ്ണിച്ചുകളിയ്ക്കു. നീ സീതയുണ്ടും എന്നു രാമനാ ണുനും മാത്രാ ഹാക്കക. ആ പദ്ധവടിയിൽ നാം താപ സീതാപസ്താരംപുാല ജീവിച്ചിരിയുന്ന ആ കഴിഞ്ഞകാ ലാത്ത ഹാക്കക്കു്; ആ ശ്രോദാവരിണ്ടെയും ആ പാർത്തടങ്ങലു യും ആ പക്ഷികളുടെ കളകളുംവത്താൽ മുപരിതമായ ആ ലതാക്കജ്ജഞ്ഞതയും ഹാക്കക. ജീവിതത്തിന്റെ ആ പ്രാത തേത—ഒരാലോവത്തിലെങ്കാംപുമ്പുമല്ലെന്നു ഹാക്കക. ആ പ്രേക്ഷകമാഗ്രഹിക്കുന്നതീപുംപുംപുംമല്ലു രവും സപ്രചൂപുമായിരുന്നു. മേമനത്തിലെ നീലനീലമായ ആകാശംപോലു നിന്മീമവും, ഗംഭീരവും അനിയതവുമാ യിരുന്നു, ആ സൗദര്യമായ പ്രേമത്തെ—ആ സ്നേഹരാശി ചെയ്തു സാന്തുഷ്ടനാപടലം വന്ന മാച്ചു; സംസാരനിയമം

ഇവിടെ തന്നെ ശ്രദ്ധപ്രാണിയും പാരമായ വിജയിച്ചുകൊണ്ടു. സീതേ മുന്ന് അതു ഭൂമാനക്കു പോയി. സീതേ! സീതേ! ക്ഷമിച്ചാലും. പ്രിയേ നിംഗൾ ഒപ്പുംഡാർഖിക്കാൽ ഏറാൻാം കാധുച്ചുംതു കഴുകിക്കൊള്ളുത്താലും.

സീതൈ നേത്രങ്ങളിൽ അശ്രൂപമാണ് നിംഗത്തിനിക്കുന്നതിനാൽ എന്നും കാണുന്നില്ല. അശ്രൂപവാഹം ഏന്റെ കണ്ണ തന്ത നിംഗരാധിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ അണ്ണും മുത്തവരും ഏന്റെ കാലാല്പും മുത്തവരുംപോയി. ഏനിക്കുംനുംപറവാൻ സാധിച്ചതുമില്ല; അശ്രൂപതു, ഏഴുന്നറാലും; നാമ ഏഴുന്നറാലും! സ്വാമിനാം ഏഴുന്നറാലും.

രാമൻ — എന്നു ക്ഷമിച്ചിരിക്കുന്ന ഏന്നും നി പരിജ്ഞനത്തുവരും എന്നും മുവിട്ടത്താനു ഇരിക്കും.

സീതൈനാമ, യാതായവനെ എന്നും ഇതുകാലമായി നിരുത്താൻ കാരണമില്ലവെന്നും; യാവെന്നായവെൻ്റെ ദർശനമാത്രത്താൽ ഏന്റെ സവംസ്യനകളും സിഖമായെന്നും എന്നും വിശ്വസിക്കും; യാവെന്നായവൻ ഏന്റെ സവയത്തിലും വിവരത്തിലും നിരുത്തുവാചാരനാഡുംസ്വാമിയും ഇരിക്കുന്നു; യാവെന്നായവൻ അഞ്ചൊന്തതിലും അഞ്ചൊന്തതിലും വിഷയമായിരിക്കുന്നു; അതു പ്രഭവിൽ എന്നും ഏന്നരാണും ക്ഷമിക്കാനുള്ളതു്? എന്നും സദാ അണ്ണ യുടെദാസിയും, അണ്ണും ഏന്റെ സ്വാമിയും അരക്കുന്നു. അണ്ണും ഏന്റെ മുത്തവും എന്നും അണ്ണായുടെ ദിശയും അണ്ണും. അണ്ണും അജഞ്ചൊപിക്കുന്നതിനാനു എന്നും വേദവാക്തുമായി ഗമിച്ചു് അക്ഷിരംപ്രതി അനവത്തിക്കും; അതിനു മറ്റവാക്കു് ഇല്ല. അണ്ണും ഏന്റെ ദേവതയും എന്നും അണ്ണായുടെ ഭക്തയും അരക്കുന്നു. അവിടുന്ന ചെയ്യുന്നതു് അതുനും കണ്ഠാരമായിരുന്നും ഇംഗ്രേസിയാനമാണെന്നും ഗമിച്ചു് എന്നും അണ്ണും സർവദൈവമയനാണു്. ഏനിക്കും അണ്ണും സർവദൈവമയനാണു്. സത്രാസത്രാജുഡേഡാ

നൂറ്റുനൂற്റും തന്നെ തിരിച്ചറിയുന്നതിനുണ്ട് എങ്കി ദി. നിക്ഷിപ്പിക്കുന്ന അവായ വിശ്വാചാരങ്ങളിനുണ്ട് അധികാരവും തുല്യം. പതിനേഴുവർഷം തന്നെ ഏനിക്കു വിശ്വാസിക്കുന്ന താൽക്കാരായ ലഭിച്ചു. അതിനും ഒരു ദിവസം വിസ്മയുമുണ്ടായിരിക്കുന്നു. ഏന്തിനും മുന്നും പരിപ്രേക്ഷണം ചെയ്യുവാൻ തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. മുന്നും പുരുഷനും സഹായിക്കാനും ഉദ്ദേശം മുന്നും പുരുഷനും കൂടി കാണാൻ കൂടിയാണുണ്ടായിരിക്കുന്നതു.

രാമൻ—പ്രാണേന്തരി മനസ്സിലാണി. പ്രിയേ മുഖ്യമാണും നീ ഏന്തുന്ന അനുഭവത്തെ സീതതാനാണ്. സദാ പ്രേമമയിച്ചും കോ മഴുപുത്തിയും ദിവ്യയും ചിരഞ്ജീവിയും ചിരഞ്ജീവിയും ചിരഞ്ജീവിയും ചിരിക്കുമാമയിയും ആയ ആ സീതതന്നെ.

സീത—മഹാഷി കാലേവന്മാരുണ്ടും കൊണ്ടു മുന്നോട്ടുവരുന്നു. (കാലേവന്മാരുണ്ടും കുഞ്ഞിക്കാണും)

വാല്ലീകി—മഹാരാജാവേ, വാല്ലീകിയുടെ ജോലി മുഹിം സമാപ്തമായിരിക്കുന്നു. ദാവതിമാർ പാസ്സും വീണ്ടും ഒന്നിച്ചു ചേർന്നു. ഏന്തുന്ന മനോരമം സാധിച്ചു. മുന്നും തല്ലി ജീയസീതാരാമ ഏന്നു ലേക്കും നിങ്ങളാളു യാത്രി. ഏല്ലു വരും സീതാരാമമനുരാട്ട ഭാമം ജൂപാക്കണം. എന്നു രാമായണം ചുമച്ചു കാലേവനുണ്ടും ലവാനയുണ്ടും പരിപ്പിച്ചു കഴിഞ്ഞു. രാമൻ—മഹാശൈ ഏന്തുന്ന സകല അപരാധങ്ങളും കൂടി ആണും.

വാല്ലീകി—ഞാൻ ആരാനിന്നവിശക്തി. രാമനും സീതയും സുഖം മായി വര്ത്തിക്കണ്ടു.

രാമൻ—പതിനേഴുവൻ വാന്നത്തിനും ഏനിക്കു പതിനേയും പുത്രമാരായും ലഭിച്ചു. അഞ്ചി സാധംകാലപവനം, മന്ദമായി വിശ്വിഷ്യാം, വനങ്ങളെക്കുളു നിങ്ങൾ വികസിതക്കുമാ ലാക്കതരായി വിശ്വിഷ്യാം; അ സുമനാക്കണ്ടുന്ന ചെങ്കരി തകളാൽ മും വന്നതുമിന്നയ സുസജ്ജിതമാക്കിയാണും. മുന്നും

“എന്നീക്കു” പ്രാർഥന പാതയേഴും പുതമാരേളും ചാലിച്ചിരിക്കും. ഈ നിസ്സീമസൗഖ്യപാരാവാരത്തിൽ സപ്തഃവ ഞങ്ങൾ ആരാധുപോയി—അരുമാ! ഈ എന്ന ഏറ്റാക്കണ്ണടിനും!

(ഭക്യം ഇഞ്ചാവുന്ന.)

വാഴുകി—ഈതുള്ളും! എപ്പെട്ടു മുമ്പി വീണ്ടും ഇളക്കി തുടങ്ങിയിരിക്കും. പവർത്തനിയാർഹ സൂന്ധമിരയും ദേശ ഘും അതയ ഭിത്തി സമുദ്രത്തിലെ ഭലരാഡിപോലെ ചലിക്കും. വലിം വലിയ പുക്കിങ്കൾ പിഴിതുവിഴുന്നു. പവർത്തിപരങ്ങൾ അടിന്ന് ഒരു ഒരു കഷ്ണങ്ങളായി നാലുപാട്ടും പ്രതിശക്കും. തലമുടി അഴിച്ചിട്ടു ദീനംദീനം പിലവിക്കുന്ന ദിവിത്രസ്തു ചീനപോലെ നംഗാന്തി പ്രചാണ്യമായ അത്തന്ത്രാദം പുരാപ്രൂച്ചവിച്ചുകൊണ്ടും ഒരു ഉണ്ടാക്കിനിയുടെ വേഷത്തിൽ തുലനാപ്രകാരത്തിമറിച്ചുകൊണ്ടും പ്രവർത്തിക്കുന്നു. കഷ്ണവുംയായ വിരാഡ് ഭ്രഹ്മത്തിൽനിന്നും ശംഖിംവും ഉഞ്ഞക്കെടുമായ ഒരു രബ്ബും ഉചിച്ചുപെണ്ണുനും. ഇന്ന പ്രസ്തുതമാലം സമുപസ്ഥിതമായിരിക്കുന്നോ? സുപ്പിരിവസാനിക്കാൻ പോകുന്നോ? പ്രാഞ്ചും പ്രമുഖി രണ്ടായി പിളിക്കാം ചുമ്പി.

(സീരയുടെ കാൺപുവട്ടിൽ മുമ്പി രണ്ടായി പിക്കന്നിട്ടും സീതാന്തരം ചെയ്യുന്ന.)

സീത നാമ, പിഡിച്ചുകൊള്ളുന്നും.

രാമൻ—പ്രീയ, എവിടെ?

സീത—നാമ, അഞ്ചു് ഇരുപ്പും എവിടെ ഇരിക്കുന്നോ?

രാമൻ—(ഉച്ചസ്പരശത്തിൽ) സീത!

സീത—(ഭഗവാന്തിൽ നിന്ന്) നാമ!

രാമൻ—നീ എറിവിടേം നീ എറിവിടേം

സീത—(ക്ഷണംസപരത്തിൽ) അഞ്ചു് ഇരേപ്പും എത്ര ദിക്കിൽക്കും? (അ പിളിപ്പടണ്ടും തേവും പുംബസ്ഥായിലായിപ്പുകുന്ന.)

രാമൻ—മഹർജ്ജേ ഇതെന്നും? എപ്പെട്ടും? ഈ മനനാന്തരകും റം എന്തിനന്നു ഉണ്ടായി? സീത എവിടെ?

വാലീകി—ആരിക്കളിൽ, അത് രാക്ഷസി സീതയെ അപരാജിതി ചെയ്യാൻ കൊണ്ടുപായതിനാണ് അവം പുഖ്യമിൽനില്ലാറി ക്ഷണം. രാമൻ—മനസ്സിലായി—ഇന്ന് ഏൻ്റെ ഭിംഗം പൂർണ്ണതന്നെ പ്രാപിച്ചു. ഏൻ്റെ കടിനാട്ടുകയ്യായ ഭാഗ്രാദേവത എന്നും ഭരവത്തിൽ ചുറിഞ്ഞുകൂട്ടുവെത്തിട്ടു് ചരവാപുഷ്കർ പ്രപഞ്ചം മറഞ്ഞുകൂട്ടുവെത്തു. ഇതു് തെ ഭിംഗംപൂജയോ ആദ്ദേഹം ഇതു ഇന്ത്യാലുമോ അതിരിക്കുമോടു മഹാദേവ! ഇന്നു പ്രവിശ്വ എന്ന കാണിച്ചുതന്നാലും.

വാലീകി—എനിക്കേ അറിഞ്ഞതുള്ളട. സ്വപ്നത്തിനിന്ന് നാശം കൊടുത്തില്ല മണ്ഡപാത്രത്തിൽവന്ന വീണിനെ നൃഥ അവിഭാടതന്നെന്ന തിരേശയാനും ചെയ്തു. മേഘാവാഢി ചാതിച്ചു് വിചിത്രതരമായ ഇന്ത്യന്റെനാരചിച്ചതാണു സന്ദുക്കിംണംരാജി അത് മോഖണ്ടൈൽത്തെന്ന ഉണ്ടിച്ചു. നില്ക്കേണ്ട ഗംഭീരവും അയ്യ അല്ലെങ്കിലും ഉദ്ദമിച്ച മുർച്ചനും വികദ്ദിതമായ വംശധൈപനി അത് അല്ലെങ്കിലും നിബാഡ്യാന്യകാരത്തിൽ തന്ന ലീനമായി. ഈ ഭ്രംഗി ഭവിഷ്യം താണംവയ്ക്കുന്നതിനുംയോഹ്നസ്ഥായിരിക്കും. അതുകൊണ്ടും ഒവി ഇവിഭാടനിന്ന് കടന്നതായിരിക്കും. സംസരാത്രം ലൈ കടിനാട്ടം തുക്കിവും അയ്യ പ്രവഹാരങ്ങളെ കണ്ടിട്ടും അവം കോപിച്ചു്—സാഭിമാനം—പൊയ്ക്കുള്ളതുവാൻ നാം എന്നിക്കുന്നതുനാണും. അമുഖം ഈ വിസ്പതിൽ നാം യുടെ മഹത്പ്രായം മാറ്റുവിച്ചും ഗൈവവാടി മറുപ്പുണ്ണണഞ്ചും പൂർണ്ണമാതൃയിൽ വോകത്തിനു് കാണിച്ചുകൊടുപ്പാനായ സ്വപ്നധാരത്തിൽ നിന്നും വന്നിട്ടു്! അത് കാഞ്ചും നിപുത്തമെ യദ്ധും തിരിച്ചു് അങ്ങോട്ടുതന്നെപോയതായും വരും രാമൻ—(ഇങ്ങനെന്നപേബു) സീതെ! സീതെ!

പുതിയപ്പാടി—സീതെ! സീതെ!

(കണ്ണൻ വിഴന്നു)

